

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

I. fejezet

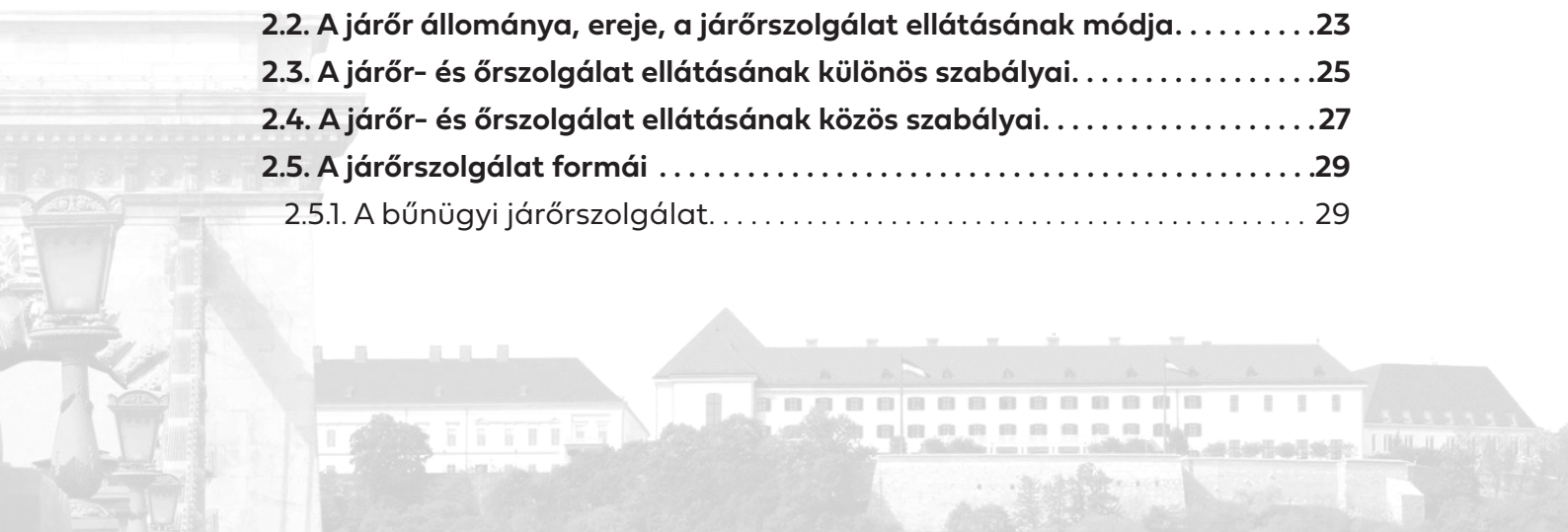
Közterületi rendőrségi tevékenység

Írta: Dr. Tihanyi Miklós r. alezredes

Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. Alapismeretek	5
1.1. A közterület fogalma és a közterületi rendőri tevékenység jogszabályi alapjai	5
1.2. A rendőri szolgálatellátás általános szabályai	6
1.2.1. A joghoz kötöttség	6
1.2.2. Az intézkedési kötelezettség	7
1.2.3. Az utasítás iránti engedelmesség	8
1.2.4. Szükségesség, arányosság	9
1.3. A szolgálattervezés alapfogalmai – a szolgálati időrendszerek	10
1.3.1. A szolgálatszervezés, a szolgálati időrendszerek közös szabályai	10
1.4. A szolgálati idő-rendszerek	12
1.4.1. Az egyes szolgálati időrendszerek szabályai	12
1.5. A szolgálati formák	14
1.6.1. Az ügyeleti szolgálati forma	15
1.6.2. A körzeti megbízotti szolgálati forma	15
1.6.3. A járőr szolgálati forma	15
1.6.4. Az útlevelkezelői szolgálati forma	16
1.6.5. Őrszolgálati formák	16
1.7. A személyvédelmi szolgálati forma	16
1.8. A pénzkísérő szolgálati forma	18
1.9. A vonatkísérő szolgálati forma	18
1.11. A készenléti szolgálati forma	20
1.12. A felügyeleti szolgálati forma	21
2. Járőr- és őrszolgálat	22
2.1. A járőr- és őrszolgálat alapfogalmai	22
2.2. A járőr állománya, ereje, a járőrszolgálat ellátásának módja	23
2.3. A járőr- és őrszolgálat ellátásának különös szabályai	25
2.4. A járőr- és őrszolgálat ellátásának közös szabályai	27
2.5. A járőrszolgálat formái	29
2.5.1. A bűnügyi járőrszolgálat	29

2.5.2. A közrendvédelmi járőrszolgálat	29
2.5.3. Határrendészeti járőrszolgálat	30
2.5.4. Közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálat	30
2.6. A járőrszolgálat módjai	31
2.6.1. Járőrszolgálat gépkocsival	31
2.6.2. Járőrszolgálat gyalogosan	31
2.6.3. Járőrszolgálat segédmotoros kerékpáron, kerékpáron	32
2.6.4. Járőrszolgálat légi járművel	32
2.6.5. Járőrszolgálat mobil hőkamerás gépjárművel	32
2.6.6. Járőrszolgálat motorkerékpáron	32
2.6.7. Járőrszolgálat szolgálati kutyával	32
2.6.8. Járőrszolgálat szolgálati lovon	32
2.6.9. Járőrszolgálat vízi járművel	32
2.6.10. Járőrszolgálat vonaton	33
2.6.11. Járőrszolgálat különleges járművel	33
2.7. Az őrszolgálat formái	34
2.8. Az elemző-értékelő munka	35
2.9. A szolgálat tervezése és szervezése	37
2.10. A járőrök és az őrk eligazítása, beszámoltatása	39
2.10.1. Az eligazítás	39
2.10.2. A beszámolás	39
2.11. A járőrszolgálat ellenőrzése	40
2.12. A járőr- és őrszolgálat szakmai irányítása, felügyelete	41
2.13. A járőr- és őrszolgálatokkal összefüggő egyéb parancsnoki feladatok (helyi szervek vezetőinek feladatai)	43
2.14. A szolgálati okmányok elkészítése és vezetése	44
3.1. A körzeti megbízotti szolgálat fogalmai	46
3.2. A körzeti megbízotti kinevezés	48
3.3. A körzeti megbízotti szolgálatellátás általános szabályai	49
3.5. A körzeti megbízotti szolgálatellátás tervezése, szervezése	53
3.6. A körzeti megbízott általános és rendészeti feladatai	54
3.6.1. Általános feladatok	54
3.6.2. Rendészeti feladatok	55
3.7. A körzeti megbízott bűnügyi feladatai	56

3.8. A körzeti megbízotti tevékenység szakirányítása, ellenőrzése	58
3.8.1. Szakirányítási feladatok.	58
3.8.2. Ellenőrzési tevékenység	59

I. FEJEZET

KÖZTERÜLETI RENDŐRSÉGI TEVÉKENYSÉG

1. Alapismeretek

1.1. A közterület fogalma és a közterületi rendőri tevékenység jogszabályi alapjai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közterület törvényi fogalmait. Mivel nincs egységes jogi fogalomkészlet, ezért különböző – a rendőri munkában is használt – jogszabályok által megadott fogalmak kerülnek röviden ismertetésre.

A közterület fogalmára vonatkozóan több jogszabály is tartalmaz meghatározásokat. A **szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról** és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény értelmében¹ (Szabs tv.): *közterület a tulajdonos személyétől, illetve a tulajdonformától függetlenül minden olyan közhasználatra szolgáló terület, amely mindenki számára korlátozás nélkül vagy azonos feltételek mellett igénybe vehető, ideértve a közterületnek közútként szolgáló és a magánterületnek a közforgalom előtt el nem zárt részét is.*

Mindezekkel a megfogalmazásokkal szemben az említett norma megkülönbözteti a nyilvános helyeket, amelyek közterületnek nem tekinthető, mindenki számára nyitva álló helyek. Ilyenek lehetnek a bevásárló központok, belső terei, illetve akár az áruházak parkolói is. Kiterjesztő módon a közterületi rendőri tevékenységek e helyszíneken is végezhetőek.

A **közterület-felügyeletről** szóló 1999. évi LXIII. törvény értelmében közterület²: *a közhasználatra szolgáló minden olyan állami vagy önkormányzati tulajdonban álló terület, amelyet rendeltetésének megfelelően bárki használhat, ideértve a közterületnek közútként szolgáló és a magánterületnek a közforgalom számára a tulajdonos (használó) által megnyitott és kijelölt részét, továbbá az a magánterület, amelyet azonos feltételekkel bárki használhat.* E megfogalmazás sajátossága, hogy a közterületek és a Szabs tv. szerint nyilvános helyként meghatározott területek között nem tesz különbséget.

Az **épített környezet alakításáról és védelméről** szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szerint³: Köz-

¹ 29. § (2) bek. a) pont.

² 27. § a) pont.

³ 2. § 13. pont.

terület: közhasználatra szolgáló minden olyan állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földterület, amelyet az ingatlan-nyilvántartás ekként tart nyilván.

A **Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény** (továbbiakban: Rtv.) a Rendőrség feladatáról, szervezetéről, jogállásáról és irányításról szóló I. fejezete a Rendőrség feladatai között határozza meg: *ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti feladatokat.*⁴

1.2. A rendőri szolgálatellátás általános szabályai⁵

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közterületi szolgálat alapvető szabályait. Ezek többnyire valamennyi rendőri szolgálat általános szabályai, és ahhoz szükségesek, hogy a rendőr eligazodjon a rendőrséget jellemző szoros függelmi rendben, illetve általánosságban tudja, hogy mely esetekben kell intézkednie, és az intézkedés során milyen magatartási szabályokat kell követnie.

1.2.1. A joghoz kötöttség

A rendőrség működése három funkciót valósít meg: az őrködés, amely a jogkövető társadalmi többség veszélyektől való megóvását jelenti; a rendészeti beavatkozás, vagyis veszélyelhárítás, amely a legitim fizikai erőszak és kényszer alkalmazását jelenti; és végül a veszélyek utáni rendőri feladatok, amelyek a cselekmény és elkövetőjének felderítését és szankcionálását foglalja magában. Az őrködés funkciója általában a jogi szabályozáson kívül esik. Ez nem azt jelenti, hogy a rendőrség a maga közjogi szervezetszabályzó eszközeivel ne szabályozná ezt a tevékenységet, de ez a szabályozás csak a rendőrség személyi állományára nézve hatályos. A beavatkozás területe már egészen más képet mutat. Itt a közigazgatási jogi normák dominálnak. Amikor a rendőr fellép bármely szabálysértéssel vagy bűncselekménnyel szemben, akkor cselekvése közjogi aktusnak számít. Ennélfogva a közigazgatási jog szabályozása alá tartozik. E szabályozásra – a jogalkalmazás időigényessége és a beavatkozás azonnali szükségessége miatt – jellemző, hogy a közjog leginkább a beavatkozásra való felhatalmazásra és egyben ennek kötelezettségére, valamint a keretek kijelölésére szorítkozik. A kijelölt kereteket jogi szempontból az arányossági és szükségességi klauzulák töltik meg tartalommal. Ami pedig a felderítést, bizonyítást, valamint szabálysértések esetében a szankcionálást is illeti, roppant részletes szabályozást találunk. Itt a jogalkotó nem elégedhet meg a keretek kijelölésével, hanem részletesen szabályozza az eljárás szereplőinek – köztük a rendőrségnek – jogait, kötelezettségeit.

⁴ 1. § (1) bek. 5 pont.

⁵ Tihanyi Miklós: A rendőrség működésének általános elvei. In Tihanyi Miklós (szerk) *Közrendvédelem*. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.

1.2.2. Az intézkedési kötelezettség

„A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak.”⁶

Az intézkedési kötelezettség közelebbről annyit határoz meg a rendőr számára, hogy amennyiben intézkedésre okot adó körülmény jut a tudomására, abban az esetben az Rtv.-ben megfogalmazott valamely intézkedés végrehajtásával állítsa helyre a közrendet, vagy hárítsa el a veszélyt. Ez egy jogi parancs a rendőr számára, amelyet egy intézkedésre okot adó körülmény esetén köteles a rendőr beteljesíteni. Ez a körülmény lehet bűncselekmény, szabálysértés, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés, baleset, illetve bármely más, az életet, testi épséget veszélyeztető vagy sértő magatartás, illetve esemény.

Az intézkedésre okot adó körülmény négyféle módon juthat a rendőr tudomására:

1. Közvetlen, személyes jelzés: amikor a veszélyt vagy sérelmet valaki közvetlen módon – tipikusan szóban – hozza a jelen lévő rendőr tudomására.
2. Bejelentés alapján közvetve a segélyhívó rendszer vagy más rendőri elérhetőségen – például internet, levél stb. – keresztül.
3. A rendőr saját maga észleli a cselekményt.
4. Más hatóság vagy szervezet – például önkormányzat, kormányhivatal, a rendőrséggel együttműködő más szervezet (például a gyermekvédelmi jelzőrendszer elemei, polgárőrség) – hozza a rendőrség tudomására a cselekményt.

Intézkedési kötelezettségének a rendőr kétféle módon tehet eleget:

1. vagy saját maga kezdi meg és folytatja le az intézkedést, vagy
2. intézkedést kezdeményez valamely rendőri szervnél vagy más hatóságnál.

A rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Az intézkedést a rendőr – a napszagnak megfelelő – köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással; ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg.

A rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha ez veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, vala-

⁶ Rtv. 13. § (1) bek.

mint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

- 3 Az intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

1.2.3. Az utasítás iránti engedelmesség

Maga az elvárás azt fogalmazza meg, hogy a kapott utasítást a tartalmának megfelelően végre kell hajtani. A formális parancsvégrehajtás nem felel meg sem a megfogalmazott elvnek, sem pedig a rendőrség érdekeinek. Ez biztosítja, hogy a rendőri szervezet a személyében felelős vezető döntéseinek megfelelően működjön. Az Rtv. három korlátot nevesít az utasítás végrehajtásával szemben:

- 1 Ha a parancs teljesítésével annak címzettje jogszabálysértést követne el, és ő ezt felismerte, vagy ebben a felismerésben nincs akadályoztatva, akkor ő köteles erre felhívni a parancsot kibocsátó elöljáró figyelmét. Ha az elöljáró ennek ellenére fenntartja a parancsot, akkor a beosztott köteles azt végrehajtani. A parancs kibocsátója (elöljáró) felel a jogszabálysértésért, ha a címzett (beosztott) a végrehajtást megelőzően erre az elöljáró figyelmét felhívta, és ő ennek ellenére ragaszkodott a végrehajtáshoz, avagy a címzett a jogszabálysértő jelleget nem ismerte fel, és nem is ismerhette fel. A felelősség áthárításának garanciális szabályát jelenti, hogy a beosztott kérheti az utasítás írásba foglalását. Lényeges, hogy ez nem jelenthet halasztó hatályt az utasítás végrehajtására. Ennélfogva, amennyiben egy utasítást nyomban végre kell hajtani, abban az esetben az írásba foglalásra csak utólag kerülhet sor. Az elöljáró nem tagadhatja meg az írásba foglalást. Ellenkező esetben a beosztott a parancsot kiadó szolgálati elöljárójához fordulhat.
- 2 Ha a parancs teljesítésével annak címzettje bűncselekményt követne el, akkor köteles a végrehajtást megtagadni. Ha jobb felismerése ellenére végrehajtja a parancsot, abban az esetben a beosztott önálló tettesként felel. Ugyanez a helyzet akkor is, ha alaptalanul hivatkozik a felismerés hiányára, mert képzettsége, végzettsége alapján felismerhette volna a bűncselekményt. Mindkét esetben a parancsot kiadó elöljáró felbujtóként vonható felelősségre. Ha a címzett nem ismerte fel és nem is ismerhette fel, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el, abban az esetben az elöljáró közvetett tettesként felel.
- 3 Ha a parancs végrehajtásával annak címzettje kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódot valósítana meg, abban az esetben úgy kell eljárnia, mintha bűncselekmény elkövetésére kapott volna parancsot.

1.2.4. Szükségesség, arányosság

A szükségesség elve az Alkotmánybíróság alapjog-korlátozási tesztjére vezethető vissza. E szerint egy alapvető jog törvényben korlátozható abban az esetben, ha arra egy másik alkotmányos jog vagy alkotmányos alapérték biztosítása érdekében elengedhetetlenül szükség van. Ebben az esetben is csak olyan mértékben korlátozható valamely alapjog, amilyen mértékben a konkurens alapjog vagy alapérték biztosítása érdekében feltétlenül szükséges. Egyetlen alapjogi korlátozás sem vezethet oda, hogy az adott alapjog lényegi vonását tekintve kiüresedjen. A felvilágosításkérés kivételétől eltekintve nincs olyan rendészeti (rendőri) intézkedés, amely ne lenne alapjogot korlátozó. Az intézkedések alapjog-korlátozó természete miatt azok csak akkor alkalmazhatók, ha azzal egy másik alapvető jog vagy alkotmányos érték biztosítása érdekében szükség van. A közbiztonság Alaptörvényben rögzített államcélként alkotmányos értéknek tekinthető, ezért természetesen alkotmányosan elfogadható a rendészeti (rendőri) intézkedések jogkorlátozó természete.

Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, *ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.*⁷ Mihelyt megszűnik az alkalmazás indoka, fel kell hagyni az eszközalkalmazással, mert az a továbbiakban már nem szükséges.

Az alkotmányos alapjogvédelmi kötelezettség két terhet ró az államra. Egyfelől tartózkodnia kell azok megsértésétől, másfelől pedig aktív cselekvéssel védenie is kell azokat a jogsértőkkel szemben. Ebből eredően érvényesülnek azok a tilalmak, amelyekkel e jog védelmét a jogalkotó körülbástyázta. Az intézkedés sosem lehet megtorló, nem lehet öncélú, nem irányulhat károkozásra vagy sérülésre, illetve az élet, testi épség veszélyeztetésére. Ebbe a sorba illeszkedik bele az az elvárás, hogy fel kell hagyni a kényszerítő eszköz alkalmazásával, ha annak indoka megszűnik. Ennek megfelelően csak annak a kényszerítő eszköznek az alkalmazása fogadható el, amely a rendőrség alkotmányos funkcióját – azaz a társadalom érdekeinek, közelebbről pedig a közbiztonság védelmét – szolgálja. Csak akkor alkalmazható kényszerítő eszköz, ha az a közbiztonság megóvása érdekében feltétlenül szükséges. Ez a szükségesség hiányzik az ellenszegülés megtörése után alkalmazott kényszerítőeszköz-használatból.

⁷ Rtv. 16. § (1) bek.

1.3. A szolgálattervezés alapfogalmai – a szolgálati időrendszerek

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a szolgálattervezés alapfogalmait.

1.3.1. A szolgálatszervezés, a szolgálati időrendszerek közös szabályai

Az alkalmazandó szolgálati időrendszert a kinevezésről szóló dokumentumban és a munkaköri leírásban rögzíteni kell. A szolgálati időrendszerben alkalmazott időkeretet az állományilletékes parancsnok határozza meg. A szolgálatteljesítési időbeosztást és a pihenőnapokat a szolgálatszervezést végző szolgálati eljáró határozza meg.

A szolgálat tervezése (a teljesítendő szolgálati feladatok, azok ellátásához szükséges létszám meghatározása) a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrparancsnok feladata. Ők leginkább a tervezés fő irányait, szempontjait határozzák meg. A szolgálati beosztást, azaz a konkrét szolgálattervezetet a meghatározott szempontok alapján a járőrök és őrök vonatkozásában az osztályvezető vagy az őrparancsnok által kijelölt személy, körzeti megbízottak esetében pedig a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős vezető készíti el és rögzíti.⁸

Értelmező rendelkezések:

- **Pihenőnap:** a naptári hét azon napja, valamint a másnapra átnyúló szolgálatteljesítés esetén a szolgálat befejezésétől számított 24 órás időtartam, amelyen nem kell szolgálatot teljesíteni. A pihenőnap munkaszüneti napon is kiadható. A hivatásos állomány tagját hetenként két pihenőnap illeti meg, ezeket lehetőleg együtt kell kiadni.
- **Pihenőidő:** a hivatásos állomány tagja részére a napi szolgálati tevékenység befejezése és a következő napi szolgálatteljesítés megkezdése között legalább nyolc óra egybefüggő pihenőidőt kell biztosítani, amelybe a lakásról a szolgálatteljesítési helyre és az onnan való visszautazás időtartama nem számít bele. A napi pihenőidő, ha az a nyári időszámítás kezdetének időpontjára esik, legalább hét óra.
- **Napi szolgálatteljesítési idő:** a szolgálatteljesítés napján (napjain) munkavégzéssel (szolgálat teljesítésével) töltött idő.
- **Szabadidő:** az az időtartam, amelyben a szolgálati időrendszer jellegéből adódóan nem kell szolgálatot teljesíteni, magában foglalja a pihenőidőt vagy a pihenőnapot.
- **Havi szolgálati időkeret:** a naptári hónapban teljesítendő szolgálati órák száma. Az adott hónap munkanapjainak száma szorozva 8 órával. Az általános heti szol-

⁸ Papp Dávid: közterületi- és őrszolgálat. In: Tihanyi Miklós (szerk) Közrendvédelem. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.

gálatteljesítési idő 40 óra/hét. A szolgálatteljesítési idő – a heti szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – többheti (általában két- vagy négyhavi), de legfeljebb négyhavi vagy tizenhat heti (a folyamatos ügyeleti szolgálat ellátására szervezett, valamint a készenléti jellegű szolgálati beosztásokban legfeljebb hathavi) keretben is meghatározható.

- **Munkaközi szünet:** a szolgálatteljesítés közben étkezésre, pihenésre fordítható idő-intervallum, amelynek tartama a 6 órát meghaladó szolgálatteljesítés esetén 30 perc, a 12 órát elérő szolgálatteljesítés esetén 45 perc és a 24 órát elérő szolgálatteljesítés esetén 60 perc.
- **Túlszolgálat:** megkülönböztetünk szolgálati érdekből elrendelt (rendes) és rendkívüli túlszolgálatot, valamint önként vállalt túlszolgálatot. A szolgálatteljesítési idő és a szolgálati érdekből elrendelt túlszolgálat együttesen nem haladhatja meg a heti 48 óra időtartamot. A szolgálati érdekből elrendelt túlszolgálat tehát hetente – a szolgálatiidő-keret átlagában számolva – maximum 8 óra időtartamú lehet. Az éves túlszolgálati időkeret (amely a szolgálati érdekből elrendelt túlszolgálatra vonatkozik) 416 óra. A túlszolgálatra vonatkozó heti időkeretet abban az időszakban átlagban kell értelmezni, amelyben a szolgálatteljesítési időt meghatározták (egy hónap, két hónap, négy hónap).

Rendkívüli eset különösen tömegbaleset, elemi csapás, katasztrófa vagy súlyos kár megelőzése, elhárítása, következményeinek felszámolása, továbbá egyéb, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető, előre nem látható körülmény bekövetkezése. A túlszolgálat elrendelésére állományilletékes parancsnok (vagy az általa felhatalmazott vezető) jogosult, akinek ezt írásban (túlszolgálatot elrendelő lapon) kell megtennie. A hivatásos állomány tagjának – pihenőnapon és munkaszüneti napon kívül, tehát – pihenőidőben teljesített túlszolgálatára a túlszolgálattal azonos tartamú szabadidőt vagy a túlszolgálat során teljesített órákkal egyenértékű (100%) távolléti díjat kell biztosítani.

Ha a túlszolgálatot heti pihenőnapon vagy munkaszüneti napon, továbbá húsvétvasárnap és pünkösdvasárnap teljesítették, a túlszolgálat kétszeresének (200%) megfelelő szabadidő vagy távolléti díj jár. Az önként vállalt túlszolgálat ellentételezéseként a hivatásos állomány tagját díjazás illeti meg. Díjazásként az önként vállalt túlszolgálat időtartamára a kinevezés szerinti szolgálati beosztási illetmény alapulvételével számított távolléti díj 150%-a, pihenőnapon, munkaszüneti napon, illetve húsvét- vagy pünkösdvasárnapon teljesített önként vállalt túlszolgálat esetén a távolléti díj 200%-a jár. A hivatásos állomány tagja önként vállalt túlszolgálat vállalására nem kényszeríthető, jogos érdeke ezzel összefüggésben nem csorbítható, érdekérvényesítési lehetősége nem korlátozható.

1.4. A szolgálati idő-rendszerek

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a Rendőrségnél alkalmazott szolgálati idő-rendszerek alapvető szabályait. E fejezetben az adott szolgálati időrendszer alkalmazási köre, szolgálatteljesítési idő és a heti pihenőnap szabályai kapnak hangsúlyt.

1.4.1. Az egyes szolgálati időrendszerek szabályai⁹

A szolgálatteljesítési idő csupán a kereteket határozza meg. Arra azonban nem ad választ, hogy a rendőr a havi szolgálatteljesítési időt milyen bontásban köteles teljesíteni. A rendőrség feladatainak sokszínűsége indokoltá teszi, hogy a szolgálatteljesítési időt ne csupán egyféleképpen lehessen meghatározni, hanem rendelkezésre álljon az állományilletékes parancsnokok számára annak lehetősége, hogy ezt a feladatokhoz illeszkedő módon tudják megtenni.

A **hivatali szolgálati idő-rendszer** azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati feladatok csak a nappali időszak meghatározott részében igénylik a szolgálat ellátását. A hivatali szolgálati idő rendszerében a hivatásos állomány tagja a hét munkanapján, hétfőtől csütörtökig 7.30-tól 16.00 óráig vagy 8.00 órától 16.30-ig, pénteki munkanapon 7.30-tól 13.30-ig vagy 8.00 órától 14.00 óráig teljesíti a heti szolgálatteljesítési idejét. A szolgálatkezdés és a szolgálat befejezésének időpontját az állományilletékes parancsnok szolgálati érdekből vagy kérelemre – a heti 40 órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – ettől eltérő időpontban is megállapíthatja.

A **rugalmas szolgálati idő-rendszer** azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati beosztással járó feladatok nem kötődnek kizárólag a hivatali szolgálati idő rendszerében meghatározott napi szolgálatteljesítési időhöz, illetve amelyeknél a napi szolgálatteljesítés időtartama előre nem meghatározható, és hullámzó jellegű. A rugalmas szolgálati időrendszerben a szolgálatteljesítési időt időkeretben kell megállapítani. A napi szolgálatteljesítési idő a kötelezően szolgálatban töltendő törzsidőből és a peremidőből áll. A törzsidő hétfőtől csütörtökig a 9.00–14.00 óra közötti, pénteken és szombaton a 8.30–13.30 óra közötti időtartam. A szervezeti egység vezetője szolgálati érdekből a peremidő legfeljebb 50%-áig a munkavégzési időszakot meghatározhatja.

A **folyamatos szolgálati idő-rendszer** azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a megszakítás nélküli működést igénylő feladatok ellátása fokozott figyelmet igényel, és a munkaterhelés viszonylag állandó, egyenletes.

⁹ Papp Dávid: Közterületi- és Őrszolgálat. In: Tihanyi Miklós (szerk) Közrendvédelem. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.

A **váltásos szolgálati idő-rendszer** a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő, egyenletes munkaterheléssel érintett, folyamatos beavatkozási vagy intézkedési feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásokban alkalmazható. A váltásos szolgálati idő rendszere lehet I. és II. számú. Az *I. számú rendszer* váltásonként 12 óra szolgálat és 24 óra szabadidő, 12 óra szolgálat és 48 óra szabadidő. A *II. számú* váltásonként 24 óra szolgálat és 72 óra szabadidő. Az állomány tagja a munkaközi szüneten túl – a halaszthatatlan intézkedést igénylő esetet kivéve – legalább 4 órát az erre alkalmas helyiségben, a ruházat könnyítése mellett, pihenéssel tölthet. A heti pihenőnapoknak havonta egy alkalommal vasárnapra kell esniük úgy, hogy hozzájuk szombati vagy hétfői nap kapcsolódjon.

A **vezényléses szolgálati idő-rendszer** azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet. A vezényléses szolgálati idő rendszerében a szolgálat egyenlőtlenül beosztható, a hét bármely napján teljesíthető, amelyben a napi szolgálatteljesítési idő – a heti 40 órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével – legalább 4 óra és legfeljebb 12 (bizonyos esetben 12,5)¹⁰ óra időtartamban határozható meg. A vezényléses szolgálati idő rendszerében a napi szolgálat teljesíthető két részre osztva is (úgynevezett bontott szolgálatban). A részidőszakok között legalább 4 óra időtartamnak kell eltelnie, amely a napi szolgálatteljesítési időbe nem számít be. A heti pihenőnapoknak havonta egy alkalommal vasárnapra kell esniük úgy, hogy hozzájuk szombati vagy hétfői nap kapcsolódjon.

A **kombinált szolgálati idő-rendszer** a váltásos, vezényléses és a hivatali szolgálati idő-rendszer kombinációja, amelyben a szolgálati idő-rendszer váltását a szolgálatteljesítési napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani. A heti pihenőnapoknak havonta egy alkalommal vasárnapra kell esniük úgy, hogy hozzájuk szombati vagy hétfői nap kapcsolódjon.

A **tömbösített szolgálati idő-rendszer** az alábbi szolgálati beosztásokban alkalmazható: a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő, folyamatos beavatkozási vagy intézkedési feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásokban; valamint azokban a szolgálati beosztásokban, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet, továbbá ahol a szolgálati feladatok rendes szolgálatteljesítés keretében történő ellátása előreláthatóan a hét bármely napján, annak bármely időpontjában szükségessé válhat. A tömbösített szolgálati idő-rendszer a hét bármely napján teljesíthető, egyenlőtlenül beosztható, amelyben a napi szolgálatteljesítési idő a heti szol-

¹⁰ Az őrszolgálati beosztásban szolgálatot teljesítő, vezényléses szolgálati időrendszerben dolgozóknál, ahol a szolgálatteljesítést naponta azonos helyen két fő egymás utáni beosztásával rendelik el, az eligazítás, váltás, valamint a szolgálati felszerelések felvétele és leadása érdekében a szolgálatteljesítési idő legfeljebb 30 perccel meghosszabbítható.

gálatteljesítési idő figyelembevételével – legalább 4 óra és legfeljebb 16 óra időtartamban határozható meg. A heti pihenőnapoknak havonta egy alkalommal vasárnapra kell esniük úgy, hogy hozzájuk szombati vagy hétfői nap kapcsolódjon.

1.5. A szolgálati formák

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó áttekintést kapjon a különböző szolgálati formákról. E körben csupán rövid fogalmi meghatározásra és a szolgálati formák felsorolására kerül sor. Erre építkezve a különböző szolgálati formák a későbbi témakörökben kerülnek bemutatásra.

A Rendőrség a szolgálati feladatait külön végrehajtási rendelkezések alapján, különböző szolgálati formákban, a szakmai szabályzatokban meghatározott módon hajtja végre, amelyre vonatkozó előírásokat az adott feladat végrehajtására kijelölt rendőr szolgálati beosztásától függetlenül köteles betartani. Ennek alapján a szolgálati előjáró az alárendelt rendőr részére elrendelheti a feladat meghatározott szolgálati formában történő végrehajtását.

A szolgálati formák:

- a) Ügyeleti szolgálati forma
- b) Körzeti megbízotti szolgálati forma
- c) Járőr szolgálati forma
- d) Útlevélkezelői szolgálati forma
- e) Őrszolgálati formák
- f) Személyvédelmi szolgálati forma
- g) Pénzkísérő szolgálati forma
- h) Vonatkísérő szolgálati forma
- i) Védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati forma
- j) Készenléti szolgálati forma

Felügyeleti szolgálati forma.

1.6. Némely szolgálati formáról részletesen

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az ügyeleti, a körzeti megbízotti, az őr- és járőr, valamint az útlevélkezelői szolgálati forma alapvető szabályait. A témakör bemutatja a különböző szolgálati formák célját és alapvető feladatait, valamint felsorolja a különböző szolgálati formák típusait.

1.6.1. Az ügyeleti szolgálati forma

A rendőrségi feladatok végrehajtásának, a szervezet működésének, valamint irányításának és vezetésének, továbbá a rendőri munka folyamatosságának biztosítása, az együttműködő szervekkel való kapcsolat állandó fenntartása, a rendkívüli eseményekkel összefüggő halaszthatatlan intézkedések megtétele, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítése, illetve a vezetők tájékoztatása érdekében állandó vagy ideiglenes jelleggel ügyeletet kell biztosítani.

1.6.2. A körzeti megbízotti szolgálati forma

A körzeti megbízott alapvető feladatai:

- 1 az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv és a lakosság kapcsolatának fenntartása
- 2 bűnmegelőzési tevékenység ellátása
- 3 nyomozások elvégzése
- 4 a működési területét érintő rendészeti feladatok ellátása

1.6.3. A járőr szolgálati forma

A járőrözés a közterületek és nyilvános helyek, a határterület és – jogszabályban meghatározott esetekben – a határterületen kívüli területek rendőri vagy határrendészeti ellenőrzésének, továbbá a határőrizetnek az egyik formája. A járőrözés során egy vagy több rendőr előre meghatározott körzetben, területen vagy útvonalon, valamint menetvonalon bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, közlekedési, továbbá vízi rendészeti feladatot lát el. Ellenőrzi a jogszabályok betartását, végzi a jogellenes cselekmények megelőzését, felderítését, megszakítását és az elkövetők elfogását.

Járőrözésre egy rendőrt lehet vezényelni a rendőrkapitányság székhelye szerinti városokban, valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területére. Egyéb településeken csak indokolt esetben lehet járőrözésre egy rendőrt vezényelni.

A rendőr a mellé – közös végrehajtást igénylő feladat esetén – járőrtársként beosztott katonával, büntetés- végrehajtási felügyelővel, pénzügyőrrel, országgyűlési őrral, az Európai Unió jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján más állam rendvédelmi szervének tagjával, közterület-felügyelővel, fegyveres biztonsági őrral, polgárőrrel, illetve rendészeti feladatokat ellátó személyekkel együttműködve látja el a járőrözést.

A járőrszolgálat formái (feladat alapján):

- bűnügyi;
- közrendvédelmi;
- határrendészeti;

közlekedési forgalomellenőrző.

1.6.4. Az útlevelkezelői szolgálati forma

Útlevelkezelői szolgálati forma a határforgalom ellenőrzésének végrehajtására alkalmazható, amely során az útlevelkezelő a Schengeni határ-ellenőrzési kódexben, valamint a Határőrök gyakorlati kézikönyvében (Schengeni kézikönyv) meghatározottakat hajtja végre.

1.6.5. Őrszolgálati formák

Az őrszolgálat az a szolgálati forma, amely során a rendőr a kijelölt őrhelyén, mozgási körzetben állandó vagy ideiglenes jelleggel személyt, meghatározott területet, létesítményt vagy értéket véd, őriz, közbiztonsági szempontból ellenőriz vagy protokolláris feladatot lát el.

Az őrszolgálat formái:

- mozgóőr;
- objektumőr;
- fogdaőr;
- kísérő őr;
- rendkívüli őr;
- díszőr szolgálat.

1.7. A személyvédelmi szolgálati forma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó általános ismereteket szerezzen a védett személyek védelméért felelős személyek tevékenységéről, megismerje a személyvédelem részfeladatait, a jelenleg személyvédelmi feladatokat is ellátó szerveket, illetve a védelem alá eső személyi kört. A vizsgázónak funkciójuk szerint fel kell tudnia sorolni a személyvédelmi szolgálat során tevékenykedőket, és ismernie kell a munkájuk lényegét.

Védett személyek védelméért felelős szervek és a személyvédelemben résztvevő speciális feladatokat ellátók

Terrorelhárítási Központ: ellátja a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a külpolitikáért felelős miniszter és a legfőbb ügyész védelmét, valamint a jogszabály alapján, illetve a rendszertért felelős miniszter által ideiglenesen, eseti jelleggel a hatáskörébe utalt egyéb sze-

mélyvédelmi feladatokat. Magyarországon a diplomáciai mentességet élvező személyek körében az USA és Izrael állam nagykövetének

Készenléti Rendőrség: a KR Személy- és Objektumvédelmi Igazgatóság hajtja végre a Kúria elnökének és az Alkotmánybíróság elnökének védelmét, illetve a Magyarországon tartózkodó nemzetközileg védett személyek védelmét.

Országgyűlési Őrség: felelős az Országgyűlés elnökének személyvédelmi feladatainak elvégzéséért.

Személybiztosító: feladata a védett személy közvetlen fizikai védelme, életének, testi épségének megóvása.

Lakásbiztosító: feladata a védett személy és a vele együtt lakó családtagjai állandó elhelyezésére szolgáló létesítmények védelme, az érkező küldemények biztonsági ellenőrzése, a belépő személyek ellenőrzése, továbbá a védett személy és a vele együtt lakó családtagjai állandó elhelyezésére szolgáló létesítmények elleni támadás elhárítása, az illetéktelen személyek bejutásának megakadályozása, a védelem technikai eszközeinek kezelése.

Programhely-biztosító: feladata a védett személyek által látogatott rendezvény helyszínének lezárása, a védett személy mozgásterületének biztosítása.

Útvonal-biztosító: feladata a védett személy közlekedési útvonalának megelőző ellenőrzése, a veszélyforrások felmérése, elhárítása, az áthaladás biztosítása.

Biztonsági gépjárművezető: feladata a védett személy közúti közlekedése során – az erre kijelölt gépjárművekkel történő biztonságos szállításával – a védett személy közvetlen fizikai védelme, életének, testi épségének megóvása.

Operatív személyvédő: **feladata a védett személy részvételével lebonyolított programok, rendezvények, illetve a védelemre kijelölt objektumok felderítő biztosításának megszervezése és végrehajtása.**

1.8. A pénzkísérő szolgálati forma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a pénzkísérő szolgálati forma fogalmát. Röviden ismertetésre kerül továbbá a pénzkísérő szolgálati forma esetén érvényesülő intézkedési kötelezettség is.

Ha a Magyar Nemzeti Bank és más pénzintézetek nagy összegű pénz- és értékszállításait a rendőrség kíséri, a pénzkíséret végrehajtása során a pénzkísérő járőr-csoport vezetője folyamatos rádió-összeköttetést tart a területileg illetékes vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság tevékenység-irányítási központjával.

A pénzkísérő járőr-csoport vezetője a pénzkíséret végrehajtása során kizárólag a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető magatartás észlelése esetén köteles intézkedést kezdeményezni. Ebben az esetben a területileg illetékes vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság tevékenység-irányítási központja köteles soron kívül segítséget nyújtani a pénzkísérő járőr-csoport részére. Ebben az esetben a pénzkísérő járőr-csoport a pénzkísérési feladatát csak az intézkedés átadása után folytathatja.

1.9. A vonatkísérő szolgálati forma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a vonatkísérő szolgálat szervezetrendszerét és e szolgálati forma ellátásának főbb szabályait. A feladatok ismertetése során különbséget teszünk a vonaton, illetve az állomáson ellátott feladatok között. A téma anyagának elsajátításával a vizsgázó a közrend védelmének keretei között képessé válik értelmezni a vonatkísérő szolgálatot.

„A személyszállító vonatok biztonsági kísérését, a vonatok, vasúti megállóhelyek, vasútállomások és pályaudvarok ellenőrzését a Készenléti Rendőrség, illetve az illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság személyi állománya, továbbá a MÁV-START Zrt. által foglalkoztatott személy- és vagyonőrök látják el.”¹¹ Vonatkísérési feladatokat a vármegyei rendőr-főkapitányságokon belül a rendőrkapitányságok is elláthatnak. A *folyamatosan kísérendő, ellenőrizendő vonatok* körét a MÁV Zrt. biztonsági főigazgatójának, a Készenléti Rendőrség parancsnokának, valamint illetékességi területére vonatkozóan a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság vezetőjének javaslata alapján az ORFK rendészeti főigazgatója határozza meg. Az azt végrehajtó állományt – a főigazgatói döntés figyelembevételével – a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság vezetője, illetve a KR parancsnoka jelöli ki (a saját személyi állománya tekintetében). A vonatkísérési feladatok végrehajtása

¹¹ 29000-129/10/2015. emü. számú együttműködési megállapodás 20. pont.

mellett, azzal összhangban meg kell szervezni a pályaudvarok és vasútállomások rendőri ellenőrzését.

Vonatkísérő járőrszolgálatra járőrpár, járőr csoport és megerősített járőr csoport vezényelhető. A vonatkísérés – a közbiztonsági helyzetnek megfelelően – cél- (vég-) vagy közbeeső (csatlakozó) állomásig tart. A megyéken átívelő, több megyét érintő vonatkísérések során az illetékes megyei rendőr-főkapitányságoknak kell gondoskodniuk arról, hogy a kísért vonatokat a közbeeső állomásokon helyi járőr fogadja. A vonatkísérő kísérést, személyőrzést nem hajthat végre, valamint a szolgálat ellátása során együttműködik a rendőr-főkapitányságok által vezényelt járőrökkel, a vasúti körzeti megbízottakkal és a vasút forgalmi személyzetével.

A vonatkísérő járőrnek a kísért vonat indulása előtt minden esetben fel kell vennie a kapcsolatot a mozdonyvezetővel vagy a vezető jegyvizsgálóval, akit tájékoztatni kell a kíséresi feladata megkezdéséről, továbbá információt kell kérnie a várható forgalmi körülményekről, az utazóközönségről, a vasúti személyzet közbiztonságot érintő tapasztalatairól. A vonat kísérésének végrehajtása során a vonatkísérő járőr az állomásokon, megállóhelyeken leszáll, a továbbindulásig a szerelvény mellett a peronon tartózkodik, és figyelemmel kíséri a le- és felszálló utasokat, valamint az ott várakozókat. Ha a vonatkísérő járőrnek a kísérést egy közbeeső állomáson – bármilyen okból – meg kell szakítania, ennek tényét és okát haladéktalanul jelentenie kell az illetékes ügyeleti szolgálatnak, valamint a szolgálatparancsnoknak. A szolgálatellátást ilyen esetben a szolgálatparancsnok utasításainak megfelelően kell folytatni.¹²

A vonatkísérő a személyi szabadságot korlátozó intézkedés fogantatása esetén

- a** rádión keresztül egy közbeeső állomásra kér a szerelvény mellé helyi járőrt vagy körzeti megbízottat, részükre az intézkedés alá vont személyt igazoltatólap kitöltésével és az átvétel elismertetésével átadja,
- b** az intézkedés alá vont személyt a cél- vagy közbeeső állomásra érkezésig az utazóközönségtől elkülöníti, végrehajtja a szükséges ruházat- és csomagátvizsgálást, továbbá a szökés megakadályozása érdekében megteszi a szükséges biztonsági intézkedéseket,
- c** valamint a kísérést – az első olyan közbeeső állomáson, ahol rendőrőrs vagy rendőrkapitányság van – megszakítja, ha az intézkedés során kényszerítő eszközt alkalmazott, kivéve a szökés megakadályozása céljából alkalmazott bilincshasználatot, ha nem okozott sérülést.

A vonatkísérő a vonatkísérés megszakítása esetén az állomásra történő érkezést követően

¹² Papp Dávid: Vasútrendészet. In Tihanyi Miklós (szerk) Közrendvédelem. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.

- a) a területileg illetékes rendőrkapitányságtól gépjárművet kér az előállítás fogantatásához, valamint
- b) a területileg illetékes rendőrkapitányságon elkészíti a szükséges jelentéseket, okiratokat.

A **vonatkísérő intézkedéseinek jogszerűségét, szakszerűségét** a helyi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv vezetője vagy szolgálatparancsnoka minősíti.

1.10. A védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati forma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó betekintést nyerjen a védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati forma keretei között ellátott feladatokba, és különbséget tudjon tenni az e területhez tartozó különböző feladatcsoportok között. Ennek megfelelően kerülnek röviden ismertetésre az e szolgálati formához tartozó ellenőrzési és felügyeleti feladatok.

A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatra beosztott rendőr nemzetközi repülőtéren **felügyeli**:

- az utasok és kézipoggyászaik;
- a nem utas személyek és személyes tárgyaik;
- a szigorított védelmi területre (SRA) belépő járművek, valamint
- a feladott poggyász, áru és postaküldemény, a légifuvarozói postaküldemény és a légifuvarozói anyag, a fedélzeti ellátmány és a repülőtéri készletek védelmi ellenőrzését.

A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatokra beosztott rendőr meghatározott személyek és dolgok védelmi ellenőrzését fegyveresen biztosítja.

A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatra beosztott rendőr nemzetközi repülőtéren:

- ellátja a repülőtér szigorított védelmi területeinek rendőri felügyeletét, valamint
- közreműködik a repülőtér területén a közveszéllyel fenyegetés bűncselekmény elhárításában, továbbá

az elhagyott, gazdátlan csomagokkal kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásában.

1.11. A készenléti szolgálati forma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azokat a rendőri szerveket, amelyeknél készenléti szolgálat rendelhető el. Bemutatásra kerülnek továbbá e szolgálati forma elrendelésére jogosult vezetők.

A készenlétet elrendelheti:

- az országos rendőrfőkapitány;
- a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes;
- a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes;
- a Terrorelhárítási Központ főigazgatója;
- a Nemzeti Védelmi Szolgálat főigazgatója;
- az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatója;
- a Készenléti Rendőrség parancsnoka;
- a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója;
- a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ igazgatója;
- a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ igazgatója;
- a Nemzetközi Oktatási Központ igazgatója;
- a vármegyei (fővárosi) rendőrfőkapitány;
- a rendőrkapitány és
- a határrendészeti kirendeltség vezetője.

1.12. A felügyeleti szolgálati forma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a felügyeleti szolgálati forma célját, rendeltetését. Ehhez röviden bemutatásra kerülnek a felügyeleti szolgálati forma teljesítése során ellátandó feladatok, illetve az e szolgálati forma elrendelésére vonatkozó főbb szabályok.

A **felügyeleti szolgálatra beosztottak feladata**, hogy a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekményeket megelőzzék, megszakítsák, a szükséges rendőri intézkedéseket tegyék, továbbá a rend fenntartása érdekében segítséget nyújtsanak a rendezőknek.

Felügyeleti szolgálatot olyan, nagyobb számú közönséget vonzó rendezvényeken, kulturális és egyéb létesítményekben lehet szervezni, ahol a közrend, közbiztonság fenntartása érdekében az ilyen szolgálat ellátása szükséges.

A **rendőrkapitányság vezetője** a helyi viszonyoknak megfelelően dönti el, hogy mely létesítményekben, milyen alkalomból indokolt felügyeleti szolgálatot elrendelni, valamint meghatározza azokat a létesítményeket, amelyekben e feladatot járőr hajtja végre.

2. Járőr- és őrszolgálat

2.1. A járőr- és őrszolgálat alapfogalmai¹³

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a járőr- és őrszolgálatban használt alapvető fogalmakat. A fogalom-meghatározás nélkülözhetetlen a szakmai kapcsolattartásban, és pontos ismeretükkel elkerülhetők a félreértések.

Járőrszolgálat: közterületeken, illetve nyilvános helyeken történő nyílt rendőri szolgálatellátás, amelynek célja a közrend állapotának megóvása, a határrend fenntartása, a szolgálatellátás területének ellenőrzése, a lakossággal való kapcsolattartás, a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítása, illetve a rendőrség intézkedési kötelezettségének körébe tartozó eseményekre történő reagálás.

Járőr: járőrszolgálati szempontból a járőrszolgálatot teljesítő rendőr, függetlenül az általa betöltött beosztástól. Járőrfeladatokat nem kizárólag járőrbeosztású rendőr láthat el. A feladatellátás során az a rendőr minősül járőrnek, aki közterületen vagy nyilvános helyen nyílt rendőri szolgálatellátást végez. Feladatellátás szempontjából a járőrszolgálatba beosztott és járőrszolgálati tevékenységet ellátó egyfős rendőri erő, járőrpár vagy járőr csoportba, illetve megerősített járőr csoportba szervezett szolgálati csoport. Humánigazgatási értelemben a járőrbeosztásba kinevezett rendőr, függetlenül az általa ellátott szolgálati feladatokról. A járőr egy tiszthelyettesi állománycsoportba tartozó beosztás, amely esetben e kifejezés a munkakörre utal.

Járőr körzet: a járőrszolgálat ellátásának területe, amelynek meghatározása a körzethatárok megjelölésével történik. E határok között nincs a járőr számára kötött útirány kijelölve.

Járőr útirány: a járőrszolgálat ellátásának területe, amelynek meghatározása a járőr mozgása által kötelező jelleggel érintett, pontszerűen meghatározott ellenőrizendő területek és ezek sorrendjének kijelölésével történik.

Őrszolgálat: az a szolgálati forma, amelynek során a rendőr a kijelölt őrhelyén, mozgási körzetében állandó vagy ideiglenes jelleggel személyt, meghatározott területet, létesítményt vagy értéket véd, őriz, közbiztonsági szempontból ellenőriz, vagy protokolláris feladatot lát el.

Őr: őrszolgálatot teljesítő rendőr, függetlenül az általa betöltött beosztástól. Őrfeladatokat nem kizárólag meghatározott őrbeosztású rendőr láthat el. Humánigazgatási értelemben a meghatározott őrbeosztásba kinevezett rendőr, függetlenül az általa ellátott szolgálati feladatokról.

¹³ Boda József (szerk.): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.

Őrhely: az őr számára kijelölt mozgási körzet és az ezen belül meghatározott felállítási hely együttes megnevezése.

Felállítási hely: az őr számára a mozgási körzeten belül pontszerűen kijelölt olyan terület, amelyen az őr a részére meghatározott időben látja el szolgálati feladatait.

Mozgási körzet: az őr számára a felállítási hely közvetlen környezetében meghatározott, szolgálatellátásra kijelölt terület.

2.2. A járőr állománya, ereje, a járőrszolgálat ellátásának módja

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a járőrszolgálat ellátásakor alkalmazható erő-eszköz csoportosításokat és a járőrszolgálat ellátásának módját. Röviden bemutatásra kerülnek a különböző létszámú járőregységek alkalmazásának területei, főbb szabályai.

A járőr állománya – annak erejétől függően – a járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőrből és járőrtárs(ak)ból áll. A járőr erejét tekintve az adott szolgálatba beosztott rendőrök létszámától, felszerelésétől, feladatától függően lehet:

- a** egyfős járőr;
- b** járőrpár;
- c** járőr csoport;
- d** megerősített járőr csoport.

A járőrpárban, a járőr csoportban, a megerősített járőr csoportban a szolgálatparancsnok köteles parancsnokot kijelölni, amennyiben a szolgálatot szervező eljáró másként nem rendelkezik. A parancsnok (a továbbiakban: a járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr) a szolgálat teljesítése során a járőrtárs(ak) szolgálati eljárója.

Egyfős járőrt önállóan a közterületre vezényelni csak olyan feladattal lehet, amelynek ellátása előre láthatóan az életét vagy testi épségét közvetlenül nem veszélyezteti. Az egyfős járőrt a szolgálati feladata biztonságos ellátása érdekében meg kell erősíteni szolgálati kutyával, vagy részére beépített helymeghatározó és riasztó funkcióval ellátott rádiókészüléket kell biztosítani. Egyfős járőr 22.00 és 06.00 óra közötti időszakban, valamint II és III. fokú hőségriadó esetén nem alkalmazható. Az egyfős járőr intézkedéseit különös körültekintéssel hajtja végre. Az egyfős járőr előzetesen felméri, hogy képes-e az intézkedés eredményes befejezésére, amennyiben nem, haladéktalanul segítséget kér az ügyeleti szolgálattól vagy a szolgálatparancsnoktól. Járőrözésre egy rendőrt lehet vezényelni a rendőrkapitányság székhelye szerinti városokban, valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzet-

közi Repülőtér területére. Egyéb településeken csak indokolt esetben lehet járőrözésre egy rendőrt vezényelni.

A **járőrpár** a járőrszolgálat ellátásának alapvető típusa.

Járőr csoportot (3-7 fő) elsősorban akkor kell szervezni, ha megerősített járőr csoport vezénylésének feltételei nem állnak fenn, és járőrpár indításával a meghatározott szolgálati feladat nem, vagy csak korlátozott mértékben hajtható végre

- a az adott terület mérete, bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági jellemzői;
- b az intézkedések várható nagy száma, jellege;
- c az egyéb külső (környezeti) körülmények következtében.

Megerősített járőr csoport (8-12 fő) abban az esetben vezényelhető járőrszolgálati feladatra, ha a közterületek és nyilvános helyek demonstratív rendőri ellenőrzése, felügyeleti szolgálattal ellátott rendezvénybiztosítás, fokozott ellenőrzés, illetve külön terv alapján ellátott szolgálati feladatok végrehajtása ezt indokoltá teszi.

A megerősített járőr csoportot úgy kell kialakítani, tevékenységét meghatározni, hogy a váratlanul jelentkező, több rendőr összehangolt tevékenységét igénylő szolgálati feladatok helyszínén az elsődleges intézkedéseket képes legyen végrehajtani.

A légi járművel szolgálatot teljesítő járőrt kivéve a járőr a szolgálatát a szolgálatparancsnok által meghatározottak alapján a részére az eligazításkor átadott – rendelkezésre bocsátott – járőr körzet-leírás vagy járőr-útirányterv vagy külön terv alapján látja el.

A járőrszolgálat teljesíthető:

- a gyalogosan;
- b kerékpárral;
- c gépkocsival;
- d segédmotoros kerékpárral;
- e motorkerékpárral;
- f különleges járművel;
- g vízi járművel;
- h légi járművel;
- i vonaton;
- j mobil hőkamerás gépjárművel;
- k szolgálati kutyával;
- l szolgálati lovon;
- m kombinált módon.

A gyalogos járőr részére a kötelező felszerelési tárgyakat a kutyás, a kerékpáros, a segédmotoros kerékpáros, a motorkerékpáros, a mobil hőkamerás, a vonatkísérő, valamint – a

helyszíni bírság tömb és az okmány bevonására szolgáló tömb kivételével – a légi járművel szolgáltatot teljesítő járőr is köteles magánál tartani. A gépkocsizó járőr részére a kötelező felszerelési tárgyakat a járőrnek a különleges járművel teljesített járőrszolgálat során is magánál kell tartania.

A külön utasításra viselendő, hordandó felszerelési tárgyak körét a szolgálatparancsnok határozza meg. A járőr jogosult és köteles a rendelkezésre álló adatok alapján megismerni a járőrkörzete, a járőr-útiránytervben meghatározott útvonal és terület, valamint az illetékeségi terület bűnügyi, közbiztonsági, határbiztonsági helyzetét.

2.3. A járőr- és őrszolgálat ellátásának különös szabályai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a járőrszolgálatban részt vevő rendőrök felelősségét, jogait és kötelezettségeit, különös tekintettel a járőrszolgálat során parancsnokként kijelölt rendőrré. Ezen túlmenően a vizsgázó megismerheti a járőrszolgálatban irányadó munkamegosztás főbb szabályait is.

A járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr felelős:

- a) a járőrkörzetben, járőrútirányon meghatározott feladatok teljesítéséért;
- b) a járőrtárs(ak) tevékenységének összehangolásáért, vezetéséért;
- c) a rendőri intézkedések fogantatásának, a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségéért, szakszerűségéért, szükségességéért és arányosságáért;
- d) az intézkedések végrehajtására való felkészüléséért;
- e) az intézkedésbiztonsággal összefüggő követelmények és az intézkedéstaktikai előírások megtartásáért;
- f) a részére kiadott szolgálati okmányok szabályos vezetéséért, a jelentések, a büntető- és szabálysértési feljelentések elkészítéséért;
- g) a szolgálati feladatokkal összefüggő útmutatók és segédletek megismeréséért és alkalmazásáért;
- h) az anyagi, technikai és informatikai eszközök működőképességének fenntartásáért, azok rendeltetésszerű használatáért és megóvásáért;
- i) a folyamatos hírósszeköttetés fenntartásáért;
- j) a hírósszeköttetésre vonatkozó alkalmazási szabályok megtartásáért;
- k) a munkavédelmi előírások betartásáért;
- l) a járőrtárs(ak) vonatkozó szabályoknak megfelelő, egységes alaki megjelenéséért, valamint a járőrcsoport vagy a megerősített járőrcsoport különválása esetén – külön utasítás hiányában – az új, további parancsnok(ok) kijelöléséért.

A járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr jogosult:

- a) a járőrtárs, járőrtársak részére a szolgálattal összefüggő utasítást adni;
- b) a törvényi feltételek fennállása esetén önállóan, illetve a részére adott előjárói utasítás szerint intézkedést kezdeményezni;
- c) az ügyeleti szolgálat, a szolgálatparancsnok részére bármikor jelentést tenni, tőlük a szolgálatteljesítés érdekében információt, adatot, illetve utasítást kérni;
- d) a szolgálatparancsnoktól – indokolt esetben – ruházati könnyítésre engedélyt kérni;
- e) a járőrkörzet vagy járőrútirány elhagyására önállóan utasítást adni, ha az ügyeleti szolgálat vagy a szolgálatparancsnok értesítésére nincs mód, és állampolgári felkérés, illetőleg saját észlelés alapján rendőri intézkedés, vagy szerződéses határvadász intézkedése válik szükségessé;
- f) megkülönböztető jelzés használatára – a külön szabályozott engedélyezési körben – utasítást adni;
- g) a foganatosított intézkedések során az intézkedéssel kapcsolatos döntéseket meghozni; valamint
- h) szükség esetén meghatározni az alkalmazandó kényszerítő eszközök körét.

Járőrszolgálatban az intézkedéseket elsősorban a járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr kezdeményezi és folytatja le, a járőrtárs(ak) intézkedéstaktikai előírásoknak megfelelő, közvetlen módon történő biztosítása mellett. A **járőrtárs a feladatait** a járőrszolgálat megkezdése előtti eligazításon kapott, valamint a járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr által meghatározott utasításoknak megfelelően látja el.

Amennyiben a járőrtárs észlel intézkedésre okot adó eseményt vagy körülményt, intézkedést önállóan csak akkor kezdeményezhet, ha erre a járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőrtől vagy szerződéses határvadásztól külön utasítást kap, vagy vele nincs közvetlenül kapcsolatban, illetve azonnali intézkedési kötelezettsége áll fenn.

Az intézkedés során az intézkedést biztosító rendőr vagy szerződéses határvadász folyamatosan figyelemmel kíséri a közvetlen környezetét és az intézkedés alá vont személyt, készen áll az intézkedés alá vont személy esetleges menekülésének megakadályozására vagy az intézkedő rendőrt vagy szerződéses határvadászt érő támadás elhárítására.

Az egyfős járőr intézkedéseit különös körültekintéssel hajtja végre. Az egyfős járőr előzetesen felméri, hogy képes-e az intézkedés eredményes befejezésére; amennyiben nem, haladéktalanul segítséget kér az ügyeleti szolgálattól vagy a szolgálatparancsnoktól.

Amennyiben a szolgálat ellátása során a járőrpár, a járőr csoport vagy a megerősített járőr csoport a feladatok ellátása miatt különválik, a feladatokat a továbbiakban a szolgálatparancsnok, az ügyeleti szolgálat vagy az eredeti járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr vagy szerződéses határvadász által meghatározottaknak megfelelően a járőr tagjai önállóan hajtják végre.

Különválás esetén az eredeti járőrcsoporthoz vagy megerősített járőrcsoporthoz parancsnokként kijelölt rendőre vagy szerződéses határvadász kijelöli az új járőrpárt, járőrcsoporthoz, illetve megerősített járőrcsoporthoz parancsnokát. Az ennek eredményeként járőrszolgálat teljesítése során parancsnokként kijelölt rendőr vagy szerződéses határvadász és a járőrtárs szolgálati kapcsolatára e fejezet vonatkozó szabályait megfelelően alkalmazni kell.

2.4. A járőr- és őrszolgálat ellátásának közös szabályai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közterületi szolgálat közös magatartási szabályait. E közös szabályok egyaránt jellemzik a járőr- és őrszolgálatok különböző formáit. Bemutatásra kerülnek továbbá azok a magatartásformák is, amelyek tiltottak a járőr- és őrszolgálatban.

A járőr- vagy őrszolgálatot ellátó rendőr köteles:

- a) a szolgálatra történő jelentkezésekor minden olyan körülményről jelentést tenni, amely a szolgálat ellátását akadályozza vagy befolyásolja;
- b) az utasításban, illetve a szolgálatparancsnok által meghatározott valamennyi felszerelést, fegyverzetet magához venni, azok állapotát ellenőrizni.

A járőr és az őr nem vehető igénybe:

- a) a szolgálati feladatai körébe nem tartozó ügyiratok feldolgozására, elintézésére;
- b) szolgálati feladattal össze nem függő kiértékelésekre;
- c) a szolgálati feladatai körébe nem tartozó szállítási, beszerzési feladatokra.

A bűnügyi járőrszolgálatot ellátó rendőr kivételével a járőr és az őr a fentieken túl nem vehető igénybe:

- a) a halaszthatatlan nyomozási cselekmények végrehajtásán kívül a bűnügyi szervek hatáskörébe tartozó nyomozási és vizsgálati munkára, valamint
- b) idézés kézbesítésére. Ez alól kivételt képez, ha a szolgálatparancsnok javaslata alapján a tevékenységirányítási központ ügyeletes vezetője engedélyezi a járőr igénybe vételét a járőrkörzetében található kézbesítési helyre történő kézbesítésre, feltéve, hogy a rendőrkapitányság illetékességi területén azonnal jelentkező feladatra történő reagáláshoz a szükséges erő rendelkezésre áll, és az idézés kézbesítése a folyamatban lévő feladatok végrehajtását nem akadályozza.

A szolgálatba történő kivonulást, az őrszolgálat átvételét a járőr vagy az őr a részére biztosított rádiókészüléken vagy más távközlési eszközön keresztül jelenti az ügyeleti szolgálat és – amennyiben a szolgálat átvétele nem a szolgálatparancsnok jelenlétében történik – a szolgálatparancsnok felé.

Ha a járőr- vagy őrszolgálat ellátása során a rádiókészülék a terület hálózati lefedettségének hiánya miatt nem alkalmas folyamatos kapcsolattartásra, úgy a járőrt vagy az őrt más távközlési eszközzel – pl. szolgálati mobiltelefonnal – kell ellátni, vagy engedélyezni kell a magáncélú telekommunikációs eszköz szolgálati célú használatát.

A munkaközi szünetet a járőr, az őr a szolgálati helyén vagy a szolgálatparancsnok által meghatározott más, erre alkalmas helyen tölti el. A munkaközi szünet szolgálati gépjárműben csak különösen indokolt esetben tölthető el. A munkaközi szünet időtartama alatt a járőr és az őr étkezhet, felszerelésén, fegyverzetén könnyíthet. Amennyiben a munkaközi szünetet a járőr vagy az őr nem rendőrségi épületben tölti el, szolgálati felszerelését és fegyverzetét magánál kell tartania. A munkaközi szünet időtartama alatt a járőr és az őr a felszerelését, fegyverzetét őrizetlenül nem hagyhatja, az összeköttetésre szolgáló rádiókészüléket nem kapcsolhatja ki, és köteles folyamatosan figyelemmel kísérni a rádióforgalmazást. Amennyiben az összeköttetést szolgálati mobiltelefon biztosítja, a járőr és az őr köteles azt bekapcsolva tartani, az érkező hívásokat fogadni.

A járőr járőrkörzetében vagy járőrútirányán, az őr mozgási körzetében vagy kijelölt őrhelyén történő **helyszíni váltására** akkor kerülhet sor, ha ott a folyamatos, megszakítás nélküli rendőri jelenlét indokolt, és erre vonatkozóan utasítást kapott. Minden más esetben a járőr vagy az őr váltására a szolgálati helyén kerül sor.

Helyszíni váltás esetén a járőr- vagy az őrszolgálatot befejező rendőr köteles:

- a** tájékoztatni a szolgálatba lépő, őt váltó járőrt, őrt a szolgálat során szerzett tapasztalatokról, a kapott külön feladatokról, a foganatosított intézkedésekről és minden olyan tényről, adatról, amely a szolgálatot megkezdő járőr, őr eredményes feladatellátásához szükséges;
- b** átadni a meghatározott szolgálati eszközöket, okmányokat;
- c** az ügyeleti szolgálatnak és a szolgálatparancsnoknak jelenteni a váltás megtörténtét.

Helyszíni váltás esetén, ha a leváltásra kerülő járőr vagy őr nincs a meghatározott időpontban a váltás helyén, a váltásra érkező haladéktalanul jelentést tesz az ügyeleti szolgálatnak és a szolgálatparancsnoknak, majd megkezdí a részére az előjáró által meghatározott feladatok végrehajtását. Amennyiben a járőr vagy az őr az előírt – a számára az eligazítás során meghatározott – időben nem kap váltást, jelentést tesz a szolgálatparancsnoknak, majd a továbbiakban a kapott utasításnak megfelelően jár el.

Szolgálatban a járőrnek és az őrnek tilos minden olyan magatartás, meg nem engedett könnyítés, ami a rendőri fegyelemhez nem méltó, vagy a rendőri tekintélyt sérti, így különösen:

- a** járőrkörzetét, mozgási körzetét, járőrútirányát, őrhelyét külön parancs vagy engedély nélkül elhagyni, kivéve ha bejelentés miatt vagy saját észlelés alapján rendőri

intézkedés megtétele válik szükségessé, és az ügyeleti szolgálat vagy a szolgálatparancsnok értesítésére nincs mód;

- b** ruházatán, felszerelésén meg nem engedett könnyítéseket alkalmazni, egyéni felszerelését letenni;
- c** a munkaközi szüneten kívül rágógumit rágni, étkezni, lefeküdni, engedély nélkül közterületen és nyilvános helyen leülni, dohányozni; valamint

bármilyen más tevékenységet folytatni, ami elvonja figyelmét a szolgálat maradéktalan teljesítésétől.

2.5. A járőrszolgálat formái

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a különböző járőrszolgálati formákat, ezen belül elsősorban a különböző járőrszolgálati formák alkalmazási területeit és alapvető feladatait.

2.5.1. A bűnügyi járőrszolgálat

A **bűnügyi járőr alapvető feladata** a bűnmegelőzési és bűnüldözési tevékenység végrehajtása, rendezvények biztosítása, illetve a közterületi rendőri jelenlét megerősítése.

Bűnügyi járőrszolgálatot a bűnügyi szolgálati ág állománya teljesít. Amennyiben azt bűnüldözési vagy egyéb szolgálati érdek indokoltta teszi, a bűnügyi járőr megalakítható, illetve megerősíthető a közrendvédelmi, a határrendészeti, a közlekedésrendészeti és az igazgatásrendészeti szolgálati ágak – a feladat ellátásának idejére külön előljárói utasítás alapján polgári öltözetben lévő – állományával.

A **bűnügyi járőr a szolgálatát** elsősorban gyalog vagy gépkocsival látja el, a gyalogos vagy gépkocsizó járőr számára kötelező felszerelési tárgyak közül a beosztása alapján számára rendelkezésre álló felszereléssel.

2.5.2. A közrendvédelmi járőrszolgálat

A **közrendvédelmi járőr alapvető feladata** a közterületeken és nyilvános helyeken a rendőri jelenlét megteremtése és ezzel a közrend biztosítása, a lakosság szubjektív közbiztonságérzetének megteremtése, az irányadó jogi keretek között a lakossággal történő együttműködés, kapcsolattartás és párbeszéd. További releváns feladat a közbiztonságot, közrendet sértő vagy veszélyeztető eseményekre, cselekményekre történő reagálás, azaz a reaktív intézkedések megtétele.

A **közrendvédelmi járőr szolgálata ellátása során** visszatérően ellenőrzi a járőrkörzet leírásában vagy a járőr útírány-tervében szereplő, illetve a részére külön tervben meghatározott, bűnügyi, közbiztonsági, illetőleg határbiztonsági szempontból veszélyeztetett területeket, objektumokat.

2.5.3. Határrendészeti járőrszolgálat

A **határrendészeti járőr alapvető feladata:**

- a a határőrizeti tevékenysége keretében az államhatár őrzete és az államhatár rendjének fenntartása;
- b az illegális migráció kezelésével összefüggő határőrizeti, valamint a határrend fenntartásával kapcsolatos feladatok végrehajtása;
- c a mélységi ellenőrzési tevékenysége keretében az ország schengeni külső határon lévő határterületén kívül a hatékony idegenrendészeti szűrőtevékenység biztosítása.

A **határrendészeti járőrszolgálat jellege a járőr részére meghatározott fő feladattól függően:**

- a határőrizeti célú járőrszolgálat;
- b mélységi ellenőrzési célú járőrszolgálat.

A **határőrizetet ellátó járőr feladata:**

- a a jogellenes határátlépések megakadályozása, a határt jogellenesen átlépő vagy azt megkísérlő személyek feltartóztatása, elfogása és a szükséges intézkedések végrehajtása;
- b az államhatár rendjének fenntartása, az államhatárral kapcsolatos jogellenes cselekmények megelőzése, felderítése, megszakítása; valamint
- c a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelem.

A határőrizetet járőrszolgálattal, valamint az ismert vagy valószínűsített kockázatot jelentő helyeken elhelyezkedve, lehetőség szerint a felderítést segítő technikai eszközökkel – mobil hőkamerás gépjárművel, kézi hőkamerával, éjjellátó készülékkel – megerősítve kell ellátni.

2.5.4. Közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálat

A **közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálatot ellátó rendőr vagy szerződéses határvasdász:**

- a végrehajtja a közlekedésrendészeti intézkedéseket, különös figyelemmel a közúti forgalomban részt vevő járművek és járművezetők ellenőrzésére, valamint a szabályszegő magatartást tanúsító személyek rendőri intézkedés, vagy szerződéses határvasdász intézkedése alá vonására;
- b ellátja a részére meghatározott feladatokat az ideiglenes közlekedésrendészeti intézkedések végrehajtása során;

- c biztosítja a forgalom zavartalanságát, ennek érdekében a forgalmat segíti és irányítja;
- d baleset helyszínelő tevékenységet végez;
- e közreműködik a védett személyek védelmével összefüggő útvonal-ellenőrzés és utazásbiztosítás végrehajtásában;
- f részt vesz a több ország részvételével összehangoltan szervezett közúti ellenőrzések végrehajtásában.

A közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálatot ellátó rendőr vagy szerződéses határavadász alapvető feladatának ellátása során a közlekedésbiztonság javítása érdekében érvényre juttatja az aktuális baleset-megelőzési törekvéseket, figyelmet fordít a megelőző jellegű rendőri jelenlétre.

2.6. A járőrszolgálat módjai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a különböző módon végrehajtott járőrszolgálatok alkalmazási területeit és alapvető szabályait.

2.6.1. Járőrszolgálat gépkocsival

A leginkább elterjedt szolgálatellátási mód. Kellően biztosítja a rendőrség reagáló képességét. A lakosság szubjektív biztonságérzetének növelésére ugyanakkor nem alkalmas. A gépkocsizó járőr elsősorban infokommunikációs eszközzel, kép- és hangrögzítő berendezéssel ellátott, stabil megkülönböztető jelzéssel felszerelt, rendőri jelleggel kialakított szolgálati személygépkocsival lát el szolgálatot. A szolgálati feladathoz igazodva rendőri jelleg nélküli, mobil megkülönböztető jelzéssel felszerelt személygépkocsi is alkalmazható.

Megerősített járőr csoport szolgálatellátása esetén a gépjárművet vezető rendőr feladata a gépjármű és az abban elhelyezett felszerelés megóvása, ezért intézkedés során a gépjárművet csak külön utasítás esetén, illetve – amennyiben az intézkedés eredményes befejezése azt megköveteli – saját elhatározásából hagyhatja el.

2.6.2. Járőrszolgálat gyalogosan

A gyalogos járőrszolgálat a közterületek és nyilvános helyek rendőri ellenőrzésének, a lakossági kapcsolattartásnak, illetve az államhatár őrzésének, az államhatár rendje fenntartásának elsődleges módja. Az utóbbi évtizedben sokat veszített jelentőségéből, ugyanakkor a lakossággal való kapcsolattartás és a szubjektív biztonságérzet növelése szempontjából a legrelevánsabb módja a járőrszolgálatnak.

2.6.3. Járőrszolgálat segédmotoros kerékpáron, kerékpáron

Kerékpáros, segédmotoros kerékpáros járőrszolgálatot elsősorban települések parkjaiban, üdülő- és kirándulóövezetekben, szabad vizek környékén, illetve éjszaka a települések belső területein lehet szervezni. A szolgálat szervezésénél figyelemmel kell lenni a járőr számára meghatározott területre, illetve útvonalra, továbbá az időjárási körülményekre.

2.6.4. Járőrszolgálat légi járművel

Légi járművel végrehajtott járőrszolgálatot célszerű szervezni:

- a közúti, vasúti, vízi és légi járműforgalom ellenőrzésére;
- a tömegrendezvények légi megfigyelésére és biztosítására;
- meghatározott terület – a határterület – légi figyelésére, kutatására;
- bűncselekményt, illetve a határbiztonságot sértő más jogellenes cselekményt elkövető, gépjárművel menekülő elkövető felderítésére, követésére.

2.6.5. Járőrszolgálat mobil hőkamerás gépjárművel

Mobil hőkamerás gépjárművel megerősített járőrszolgálatot a határőrizeti rendszer első és második vonalában, a jogellenes cselekmények szempontjából valószínű mozgási irányba, kiemelten a stabil hőkamera rendszer látóköréből kieső területekre kell vezényelni.

2.6.6. Járőrszolgálat motorkerékpáron

A motorkerékpáros járőr alapvetően közlekedési forgalomellenőrző és külön biztosítási jellegű feladatokra alkalmazható, szükség esetén közrendvédelmi, határrendészeti tevékenység végrehajtására is igénybe vehető.

2.6.7. Járőrszolgálat szolgálati kutyával

Erdős, bokros ligetes, illetve bűnügyileg frekvenciált területek ellenőrzésére alkalmazható. Az 1 fős járőr szolgálati kutyával megerősítve láthat el szolgálatot.

2.6.8. Járőrszolgálat szolgálati lovon

Lovas járőrszolgálat elsősorban erdő, illetve mezőgazdasági művelés alatt vagy természetvédelmi oltalom alatt álló területeken, valamint nagy kiterjedésű parkok területén szervezhető.

2.6.9. Járőrszolgálat vízi járművel

A vízi járőr a feladatkörébe tartozó bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági feladatokra alkalmazható. Vízi járművet az a rendőr vezethet, aki rendelkezik az adott hajótípusra előírt hajózási képesítéssel, az igénybe venni kívánt vízterületre megfelelő vonalvizsgálattal és érvényes hajós szolgálati könyvvel. Vízi járművön csak olyan rendőr láthat el vízrendészeti vagy határrendészeti járőr szolgálatot, aki érvényes hajós szolgálati könyvvel rendelkezik.

2.6.10. Járőrszolgálat vonaton

Vonatkísérő járőrszolgálatra járőrpár, járőr csoport és megerősített járőr csoport vezényelhető.

Vonatkísérő járőrszolgálatra elsősorban a közrendvédelmi és a határrendészeti szolgálati ágak állományát kell vezényelni.

Amennyiben azt bűnüldözési vagy egyéb szolgálati érdek indokolttá teszi, a vonatkísérő járőrszolgálat megerősíthető a bűnügyi szolgálati ág állományával.

2.6.11. Járőrszolgálat különleges járművel

Különleges járművek alatt – amelyeket inkább különleges közlekedési eszközöknek nevezhetünk – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) által a Margitsziget környékén alkalmazott úgynevezett elektromos rollert, valamint a Készenléti Rendőrség (KR) által a budai Vár területén alkalmazott járműszerű közlekedési eszközt, a segwayt (amely a közlekedés során jelenleg nem járműnek, hanem gyalogosnak minősül) értjük. A különleges járművek gyűjtőfogalom alatt érthetünk azonban tényleges járművet – például négykerekű motor-kerékpárt (quadot) – is.¹⁴

¹⁴ Papp Dávid: Közterületi- és őrszolgálat. In: Tihanyi Miklós (szerk) közrendvédelem. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.

2.7. Az őrszolgálat formái

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a különböző őrszolgálati formákat, ezen belül elsősorban a különböző őrszolgálati formák alkalmazási területeit és alapvető feladatait.

Mozgóőri szolgálat

Elsősorban forgalmas csomópontok, idegenforgalmi szempontból frekventált helyek, közösségi terek ellenőrzésére szolgáló őrszolgálati forma. A mozgóőri szolgálatot a közterületen egy vagy több rendőr vagy szerződéses határvadász közösen, gyalogosan teljesíti.

A mozgóőr részére az őrszolgálattal érintett osztály vezetője vagy az őrsparancsnok mozgási körzetet jelöl ki úgy, hogy a felállítási helynek a mozgási körzeten belül annál az objektumnál, területrésznél kell lennie, amelynek visszatérő ellenőrzése közbiztonsági, illetve objektumvédelmi szempontból leginkább indokolt.

A mozgóőr mozgási körzetét és feladatát úgy kell meghatározni, hogy az őrnek lehetősége legyen a mozgási körzet minél teljesebb ellenőrzésére.

Objektumőri szolgálat

Az objektumőr körzetét és őrhelyét úgy kell meghatározni, hogy az őrhely lehetőleg az őrzendő objektum biztonsági szempontból legérzékenyebb pontjánál legyen. Az objektumőr folyamatosan az őrhelyén tartózkodik, azt a körzetének ellenőrzése érdekében az őrutasításban meghatározott időtartamra hagyhatja el.

Az objektumőr feladata az objektum és az ott-tartózkodók biztonsága ellen irányuló jogszértő cselekmények időben történő felismerése, megakadályozása vagy a megakadályozáshoz szükséges elsődleges intézkedések haladéktalan megtétele.

Fogdaőri szolgálat

A fogdaőr a rendőrségi fogdában, az őrzött szálláson, a kijelölt őrhelyen vagy a meghatározott mozgási körzetben őrzi a fogvatartott személyt. A fogdaőri szolgálat ellátásának szabályait, a fogdaőr feladatait a Szolgálati Szabályzat, a rendőrségi fogdák rendjéről szóló BM rendelet és a Rendőrség fogdaszolgálati szabályzata tartalmazza.

Kísérő őri szolgálat

Rendőrségi fogdában fogvatartott személyek belső és külső kísérését ellátó őrszolgálati forma.

Rendkívüli őri szolgálat

A rendkívüli őr külön utasításra végez a szolgálati elöljáró által meghatározott biztosítási, őrzési feladatot. Az utasítást rendkívüli őri őrutasításban, írásban kell meghatározni. Ha-laszthatatlan esetben az utasítást szóban is meg lehet határozni, azonban azt haladéktalanul írásba kell foglalni. A rendkívüli őr őrzési feladatai közé tartozhat az elfogott, előállított, őrizetben vagy házi őrizetben lévő személy őrzése, objektum ideiglenes őrzése.

Biztosítási feladatok keretében a rendkívüli őr a Rendőrség Csapatszolgálati Szabályzatában meghatározott biztosítószolgálatok ellátására vehető igénybe.

Díszőri szolgálat

A díszőr ünnepségek, rendezvények, katonai tiszteletadással rendezett kegyeleti aktusok alkalmával szolgálati elöljárója utasítása szerint teljesít ideiglenes protokolláris őrszolgálatot.

A díszőr – lehetőség szerint – intézkedést nem kezdeményez. A szükséges váltásról a szolgálati elöljáró arra figyelemmel köteles gondoskodni, hogy a díszőr egy óránál tovább nem tartózkodhat őrhelyén.

Amennyiben a díszőrt közterületen vagy nyilvános helyen a rendezvény megkezdése előtt vagy azt követően is alkalmazzák, úgy a díszőrök biztosításáról rendkívüli őr vezénylesével kell gondoskodni.

2.8. Az elemző-értékelő munka

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az elemző-értékelő munka során figyelembe veendő szempontokat. Az elemző-értékelő munka a parancsnoki munkafolyamat részeként meghatározó szerepet játszik a döntés-előkészítésben. E témakörben kizárólag azok a tények, körülmények, események kerülnek röviden bemutatásra, amelyek a vezetői munka részeként az elemzés-értékelés tárgyát képezik.

A szolgálat tervezését és szervezését elemző-értékelő munka előzi meg. Az elemző-értékelő tevékenység azon gondolkodási műveletek összessége, amelyek alkalmazásával a vizsgálni kívánt információkat, tényeket, jelenségeket részeire, elemeire bontjuk, az egyes részeket külön-külön és összefüggéseikben, kölcsönhatásaikban megvizsgáljuk, majd a vizsgálódás eredményeként valamilyen hasznos következtetést vonunk le.

A rendőri szerv illetékességi területe bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetének elemzése, értékelése során figyelembe kell venni különösen:

- a a lakosság szubjektív közbiztonságérzetét leginkább befolyásoló tényezőket;
- b az ismertté vált bűncselekményeket, különös tekintettel a közterületen és a nyilvános helyeken elkövetett bűncselekményekre, ezek jellegére, elkövetési módjára, területi elhelyezkedésére, elkövetési idejére, az áldozattá válást lehetővé tevő okokra;
- c az ismertté vált bűnelkövetőkre vonatkozó adatokat, a nyomozások tapasztalatait;
- d a szabálysértésekről rendelkezésre álló adatokat, különösen az elzárással sújtható szabálysértéseket, a közrend elleni, a kiemelt közúti közlekedési, a tulajdon elleni, illetve a területre jellemző szabálysértéseket;
- e a közlekedési balesetek alakulását, azok helyét, idejét, a baleseti okokat, az okozókat, a sérülések súlyossági fokát;
- f az ismertté vált és az illegális migrációhoz köthető jogellenes cselekményeket, különös tekintettel ezek jellegére, elkövetési módjára, területi elhelyezkedésére, elkövetési idejére;
- g az illetékességi területen található veszélyeztetett objektumok, területek elhelyezkedését, ide értve a nagy forgalmú szórakozóhelyeket, köztéri parkokat, nagyobb játszótereket, tanintézeteket, bevásárlóközpontokat, pénzintézeteket, üzemanyag-töltő állomásokat is;
- h a rendezvények biztosítása és a kiemelkedő egyéb események tapasztalatait;
- i a bűnügyi és egyéb megkereséseket, panaszokat, közérdekű bejelentéseket, ezek teljesülését;
- j a jogsértések megelőzésére tett jelzéseket, javaslatokat, a rendészeti, vagyonvédelmi ellenőrzéseket;
- k a lakosság összetételét, a közbiztonság javítására irányuló tájékoztatási tevékenységet;
- l az önkormányzatok bűnügyi és közbiztonsági helyzetre vonatkozó igényeit;
- m a közbiztonság érdekében tett önkormányzati és lakossági kezdeményezéseket és a járási közbiztonsági egyeztető fórumok és konzultációs értekezletek tapasztalatait;
- n a rendvédelmi szervekkel, a polgárőr egyesületekkel és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek munkáltatóival való együttműködést;
- o a rendőri szerv létszámviszonyait, a szolgálatba vezényelhető állomány képzettségi, fegyelmi, egészségügyi és pszichikai helyzetét, az anyagi-technikai biztosítottság fokát, az anyagi eszközök állapotát, alkalmazhatóságát; valamint
- p a rendőri intézkedések, a fokozott ellenőrzések tapasztalatait.

2.9. A szolgálat tervezése és szervezése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a szolgálattervezés és szolgálatszervezés alapjait, céljait, valamint főbb szempontjait és elveit, és ezzel betekintést nyerjen ebbe a parancsnoki munkafolyamatba.

A szolgálat tervezése az állomány szolgálati idejének – a jogszabályok és közjogi szervezet-szabályozó eszközök rendelkezéseinek megfelelő és a rendőrséggel szemben támasztott követelményeket, igényeket kielégítő – beosztása, illetve az erre vonatkozó előzetes döntés. A szolgálat szervezése tulajdonképpen a megtervezett szolgálat tartalommal történő meg-töltését jelenti.¹⁵

A szolgálat tervezése a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrsparancs-nok feladata, amelynek során az illetékeségi területe bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyze-tének elemzése, értékelése, az előjáró utasításai, a lakosság közbiztonságérzetét befolyá-soló tényezők, illetve az önkormányzat közbiztonságra vonatkozó elvárásai, a különböző megkeresések, lakossági jelzések, a közterületi szolgálatot teljesítők beszámoltatása so-rán ismertté vált információk, valamint a rendelkezésre álló erők és eszközök számbavétele alapján kialakítja döntését a feladatok elosztására, a szolgálatellátás módjára, az ehhez szükséges létszám és technikai eszközök igénybevételére vonatkozóan.

A járőr- és őrszolgálatok tervezéséhez és szervezéséhez szükséges feltételek biztosításáért a rendőri szerv vezetője, a tervező-szervező munka szabályszerű végrehajtásáért a rendőri szerv azon szolgálati ágának vezetője a felelős, akinek a járőr vagy őrszolgálat formáját meghatározó feladat a hatáskörébe tartozik.

A járőrszolgálat szervezése során a szükséges mértékben egyeztetni kell:

- a** a rendőri szervben belül lévő szolgálati ágakkal;
- b** az illetékeségi területtel határos rendőri szervekkel;
- c** az illetékeségi területen feladatot ellátó más szervekkel;
- d** az illetékeségi területen működő polgár egyesületekkel és az egyes rendészeti fel-adatot ellátó személyek munkáltatóival; és
- e** ha nemzetközi szerződés ezt lehetővé teszi, a közös határmenti járőrszolgálat, a határrendészeti járőrszolgálat, kapcsolatban a szomszédos ország illetékes szer-vével.

A szolgálattervezet elkészítése során a szolgálat tervezése (a teljesítendő szolgálati fel-adatok, az azok ellátásához szükséges létszám meghatározása) a járőr- és őrszolgálat

¹⁵ Papp Dávid: Uo.

érintett osztály vezetője és az őrparancsnok feladata. Ők leginkább a tervezés fő irányait, szempontjait határozzák meg. A szolgálati beosztást, azaz a konkrét szolgálattervezetet a meghatározott szempontok alapján a járőrök és őrök vonatkozásában az osztályvezető vagy az őrparancsnok által kijelölt személy, körzeti megbízottak esetében pedig a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős vezető készíti el és rögzíti. E személyek általában alosztályvezetői vagy alosztályvezető-helyettesi beosztást töltenek be.¹⁶

A szolgálattervezetet a Robotzsaru integrált ügyviteli, ügyfeldolgozó és elektronikus iratkezelő rendszerben (a továbbiakban: Robotzsaru rendszer) az erre kialakított felületen elektronikus formában, az állományparancsban meghatározott szolgálati időrendszer alapján, az aktuális feladatok figyelembevételével kell elkészíteni.

A tervezéskor általános szabályként kell figyelembe venni, hogy az erők és eszközök jelentős része a bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági szempontból legjelentősebb körzetekben és időszakokban összpontosuljon, lehetőség legyen minden napszakban a váratlanul jelentkező eseményekre, bejelentésekre, segélyhívásokra történő azonnali rendőri reakcióra.

A szolgálattervezet egy naptári hónapra előre tartalmazza az állomány:

- pihenőnapját;
- tervezett szabadságát;
- szolgálatát;
- átrendelését;
- szabadidejét (a pihenőnap és pihenőidő);
- egyéb távolléteket (munkaidő-kedvezmény, vezénylés, mentességek, rendkívüli szabadság stb.).

A szolgálattervezet **legalább egy hétre (7 napra) előre tartalmazza** az állomány szolgálatteljesítési időbeosztását. A szolgálatteljesítési időbeosztást – ide nem értve a túlszolgálat elrendelését – a szolgálati előjáró a szolgálatba lépés előtt legalább egy héttel közli a hivatásos állomány tagjával. Ettől csak akkor lehet eltérni, ha azt rendkívüli eset szükségessé teszi, továbbá a hivatásos állomány tagjának erre irányuló, indokolt kérelme esetén, ha az a szolgálati érdekekkel összeegyeztethető. A közölt szolgálatteljesítési időtől való eltérést legalább 24 órával a szolgálat megkezdése előtt közölni kell a hivatásos állomány tagjával.

¹⁶ Papp Dávid: Uo.

2.10. A járőrök és az őrök eligazítása, beszámoltatása

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azokat a vezetői feladatokat, amelyek a napi szolgálatellátás kereteit biztosítják. A vizsgázó megismerheti a vezetők és a beosztottak feladatait a szolgálatot megelőző eligazítás és a szolgálati feladatok elvégzéséről szóló számadás, a beszámoltatás során. Mindez leginkább a vezetői feladatok átláthatóságát és a szervezeti céloknak való megfelelést szolgálja.

2.10.1. Az eligazítás

A járőrök és az őrök a szolgálatba indulás előtt kötelesek eligazításra jelentkezni. A járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrparancsnok minden hónapban legalább egy esetben, az alosztályvezetők, az őrparancsnok-helyettesek havonta legalább két alkalommal személyesen részt vesznek a szolgálatba lépő állomány eligazításán. Az eligazításon részt vevő:

- a köteles a részére szolgálatra meghatározott öltözetben, fegyverzettel és felszereléssel, megjelenni;
- b köteles rögzíteni a részére meghatározott célokat, feladatokat, illetve a szolgálatellátását érintő főbb időpontokat;
- c az elvégzendő tevékenységhez a rendelkezésre álló feltételek, információk és okmányok megismerését követően köteles a szolgálatparancsnok támogatásával kiválasztani a feladatai ellátását biztosító munkamódszereket, és felkészülni azok alkalmazására.

Az eligazításon részt vevőnek az eligazításra vonatkozó, informatikai alapú dokumentációt a Robotzsaru rendszer e célra kialakított alkalmazásában tudomásul kell vennie. Az állományilletékes parancsnok a szolgálati feladatra vezényelt állomány eligazítása tudomásulvételének időpontjára vonatkozóan ettől eltérően is rendelkezhet.

2.10.2. A beszámolás

A szolgálatból bevonuló járőr, őr köteles:

- a a szolgálatparancsnoknak szóban jelentést tenni a részére meghatározott célok megvalósulásáról és a feladatok végrehajtásáról, tapasztalatairól, intézkedéseiről, a bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági helyzetre vonatkozó észrevételeiről, megfigyeléseiről, a bűnmegelőzést szolgáló javaslatairól;
- b beszámolási tevékenységét a Robotzsaru rendszerben a meghatározottak szerint rögzíteni, dokumentálni; valamint
- c az intézkedéseivel, tapasztalataival összefüggő iratokat elkészíteni, azokat, valamint a

- d helyszínbírságot okmányokat – eltérő rendelkezés hiányában – a beszámolással egy időben leadni.

2.11. A járőrszolgálat ellenőrzése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közterületi állomány ellenőrzésének célját, szerepét, illetve a tervszerű ellenőrzéssel szemben támasztott követelményeket. A szolgálat ellenőrzése biztosítja, hogy a vezetett szervezet a kitűzött céloknak megfelelően működjön, közelebbről pedig azt a célt szolgálja, hogy a beosztotti állomány a feladatait a jogszabályoknak és a vezetői elvárásoknak megfelelően hajtsa végre. A téma további célja, hogy a vizsgázó megismerje azok körét, akik jogosultak a közterületi állomány ellenőrzésére.

A járőrök és az őrk, valamint a stabil hőkamerák kezelőszemélyzetének ellenőrzését a szolgálatot tervező parancsnok egy hónapra előre tervezi. Ennek az állománynak ellenőrzését havonta legalább három alkalommal kell végrehajtani úgy, hogy abból legalább egy éjszakára, illetőleg egy hétvégére essen. Az éjszakai és a hétvégi ellenőrzést összevontan, ugyanazon a naptári napon nem lehet végrehajtani. A szolgálatellátást a közvetlen szolgálati előljárók kötelesek ellenőrizni úgy, hogy minden váltás havonta legalább két alkalommal – melyből egynek éjszakára kell esnie – ellenőrzés alá kerüljön. A váltások ellenőrzésének dokumentálása során az ellenőrzés alá vont rendőröket nevesíteni kell.

Az ellenőrzés módszerei:

- a helyszíni vizsgálat;
- b munkafolyamat ellenőrzése;
- c megfigyelés és elektronikus úton történő ellenőrzés;
- d távfelügyeleti, illetve rögzített képfelvétel kiértékelése.

A járőr- és őrszolgálat ellenőrzésénél havonta legalább egy alkalommal tervezett és dokumentált módon végre kell hajtani:

- a a járművek üzemképességének, szolgálatra való alkalmasságának, karbantartottságának;
- b a szolgálati állatok elhelyezésének, ellátásának, ápoltságának;
- c a rádiókészülékek és technikai eszközök alkalmazhatóságának;
- d az egyéni és alegységkészletből biztosított felszerelések meglétének;
- e a szolgálati igazolvány meglétének, épségének, érvényességének;
- f az azonosító jelvény meglétének, épségének, valamint
- g a szigorú számadásos nyomtatványok meglétének, vezetettségének ellenőrzését.

A járőrt és az őrt ellenőrizheti(k):

- 1 az országos rendőrfőkapitány és helyettesei;
- 2 a saját szolgálati águk vonatkozásában az Országos Rendőr-főkapitányság bünyügyi, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti, határrendészeti főosztályvezetői;
- 3 saját állományuk vonatkozásában a Készenléti Rendőrség parancsnokhelyettesei, főosztályvezetői, osztályvezetői;
- 4 saját állományuk vonatkozásában a rendőrfőkapitányok, a bünyügyi és a rendészeti rendőrfőkapitány-helyettes;
- 5 saját állományuk vonatkozásában a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója, a bünyügyi, valamint a rendészeti igazgatóhelyettes;
- 6 saját állományuk vonatkozásában a rendőr-főkapitányságok bünyügyi, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti, határrendészeti főosztályvezetői, osztályvezetői és helyettesei, szolgálatvezetői, alosztályvezetői;
- 7 saját állományuk vonatkozásában a kapitányságvezetők, a határrendészeti kirendeltségvezetők és helyettesei;
- 8 a járőrt, őrt vezénylő szervezeti elem vezetője és helyettesei;
- 9 az arra jogosult vezetők által nyílt paranccsal erre felhatalmazott személyek; valamint
- 10 * a saját és az alárendeltségükbe utalt állomány vonatkozásában a szolgálatot ellátó rendőr közvetlen előljárói.

A járőr-, illetve őrszolgálat ellenőrzéséről az ellenőrzéssel érintett járőr vagy őr a szolgálatparancsnok vagy az ügyeleti szolgálat részére az ellenőrzést követően haladéktalanul jelentést tesz. A járőr- és őrszolgálat-ellátás ellenőrzésének helyéről, idejéről, az ellenőrzést végrehajtó személyéről a járőrt, az őrt előzetesen tilos értesíteni.

Az ellenőrzések gyakoriságát növelni kell, ha az állomány fegyelmi helyzete vagy a bünyügyi, közbiztonsági vagy határbiztonsági helyzet azt szükségessé teszi.

2.12. A járőr- és őrszolgálat szakmai irányítása, felügyelete

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a járőr- és őrszolgálat szakmai tevékenységének irányítását. A rendőrség hierarchikusan felépülő szervezetrendszerének különböző szintjein elhelyezkedő szakmai szervek közül a magasabb szintű szerv irányítja az alacsonyabb szinten lévő szervezet szakmai munkáját. A fejezet ennek a tevékenységnek a szervezeti és eszközrendszerét mutatja be.

Az ORFK és a vármegyei rendőr-főkapitányságok ezzel összefüggő feladatai

A rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes felelős a közterületek és nyilvános helyek rendőrségi ellenőrzésére alkalmazott járőr- és őrszolgálatok országos szakmai irányításáért, ennek keretében segédletek kiadásáért, a járőr- és őrszolgálatok korszerűsítésének, fejlesztésének felügyeletéért, a gyakorlati (ellenőrzési) tapasztalatok figyelembevételével a szükségessé váló módosítások kezdeményezéséért.

Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály vezetője szakmai irányítást és felügyeletet gyakorol a közrendvédelmi és a bűnügyi járőr- és őrszolgálatokat ellátó rendőri szervek e tevékenysége felett. A határrendészeti járőrszolgálat szakmai irányítását és felügyeletét az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztályának vezetője, a közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálat szakmai irányítását és felügyeletét az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közlekedésrendészeti Főosztályának vezetője látja el.

A vezetők szakmai irányítói és felügyeleti jogkörükben eljárva:

- a) jogosultak a járőr- és őrszolgálatok ellenőrzésére, a szolgálatok tervezéséért és szervezéséért felelős parancsnok beszámoltatására, eseti járőr- és őrszolgálati feladatok meghatározására;
- b) a területi rendőri szervek érintett főosztályvezetőivel, osztályvezetői szolgálatvezetőivel közösen évente egy alkalommal közrendvédelmi, közlekedésrendészeti és határrendészeti parancsnoki értekezleten értékelik a szolgálatellátás helyzetét, a végrehajtás tapasztalatait; valamint
- c) a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettesnek javaslatot tesznek az értékelte évet követő év átfogó feladataira, a döntést követően kidolgozzák azokat.

A vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesei, illetve a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság rendészeti igazgatóhelyettese felelnek:

- a) az adott szerv illetékességi területe vonatkozásában a közterületek és nyilvános helyek rendőri ellenőrzéséért;
- b) az államhatár rendjének védelméért;
- c) a határőrizet érdekében alkalmazott járőr- és őrszolgálatok területi irányításáért;
- d) a regionálisan jelentkező feladatok összehangolásáért; valamint
- e) a területi szakmai irányító főosztályok, osztályok tevékenységének közvetlen irányításáért.

A területi rendőri szervek szakmai irányító és felügyeleti feladatokat ellátó szervezeti elemeinek vezetői:

- a) folyamatosan figyelemmel kísérik, ellenőrzik és ellenőriztetik a szolgálatok ellátását, elemzik és értékelik a közbiztonságra, a határbiztonságra, a közterületek és az államhatár rendjére gyakorolt hatását, a rendőri intézkedések végrehajtásának jogszerűségét, szakszerűségét, arányosságát és kulturáltságát;
- b) az ellenőrzéseik tervezésekor lehetőség szerint figyelembe veszik a helyi szinteken megvalósuló ellenőrzések tervezeteit;

- c szakmai irányítást és felügyeletet gyakorolnak a területi rendőri szervek, a rendőrkapitányságok, a határrendészeti kirendeltségek járőr- és őrszolgálatokkal érintett osztály vezetőinek és őrsparancsnokainak munkája felett, őket szükség szerint, de legalább negyedévente koordinációs értekezleten beszámoltatják a feladatok teljesüléséről, értékelik a végrehajtást, egyeztetik a következő időszak fő feladatait;
- d évente munkaértekezlet keretében – a koordinációs értekezletek, az ellenőrzések tapasztalatai, az aktuális bűnügyi, közbiztonsági, határbiztonsági helyzet, a rendőri intézkedések, az önkormányzatok észrevételei, állampolgárok bejelentései, valamint a polgárőr egyesületekkel és az egyes rendészeti feladatot ellátó személyek munkáltatóival történő együttműködés tapasztalatai alapján – értékelik a szolgálati tevékenységet; a következő időszak átfogó feladataira javaslatot tesznek a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyetteseinek, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság rendészeti igazgatóhelyettesének, a döntést követően kidolgozzák azokat;
- e a Nemzeti Védelmi Szolgálat által – a járőrök és őrök oktatása céljából – átadott iratok ismertetésének gyakorlatára területi rendőri szervenként egységesen, külön eljárási rendet dolgoznak ki.

2.13. A járőr- és őrszolgálatokkal összefüggő egyéb parancsnoki feladatok (helyi szervek vezetőinek feladatai)

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a helyi rendőri szervek közterületi állományának feladataival összefüggő vezetői munkát. Ennek keretében a szakmai vezetők feladatain túl a helyi rendőri szervek vezetőinek feladatai is bemutatásra kerülnek. E feladatok nagyobb részben nem közvetlenül a napi szolgálatellátáshoz kötődnek, hanem a rendőri szerv működési irányát befolyásolják. A téma anyagának elsajátításával a vizsgázó ismerni fogja a helyi szervek vezetőinek rendelkezésére álló vezetői eszközöket, amelyekkel a közterületi állomány munkája a szervezeti célok irányába befolyásolható.

A rendőrkapitányságok és a határrendészeti kirendeltségek vezetői:

- a felelősek a folyamatos járőr- és őrszolgálatok teljesítéséhez szükséges feltételek biztosításáért;
- b figyelemmel kísérik a meghatározott szolgálati feladatok teljesülését;
- c hetente beszámoltatják a járőr- és őrszolgálatokkal érintett osztály vezetőjét, az őrsparancsnokokat;
- d értékelik a célkitűzések megvalósulását, a feladatok végrehajtását; valamint
- e meghatározzák a szolgálati feladatok fő irányait.

A rendőrkapitányságok és a határrendészeti kirendeltségek járőr- és őrszolgálatlal érintett osztályvezetőinek és őrsparancsnokainak feladata illetékességi területükön a szolgálatellátás helyi feladatainak meghatározása, a járőrökre, őrkre vonatkozó magatartási, biztonsági rendszabályok előírása.

A járőr- és őrszolgálatlal érintett osztály vezetője a tevékenysége során:

- a** rendszeresen gyűjti a szolgálatellátásra vonatkozó adatokat, elemzi, értékeli a bűnügyi, közbiztonsági, határbiztonsági helyzetet, a rendőri intézkedések alakulását, az állampolgárok és az önkormányzatok közbiztonsági helyzettel összefüggő észrevételeit;
- b** kialakítja a rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség járőrkörzeteit, mozgóőr körzeteit, járőrútirány terveit, kidolgozza az őrutasításokat;
- c** figyelemmel kíséri és havonta legalább egy alkalommal ellenőrzi a szolgálattervezetet;
- d** figyelemmel kíséri a szolgálatirányítás végrehajtását;
- e** szakmai irányítást és felügyeletet gyakorol az osztályvezető jogállású őrsparancsnokok rendészeti munkája felett;
- f** közvetlenül irányítja az alárendelt őrsparancsnokok és alosztályvezetők munkáját; valamint
- g** hetente egy alkalommal beszámoltatja az alárendelt őrsparancsnokokat, alosztályvezetőket a végzett munkáról, amelynek keretében koordinálja a következő hét szolgálati feladatait, és negyedévente munkaértekezleten értékeli az irányításuk alá tartozó állomány szolgálati tevékenységét.

Az őrsparancsnokok, alosztályvezetők feladata a napi járőr- és őrszolgálatok tervezése, szervezése, a szolgálat tervezetének és az ellenőrzés tervének elkészítése. Részt vesznek a szolgálatirányítás feladatainak végrehajtásában, végzik a jelentések, feljelentések revízióját, gondoskodnak a szolgálati okmányok vezetésének szabályosságáról. Alárendeltjeik munkáját úgy szervezik, hogy a folyamatos parancsnoki jelenlét és ellenőrzés, valamint az eligazítás és beszámoltatás mindenkor biztosított legyen.

2.14. A szolgálati okmányok elkészítése és vezetése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azokat a szolgálati okmányokat, amelyeket a közterületi szolgálattal összefüggésben kell elkészíteni, tisztában legyen azzal, hogy mely okmány elkészítése melyik vezető feladatkörébe tartozik, valamint hogy mi a célja a különböző okmányok elkészítésének, vezetésének.

A szolgálati okmányok a járőr- és őrszolgálatok tervezésére, szervezésére, ellenőrzésére, az események és intézkedések nyilvántartására szolgálnak.

A rendőri szervnél az alábbi szolgálati okmányokat (vagy hitelesített informatikai rendszereket) kell alkalmazni:

- a** a rendőri szerv illetékességi területének leírása;
- b** járőrkörzet-leírás(ok);
- c** járőr útirányterv(ek) (alkalmazása esetén);
- d** őrutasítás(ok) (alkalmazása esetén);
- e** bűnügyi és baleseti ponttérkép (a határrendészeti kirendeltségeket kivéve);
- f** szolgálattervezet;
- g** eligazító lap;
- h** beszámoltató lap; valamint
- i** ellenőrzési napló.

A Robotzsaru rendszer egységes és kötelező használatáról, jogosultsági rendjéről, az adatvédelem, valamint a rendszerfejlesztés előírásairól szóló ORFK utasításban meghatározott szolgálati okmányokat a Robotzsaru rendszerben, az erre a célra létrehozott felületen elektronikusan kell elkészíteni és vezetni.

A rendőri szerv illetékességi területének leírását a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője készíti el, és a rendőri szerv vezetője hagyja jóvá.

A járőrkörzet-leírásokat és az őrutasításokat a járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrsparancsnok a helyi sajátosságoknak megfelelően, az elemző-értékelő munka figyelembevételével meghozott döntése alapján készíti el, illetve dolgozza ki, és közvetlen szolgálati előljárója hagyja jóvá. A rendőrkapitányságokon és a határrendészeti kirendeltségeken a gépkocsizó járőrkörzeteket úgy kell kialakítani, hogy azok a teljes illetékességi területet lefedjék.

A járőr útiránytervek készíttetéséért – azok alkalmazása esetén – a járőrszolgálattal érintett osztály vezetője és az őrsparancsnok a felelős. Járőr útirányterv abban az esetben alkalmazható, ha az adott területet kijelölt útvonalon szükséges ellenőrzés alá vonni, vagy a feladat jellege azt különösen indokolja. A rendőrőrsökön a járőr körzetleírások, járőr útiránytervek elkészítéséért, az őrutasítások kidolgozásáért az őrsparancsnok a felelős.

Indokolt esetben, eseti jelleggel a szolgálatparancsnok ideiglenes járőr útiránytervet vagy ideiglenes

őrutasítást készíthet. Az illetékességi terület leírását, a járőr-körzetesítés térképét, a tájékoztató pontok jegyzékét az ügyeleti szolgálatnál és a szolgálatparancsnoknál elektronikus úton, informatikai rendszeren keresztül elérhetővé kell tenni.

A járőrkörzet-leírás a terület ellenőrzésre kiküldött járőr alapvető szolgálati okmánya, amelyben – közrendvédelmi, közlekedésrendészeti és bűnügyi járőrszolgálat során – kötött útirány megjelölése nélkül kell meghatározni:

- a a járőrkörzet számát, a járőrszolgálat módját;
- b a járőrkörzet nagyságát, határait, lakosság számát;
- c a bűnügyi, közbiztonsági és határbiztonsági szempontból veszélyeztetett területeket, objektumokat;
- d a visszatérő ellenőrzést igénylő objektumokat, helyeket, külön feltüntetve az ellenőrzés idejét, helyét;
- e a járőrkörzetben végrehajtandó általános feladatokat;
- f a munkaközi szünet idejét, az eltöltésére kijelölt helyet, a híradó összeköttetés rendjét és módját;
- g a járőrkörzet leírás elkészítési idejét, a készítő és jóváhagyó nevének, rendfokozatának, beosztásának megjelölését, aláírását;
- h a járőrkörzet-leírás parancsnoki felülvizsgálatára vonatkozó záradékot.

A járőr- és őrszolgálattal érintett osztály vezetője, valamint a rendőrőrsökön az őrsparancsnok a járőr körzetsleírásokat, járőr útirányterveket, őrutasításokat szükség szerint, de legalább évente egy alkalommal, legkésőbb minden év március 31-ig felülvizsgálja, és amennyiben szükséges, aktualizálásukat dokumentált módon elvégzi. Amennyiben az aktualizálás nem indokolt, a felülvizsgálat tényét, annak időpontját kell a szolgálati okmányra rávezetni vagy külön feljegyzésben dokumentálni.

3. A körzeti megbízotti szolgálat

3.1. A körzeti megbízotti szolgálat fogalmai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a körzeti megbízotti szolgálattal kapcsolatban használt alapvető fogalmak rövid, definíciószerű meghatározását. Annak érdekében, hogy azonos kifejezések alatt mindenki azonos tartalmat értsen, szükséges e fogalmak tisztázása. A későbbi körzeti megbízotti témakörökben már ezeket a fogalmakat fogjuk használni.

A körzeti megbízotti szolgálat

A *Rendészettudományi szaklexikon* meghatározása szerint a *körzeti megbízotti szolgálat* a rendőrség közrendvédelmi szolgálati ágának az a szolgálati formája, amelynek alapvető célja a körzeti megbízotti működési körzetben található településeken a rendőrség állandó, közvetlen kapcsolatának kialakítása és fenntartása a lakossággal, a települési önkormányzatokkal, a helyi lakossági, civil és gazdálkodó szervezetekkel, a rendőri jelenlét

biztosítása, valamint a rendőrség hatáskörébe tartozó – jogszabályban, valamint közjogi szervezetszabályozó eszközben meghatározott – helyi bűnmegelőzési, bűnüldözési és rendészeti feladatok folyamatos ellátása.¹⁷

Körzeti megbízott

A rendőrség hivatásos személyi állományának közrendvédelmi szolgálati ágához tartozó, kimagasló szakmai ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező, erkölcsileg feddhetetlen és ezen érdemeinek köszönhetően körzeti megbízotti beosztást – megbízással vagy kinevezéssel – betöltő, tiszthelyettesi vagy zászlósi rendfokozatba tartozó személy, akinek beosztásánál fogva alapvető feladatkörébe tartozik a lakossággal való kapcsolattartás és információszerezés, ezáltal bűnmegelőzési, valamint nyomozati tevékenység végrehajtása, mindezek útján a lakosság szubjektív közbiztonságérzetének növelése és a rendőrség szolgáltató jellegének erősítése.¹⁸

Körzeti megbízott működési körzet

*A működési körzet két részre osztható; a körzeti megbízotti székhelyre és a körzeti megbízotti besorolt településekre. A székhely lényegében az a település vagy településrész, ahol a körzeti megbízott irodával rendelkezik. Ez lehet akár a rendőrkapitányság, rendőrőrs vagy az önálló körzeti megbízotti státusszal rendelkező település. A körzeti megbízotti besorolt települések pedig a működési körzetnek a székhelyen kívül eső települései.*¹⁹

Körzeti megbízotti csoport vezetője

Ha a csoport vezetője főtishti vagy tiszti rendfokozati állománycsoportba tartozó rendőr, akkor a beosztása csoportvezető, ha zászlósi rendfokozati állománycsoportba tartozik, akkor pedig csoportparancsnok.

Körzeti megbízotti iroda

Az a helyiség, ahol a körzeti megbízott ügyfélfogadási és egyéb ügyfeldolgozó tevékenységet folytat, és amely az adott körzeti megbízotti működési körzethez tartozó bármely településen létrehozható.

Körzeti megbízotti tevékenység összehangolásért felelős parancsnok

A körzeti megbízotti tevékenység tervezéséért, szervezéséért, irányításáért, ellenőrzéséért felelős, legalább alosztályvezető-helyettes vagy azzal azonos jogállású vezető.

A közrendvédelmi szakterületért felelős vezető

A rendőrkapitányságon a közrendvédelmi tevékenység összehangolásáért felelős személy [közrendvédelmi (rendészeti) osztályvezető, osztály jogállású rendőrőrs parancsnoka].

¹⁷ Boda im.

¹⁸ Papp Dávid: *Körzeti megbízotti szolgálat*. In: Tihanyi Miklós (szerk) *Közrendvédelem*. Ludovika Egyetemi Kiadó Bp. 2022.

¹⁹ Papp Dávid: *Uo.*

3.2. A körzeti megbízotti kinevezés

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azt a folyamatot, amelynek révén a rendőr körzeti megbízotti kinevezést kap. A körzeti megbízotti beosztással szemben támasztott fokozott elvárások miatt csak meghatározott feltételeknek megfelelő rendőrök kerülhetnek kinevezésre, ezért e témakör betekintést nyújt abba, hogy milyen feltételeknek kell megfelelnie egy rendőrnek a körzeti megbízotti kinevezéshez.

A körzeti megbízott kinevezésének objektív feltételei:

- a középiskolai végzettséggel rendelkezik;
- b rendőr tiszthelyettesi szakképzettséggel rendelkezik;
- c körzeti megbízotti szakképesítéssel rendelkezik;
- d legalább 8 év szolgálati jogviszonnyal rendelkezik;
- e rendőri munkában legalább 2 éves tényleges közterületi szakmai gyakorlatot szerzett;
- f a körzeti megbízottként történő kinevezés előtt a jelöltet 6 hónapra átmenetileg meg kell bízni a betöltetlen körzeti megbízotti szolgálati beosztás ellátásával, amelynek során meg kell győződni arról, hogy a jelölt alkalmas a körzeti megbízotti feladatok ellátására.

A felsorolt feltételek konjunktívak, azaz valamennyinek meg kell valósulnia ahhoz, hogy valaki körzeti megbízotti kinevezést kapjon.

A körzeti megbízott kinevezésének szubjektív feltételei:

- a alkalmas a magas fokú személyes felelősségvállalásra;
- b magas fokú szakértelemmel rendelkezik;
- c példamutató emberi magatartást tanúsít;
- d rendezett a magánélete;
- e rendelkezik az állampolgároknak a Rendőrség iránti bizalom erősítésének, megőrzése elősegítésének képességével; valamint
- f önállóan képes a szakmai munkavégzésre, a közösségi kapcsolattartásra és a hatékony kommunikációra.

A körzeti megbízotti kinevezés kizáró okai:

- a folyamatban lévő büntetőeljárás;
- b a rendőr egy fizetési fokozattal való visszavetés, a fizetési fokozatban való előlépés várakozási idejének meghosszabbítása, eggyel alacsonyabb rendfokozatba visszavetés vagy alacsonyabb szolgálati beosztásba helyezés fenytés hatálya alatt áll.

A közrendvédelmi szakterületért felelős vezető a kapitányságvezető jelenlétében a megbízással egy időben átadja a körzeti megbízott szolgálati okmányait, és ismerteti a körzeti megbízotti működési körzet:

- a** közbiztonsági helyzetét és az ehhez igazodó rendőri szolgálat sajátosságait;
- b** szociális, nemzetiségi, multikulturális összetételét és gazdasági viszonyait;
- c** fontosabb létesítményeit;
- d** szomszédos településeinek általános helyzetét, a polgárőr egyesületek és az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyt munkáltató szerv működésének jellemzőit tartalmazó okmányokat.

A körzeti megbízottat a megbízását követően a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető a körzeti megbízotti működési körzetéhez tartozó településen bemutatja:

- a** az önkormányzat képviselő-testületének;
- b** a polgármesternek, a jegyzőnek;
- c** a polgárőr-egyesületek vezetőinek;
- d** az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyt munkáltató szerv vezetőinek.

A megbízás eredményes teljesítése és a jogszabályi feltételek fennállása esetén a jelöltet a körzeti megbízotti szolgálati beosztásba ki kell nevezni. Amennyiben a jelölt a megbízása során alkalmatlannak bizonyul a körzeti megbízotti feladatok ellátására, úgy intézkedni kell új jelölt megbízására.

A közbiztonság helyi feladatainak eredményes megvalósítása érdekében a körzeti megbízotti működési körzethez tartozó települések önkormányzata képviselő-testületének véleményét előzetesen ki kell kérni a körzeti megbízott kinevezéséről, felmentéséről. Nem kell kikérni a véleményt, ha a beosztásból felmentés oka a fegyelmi eljárás eredményeként kiszabott alacsonyabb beosztásba helyezés vagy a szolgálati viszony megszüntetése fegyelmi fenytés. A felmentés tényéről ezekben az esetekben a körzeti megbízotti működési körzethez tartozó települések önkormányzatának polgármesterét tájékoztatni kell.

3.3. A körzeti megbízotti szolgálatellátás általános szabályai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a körzeti megbízotti szolgálatellátás sajátosságait, általános szabályait. Kiemelten foglalkozunk azokkal a szolgálatokkal, amelyek érdekében a körzeti megbízott elvonható a területéről, illetve azokkal a szolgálati feladatokkal, amelyek ellátására a körzeti megbízott nem vehető igénybe.

A körzeti megbízotti szolgálatot úgy kell szervezni, hogy a körzeti megbízotti működési körzetek lefedjék az érintett vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság illetékességi területén lévő valamennyi települést, Budapest valamennyi kerületét, valamint a Margitszigetet. A közbiztonsági helyzet és a helyi sajátosságok figyelembevételével körzeti megbízotti szolgálat szervezhető a vízirendészeti rendőrkapitányságok, valamint a vasúti rendőrőrsök illetékességi területén is.

A rendőri feladatok összehangolása, a szolgálat ellátásának hatékonysága érdekében az egymással határos körzeti megbízotti működési körzetekben szolgálatot teljesítő körzeti megbízottak 4-10 fős szolgálati csoportokba szervezhetők (a továbbiakban: **körzeti megbízotti csoport**).

A maximális létszámot úgy kell meghatározni, hogy a kmb feladatok végrehajthatóak legyenek. A **körzeti megbízotti csoportok** tevékenységét úgy kell szervezni, hogy az egyes körzeti megbízotti csoportba beosztott körzeti megbízott távolléte esetén is a körzeti megbízotti csoport körzeti megbízotti működési körzetében a folyamatos rendőri lefedettség – akár több körzeti megbízott közös szolgálatellátásával – biztosított legyen.

A körzeti megbízott a rendőrkapitányság illetékességi területéről eseti jelleggel kizárólag az alábbi szolgálati feladatok ellátására vonható el:

- a a személyi állomány értesítése (riadó elrendelése) esetén;
- b fokozott ellenőrzés elrendelése esetén;
- c különleges jogrend alkalmával;
- d különösen indokolt, késedelmet nem tűrő rendőri intézkedés (az élet, testi épség, vagyonbiztonság veszélyeztetése) esetén;
- e csapatszolgálati tevékenység;
- f kísézői feladatok ellátása;
- g szolgálatparancsnoki feladatok ellátása.

A körzeti megbízott a körzeti megbízotti működési körzetében szervezett, a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy választással összefüggő **rendezvényre rendbiztosként nem jelölhető ki**.

A körzeti megbízott szolgálatba járőrrel együtt is beosztható, mely során a parancsnokként kijelölt rendőr a körzeti megbízott.

A körzeti megbízott olyan feladattal nem bízható meg, amely az eredeti alaptevékenység ellátásától elvonja, így nem osztható be, illetve nem vehető igénybe:

- a fogdaőri szolgálatba;
- b objektumőri szolgálatba;
- c ügyeleti szolgálati formában történő szolgálatteljesítésre;
- d balesethelyszínelői feladatokra;

- e igazgatásrendészeti feladatokra;
- f ideiglenes megelőző távoltartást elrendelő határozat, bűnügyi, szabálysértési őrizetbe vételi határozat elkészítésére, kihirdetésére, kézbesítésére;
- g lakáshoz kötött bűnügyi felügyelet alatt álló terhelt őrzésére;
- h futár-, egyéb szállítási, beszerzési feladatokra.

A körzeti megbízott ideiglenes csapatszolgálati századba beosztható, illetve bűnügyi vizsgálói tevékenységre történő szolgálatteljesítésre ideiglenesen átrendelhető.

A körzeti megbízotti szolgálatellátás megkezdése, befejezése, dokumentálása

A **szolgálat megkezdésekor** a körzeti megbízott – a körzeti megbízotti székhelytől függően – személyesen vagy távbeszélőn köteles jelentkezni a szolgálatirányító tisztánál vagy a szolgálatparancsnoknál, aki az előre meghatározott feladatokon kívül a körzeti megbízottat tájékoztatja az aktuális eseményekről. A körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok a Robotzsaru Neo rendszerben az előre meghatározott feladatokat felveszeti, amelyet a körzeti megbízott tudomásul vesz.

A körzeti megbízott a szolgálata megkezdésekor a Robotzsaru Neo rendszer „Körzeti Megbízotti” modul „Szolgálati Napló” menüpontjában rögzíteni köteles az adott napra tervezett feladatait.

A **szolgálat befejezésekor** a körzeti megbízott – személyesen vagy távbeszélőn – jelenti a szolgálatirányító tisztnek vagy a szolgálatparancsnoknak a részére meghatározott tevékenységek végrehajtását, majd a szolgálata alatt történt eseményekről és a végrehajtott feladatokról a Robotzsaru Neo rendszeren a „Körzeti Megbízotti” modul „Szolgálati Napló” menüpontja alatt beszámol, amit a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető vagy a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok legkésőbb a következő munkanapján hitelesít.

3.4. A körzeti megbízotti szolgálat vezetése, irányítása

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azokat a vezetői feladatokat, amelyek specifikusan a körzeti megbízotti szolgálat vezetéséhez, illetve szakmai irányításához szükségesek. Ennek megfelelően jelennek meg e fejezetben a helyi vezetői, illetve a megyei szakirányítási feladatok, így a fejezet a vezetői feladatok széles spektrumába nyújt betekintést.

Vezetés

A körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok köteles:

- a folyamatosan értékelni a váratlan, a megszokottól eltérő vagy a közbiztonsági szempontból figyelemre méltó esemény(ek)e)t, ezek vonatkozásában a szükséges intézkedéseket azonnal megtenni;
- b a körzeti megbízotti működési körzetre vonatkozó bűnügyi, közrendvédelmi, határrendészeti, elemző-értékelő tevékenységet havonta elvégezni a körzeti megbízottak leterheltségének, intézkedési mutatóinak figyelembevételével;
- c a körzeti megbízottak (csoportok) tevékenységét összehangolni;
- d a körzeti megbízottak (csoportok) szolgálatát tervezni, szervezni;
- e a körzeti megbízottak (csoportok) munkájának értékelésénél jelen lenni;
- f az elemzések eredményét az eligazítások alkalmával ismertetni;
- g a rendőrkapitányság illetékességi területén a közterületi jelenlét folyamatos biztosítása érdekében a körzeti megbízotti szolgálatot a járőrszolgálattal összehangoltan szervezni;

A körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok felelőssége:

- a az előírt szolgálati okmányvezetés elektronikus felületen történő naprakész vezetésének ellenőrzéséért;
- b a távol lévő körzeti megbízott helyettesítésének megszervezéséért;
- c a körzeti megbízottak összehangolt munkájának megszervezéséért;
- d a felszerelések meglétének, karbantartottságának, azok rendeltetésszerű használatának ellenőrzéséért;
- e a körzeti megbízottak által igénybe vett szolgálati állatokkal kapcsolatos teendők ellenőrzéséért.

Irányítás

A körzeti megbízotti tevékenység közvetlen szakmai irányítását a kapitányságvezető a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető útján végzi.

A területi szintű szakirányítás feladatait a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettese a vármegyei közrendvédelmi osztályvezető, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vonatkozásában a Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs Osztály vezetője útján látja el.

A vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettese – a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság illetékességi területén található önkormányzatok segítségét is igénybe véve – **intézkedik** arra, hogy:

- a a körzeti megbízotti működési körzetért felelős körzeti megbízott elérhetősége

(mobiltelefonszám, körzeti megbízotti iroda címe, telefonszáma, e-mail-címe, körzeti megbízotti működési körzete, fogadóóra időpontja) folyamatosan naprakész állapotban, valamint

- b** a településeken megtartásra kerülő fogadóóra időpontja, helyszíne a lakosság részére

megismerhetővé váljon az önkormányzatok hirdető tábláin, illetve a Rendőrség (www.police.hu) és az önkormányzat honlapján.

3.5. A körzeti megbízotti szolgálatellátás tervezése, szervezése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a körzeti megbízotti szolgálat tervezésének, szervezésének különös vonásait. A körzeti megbízotti szolgálat komplexitásából és önállóságából eredően itt a közterületi szolgálat általános szabályaihoz képest eltérő tervezési és szervezési szempontok és eljárási rendek érvényesülnek. Ugyanezen szempontok miatt más módon kerülnek beszámításra a szolgálatteljesítési idők. E téma törekszik ennek a sajátosságnak a bemutatására is.

A körzeti megbízott szolgálatát a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok tervezi és szervezi meg a Robotzsaru Neo rendszer Szolgálatvezénylésében.

A körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok a körzeti megbízott szolgálatát úgy tervezi, hogy a körzeti megbízott a szolgálatteljesítési idejének legalább 70%-ában közterületi tevékenységet lásson el. A **körzeti megbízotti szolgálati forma közterületi tevékenység idejébe be kell számítani:**

- a** a határrendészeti, igazgatásrendészeti, idegenrendészeti, közrendvédelmi és közlekedésrendészeti egységes rendészeti statisztikai rendszer által kalkulált ténylegesen közterületi szolgálatban teljesített időt;
- b** a tényleges közterületi szolgálat fogalom körébe nem tartozó közterületen töltött időt (így különösen helyszínbiztosítás, csapatszolgálati tevékenység, rendezvény-, szállás-, útvonal-, programhely-biztosítás, elővezetés);
- c** a lakcímkutatások és -megállapítások, a nyílt rendőri információk, a rendészeti feladatainak ellátásával kapcsolatos környezettanulmányok, valamint a nyomozások és a bűnügyi megkeresések feldolgozásával kapcsolatos helyszíni ellenőrzések és intézkedések idejét;
- d** a lakáshoz kötött bűnügyi felügyelet kényszerintézkedéssel érintett terhelt ellenőrzésének idejét;
- e** a helyszíni társadalmi kapcsolattartásra felhasznált időt;
- f** a bűn- és baleset-megelőzési előadások megtartásának idejét.

A körzeti megbízott szolgálatát – a mindenkori bűnügyi, köz- és közlekedésbiztonsági, va-

lamint határrendészeti helyzet figyelembevételével – vezényléses, vagy ha a szolgálati feladatok jellege indokolja, tömbösített szolgálati időrendszerben kell előtervezni.

A körzeti megbízott szolgálati idejébe be kell számítani:

- a** az önkormányzatok, a civil szervezetek ülésein, értekezletein, konzultációs fórumon hivatali minőségben történő részvételt;
- b** az irányító rendőri szerv által elrendelt oktatáson, lövészen, továbbképzésen, vizsgán, szemlén töltött időt;
- c** a szolgálati járműve, illetve szolgálati célra szerződés alapján igénybe vett saját járműve karbantartására szolgálatonként naponta 30 percet;
- d** a szolgálat ellátásával összefüggésben a bíróság vagy más hatóság előtti megjelenést, amennyiben a rendőrt idézték;
- e** a bűnmegelőzést szolgáló információk ismertetésére vagy más hasonló tartalommal megrendezésre kerülő rendezvényen szolgálati érdekből eltöltött időt;
- f** a szolgálati állat gondozására, képzésére fordított időt.

A szolgálat tervezésénél az előzőeken túlmenően figyelemmel kell lenni:

- a** az előre tervezhető lövészetek, oktatások, értekezletek, bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottság üléseinek időpontjaira, valamint
- b** az előre tervezhető rendezvényekre.

A körzeti megbízott havonta egy alkalommal fogadóórát tart, amelyet elsősorban a körzeti megbízotti irodában kell megtartani.

3.6. A körzeti megbízott általános és rendészeti feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azt a komplex feladatrendszert, amely a körzeti megbízotti szolgálatellátást jellemzi. Szinte valamennyi rendőri területhez kapcsolódóan meg lehet határozni a körzeti megbízottak feladatait. Ez a fejezet az általános és specifikusan rendészeti jellegű körzeti megbízotti feladatokat tárgyalja.

3.6.1. Általános feladatok

A körzeti megbízott elősegíti a lakossággal történő kapcsolattartást, valamint az ügyei(k) intézését.

A megismerési feladatok keretében a körzeti megbízottnak az alábbiakat kell megismernie:

- a** a lakosság hagyományait, a lakosság tagjainak egymáshoz való viszonyát, a lakosság életviszonyait befolyásoló tényezőket;
- b** a környezeti és természeti sajátosságokat;
- c** a gazdasági helyzetet, a jelentősebb értéket képviselő létesítményeket, intézményeket, idegenforgalmi sajátosságokat, különösen az ipar, a mezőgazdaság, a sport, a kultúra, a közlekedés és a pénzügy területén;
- d** a kommunális, egészségügyi és szociális ellátottság helyzetét, a fejlesztésekre vonatkozó elképzeléseket, lehetőségeket;
- e** a jellemző bűncselekmények elkövetési magatartásait, az elkövetést elősegítő okok alapján az áldozattá, sértetté válás megelőzésének lehetőségeit;
- f** az új, korszerű vagyon- és személyvédelmi eszközöket, azok alkalmazási lehetőségeit;
- g** a jellemző szabálysértéseket és a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegéseket, továbbá az ezekre jellemzően kiszabott jogkövetkezményeket;
- h** a közúti (vasúti, vízi) közlekedés helyzetét, a bekövetkezett balesetek leggyakoribb okait, a megelőzés lehetőségeit;
- i** a gyermekek, fiatalkorúak és időskorúak védelmének feladatait;
- j** a vizek veszélyeit;
- k** a környezet és természet megóvásának aktuális feladatait.

A körzeti megbízott az életre, testi épségre, egészségre, környezetre, természetre veszélyt jelentő körülmény észlelése vagy tudomására jutása esetén – a szolgálati út betartásával – a hatáskörrel rendelkező szervnél, személynél intézkedést kezdeményez, valamint írásban észrevételt tesz a bűncselekményeket kiváltó körülményekről.

A körzeti megbízott meghívás esetén egyenruhában vesz részt minden olyan rendezvényen (falugyűlés, képviselő-testületi ülés, lakossági fórum), amely a lakossághoz, az önkormányzathoz fűződő törvényes kapcsolatát erősítheti, azonban ha a meghívást nem szolgálati úton kapta, azt köteles előzetesen – engedélyezés céljából – jelenteni a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető felé.

A körzeti megbízott ellátja a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos közjogi szervezetszabályozó eszközrendelkezései alapján rá háruló feladatait.

3.6.2. Rendészeti feladatok

- **Körzetében rendszeresen ellenőrzi** a körzeteírásban szereplő bűnügyi és rendészeti szempontból releváns területeket, helyeket, amennyiben ez a tevékenység nem veszélyezteti a lakossággal és a körzeti megbízotti körzetben található releváns intézményekkel, szervezetekkel való kapcsolattartást.

- **Figyelemmel kíséri** a kulturális, sport- és egyéb rendezvényeket, felügyeleti szolgáltatásával biztosítja azokat, jelentősebb rendezvények esetén részt vesz a biztosítási feladatokban.
- **Meghatározott feladatainak ellátása során különös figyelmet köteles fordítani** az adott településen lakó vagy rendszeresen ott tartózkodó, multikulturális környezetben élő közösségekre.

A körzeti megbízott részt vehet a szabálysértési előkészítő eljárásban. Ennek keretében a kapitányságvezető megbízásából az ismeretlen személy által elkövetett, elzárással is büntethető szabálysértési ügyekben eljárási cselekményeket végezhet.

A körzeti megbízott kiemelt közlekedésbiztonsági feladata a közlekedésre vonatkozó szabályok betartatása, a közlekedők ellenőrzése és tájékoztatása. Közlekedési ágazatoktól függően meg lehet állapítani általános (közúti) és specifikus (vasúti, légi, vízi) közlekedésrendészeti feladatokat.

A körzeti megbízott a közúti közlekedéssel összefüggésben:

- a figyelemmel kíséri a közlekedést segítő létesítmények, jelzések, jelzőberendezések, jelzőtáblák és útburkolati jelek állapotát, a közúti közlekedést hátrányosan befolyásoló, egymásnak ellentmondó jelzőtáblák észlelése esetén kezdeményezi a szükséges intézkedéseket;
- a közúti közlekedési baleset résztvevőinek segítséget nyújt, szükség szerint orvost, mentőt hív, szemlebizottság helyszínre történő irányítására a tevékenységirányítási központ ügyeletesénél intézkedést kezdeményez, elősegíti a jármű mentését, hatáskörébe nem tartozó baleset helyszínén gondoskodik a helyszín biztosításáról;
- amennyiben a közlekedés biztonsága megkívánja, az iskolák előtt az érkezési és távozási időszakban elősegíti a gyalogosok, különösen a gyerekek úttesten történő balesetmentes átkelését;
- a közúti forgalom akadályoztatása, torlódása esetén intézkedik a közlekedés folyamatosságának biztosítására.

3.7. A körzeti megbízott bűnügyi feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje azokat a bűnügyi jellegű feladatokat, amelyek ellátásában a körzeti megbízott részt vehet. A körzeti megbízottak alapvetően a közrendvédelmi szolgálati ág rendőrei, ennek ellenére aktívan részt vehetnek a bűnügyi szolgálati terület feladataiban. Ez a fejezet azokat a szabályokat mutatja be, amelyek mentén a körzeti megbízottak bűnügyi munkát végezhetnek.

A körzeti megbízott a bűnügyi szolgálat ágfelügyelete és szakirányítása mellett végzi a bűnügyi feladatait:

- a a nyomozó hatóság tagjaként – a kapitányságvezető kijelölése alapján – önállóan nyomozati tevékenységet végezhet a rendőrkapitányság hatáskörébe tartozó olyan bűncselekményekben, amelyeknél az alábbi feltételrendszer minden eleme megvalósul:
 - a körzeti megbízott működési körzetében került elkövetésre,
 - a Büntető Törvénykönyv (Btk.) három évet meg nem haladó szabadságvesztés büntetéskiszabását rendeli, és
 - a bűncselekménnyel okozott kár értéke nem haladja meg a Btk. szerinti kisebb érték összegét; azaz ötvenezer-egy és ötszázezer forint között van a kár értéke;
- b a három évet meg nem haladó szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények esetében bűnügyi megkereséseket teljesíthet;
- c a hatáskörébe nem tartozó bűncselekmények esetén – a kapitányságvezető utasítására – halaszthatatlan nyomozati cselekményeket foganatosíthat, adatgyűjtést végezhet;
- d eseti adatközlőtől származó információ továbbításával segíti a bűncselekmény elkövetőinek felderítését.

A körzeti megbízott a nyomozó hatóság tagjaként nem folytathat nyomozást:

- a ha a bűncselekmény nem a körzeti megbízotti működési körzetében történt, kivéve, ha helyettesítésre kerül sor, a helyettesítés végéig;
- b olyan esetben, amikor a büntetőeljárásról szóló törvény értelmében az eljárás során védő vagy tolmács részvétele kötelező;
- c a gyanúsított kihallgatást követően.

A körzeti megbízott a körzeti megbízotti működési körzetében:

- a elvégzi a lakcímkutatásokat és lakcím-megállapításokat;
- b elkészíti a nyílt rendőri információkat tartalmazó jelentést;
- c elkészíti a rendészeti feladatainak ellátásával kapcsolatos környezettanulmányokat;
- d foganatosítja az elővezetések;
- e elvégzi a részére szignált egyéb eljárási cselekmények végrehajtását célzó tevékenységeket, valamint ellátja az azok teljesítésével összefüggő jelentéskészítési és egyéb adminisztrációs feladatokat.

A körzeti megbízott a körzeti megbízotti működési körzetében bűnmegelőzési tevékenységet végez, amely során folyamatos munkakapcsolatot tart a rendőrkapitányság bűnmegelőzési előadójával vagy koordinátorával, valamint a társadalmi bűnmegelőzés helyi szereplőivel.

A körzeti megbízott a körözési munka szabályai szerint:

- a figyelemmel kíséri a személy- és tárgykörözések, valamint az ismeretlen holttest és holttestrészek körözésének nyilvántartásait;

- b működési körzetében a körözési előadóval szorosan együttműködve megszervezi a körözött személyek és dolgok felkutatását, a szükséges intézkedéseket megteszi.

3.8. A körzeti megbízotti tevékenység szakirányítása, ellenőrzése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a körzeti megbízotti szolgálatra vonatkozó specifikus szakirányítási és ellenőrzési szabályokat. E sajátosságok tükrözik a körzeti megbízottak relatív önállóságát és feladataik sui generis jellegét. E jellemzők tükrében értelmezhetővé válnak a szakirányítási és ellenőrzési feladatok sajátosságai.

3.8.1. Szakirányítási feladatok

A körzeti megbízotti szolgálat országos szintű szakmai irányítását, felügyeletét a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály (a továbbiakban: ORFK RFI KVFO) útján gyakorolja. Az ORFK RFI KVFO vezetője évente egy alkalommal országos körzeti megbízotti konferenciát szervez. A területi szintű szakirányítás feladatait a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettese a megyei közrendvédelmi osztályvezető, a Budapesti Rendőr-főkapitányság vonatkozásában a Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs Osztályvezetője útján látja el.

Az említett osztályvezetők negyedévente kötelesek koordinációs értekezletet tartani, amelyen beszámoltatják a közrendvédelmi szakterületért felelős vezetőket a feladatok teljesítéséről, valamint értékelik a körzeti megbízotti tevékenységet, a létszámviszonyok alakulását, és meghatározzák a következő negyedévre előre tervezhető tevékenységek végrehajtásának legfontosabb jellemzőit. Az értekezletről emlékeztetőt kell készíteni.

A vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettese évente egy alkalommal gondoskodik a szakirányítása alá tartozó rendőrkapitányságok körzeti megbízotti tevékenységének, a szolgálatellátás, valamint az ezzel összefüggő parancsnoki tevékenység ellenőrzéséről és annak értékeléséről. Az előző év értékeléséről készített jelentést az ORFK RFI KVFO vezetőjének január 31-ig kell megküldeni.

3.8.2. Ellenőrzési tevékenység

A körzeti megbízott ellenőrzési rendszere az ellenőrzés három típusára sajátos előírásokat foglal magában.

Átfogó ellenőrzés

A kapitányságvezető és a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető két évre előre elkészített ellenőrzési terv alapján (együtt vagy megosztva) – ha van, akkor a körzeti megbízotti csoport vezetője bevonásával – két évente köteles átfogó ellenőrzéseket tartani úgy, hogy a két év alatt minden körzeti megbízott legalább egyszer ellenőrzés alá kerüljön. Az átfogó ellenőrzésről, annak időpontja előtt legalább 10 munkanappal a közrendvédelmi szakterületért felelős vezető köteles a körzeti megbízottat a felkészülés érdekében írásban értesíteni. Átfogó ellenőrzést a 6 hónapos ideiglenes megbízást, valamint a kinevezést követően 6 hónapon belül nem lehet kezdeményezni.

Az átfogó ellenőrzés ütemezéséről tervet kell készíteni, amelyet a kapitányságvezető jóváhagyása után tárgyév január 31-ig fel kell terjeszteni a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesének.

Szakirányítás keretében folytatott ellenőrzés

A vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság rendészeti rendőrfőkapitány-helyettese évente egy alkalommal gondoskodik a szakirányítása alá tartozó rendőrkapitányságok körzeti megbízotti tevékenységének, a szolgálatellátás, valamint az ezzel összefüggő parancsnoki tevékenység ellenőrzéséről és annak értékeléséről. Az előző év értékeléséről készített jelentést az ORFK RFI KVFO vezetőjének január 31-ig kell megküldeni.

Vezetői ellenőrzés

A közrendvédelmi szakterületért felelős vezető és a körzeti megbízotti tevékenység összehangolásáért felelős parancsnok havonta legalább egy-egy alkalommal ellenőrzi a körzeti megbízotti tevékenységet. Az ellenőrzéseket úgy kell ütemezni, hogy azok fél évente valamennyi körzeti megbízottat érintsék.

A körzeti megbízotti tevékenység összehangolásért felelős parancsnok köteles az ellenőrzéseinek felét a hivatali munkaidőn túl végrehajtani.

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

II. fejezet

Csapatszolgálati tevékenység

Írta: Hajnal Kornél r. alezredes

Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. A csapaterő alkalmazásának törvényi esetei, csapatszolgálati	
alapfogalmak, a csapaterő szervezete, a rendőri művelet	4
1.1. A csapaterő alkalmazásának törvényi esetei	4
1.2. Csapatszolgálati alapfogalmak és a csapattevékenység elemei	5
1.2.1. Alapfogalmak	5
1.2.2. A csapattevékenység elemei	6
1.3. A csapaterő szervezete	7
1.4. A rendőri művelet	8
1.5. A gyülekezési jog hazai szabályozása és a gyűlés szervezője	9
1.6. A gyűlés szereplői, a rendőrség feladata a gyűlések rendjének	
biztosításában	10
1.6.1. A gyűlés eljárási rendje	10
1.6.2. A résztvevők kötelezettségei	10
1.6.3. A rendőrség feladatai	10
1.6.4. Együttműködési kötelezettség a gyűlés(ek) során	11
1.6.5. A gyűlés békés jellegét biztosító korlátozások	12
1.7. A gyűlések bejelentése, a gyülekezési hatóság eljárása	12
1.7.1. A közterületi gyűlés bejelentése	12
1.7.2. A bejelentést követő egyeztetés	13
1.7.3. Eljárás az ún. versengő rendezvények esetében	13
1.7.4. A gyűlés megtiltásának okai	14
1.8. Jogorvoslat a gyülekezési hatóság határozatával szemben	
és a bíróság döntése	14
1.8.1. A gyülekezési hatóság határozatával szembeni jogorvoslat	15
1.8.2. Engedélymentesség a közterületen szervezett gyűlés	
megtartása alól	15
1.9. A gyűlés felosztatásának szabályai, a gyűléssel okozott kár	
megtérítése	15
1.9.1. A gyűlés felosztatásának esetei	15
1.9.2. A gyűléssel okozott kár megtérítése, kártérítési felelősség	16
1.10. Sportrendezvények biztonságával kapcsolatos jogi szabályozás	
és a biztonságtechnikai ellenőrzést végzők	17

1.11. Sportlétesítmények biztonságtechnikai ellenőrzése.	18
1.12. Sportrendezvény szervezése, a rendőrség szerepvállalása és a minősítés rendje	19
1.12.1. A sportrendezvények szervezésének általános szabályai	20
1.12.2. A sportrendezvények minősítésének rendje	20
1.12.3. A sportrendezvények minősítése	20
1.13. Sportrendezvények biztosításának előkészítése, a rendőrség biztosítási terve	21
1.13.1. A rendőri biztosítások előkészítésének általános szabályai, a rendőri biztosítás terve	21
1.13.2. A rendőrség biztosítási tervének felépítése	22
1.14. Zenés, táncos rendezvények jogi szabályozása, alapvető fogalmak ...	22
1.14.1. A zenés táncos rendezvények biztosításának jogi alapjai	22
1.14.2. Alapfogalmak	23
1.15. Zenés, táncos rendezvények megtartására vonatkozó eljárás, a szereplők jogai és kötelezettségei	24
1.16. Zenés, táncos rendezvények hatósági ellenőrzése, alkalmazható szankciók	25
1.16.1. A hatósági ellenőrzés eszközei	26
1.16.2. A rendszeres rendezvények helyszínének általános ellenőrzése ...	26
1.16.3. A rendezvények időpontjában történő ellenőrzés, és azok jogkövetkezményei	26

II. FEJEZET

CSAPATSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

1. A csapaterő alkalmazásának törvényi esetei, csapatszolgálati alapfogalmak, a csapaterő szervezete, a rendőri művelet

1.1. A csapaterő alkalmazásának törvényi esetei

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a csapaterő alkalmazásának sajátosságait, ismerje fel, hogy milyen események bekövetkezése/várható bekövetkezése esetén alkalmazható a csapaterő, illetve fel tudja sorolni az Rtv-ben meghatározott tíz igénybevételi esetet (a)-j) pontok).

A legfontosabb jogszabály és belső norma:

- Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény
- Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati szabályzatáról szóló 11/1998. (IV.23.) ORFK utasítás

A csapaterőben történő rendőri fellépés sajátossága tehát, hogy a rendőr nem egyéni akarat-elhatározás, hanem parancsnoki utasítás szerint jár el, amelyben az előljáró parancsnok meghatározza az intézkedés típusát, jellegét és az alkalmazható kényszerítő eszközök körét.

A rendőrök csapaterőben alkalmazhatók:

- a Btk.-ban meghatározott egyes bűncselekmények elkövetése esetén;
- a személyek élet- és vagyonbiztonságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetésére vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozására és az elkövetők elfogására;
- súlyos bűncselekményt elkövető, szökésben lévő fegyveres személy felkutatására, elfogására;
- terrorcselekmény felszámolására, a túsok kiszabadítására;
- eltűnt személy vagy tárgy felkutatására;
- katasztrófa megelőzésére és következményeinek elhárítására;
- a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására;
- védett személy, veszélyes szállítmány vagy az állam működése, vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmény őrzésére, védelmére;

- i nagy területű helyszín biztosítására;
- j törvényben meghatározott más esetben.

Csapaterő alkalmazásakor a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyi szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, területet személy- és járműforgalom elől elzárhat.

1.2. Csapatszolgálati alapfogalmak és a csapattevékenység elemei

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a csapatszolgálati alapfogalmakat, illetve a csapattevékenység elemeit, valamint tudjon differenciálni a manőverfajták és a kiegészítő tevékenységek között. Ismerkedjen meg a mindenoldalú biztosítás egyes tevékenységi köreivel, és a d–e) alpontban felsoroltak közül egy-két példát is tudjon említeni.

1.2.1. Alapfogalmak

- a A **csapatszolgálat** a rendőrségi feladatok megoldásához alkalmazott sajátos szolgálati forma, a csapaterőbe szervezett rendőrök szolgálati alkalmazásának összessége. A csapatszolgálat alkotórészei a csapatszolgálati feladat, a csapaterő és a csapattevékenység.
- b A **csapatszolgálati feladat** azoknak a rendőrség hatáskörébe tartozó bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatoknak vagy egyes eljárási cselekményeknek az összefoglaló megnevezése, amelyek a személyi állomány összehívását, kötelekbe szervezését, egyszemélyi parancsnoki vezetés alá helyezését és sajátos eljárások alkalmazását teszik szükségessé. A csapatszolgálati feladatok körét törvény határozza meg.
- c A **csapaterő** a rendőrség állományából és eszközeiből szervezetszerűen vagy ideiglenes jelleggel létrehozott szervezeti egységek, alegységek és szolgálati csoportok, amelyek rendeltetése a csapatszolgálati feladatok végrehajtása.
- d A **csapattevékenység** azoknak a sajátos eljárási módoknak az összessége, amelyek alkalmazásával a csapaterő a csapatszolgálati feladatokat végrehajtja. Tartalmi elemei magukban foglalják a csapaterő vezetését, a taktikai eljárásokat, a manőverfajtákat, a csapaterő alkalmazásának kiegészítő tevékenységeit, valamint a mindenoldalú biztosítást.

1.2.2. A csapattevékenység elemei

- a **A csapaterő vezetése:** a parancsnokoknak és a törzseknek olyan tevékenysége, amely a rendőri kötelek magas fokú alkalmazási képességének fenntartására, továbbá a szolgálati feladatok sikeres végrehajtása érdekében tevékenységük összehangolására irányul. A csapaterő vezetése magában foglalja a parancsnoki munkát, a törzsek munkáját, a vezetési pontok felépítésének és működésének rendjét, a híradást, valamint a vezetés informatikai támogatását.
- b **Taktikai eljárások:** a csapattevékenység alapvető elemei. Azokat az alkalmazási formákat és módszereket tartalmazza, amelyekkel a csapatszolgálati feladat a leghatékonyabban teljesíthető. Taktikai eljárások körébe tartozik a zárás, a kutatás, a bekerítés, az üldözés, a figyelőszolgálat, a biztosító szolgálat, a tömegosztatás, az őrzés, valamint a védelem.

A taktikai eljárásokat alapvetően két csoportra bontjuk

- **általános taktikai eljárások:** zárás, kutatás, üldözés, bekerítés, figyelőszolgálat, őrzés;
 - **sajátos taktikai eljárások:** biztosítószolgálat, tömegosztatás, védelem.
- c **Manőver:** a kötelék helyváltoztatásának szervezett, gyors és meglepetésszerű kombinációja, a végrehajtandó feladat szempontjából az erők és eszközök legkedvezőbb csoportosításának létrehozása érdekében. A manőver fajtái az átkarolás, a megkerülés és a kivonás.
 - d **Csapaterő alkalmazásának kiegészítő tevékenységei:** a csapaterőnek a taktikai eljárásokkal és a manőverfajtákkal szorosan összefüggő, azokat kiegészítő tevékenysége a menet, az átcsoportosítás, a váltás és az elhelyezés.
 - e **Mindenoldalú biztosítás:** magában foglalja azoknak a rendszabályoknak az előkészítését és végrehajtását, amelyek a feladatok sikeres végrehajtásához szükséges kedvező feltételek megteremtésére irányulnak:
 - felderítés;
 - rádióelektronikai védelem;
 - álcázás;
 - fedezőbiztosítás;
 - anyagi, technikai, egészségügyi biztosítás.

1.3. A csapaterő szervezete

A téma célja, hogy a vizsgázó megismerje a csapaterő szervezetét, tudjon különbséget tenni az állandó csapaterő és az ideiglenes csapaterő struktúrája között. Ismerje meg a csapaterő alapvető egységének (századnak) felépítését, részelemeit, tudja a létszámnormákat hozzárendelni a századhoz, a szakaszhoz és a rajhoz egyaránt, legyen tisztában a csapaterő alapvető egységének alapfelszerelési és szállítási normáival.

A **csapaterő alapvető alegysége** a század, amely szakaszokból és rajokból áll:

- a** a rajba a rajparancsnok és 5-7 fő rendőr;
- b** a szakasz állományába a szakaszparancsnok, a szakaszparancsnok-helyettes és három raj;
- c** a századba a századparancsnok, a századparancsnok-helyettes és 3-4 szakasz tartozik.

A **század állományát alapfelszerelésként el kell látni** bevetési ruházattal állandó csapatszolgálati század igénybevétele esetén a feladat végrehajtásától függően parancsnoki döntés alapján 16M lángálló ruházattal, egyéni védőeszközökkel (bevetési sisak, pajzs, rendőrbot, gázálarc, vegyi anyagok elleni védőruházat), valamint gondoskodni kell megfelelő számú lövedékálló mellény, kiegészítő testvédő eszközök készletezéséről.

Az **állomány szállításához és alkalmazásához legalább** egy századparancsnoki, lehetőleg teherjáró gépkocsit, rajonként vagy szakaszonként egy-egy szállító járművet, szakaszonként egy járőr-gépkocsit, egy mozgó híradóközpont-gépkocsit, egy egészségügyi (mentő) gépkocsit valamint egy anyagszállító járművet kell tervezni.

Csapaterőt ideiglenes szervezettel, elsősorban a közrendvédelmi és a közlekedési állomány, valamint a szükséges mértékben a többi szolgálati ág, szolgálat és szakszolgálat erőinek és eszközeinek bevonásával a főváros területén Budapesti Rendőr-főkapitányságon, vármegyék tekintetében a vármegyei rendőr-főkapitányságokon kell szervezni.

A **századok számát** vármegyei rendőr-főkapitányságoként külön intézkedés határozza meg. A rendőrfőkapitányok felelősek a századok megszervezéséért, feltöltöttségük biztosításáért, az állomány értesítésének, riasztásának, összevonásának megtervezéséért, a tervek naprakészen tartásáért, az állomány felkészítéséért és az alkalmazási képesség folyamatos fenntartásáért.

Csapatszolgálati feladatok végrehajtására a rendőrség központi rendeltetésű állandó szervezeti egységeként önálló állománytáblázattal, szervezeti és működési szabályzattal (ügyrenddel) rendelkező rendőri szerv is létrehozható (állandó csapaterő Készenléti Rendőrség). Jogállását, szervezetét, feladatrendszerét a létrehozását elrendelő jogszabály ál-

lapítja meg. Az állandó szervezeti egységként működő csapaterő alapvető rendeltetése a külön meghatározott csapatszolgálati feladatok önálló végrehajtása, a vármegyei rendőr-főkapitányságok (fővárosban a Budapesti-Rendőrfőkapitányság) megerősítése, valamint központi tartalékként készütségi szolgálat ellátása lehet.

1.4. A rendőri művelet

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőri művelet fogalmát, lehetséges méreteit, valamint a műveleti körzet elemeit.

A **rendőri művelet** a rendőrség szolgálati ágainak, szolgálatainak és szakszolgálatainak egységes elgondolás és terv alapján különböző szolgálati formákban és eljárási cselekményekkel együttesen megvalósított, cél, feladat, hely és idő szerint összehangolt tevékenységnek az összessége, amely a bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörökhöz tartozó összetett rendőri feladatok megoldására irányul. A csapattevékenység a rendőri művelet része.

A rendőri művelet mérete:

- a helyi:** a helyi művelet egy rendőrkapitányság;
- b területi:** a területi egy vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság területére terjed ki;
- c regionális:** a regionális rendőri művelet kettő vagy több vármegyét (a fővárost) érinti;
- d országos:** az ország egész területére kiterjedő, egymással összehangolt rendőri tevékenységet foglalja magában.

A rendőri erők a műveletet három vagy több ponttal meghatározott műveleti körzetben hajtják végre.

A műveleti körzet magában foglalja:

- a** a vezetési pontot;
- b** a szolgálati csoportok és csoportosítások részére kijelölt működési körzeteket;
- c** alkalmazási terepszakaszokat és irányokat;
- d** a mindenoldalú biztosítás érdekében létrehozott szervek települési helyeit;
- e** a megindulási, várakozási, összpontosítási és gyülekezési helyeit, körleteit.

Amennyiben a területi kiterjedés lehetővé teszi, az összpontosítási és az elhelyezési körleteket a műveleti körzet határán kívül kell kijelölni.

1.5. A gyülekezési jog hazai szabályozása és a gyűlés szervezője

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a gyülekezési jog hazai szabályozását, a hatályos jogszabályokat, a gyűlés definícióját, valamint a gyűlés szervezőjének személyére vonatkozó előírásokat.

A legfontosabb jogszabály:

Gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény

A gyülekezési jog szabályozása:

A gyülekezési jogról szóló törvény rendelkezései **Magyarország Alaptörvényében** foglaltak szerint főszabályként rögzítették, hogy „Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez”. Ebből következik, hogy a gyűlés résztvevője bárki lehet, függetlenül attól, hogy magyar vagy külföldi állampolgár.

A törvény szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy engedély, vagy az e törvényben meghatározott kivételekkel előzetes bejelentés nélkül, békésen és fegyvertelenül másokkal közösen felvonulásokat és tüntetéseket (a továbbiakban együtt: gyűlés) szervezzon, és azokon részt vegyen. Közterületnek nem minősülő helyszínen csak az ingatlan tulajdonosának és használójának hozzájárulásával szervezhető gyűlés. A gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, illetve arra történő felhívást mivel a gyűlést ebben az esetben a gyülekezési hatóság megtiltja, és nem járhat mások jogainak és szabadságának szükségtelen mértékű és aránytalan sérelmével.

A gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésre irányuló bejelentés elintézésének és a gyűlés biztosításával kapcsolatos rendőrségi feladatok végrehajtásának részletes szabályait a **26/2018. (IX. 27.) BM rendelet** tartalmazza.

A gyülekezési joggal kapcsolatos alanyisági fogalmak

A gyűlés fogalma: legalább két személy részvételével közügyben való véleménynyilvánítás céljából tartott nyilvános összejövetel. A gyűlés nyilvános, ahhoz bárki szabadon csatlakozhat.

A gyűlés szervezője: az, aki a résztvevőket a gyűlésen való részvételre nyilvánosan felhívja, a gyűlést meghirdeti (a továbbiakban együtt: felhívás), továbbá a gyűlést megszervezi, és azt vezeti. A felhívásban a szervező nevét fel kell tüntetni. A szervező fogalmát a Gytv. 3. § 1. (bek.) határozza meg.

A gyűlés szervezője lehet: magyar állampolgár, a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározottak szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik, a harmadik országbeli

állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik, és bevándorolt, illetve letelepedett jogállású, vagy tartózkodási engedéllyel rendelkezik, vagy olyan magyarországi jogi személy vagy egyéb szervezet, amelynek törvényes képviselője megfelel az a) és b) pontokban meghatározott feltételeknek.

1.6. A gyűlés szereplői, a rendőrség feladata a gyűlések rendjének biztosításában

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a szervező és a vezető feladatait, illetve a rendezők és a résztvevők jogait, kötelezettségeit. Kapjon képet a rendőrség gyűlések rendjének biztosításával összefüggő általános feladatairól, a gyűlés szereplőinek együttműködési területeiről, valamint a gyűlés békés jellegét biztosító előírásokról.

1.6.1. A gyűlés eljárási rendje

A gyűlést a szervező vezeti. Ha a gyűlést többen szervezik, közösen jelölik ki a gyűlés vezetőjét. Ha a gyűlés vezetője megváltozik, arról a szervezők haladéktalanul tájékoztatják a rendőrséget (gyülekezési hatóságot) és a gyűlés résztvevőit.

A gyűlés rendezőinek feladatai: a gyűlés szervezője, illetve vezetője a gyűlés békés lebonyolításához és a gyűlés rendjének fenntartásához kapcsolódó feladatai ellátásához megfelelő, a résztvevők várható létszámához igazodó számú, nagykorú rendező (a továbbiakban: rendező) segítségét veszi igénybe. A rendezők egységesen „rendező” feliratú karszalagot vagy mellényt viselnek, és a vezető utasításainak megfelelően járnak el.

1.6.2. A résztvevők kötelezettségei

A gyűlés résztvevői kötelesek a gyűlés vezetőjének és az irányítása alatt álló rendezőknek a rend fenntartása és biztosítása érdekében tett utasításait követni. A gyűlést súlyosan megzavaró személynek a gyűlés helyszínét, a rendező távozásra való felhívását követően haladéktalanul el kell hagynia. A gyűlés résztvevője a gyűlés befejezésének időpontjában köteles annak helyszínét elhagyni.

1.6.3. A rendőrség feladatai

A rendőrség feladata, hogy biztosítsa a gyűlések békés megtartását, valamint a gyűléseken a közrend fenntartását, és ennek keretében a megfelelő intézkedések foganatosításával biztosítsa, hogy a gyűlést harmadik személy ne zavarja meg.

Ha alapos okkal feltételezhető, hogy valaki a gyűlésen a gyűlés békés jellegét biztosító körlátozásokat megsértve jelenik meg, a rendőrség a résztvevők biztonsága és a gyűlés békés jellegének fenntartása érdekében (az Rtv. 30. § szerint) fokozott ellenőrzést folytathat.

Az ellenőrzési pontokat úgy kell kialakítani, hogy a gyűlés megtartását és a gyűlésre eljutást ne akadályozza, és az ellenőrzéseket gyorsan el lehessen végezni. Intézkedéstaktikai szempontból továbbá a feladat sikeres és eredményes végrehajtása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a gyűlés helyszínére illetéktelen személy(ek) ne jusson(a-nak) be.

A rendőrség az ellenőrzés elrendeléséről a szervezőt, illetve vezetőt tájékoztatja, valamint azt közhírré teszi. A rendőrség képviselője a gyűlésen jelen lehet.

1.6.4. Együttműködési kötelezettség a gyűlés(ek) során

A gyűlés szervezője, illetve vezetője és a rendőrség a gyűlés szervezése és megtartása során együttműködik. Az együttműködés keretében a gyűlés szervezője, illetve vezetője – a kockázatok jellegének és mértékének megjelölésével – folyamatosan tájékoztatja a rendőrséget a biztonsági helyzet tudomására jutott jelentős változásairól.

A résztvevők a rendezvényen a véleményüket szabadon kinyilváníthatják. Emellett joguk, hogy közösen kialakított álláspontjukat az érdekeltek tudomására hozzák. A gyűlés vezetője meghatározza a gyűlés rendjét és lefolyását, ennek során dönt a szó megadásáról, megvonásáról, a gyűlés berekesztéséről vagy befejezetté nyilvánításáról, és szétszéleszti a résztvevőket.

A szervező kötelessége, hogy a gyűlés befejezését követően haladéktalanul gondoskodik a gyűlés helyszínének a gyűlést megelőző állapotba hozásáról, így különösen a gyűlésen felállított építmények és berendezések elbontásáról, a gyűlés során elhelyezett plakátok eltávolításáról, a gyűlés során keletkező hulladék eltakarításáról és az esetleges környezeti károk helyreállításáról.

A gyűlés résztvevői kötelesek a gyűlés vezetőjének és a rendezőknek a rend fenntartása és biztosítása érdekében tett utasításait követni. Ezért a gyűlést súlyosan megzavaró személynek a gyűlés helyszínét haladéktalanul el kell hagynia, ha a rendező távozásra szólítja fel.

A résztvevőknek szintén kötelessége, hogy a bejelentésben megjelölt befejezés időpontjában a rendezvény helyszínét haladéktalanul elhagyják.

A gyűlés szervezése és megtartása során jogait mindenki jóhiszeműen és rendeltetésszerűen gyakorolja.

1.6.5. A gyűlés békés jellegét biztosító korlátozások

Tilos a gyűlésen, ideértve az oda eljutást, illetve az onnan távozást is:

- a) lőfegyvert, lőszert, robbanóanyagot, robbantószer, robbanóanyag vagy
- b) robbantószer felhasználására szolgáló készüléket, a 67/548/EGK tanácsi irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében meghatározott veszélyes anyagot vagy ezek utánzatát magánál tartva,
- c) az élet kioltására, személyi sérülés vagy súlyos anyagi kár okozására alkalmas dologgal, vagy
- d) erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatot viselve megjelenni.

Tilos olyan gyűlésen való részvételre felhívni, amelynek megtartását végrehajtható határozattal megtiltották.

1.7. A gyűlések bejelentése, a gyülekezési hatóság eljárása

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a gyűlések bejelentésére, a bejelentés gyülekezési hatóság általi elbírálására vonatkozó jogszabályi előírásokat. Tudja megszerezni a gyűlés gyülekezési hatóság általi megtiltásának okait, és ismerje ezen okok pontos tartalmát.

1.7.1. A közterületi gyűlés bejelentése

Aki közterületen nyilvános gyűlést szervez, a gyűlést annak megtartását **megelőzően legfeljebb három hónappal**, és a **felhívás előtt legalább 48 órával** köteles bejelenteni az illetékes rendőrkapitányságnak, Budapesten a Budapesti Rendőr-főkapitányságnak (Biztosítási Főosztály).

A gyülekezési hatóság két dolgot tehet: amennyiben semmilyen jogszabályba nem ütközik a gyűlés megtartása, akkor tudomásul kell venni, mást nem tehet.

A másik opcionális lehetőség, hogy tiltja a rendezvényt (valamilyen okból a bejelentett időpontban és helyszínen nem tartható meg a rendezvény). A tiltó okokat a Gytv. 13.§ részletezi. További opcionális lehetőség szükség esetén a gyülekezési hatóság kezében, hogy előíró korlátozó feltételeket határozhat meg a gyűlés biztonságos megtartása érdekében.

Ha a bejelentési határidő megtartása veszélyeztetné a gyűlés célját, a gyűlést az arra okot adó eseményt követően haladéktalanul, a felhívás megküldésével kell bejelenteni a gyülekezési hatóságnál (sürgős gyűlés).

Nem kell a gyűlést bejelenteni, ha a gyülekezés egy, azt közvetlenül megelőző indokból, tervezés és szervező nélkül alakul ki (spontán gyűlés).

1.7.2. A bejelentést követő egyeztetés

A bejelentés alapján – ha annak elbírálásához a szervező, a vezető vagy más személy meghallgatása szükséges – a gyülekezési hatóság a tárgyalás szabályai szerint egyeztetést tart, amelyre a szervezőt vagy vezetőt, az általa a bejelentésben megadott elérhetőségen, rövid úton idézi. Ha a gyülekezési hatóság az egyeztetés során észleli, hogy a gyűlés a bejelentett helyszínen és időpontban nem tartható meg, felhívja a szervező figyelmét arra, hogy más helyszíneken az megtartható.

A bejelentés tartalmi elemei a Gytv 10.§ (4) a)–c) pontjaiban kerültek felsorolásra:

- a** a szervező, több szervező esetén a vezető nevét, lakcímét, szervező szervezet esetén a képviseletre jogosult lakcímét, valamint azt az elérhetőséget, amelyen a rendőrséggel kapcsolatot tart;
- b** a gyűlés
 - helyszínét (útvonalát),
 - kezdésének és befejezésének időpontját,
 - célját,
 - rendezőinek létszámát,
 - résztvevőinek várható létszámát,
 - azt, ha a résztvevők a gyűlés napirendjével, illetve céljával összefüggésben a 9. § (2) bekezdésében meghatározott módon kívánnak megjelenni;
- c** azt, ha a szervező vagy a vezető indokoltnak tartja, hogy a rendőri szerv képviselője a gyűlés helyszínén jelen legyen.

Ha a szervező, illetve képviselője az egyeztetésen nem jelent meg, továbbá ha az egyeztetés nem vezetett eredményre, a gyülekezési hatóság a gyűlés rendjének fenntartása, valamint a közrend biztosítása érdekében határozatot hoz. A szervezőt azért, mert nem volt együttműködő a gyülekezési hatósággal, semmilyen joghátrány nem éri, ebben az esetben az ügyfél távollétében hozza meg a gyülekezési hatóság a határozatát.

1.7.3. Eljárás az ún. versengő rendezvények esetében

Ha azonos helyszínre és időpontra több gyűlést jelentenek be, és azok egyidejű megtartása azok jellege vagy a helyszín sajátosságai miatt nem lehetséges, akkor az élvez elsőbbséget, amelyet a gyülekezési hatóságnak korábban jelentettek be.

1.7.4. A gyűlés megtiltásának okai

A gyülekezési hatóság a bejelentés beérkezésétől számított 48 órán belül a gyűlésnek a bejelentésben megjelölt helyszínen vagy időpontban való megtartását megtiltja, ha az egyeztetést követően rendelkezésre álló információk alapján megalapozottan feltehető, hogy a **gyűlés a közbiztonságot vagy a közrendet közvetlenül, szükségtelen és aránytalan mértékben veszélyezteti, illetve mások jogainak és szabadságának szükségtelen mértékű és aránytalan sérelmével jár**, és a közbiztonság, a közrend vagy mások jogainak és szabadságának védelme enyhébb korlátozással nem biztosítható. A közbiztonságot veszélyezteti különösen, ha a felhívás vagy a gyűlés bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást valósít meg.

A közrendet veszélyezteti az is, ha a felhívás, illetve a gyűlés

- a) a diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élvező, Magyarországon tartózkodó személy vonatkozásában vállalt kötelezettség teljesítését akadályozza,
- b) alkalmas arra, hogy a bíróságok működését megzavarja, vagy
- c) a közlekedés rendjének sérelmével jár.

Mások jogainak és szabadságának sérelme különösen, ha

- a) a felhívás, illetve a gyűlés – az alkalmazott technikai eszközök, időtartama miatt alkalmas mások magán- és családi életének védelméhez való jogának,
- b) otthonának, emberi méltóságának,
- c) a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére, vagy
- d) szabad mozgáshoz, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogának korlátozására.

Ha a gyülekezési hatóság a gyűlés megtartását nem tiltja meg, de a közbiztonság, a közrend, vagy mások jogainak és szabadságának védelme miatt szükséges, a szervező számára határozatban előírja a gyűlés megtartásának feltételeit.

1.8. Jogorvoslat a gyülekezési hatóság határozatával szemben és a bíróság döntése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a gyülekezési hatóság gyűlésekkel kapcsolatban hozott határozataival összefüggő jogorvoslati lehetőségeket, a bíróság lehetséges döntéseit, illetve azok hatását a gyűlés megtartására vonatkozóan.

1.8.1. A gyülekezési hatóság határozatával szembeni jogorvoslat

A gyülekezési hatóság határozatát haladéktalanul írásban közli a szervezővel, és azt közhírré teszi. Kétség esetén a közlés időpontjának a közhírré tétel időpontját kell tekinteni.

A gyülekezési hatóság határozata ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat közlésétől számított három napon belül a szervező azt közigazgatási perben megtámadhatja. A kérelemhez csatolni kell a gyülekezési hatóság határozatát. A kérelmet a gyülekezési hatóság három napon belül továbbítja a Kúriához, mint első és végső fokú bírósághoz, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017.évi I. törvény 12. § (3) bekezdés d. pont alapján.

A Kúria a kérelem beérkezésétől számított három napon belül határoz. Ha a kérelemnek helyt ad, a határozatot hatályon kívül helyezi, a határozatot megváltoztatja vagy megsemmisíti.

Ha a Kúria a gyülekezési hatóság határozatát a gyűlés bejelentésben megjelölt időpontját követően semmisíti meg, a gyűlés megtartásának tervezett új időpontjáról a szervezőnek a gyülekezési hatóságot 24 órával a gyűlés megtartását megelőzően tájékoztatnia kell.

1.8.2. Engedélymentesség a közterületen szervezett gyűlés megtartása alól

A közterületen szervezett gyűlés megtartásához nem szükséges a gyülekezési hatóság engedélyét beszerezni. Mivel ha a bejelentés rendben van, akkor a gyülekezési hatóság tudomásul veszi a bejelentett gyűlést.

1.9. A gyűlés felosztatásának szabályai, a gyűléssel okozott kár megtérítése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a gyűlés vezető, illetve rendőrség általi felosztatásának szabályait, a gyűléssel okozott kár megtérítésére vonatkozó előírásokat, továbbá a szervezőnek a gyűlés helyszínének eredeti állapotba történő visszaállítására vonatkozó kötelezettségeit, a vele szemben alkalmazható közigazgatási bírság kiszabásának szabályait.

1.9.1. A gyűlés felosztatásának esetei

A jogszabály a gyűlés felosztatásának két esetét határozza meg:

- a) A gyűlés vezető általi felosztatása:** ha a gyűlés résztvevőinek magatartása a gyűlés törvényességét veszélyezteti – ideértve különösen a gyűlés békés jellegének elvesztését, a békés jellegét biztosító korlátozások megsértését, mások jogainak vagy szabadságának sérelmét is –, és a rend másként nem állítható helyre, a gyűlés vezetője a gyűlést felosztatja.

b A gyűlés rendőrség általi feloszlatása: a rendőrség a gyűlést feloszlátja, ha

- azt tiltó határozat ellenére tartják meg;
- a vezető a kötelezettségének, a rendőrség képviselőjének felhívása ellenére nem tesz eleget – ideértve azt is, ha a rendőrség a felhívást a vezetővel személyesen, vagy a bejelentésben, illetve a határozatban megjelölt elérhetőségen nem tudta közölni;
- azt a tudomásul vett bejelentésben megjelölt helyszíntől, útvonaltól, időponttól, vagy időtartamtól eltérően úgy tartják meg, hogy a gyűlés megtiltásának lett volna helye; vagy
- a gyűlés megtiltásának lett volna helye, de azt a bejelentés hiánya miatt nem tiltotta meg.

A feloszlátás okáról – ha foganatósítását nem veszélyezteti, annak megkezdése előtt – a rendőrség tájékoztatja a gyűlés szervezőjét, illetve vezetőjét. Ha a gyűlést a rendőrség feloszlatta, a gyűlés résztvevője a feloszlátástól számított 15 napon belül közigazgatási pert indíthat a feloszlátás jogellenességének megállapítására. A gyűlés feloszlatása során a rendőrség utasítja a résztvevőket a gyűlés helyszínének elhagyására. Ha a gyűlést feloszlatták, a gyűlés véget ér, és a résztvevőknek a helyszínt haladéktalanul el kell hagyniuk, ott jogszerűen tovább nem tartózkodhatnak.

A rendőrség által történő feloszlátás esetén a jogorvoslatot nem a Kúriához kell benyújtani, hanem a törvényszékhez, mert ők fognak eljárni az ügyben.¹

1.9.2. A gyűléssel okozott kár megtérítése, kártérítési felelősség

A gyűlés résztvevője által okozott kárért a károsult harmadik személlyel szemben a szervező (ideértve a szervező szervezet, annak törvényes képviselőjét és a vezetőt is) a károkozóval együtt egyetemlegesen felelős.

A szervező mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a gyűlés szervezése és megtartása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Ez a szabály nem érinti a szervezőnek azt a jogát, hogy a károkozótól a kár megtérítését követelhesse. Ha a szervező a kötelezettségét nem teljesíti, köteles

- a** a közterületnek minősülő helyszín tulajdonosának vagy vagyonkezelőjének,
- b** a közterületnek nem minősülő helyszín tulajdonosának a felmerülő költségeket megtéríteni.

A szervező a gyűlés befejezését követően haladéktalanul köteles gondoskodni a gyűlés helyszínének, a gyűlést megelőző állapotba hozásáról, így különösen a gyűlésen felállított építmények és berendezések elbontásáról, a gyűlés során elhelyezett plakátok eltávolítá-

¹ Közigazgatási perrendtartásról szóló 2017.évi I. törvény 12. § (3) .bekezdés d. pont

sáról, a gyűlés során keletkező hulladék eltakarításáról és az esetleges környezeti károk helyreállításáról. A kötelezettséget megsértő szervezővel szemben közigazgatási bírság szabható ki, az illetékes gyülekezési hatóság által. A közigazgatási bírság összege 5.000 forinttól 50.000 forintig terjedhet. A közigazgatási bírság mértékét az eljáró gyülekezési hatóság korlátlanul enyhítheti, vagy a jogsértő magatartás csekély súlya miatt a kiszabását mellőzheti. A véglegessé vált és be nem fizetett közigazgatási bírság, adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül.

1.10. Sportrendezvények biztonságával kapcsolatos jogi szabályozás és a biztonságtechnikai ellenőrzést végzők

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a sportrendezvények biztosításának jogszabályi hátterét, valamint általános képet kapjon a sportlétesítmények biztonságtechnikai ellenőrzéséről.

A legfontosabb jogszabályok, belső normák:

- a a sportról szóló 2004. évi I. törvény
- b sportrendezvények biztonságáról szóló 54/5004. (III. 31.) kormányrendelet
- c a rendőrség ellenérték fejében végezhető szolgáltató tevékenységről szóló 16/1999. (II. 5.) kormányrendelet
- d sportrendezvények minősítéséről és rendőri biztosításáról szóló 8/2010. (OT 5.) ORFK utasítás

Sporttevékenységnek minősül a meghatározott szabályok szerint, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, amely a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképeség megtartását, fejlesztését szolgálja.

A sportrendezvények biztonságáról szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó, versenyrendszerben szervezett versenyek lebonyolítására alkalmas sportlétesítményeket biztonságtechnikai szempontból

- a a rendőrség;
- b a katasztrófavédelem;
- c az Országos Mentőszolgálat;
- d az egészségügyi államigazgatási szerv;
- e a sportszövetség;
- f a létesítményt használó sportszervezet;
- g a tulajdonos;
- h az üzemeltető;

- i a sportrendezvényt szervező és az azzal szerződéses viszonyban álló egészségügyi szolgáltató;
- j a rendező szerv és a Sportrendezvényeket Biztonsági Szempontból Minősítő Bizottság (a továbbiakban: Minősítő Bizottság) képviselője a versenyrendszerben szervezett első verseny előtt legalább 30 nappal, évente legalább egy alkalommal közösen ellenőrzi.

Az ellenőrzés időpontjáról – azt legalább 15 nappal megelőzően – a sportlétesítményt használó sportszervezet, több ilyen sportszervezet esetén a sportlétesítmény tulajdonosa vagy üzemeltetője minden érintett szervezetet értesíteni köteles.

Az engedély a rendőrség, a katasztrófavédelem és az egészségügyi államigazgatási szerv hozzájárulása nélkül nem adható meg. A rendőrség, a katasztrófavédelem és az egészségügyi államigazgatási szerv a hozzájárulás megadását az ellenőrzés során tapasztalt hiányosságok pótlásától, rendellenességek megszüntetésétől teheti függővé. Az ellenőrzésről a Minősítő Bizottság képviselője jegyzőkönyvet vesz fel, amelyet 8 napon belül megküld az ellenőrzést végző szervezeteknek. A végrehajtás részleteiben kissé eltérő, mégis hasonló elveken alapuló ellenőrzést szükséges elvégezni a rendelet hatálya alá nem tartozó, versenyrendszerben szervezett versenyek lebonyolítására alkalmas sportlétesítményekben is.

1.11. Sportlétesítmények biztonságtechnikai ellenőrzése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a sportrendezvények biztonságtechnikai ellenőrzésének részleteit, és példákat tudjon hozni arra, hogy az ellenőrzésnek mely biztonsági követelményekre kell kiterjednie (ld. az a) és c) pont).

A rendőri szerv **biztonságtechnikai ellenőrzés** keretében a társhatóságokkal közösen köteles vizsgálni a sportlétesítmény, a nézőtéri lelátó (szektor), valamint a biztonságtechnikai berendezések megfelelőségét. A rendőrség az ellenőrzést végző szervekkel közösen dönt arról, hogy a létesítményben sportrendezvény biztonságosan megrendezhető-e.

a Az ellenőrzés a sportlétesítmény vizsgálata során kiterjed:

- a külső kerítés állapotára;
- a vendégszurkolók részére szolgáló külön pénztárak meglétére;
- a parkolási lehetőség biztosítására;
- beléptetőrendszer alkalmazása esetén annak működőképességére;
- a bejáratoknál és a sportlétesítmény területén a nézői magatartási szabályokra vonatkozó előírásokra, azok megfelelő tartalmára.

b Az ellenőrzés a nézőtéri lelátó vagy szektor vizsgálata során kiterjed:

- a figyelmeztető, útbaigazító táblák és jelzések meglétére, ezek állapotára; mellék-helyiségek, büfék állapotára; az ülőhelyek, aljzatbeton állapotára;
- az elsősegélynyújtó hely meglétére, felszereltségére;
- a hazai és vendégszurkolói tábor fizikai szétválasztásának biztosítására; a szurkolók vándorlásának megakadályozására, a szektorelválasztó kerítés állapotára;
- a közlekedő folyosókon, a kijáratoknál és a menekülési útvonalakon a nézők akadálymentes közlekedésének biztosítottaságára;
- az átjárók, kijáratok, menekülési útvonalak szünetmentes áramforrásról működtethető, világító jelzőtáblákkal történő jelölésére; a nézőteret a játéktértől elválasztó kerítés állapotára;
- a biztonsági irányítócsoporthoz rendelkezésre álló helyiség állapotára a beépített műszaki (elektronikus, távközlési) berendezések működőképességére.

c Az ellenőrzés a biztonságtechnikai berendezések vizsgálata során kiterjed:

- a beléptetőrendszer működőképességére;
- a kamerarendszer működőképességére;
- a hangosbemondó rendszerműködőképességére, az arra való műszaki csatlakozás lehetőségeire; a szünetmentes áramforrásra;
- a menekítőkapuk meglétére, azok azonnali kinyithatóságára, a szünetmentes áramforrásról működtethető jelzőtáblákkal történő jelölésekre, ezek állapotára; a rendezési forgatókönyv meglétére;
- a kiürítési, menekítési terv meglétére és tartalmára;
- a belépőjegyek biztonsági jelölésére, a nézői magatartási szabályok feltüntetésére.

Amennyiben a sportrendezvény biztonságos megrendezésének feltételeit a szervező nem teljesíti, és a szakszövetség a sportrendezvény megtartását vagy a sportrendezvény nézők részvételével való megtartását nem tiltja meg, illetve a nézők részvételét a sportlétesítmény meghatározott részére nem korlátozza, a sportrendezvényen a nézők részvételét határozatban korlátozni vagy tiltani kell.

1.12. Sportrendezvény szervezése, a rendőrség szerepvállalása és a minősítés rendje

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a sportrendezvények szervezésére vonatkozó általános szabályokat, valamint hogy a sportrendezvények minősítése alapján képes legyen elhatározni, mikor teljesíti a rendőrség közfeladatként a biztosítási feladatait és mely esetekben kerülhet sor térítés ellenében történő rendőrségi igénybevétele.

1.12.1. A sportrendezvények szervezésének általános szabályai

A rendelet hatálya alá tartozó sportrendezvényt csak sportszervezet, szakszövetség vagy sportági szövetség szervezhet. A sportrendezvények rendezését megelőzően, valamint a normál biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény esetén a szervező a sportrendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnál írásban kezdeményezheti a sportrendezvény térítés ellenében történő rendőri biztosítást.

A szervező a sportrendezvények biztosítása érdekében köteles rendező szervet vagy rendezőt megbízni, és annak személyét az országos sportági szakszövetségnek a versenyrendszer megkezdését megelőzően legalább 15 nappal korábban írásban bejelenteni. A szervező a bejelentés során megfelelő módon igazolja, hogy a megbízott rendező a sportrendezvény megrendezéséhez szükséges személyi- és tárgyi feltételekkel rendelkezik. Rendező hiányában a sportrendezvény nézők részvételével nem tartható meg.

A sportrendezvény szervezéséről az annak helye szerint illetékes rendőrkapitányságot, a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányságot legalább 15 nappal a sportrendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően nemzetközi vagy nemzeti kupamérkőzés, illetve a bajnokság lebonyolítási rendszerében alkalmazott, a versenynaptár összeállításkor még figyelembe nem vehető helyosztó mérkőzések (rájátszás) esetén, ha a sorsolás és a mérkőzés között kevesebb, mint 15 nap van, a sorsolást követő munkanapon írásban tájékoztatni kell. Ha a sportrendezvény több rendőrkapitányság illetékességi területét érinti, a sportrendezvény megtartásáról a sportrendezvény helye szerint illetékes valamennyi rendőrkapitányságot, illetve a fővárosban a Budapesti Rendőr-főkapitányságot kell tájékoztatni. A tájékoztatási kötelezettség a szervezőt terheli.

1.12.2. A sportrendezvények minősítésének rendje

A minősítéssel kapcsolatos eljárást az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály (a továbbiakban: ORFK KVFO) folytatja le. Ennek keretében a sportrendezvény szervezőjével (sportszervezettel) folytatott konzultáció, valamint az érintett sportágak országos sportági szakszövetségeivel, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (a továbbiakban: Kamara) képviselőjével, valamint a sportigazgatási szerv vezetőjével, illetve annak képviselőjével folytatott előzetes egyeztetés végrehajtására 9 főből álló Előkészítő Szakértői Csoportot (a továbbiakban: Csoport) működtet. A Csoport tagjai közül az ORFK rendészeti főigazgatója – figyelemmel a sportszervezetek régiós elhelyezkedésére – 1 főt az ORFK, 1 főt a Budapesti Rendőr-főkapitányság és 7 főt a vármezei rendőr-főkapitányságok állományából nevez ki.

1.12.3. A sportrendezvények minősítése

A Rendőrség a sportrendezvény rendjének fenntartása érdekében a sportrendezvények létesítményen belüli rendőri biztosításában közreműködik vagy közreműködhet.

A Rendőrség a sportrendezvény rendjének fenntartása érdekében a sportrendezvények létesítményen belüli rendőri biztosításában

- a közfeladatként akkor működik közre, ha a sportrendezvényt az ORFK kiemelt biztonsági kockázatúnak minősítette,
- b költségtérítés ellenében akkor működhet közre, ha az ORFK normál vagy fokozott biztonsági kockázatúnak minősítette, és a rendőri biztosítás ellenértékében az illetékes rendőri szerv és a sportrendezvény szervezője megállapodott.

1.13. Sportrendezvények biztosításának előkészítése, a rendőrség biztosítási terve

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendezvénybiztosítás előkészítésének fő feladatait, pontosan tisztában legyen a biztosítási terv felépítésével és a mellékletekre vonatkozó követelményekkel.

1.13.1. A rendőri biztosítások előkészítésének általános szabályai, a rendőri biztosítás terve

A kiemelt biztonsági kockázatú, valamint szerződés alapján a fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvények biztosítását csapaterő alkalmazásával kell végrehajtani. A várme-gyei (fővárosi) rendőr- főkapitányságok vezetői a KR parancsnokától a rendelkezésre álló, ellenőrzött információk alapján erőket és eszközöket igényelhetnek. A KR-en kívül más rendőri szervtől erők és eszközök a rendőri szervek közötti együttműködési megállapodások alapján igényelhetők.

Az országos rendőrfőkapitány által fokozott biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény esetén minden szervező részére fel kell ajánlani szerződéskötés lehetőségét. Amennyiben a szervező nem kíván szerződést kötni, úgy azt sajtótájékoztatón vagy közleményben kell közzétenni. Az Stv.-ben meghatározott kötelezettségek betartásának ellenőrzése érdekében a Rendőrség e feladatra előzetesen kijelölt képviselője a sportrendezvényen megfigyelőként jelen lehet. Ez esetben a sportrendezvény körzetében biztosítani kell az erők azonnali összevonásának és átcsoportosításának a lehetőségét a rend esetleges helyreállítása érdekében.

Ha sportrendezvényen történt rendbontás miatt rendőri intézkedés válik szükségessé, úgy a szervező felé minden esetben érvényesíteni kell a Rendőrségnek az intézkedéssel összefüggésben felmerült igazolt többletköltségeit.

1.13.2. A rendőrség biztosítási tervének felépítése

- 1 A rendezvényről rendelkezésre álló adatok
 - 2 A közbiztonsági helyzet értékelése
 - 3 A rendőri biztosítás elgondolása
 - 4 A biztosítás parancsnoki állománya és a szolgálati csoportok megalakításának rendje
 - 5 A szolgálati csoportok feladatai
 - 6 A személyi állomány felkészítésének és eligazításának rendje
 - 7 Magatartási szabályok jogsértő cselekmények elkövetése esetén
 - 8 Együttműködés és a mindenoldalú biztosítás rendje
 - 9 Készenléti és más főbb időpontok
 - 10 Jelentések rendje
 - 11 Vezetés rendje
- Mellékletek (erő-eszköz kimutatás, biztosítási körzetek vázlatrajzai, tömegoszlatósi terv és vázlat, menekítési terv és vázlat)

1.14. Zenés, táncos rendezvények jogi szabályozása, alapvető fogalmak

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a zenés, táncos rendezvényekre vonatkozó alapvető jogszabályi rendelkezéseket, valamint az ebbe a csoportba tartozó rendezvények alapfogalmait.

1.14.1. A zenés táncos rendezvények biztosításának jogi alapjai

A jogi szabályozás hatálya kiterjed az alkalmi vagy rendszeres zenés, táncos rendezvényekre, amelyeket:

- a tömegtartózkodásra szolgáló építményben, építményen, tömegtartózkodásra szolgáló helyiséget tartalmazó építményben, építményen vagy tömegtartózkodásra szolgáló helyiségben (a továbbiakban együtt: építmény) tartanak;
- b az a) pontban foglaltak kivételével a szabadban tartanak, és a rendezvény időtartama alatt várhatóan lesz olyan időpont, amelyen a résztvevők létszáma az 1000 főt meghaladja (a továbbiakban: szabadtéri rendezvény).

A rendeletet nem kell alkalmazni

- a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó rendezvényekre;
- a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésekre;
- a vallási közösségek vallásos szertartásaira és rendezvényeire;

- a családi eseményekkel kapcsolatos rendezvényekre és
- a köznevelési intézményekben, illetve a szakképző intézményekben az intézmény által szervezett rendezvényekre.

1.14.2. Alapfogalmak

Építmény üzemeltetője

Az építmény tulajdonosa, kivéve, ha az építményt jogszabály vagy szerződés alapján más természetes vagy jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli gazdálkodó szervezet működteti.

Zenés, táncos rendezvény

Rendszeresen vagy meghatározott alkalomból, illetve időpontban tartott, nyilvános, nem zártkörű, válogatott lemezbemutató vagy élő előadás útján nyújtott zeneszolgáltatást fő szolgáltatásként nyújtó rendezvény, amelyen a részvételhez nem kell megváltott ülőhellyel rendelkezni.

Rendszeres rendezvény

Adott helyszínen hetente több alkalommal, heti vagy havi gyakorisággal megtartott rendezvény.

Alkalmi rendezvény

Adott helyszínen egy alkalommal legfeljebb 10 egymást követő napon megtartott rendezvény.

Biztonságszervező

A biztonságszervező, a biztonságszervező I., vagy a biztonságszervező II. szakképesítéssel rendelkező személy.

Személy- és vagyonőr

Személy- és vagyonőr vagy biztonsági őr és rendezvénybiztosító vagy személy- és vagyonvédő szakképesítéssel rendelkező személy.

1.15. Zenés, táncos rendezvények megtartására vonatkozó eljárás, a szereplők jogai és kötelezettségei

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a zenés, táncos rendezvények megtartására vonatkozó engedélyezési eljárás menetét, a biztonsági terv tartalmát. Ismerje meg továbbá a rendezvény szervezőjének kötelezettségeit, hatáskörét és feladatait, valamint az ellenőrzésre jogosultak körét.

Zenés, táncos rendezvény csak rendezvénytartási engedély (a továbbiakban: engedély) birtokában tartható.

Az engedély nem mentesíti az engedély jogosultját a tevékenység végzéséhez, illetve a meghatározott termékek forgalmazásához szükséges további, külön jogszabályban meghatározott feltételek teljesítése alól. Az engedély iránti kérelem a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló jogszabály szerinti működési engedély iránti kérelemmel, valamint bejelentéssel együtt is benyújtható.

Ha az engedélyezési eljárás során a jegyző helyszíni szemle megtartását rendeli el, a szemlét a szakhatóságokkal közösen kell lefolytatni. A helyszíni szemlén részt vevő szakhatóságok szakhatósági állásfoglalásukat a szemle megállapításairól felvett jegyzőkönyvbe foglalhatják.

A biztonsági terv

A biztonsági terv tartalmazza:

- 1 a zenés, táncos rendezvény helyszínének alaprajzát, kiemelt figyelemmel a befogadóképességére az oda való belépés és eltávozás rendjére;
- 2 a zenés, táncos rendezvény helyszínének baleset, elemi csapás, tömeges rendbontás esetére vonatkozó kiürítési, menekítési tervét;
- 3 a biztonsági követelmények érvényesítésében közreműködők tevékenységének leírását;
- 4 a biztonsági személyzet létszámát;
- 5 az egészségügyi biztosítás feltételeinek meglétére vonatkozó utalást; valamint
- 6 szabadtéri rendezvényeknél a viharos időjárás esetére vonatkozó intézkedési tervet.

Az üzemeltető, illetve a szervező kötelezettsége

A rendezvény szervezőjének feladata, hogy folyamatosan nyomon kövesse, hogy nem várható-e a rendezvény biztonságát veszélyeztető időjárás, valamint felel a biztonsági terv-

ben és a vonatkozó tűzvédelmi előírásokban meghatározott rendelkezések megtartásáért, ha az időjárás a rendezvény biztonságát veszélyezteti, szükséges esetben gondoskodik a rendezvény felfüggesztéséről.

A szervezőre, illetve a biztonsági személyzetre vonatkozó szabályok

A zenés, táncos rendezvény biztosítását a zenés, táncos rendezvény és a helyszín jellegességeihez, valamint a helyszín befogadóképességéhez igazodó számú biztonsági személyzet végzi.

Ha a jóváhagyott biztonsági tervben a biztonsági személyzet létszáma a 10 főt eléri, akkor a biztonsági személyzet legalább 1 tagja biztonságsszervező, legalább 3 tagja személy- és vagyonőr kell legyen. A rendezvény szervezője, illetve a biztonsági személyzet tagja a képzettségét igazoló okiratot vagy annak másolatát a zenés, táncos rendezvény ideje alatt köteles magánál tartani és hatósági ellenőrzés esetén felmutatni.

A rendezvény szervezőjének hatásköre, feladatai

Amennyiben ezt előre meghirdette, korlátozhatja a fiatalok zenés, táncos rendezvény helyszínére való belépését olyan módon, hogy a zenés, táncos rendezvény helyszínére történő belépést az életkort igazoló okmány előzetes felmutatásához, a beléptetést a fiatalok alkohollal történő kiszolgálásának megelőzése, esetleges alkoholfogyasztásuk ellenőrizhetősége érdekében a fiatalok számára megkülönböztető jelzéssel ellátott belépőjegyhez (kártyához, karszalaghoz) kötheti.

Zenés, táncos rendezvények ellenőrzésére jogosult

- a** a jegyző;
- b** valamennyi, az engedélyezési eljárásban részt vett szakhatóság;
- c** bármely hatóság, amelyet más jogszabály az ellenőrzésre feljogosít.

Az ellenőrzésre jogosult hatóságok (a továbbiakban: hatóság) ellenőrzési tevékenységét a jegyző hangolja össze.

1.16. Zenés, táncos rendezvények hatósági ellenőrzése, alkalmazható szankciók

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a hatóság ellenőrzési kötelezettségét és ennek eszközeit, valamint a jogszabályi előírások megszegésének jogkövetkezményeit, az alkalmazható szankciókat.

1.16.1. A hatósági ellenőrzés eszközei

- a) Az adatszolgáltatás, az iratbemutató és az egyéb tájékoztatás kérésével megvalósuló ellenőrzés,
- b) a helyszíni ellenőrzés, valamint
- c) a helyszínen vagy a hatósági nyilvántartáshoz telepített, illetve a folyamatba beépített ellenőrző rendszerből történő táv-adatszolgáltatás útján történő ellenőrzés.

1.16.2. A rendszeres rendezvények helyszínének általános ellenőrzése

A hatóság az építésügyi és az élelmiszerlánc-biztonsági hatóság kivételével egy éven belül legalább egyszer köteles a rendszeres rendezvények helyszínét ellenőrizni olyan időben, amikor ott nem tartanak zenés, táncos rendezvényt.

Ha a zenés, táncos rendezvény helyszíne a jogszabályi feltételeknek nem felel meg és a jogsértés másként nem orvosolható, illetve a jogszabályi feltételeknek való megfelelés más módon nem biztosítható, a jegyző az észlelt hiányosságok megszüntetéséig, de legfeljebb 90 napra zenés, táncos rendezvény tartását megtiltja.

A jegyző az engedélyt visszavonja, illetve a rendezvény tartását megtiltja, ha

- a) az engedély kiadásának feltételei már nem állnak fenn,
- b) a rendezvény szervezője a határozatban meghatározott időtartam alatt nem tesz eleget a határozatban foglaltaknak.

1.16.3. A rendezvények időpontjában történő ellenőrzés, és azok jogkövetkezményei

Az alkalmi rendezvényt a hatóság szükség szerint ellenőrzi. A rendszeres rendezvény helyszínén a zenés, táncos rendezvények időpontjában egy éven belül az építésügyi és az élelmiszerlánc-biztonsági hatóság, valamint a munkaügyi és munkavédelmi hatóság kivételével minden hatóság köteles legalább két ellenőrzést végezni. A hatósági ellenőrzés koordinálását a jegyző végzi. Az ellenőrzés végrehajtása során a hatóság törekszik arra, hogy a zenés, táncos rendezvény résztvevőit a lehető legkisebb mértékben zavarja.

A hatóság az ellenőrzés során tapasztalt hiányosságokra, jogsértésekre tekintettel a külön jogszabályban meghatározott jogkövetkezményeken túl az **alábbi intézkedéseket alkalmazhatja:**

- a) figyelmeztetés, ha a zenés, táncos rendezvény helyszínén a hatóság első ízben állapított meg jogsértést;
- b) a tapasztalt jogsértésről ideiglenes intézkedés nélkül értesíti a jegyzőt és eljárást kezdeményez;
- c) a zenés, táncos rendezvény folytatását a helyszínen felfüggeszti.

Az ellenőrzést végző hatóság a tett intézkedésekről – a c) pont kivételével – a következő munkanapon tájékoztatja a jegyzőt.

Amennyiben az ellenőrzést végző hatóság az alábbi jogsértéseket tapasztalja, köteles a külön jogszabályban meghatározott ideiglenes intézkedés keretében a zenés, táncos rendezvény folytatását a helyszínen felfüggeszteni:

- a rendezvényhelyszín engedély iránti kérelemben meghatározott befogadóképességének nyilvánvalóan jelentős túllépése;
- a biztonsági tervben meghatározott számú biztonsági személyzet hiánya; az engedély hiánya; a zenés, táncos rendezvény folytatása az élet vagy testi épség veszélyeztetésével jár;
- a zenés, táncos rendezvény folytatása a közbiztonságot vagy a közrendet közvetlenül és súlyosan veszélyezteti.

RENDŐRSÉG

RENDŐRSÉG

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

III. fejezet

A határbiztonsági, határrendészeti rendszer

Írta: Vájlók László r. alezredes

Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. A határbiztonsági, határrendészeti rendszer	3
1.1. Az integrált határigazgatási rendszer	3
1.2. A határrendészeti szolgálati ág tagozódása	4
1.5. A beutazás és rövid távú tartózkodás szabályai	9

III. FEJEZET

A HATÁRBIZTONSÁGI, HATÁRRENDÉSZETI RENDSZER

1. A határbiztonsági, határrendészeti rendszer

1.1. Az integrált határigazgatási rendszer

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az integrált határigazgatási rendszert, annak elemeit, illetve elsődlegesen tisztába legyen a nemzeti hatóságok integrált határigazgatási rendszerben betöltött helyével, szerepével.

Az Európai Unió/schengeni térség tagállamai már a 2000-es évek eleje óta használják az integrált határigazgatási (Integrated Border Management, IBM) rendszer kifejezést; ennek elve szerint próbálnak fellépni az illegális migráció ellen, és ennek keretein belül működtetik a határellenőrzési rendszerüket. Az IBM kifejezés azonban többet jelent, mint csak a határellenőrzésért felelős szervek tevékenységét, hiszen tartalma jóval túlmutat a klasszikus határellenőrzési (határőrizeti és határforgalom-ellenőrzési) feladatokon, ráadásul ez a tartalom is folyamatosan fejlődött, változott (elsődlegesen bővült) az idő előrehaladtával.

Gyakorlatilag az (európai) IBM rendszer központi dimenziója a mai napig is a négylépcsős belépés-ellenőrzési modell, amely az alábbiakból tevődik össze:

- 1 a harmadik országokban végrehajtott vagy alkalmazott intézkedések;
- 2 a szomszédos országokkal végrehajtott együttműködés;
- 3 a határellenőrzés;
- 4 a szabad mozgás térségében kifejtett ellenőrzési tevékenységek.

E négyes felosztás a migráció (elsődlegesen természetesen az illegális migráció) kezelésének 3 területi dimenziójához kapcsolódik, úgymint a migrációt kibocsájtó országokhoz, a tranzitországokhoz és a célországokhoz.

Az európai IBM jelenleg hatályos, legújabb változata 12 elemből áll, amelyet 3, úgynevezett horizontális (átfogó) elem egészít ki.¹

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1896 rendelete (2019. november 13.) az Európai Határ- és Partiórszégről, valamint az 1052/2013/EU és az (EU) 2016/1624 rendelet hatályon kívül helyezéséről 3. cikk

Magyarország Integrált Határigazgatási Stratégiája több szűrőt (lépcsőt) határol el egymástól, amelyek az IBM 3 területi dimenziója mentén kerültek csoportosításra. E szűrők egy sajátos felosztása:

- 1 politikai, gazdasági és egyéb tájékoztató eszközök a migráció kezelésében;
- 2 egységes (közös) vízumrendszer alkalmazása;
- 3 összekötő tisztviselői rendszer működtetése (okmány- és/vagy migrációs szakértők, okmánytanácsadók delegálása);
- 4 szállító vállalatok felelőssége;
- 5 a (migrációval érintett) tranzitállamok határellenőrzési rendszere (és a velük folytatott ilyen irányú együttműködésből fakadó lehetőségek);
- 6 a biztonságos harmadik országok migrációkezelésben játszott szerepe;
- 7 a külső határokon folytatott egységes elvek mentén megvalósított szigorú határellenőrzése;
- 8 a kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések rendszere;
- 9 a belső, határok nélküli térségben végrehajtott ellenőrzések.²

A fenti felosztásból is egyértelműen látszik, hogy az egyes szűrökhöz kapcsolható szakfeladatokat nem képes önállóan csak önmagában a határellenőrzésért felelős szervezet (vagy szervezeti elem) ellátni, hanem ez interminiszteriális szintű fellépések rendszerén kell hogy alapuljon.

A határrendészeti (határellenőrzési) szervek elsődleges felelőssége a külső határok mentén jelentkezik, illetve olyan beavatkozások terén amelyek a harmadik országok határellenőrzéséhez kapcsolódó támogatásokat jelentik, mint például a közös – határmenti – járőr-szolgálat végrehajtása, megerősítő határőrizet a harmadik országokban, vendégtisztek, szakértők delegálása stb.

1.2. A határrendészeti szolgálati ág tagozódása

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a határrendészeti szolgálati ág felépítését, tagozódását és szerepét a rendőrség szolgálati ágainak rendszerén belül, továbbá azokat az alapfeladatokat, amelyek köré csoportosítva azonosítható a határrendészeti tevékenység, és amelyek ellátása elsődlegesen a határrendészeti feladatok körébe tartozik.

² A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0, Budapest, Magyarország: Hanns Seidel Alapítvány (2016), 116. o.

Magyarország 2004. május 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz, majd 2007. december 21-én a szárazföldi határok tekintetében teljes jogú tagja lett a schengeni övezetnek. Horvát, osztrák, szlovák és szlovén viszonylatban mára teljesen megszűnt a határellenőrzés (határforgalom-ellenőrzés és a határőrizeti tevékenység), és román viszonylatban is Románia légi és tengeri határain a határellenőrzés teljes körű felszámolásával új, az utasokra nézve kedvezőbb gyakorlatot vezettek be a személyforgalom tekintetében. A személyeknek a belső határokon keresztül történő szabad mozgását lehetővé tevő térség létrehozása az Európai Unió egyik fő vívmánya.

Vitathatatlanul az Európai Unió és a schengeni térség egyik legnagyobb vívmánya, hogy a magyar állampolgárok – a többi részes ország állampolgáraihoz hasonlóan – a tagállamok belső határait fő szabályként korlátozás nélkül átléphetik, így bárhol és bármikor határellenőrzés nélkül nyílik lehetőség a másik tagállam területére történő utazásra.

A határrendészet 2008. január 1-je (az önálló határőrség megszűnése) óta a rendőrség önálló szolgálati ága, és a többi szolgálati ághoz hasonlóan központi, területi és helyi szintre tagozódik.

Magyarországon a határrendészetnek évtizedek óta hármass feladatrendszere van, amely a határrendészeti feladatok alapstruktúrájának tekinthető.

A 3 összetevő:

- a határellenőrzés**, amely két területet foglal magába:
 - 1** a határőrizetet a határátkelőhelyek közötti szakaszokon (a „zöldhatár őrzete” többek között a klasszikus határőrizeti járőrszolgálat végrehajtásával, amely alatt a vízi határszakaszok őrzetét is értjük, továbbá nyitvatartási időn túl a korlátozott nyitvatartással működő határátkelőhelyeken végrehajtott őrzési feladatot és minden olyan megelőző jellegű intézkedést, amely a határt jogellenesen átlépő személyek elleni intézkedés meghozatala céljából kerül bevezetésre);
 - 2** a határforgalom-ellenőrzését a határátkelőhelyeken (többek között a klasszikus útlevél-ellenőrzési feladatok és a jogszerű átutazás szabályainak ellenőrzése).
- b Kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések** az ország mélységében, amely a mélységi ellenőrzési tevékenységre fókuszál.
- c Rendészeti tevékenység** ellátása a jogsértő külföldiekkel szemben (határterületen és mélységben egyaránt).

Kiemelt határrendészeti feladatrendszer továbbá a határképviselethez kapcsolódó feladatok ellátása, ami azonban ezek speciális szabályrendszere miatt közvetlenül és kizárólag az államhatárhoz, annak jogi természetéhez kapcsolódik, így az e feladatot ellátó szervek, személyek is speciális, külön erre a feladatra kinevezett, létrehozott alanyok.

Ilyen feladat az államhatárok láthatóságához, valamint az államhatár rendjéhez, illetve a határrendsértésekhez, határrendi esetekhez kapcsolódó tevékenység ellátása. Ezen feladatok egy része jelentős mértékben kapcsolódik a 3 fő összetevő között már említett határőrizethez is, amely elsődlegesen ellenőrző-felderítő szerepet kap a határképviselőhöz kapcsolódó szabályok betartása és betartatása során.

1.3. A határrendészeti szervezeti rendszer irányítása, elemei

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a határrendészeti szolgálati ág által működtetett határrendészeti rendszer irányítását és elemeit, főbb felelősségi köreit központi szinten, a külső és belső határok mentén területi és helyi szinten, valamint az ország mélységében az államhatárral nem rendelkező területi szervek tekintetében.

A határrendészeti rendszer **központi szerve** az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) Rendészeti Főigazgatóságán belül található Határrendészeti Főosztály. A Főosztály alapvető feladatai közé tartozik a területi rendőri szervek határforgalom-ellenőrzéssel, határőrizettel, az államhatár rendjével kapcsolatos tevékenységének szakirányítása, szakmai felügyelete, a határforgalom-ellenőrzés és határőrizet országos rendszerének működtetése, az országos mélységi ellenőrzési rendszer szakirányítása.

Tevékenysége során szakirányítja és koordinálja továbbá az idegenrendészeti és az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv hatáskörébe utalt menekültügyi feladatokat, a személyek államhatáron történő átadás-átvételét, a hatósági átszállítást. Együttműködik és kapcsolatot tart a minisztériumokkal, bíróságokkal, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokkal, a külképviselőkkel, a rendvédelmi- és más közigazgatási szervekkel, civil szervezetekkel, nemzetközi szervezetekkel és a külföldi határellenőrzésért felelős rendvédelmi szervekkel.

Szakirányítja a nemzetközi kötelezettségvállalás alapján kihelyezett összekötő tisztek, okmányszakértők működését. Az integrált határigazgatási rendszer szerves részét képező harmadik országokkal való határrendészeti együttműködés keretében tervezi, szervezi, koordinálja és szakirányítja a harmadik országokba kiküldésre kerülő határrendészeti támogató erők határellenőrzési tevékenységét. Szakmai felügyeletet gyakorol továbbá a dokumentációkészítés és az elektronikus nyilvántartórendszerek működése felett, és felel az Európai Határ- és Parti Őrséggel való komplex együttműködési rendszer működtetéséért, aminek keretében többek között nemzeti kapcsolattartási pontot (NFPoC) működtet, és felügyeli a Nemzeti Koordinációs Központot (NCC).

A Határrendészeti Főosztály az alábbi osztály jogállású szervezeti elemeket foglalja magában:

- 1 Határőrizeti és Mélységi Ellenőrzési Osztály;
- 2 Határképviselési Osztály;
- 3 Határforgalmi és Dokumentációs Osztály;
- 4 Idegenrendészeti Osztály;
- 5 Koordinációs Osztály.

Területi szinten a határrendészeti szervezeti elemek a vármegyei rendőr-főkapitányságok szervezetébe tartoznak, és eltérő szervezeti felépítésűek, attól függően, hogy külső-, illetve belső határral, avagy határszakasszal egyáltalán nem rendelkeznek.

A **külső határral rendelkező** vármegyei rendőr-főkapitányságok feladatrendszere az ORFK általános feladatrendszeréhez igazodik, illetékességük az érintett területi szervre (annak határszakaszára) terjed ki. A vármegyei rendőr-főkapitányság közvetlenül irányítja és ellenőrzi az alárendeltségébe tartozó **határrendészeti kirendeltségeket, rendőrkapitányságokat**, működteti a vármegyei mélységi ellenőrzési rendszert. Közvetlen kapcsolatot tart fenn a szomszédos államok határrendészeti szerveivel, eleget tesz a nemzetközi egyezményekből fakadó kötelezettségeknek, amelyek keretében kapcsolattartási/együttműködési pontokat üzemeltet, valamint közös határmenti járőrszolgálatot szakirányít és felügyel.

A külső határszakasszal rendelkező vármegyei rendőr-főkapitányságok Határrendészeti Szolgálatot működtetnek. A szolgálatokon belül Határrendészeti Osztály, Idegenrendészeti Osztály és egyes vármegyékben, valamint a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságon őrzött szálláshely működik.

A **belső határok** mentén (kivéve ez alól jelenleg a horvát viszonylatot), illetve a **határszakasszal nem rendelkező** vármegyei rendőr-főkapitányságok és a Budapesti Rendőr-főkapitányság szervezetében alapvetően nem található kikülönített határrendészeti szervezeti elem, ugyanakkor a mélységi ellenőrzési feladatokat e területeken is végre kell hajtani, amit a közrendvédelmi vagy a mélységi támogató feladatokat ellátó szervezeti elemek végeznek.

A nemzetközi információcsere érdekében (hasonlóan a külső határok mentén tevékenykedő vármegyei rendőr-főkapitányságokhoz) minden viszonylatban legalább egy közös kapcsolattartási szolgálati hely (KKSZH) vagy rendészeti együttműködési pont (REP) működik.

Területi szinten meg kell említeni az országos hatáskörrel rendelkező területi szerveket is, így a Készenléti Rendőrséget és az azon belül felállított Határvadász Ezred vagy bűnüldözési szakterületen az NNI Illegális Migráció Elleni Osztály tevékenységét, továbbá a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságot, amely többek között a nemzetközi légi határforgalom ellenőrzését is végzi a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren.

1.4. A rendőrség határrendészeti feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség, azon belül az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott rendőri szerv határrendészeti feladatait.

A rendőrség Alaptörvényben rögzített feladatai közé tartozik az államhatár rendjének védelme; emellett a Rendőrségről szóló törvényben is kiemelt feladata a határforgalom-ellenőrzése, továbbá:

- a őrzi az államhatárt, megelőzi, felderíti, megszakítja az államhatár jogellenes átlépését, részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában;
- b biztosítja a határátkelőhelyek rendjét, valamint végzi a közúti határátkelőhelyek üzemeltetését, továbbá a fenntartásukra és fejlesztésükre vonatkozó feladatok végrehajtását;
- c irányítja a határesemények kivizsgálásával megbízott magyar szervek tevékenységét, felügyeli az államhatár felmérésével, megjelölésével, a határjelek felújításával kapcsolatos munkák végzését;
- d megteszi az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedéseket, továbbá elhárítja az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekményeket;
- e ellátja a hatáskörébe utalt idegenrendészeti és menekültügyi feladatokat.

Fontos tisztázni, hogy a rendőrség határvédelmi tevékenységet nem hajt végre, ez különleges helyzetekben a Magyar Honvédség mint katonai fegyveres erő feladata. Határrendészeti szakmai feladatnak az államhatár rendjének védelmét nevezzük, és ez tartalmában is jelentősen eltér a határvédelemtől.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv a határrendészeti feladatok végrehajtása során biztosítja:

- a a **határőrizetet**, amelynek keretében a határterületen az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető cselekményeket megelőzi, felderíti, valamint megszakítja. A határőrizetet a határterületen folytatott folyamatos szolgálati tevékenységgel kell megvalósítani.
- b A **határforgalom ellenőrzését**, amely során a határátlépésnek az Európai Unió kötelező jogi aktusaiban és jogszabályokban meghatározott feltételeit ellenőrzi, és jogosult az államhatár átlépésére jelentkező személyek személyazonosságát megállapítani, úti okmányát ellenőrizni, a személy tárgyait és járművét átvizsgálni, az úti okmányokba bejegyzést tenni.

- c Végzi az illegális migráció kezelésével összefüggő rendészeti feladatokat, így nemzetközi szerződés alapján végrehajtja a személyek államhatáron történő átadását, átvételét, valamint más államok között átadásra kerülő személyeknek az átadás helyére kíséréssel történő átszállítását, valamint részt vesz az Európai Unió tag-államai által közösen, kísérelővel végrehajtott hazatérésekben, és idegenrendészeti hatáskörben elrendelt személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedéseket alkalmaz.
- d Ellátja a **határrend fenntartásával** kapcsolatos feladatokat, és ennek során többek között felügyeli az államhatár felmérésével, megjelölésével, a határjelek ellenőrzésével, karbantartásával, felújításával kapcsolatos munkák elvégzését, ellátja a határterületen végzendő munkák hatósági engedélyezését, kivizsgálja a határrend-sértéseket, valamint a határrendi esetnek minősülő eseményeket.

Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv a feladatok végrehajtása érdekében járőr- és útlevelkezelői szolgálati formát alkalmaz.³

A rendőr Magyarország területének a Schengeni határellenőrzési kódex 2. cikk 2. pontjának megfelelő külső határ szerinti határvonaltól, illetve a határjeltől számított 8 km-es sávon belül feltartóztathatja a Magyarország területén jogellenesen tartózkodó külföldit, és az ideiglenes biztonsági határzár (IBH) legközelebbi kapuján átkísérheti, kivéve, ha bűncselekmény gyanúja merül fel. Tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején a rendőr Magyarország területén feltartóztathatja a Magyarország területén jogellenesen tartózkodó külföldit, és az IBH legközelebbi kapuján átkísérheti, kivéve, ha bűncselekmény gyanúja merül fel.⁴

1.5. A beutazás és rövid távú tartózkodás szabályai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a Magyarországra és azon keresztül az Európai Unió és a schengeni tagállamok területére való beutazás feltételeit, illetve a szabad mozgás térségében való rövid távú, azaz a 180 napos időszakon belül legfeljebb 90 napos tartózkodás szabályait. E feltételek és szabályok elsajátításával van lehetőség fellépni a jogellenesen beutazni szándékozó vagy jogszerűtlenül az ország területén tartózkodó külföldiekkel szemben.

³ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról, V. fejezet

⁴ 2007. évi LXXXIX. törvény az államhatárról, 5. cikk

A tagállamok területén – így Magyarországon is – történő bármely 180 napos időszakban 90 napot meg nem haladó tervezett tartózkodás esetén, fő szabályként a **harmadik országok állampolgáira** a következő beutazási feltételek vonatkoznak:

- 1 olyan érvényes határátlépésre feljogosító úti okmánnyal rendelkeznek, amely érvényessége legalább 3 hónappal meghaladja a tagállamok területéről történő tervezett távozás időpontját, illetve a megelőző 10 éven belül bocsátották ki;
- 2 érvényes vízummal rendelkeznek, amennyiben az szükséges (kivéve, ha érvényes tartózkodási engedéllyel vagy érvényes hosszú távú tartózkodásra jogosító vízummal rendelkeznek);
- 3 igazolják a tervezett tartózkodás célját és körülményeit, és megfelelő anyagi fedezettel rendelkeznek mind a tervezett tartózkodás időtartamára, mind pedig a származási országba való visszatéréshez vagy egy olyan harmadik országba történő átutazáshoz, ahová őket biztosan beengedik, illetve képesek ezt a fedezetet jogszerűen biztosítani;
- 4 nem állnak beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt a Schengeni Információs Rendszerben (SIS);
- 5 nem jelentenek veszélyt a tagállamok közrendjére, belső biztonságára, közegészségügyére vagy nemzetközi kapcsolataira, különösen nem állnak a tagállamok nemzeti adatbázisaiban szereplő ugyanezen okok miatt beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt.

A szabad mozgás uniós jogával rendelkező személyeket be- és kiutazáskor úgynevezett „szisztematikus” (releváns adatbázisokban végrehajtott lekérdezésen alapuló) ellenőrzésnek kell alávetni, amely az alábbiakat foglalja magában:

- 1 a személy személyazonosságának és állampolgárságának, valamint a határátlépésre jogosító úti okmány eredetiségének és érvényességének ellenőrzése legalább
 - a SIS;
 - az Interpol ellopott és elveszett úti okmányokat tartalmazó (SLTD), valamint
 - az ellopott, jogellenesen használt, elveszett vagy érvénytelenített úti okmányokkal kapcsolatos információkat tartalmazó nemzeti adatbázisokban, továbbá
- 2 annak ellenőrzése, hogy a személy nem minősül-e valamely tagállam közrendjét, belső biztonságát, nemzetközi kapcsolatait vagy az adott tagállamban a közegészséget veszélyeztető személynek.⁵

A személyek beutazáshoz és tartózkodáshoz való joga az arányosság elvének betartásával és az érintettnek kizárólag olyan személyes magatartása alapján korlátozható, amely valódi, közvetlen és súlyos veszélyt jelent a közrendre, a közbiztonságra, a nemzetbiztonságra vagy a közegészségügyre.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 rendelete (2016. március 9.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex), 6-8. cikk

Meg kell tagadni annak a harmadik országbeli állampolgárnak a beléptetését, aki nem teljesíti a belépés feltételeit. Ez nem érinti a menedékjogra és a nemzetközi védelemre, illetve a hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumok kiadására vonatkozó szabályokat. A beléptetés megtagadását indokolni kell, az erre vonatkozó döntés azonnal végrehajtandó. Biztosítani kell, hogy az a harmadik országbeli állampolgár, akinek a beléptetését megtagadták, nem lép be Magyarország (és ezen keresztül a többi tagállam) területére.

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

IV. fejezet

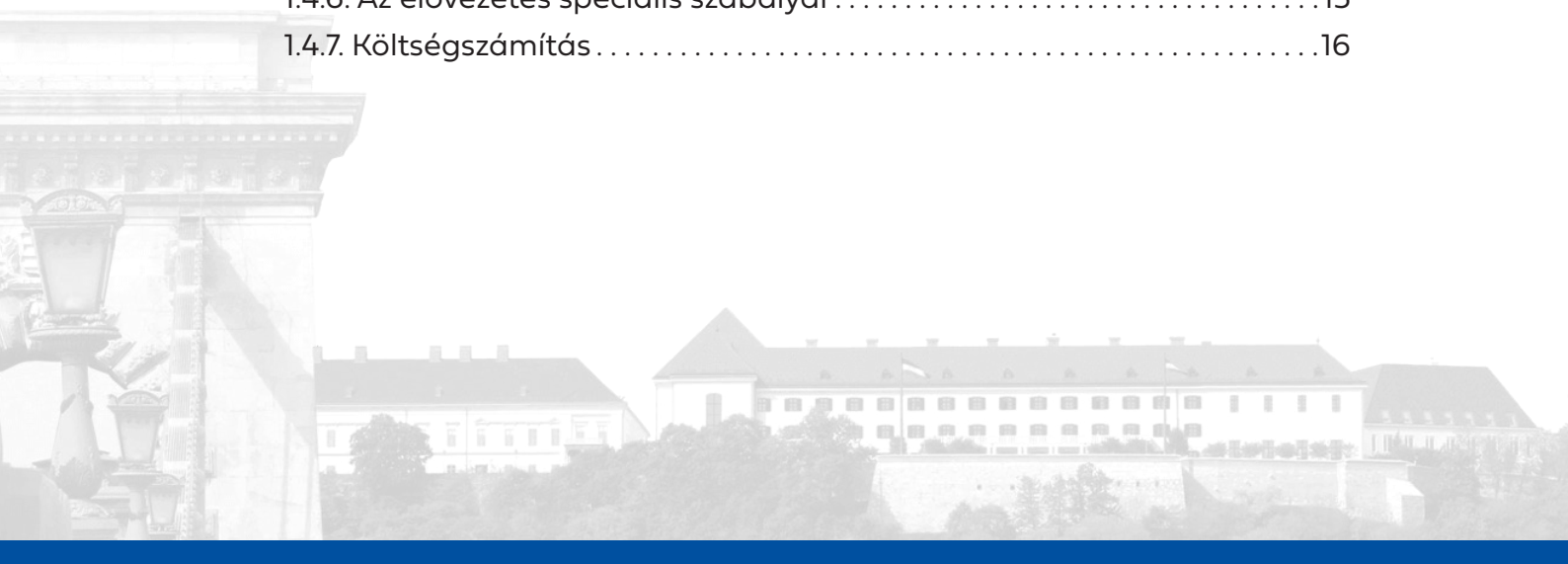
A személyi szabadság korlátozásának szabályai

Írta: Papp Dávid r. őrnagy

Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. A személyi szabadság korlátozásának szabályai.....	4
1.1 A személyi szabadságjogokról általában, kapcsolódó jogszabályok	4
1.1.1. Alapjogi rendelkezések	4
1.1.2. Kapcsolódó jogszabályok.....	5
1.2. Az intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai	5
1.3. Elfogás, előállítás.....	7
1.3.1. Elfogás	7
1.3.2. Előállítás	8
1.3.3. Az elfogásra, előállításra vonatkozó közös szabályok.....	10
1.3.4. Az elfogás, előállítás dokumentálása, parancsnoki kivizsgálása. . .	10
1.3.5. Az előállítás időtartama.....	10
1.3.6. Tájékoztatási, igazolási kötelezettség	11
1.3.7. Előállító egység, előállító helyiség	11
1.3.8. 14 év alatti kiskorú előállítása	11
1.3.9. A Magyar Honvédség tényleges katonai állományú tagjának és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó hivatásos állományú személy előállítása	12
1.3.10. Az előállító egységben történő elhelyezés	12
1.3.11. Étkezés.....	13
1.4. Elővezetés.....	13
1.4.1. Az elővezetés fogalma	14
1.4.2. Az elővezetés elrendelése	14
1.4.3. Az elővezetés formái	14
1.4.4. Visszatartás.....	15
1.4.5. Az elővezetés végrehajtása.....	15
1.4.6. Az elővezetés speciális szabályai	15
1.4.7. Költségszámítás	16

1.5. A személyi szabadságot korlátozó további rendőri intézkedések.	17
1.5.1. Intézkedés a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett foglalkozástól engedély nélkül távol maradó, vagy onnan engedély nélkül eltávozó 14. életévét be nem töltött tanulóval szemben ...	18
1.5.2. Idegenrendészeti intézkedés	18
1.5.3. Járványügyi intézkedések tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben.....	18
1.5.4. Biztonsági intézkedés	18
1.5.5. Intézkedés ön- vagy közveszélyes állapotban lévő személlyel szemben.....	19
1.5.6. Közbiztonsági őrizet.....	20
1.6. A rendőrségi fogdában végrehajtott fogva tartás a hatályos jogszabályok alapján.....	20
1.7. A fogvatartottak befogadása, elhelyezése	28
1.8. A fogvatartott jogosultságai és kötelezettségei	32
1.9. A fogda napirendje és ellenőrzése	38
1.9.1. A fogda napirendje	38
1.9.2. Fogdai rendkívüli esemény	39
1.9.3. A fogda ellenőrzése	40

IV. FEJEZET

A SZEMÉLYI SZABADSÁG KORLÁTOZÁSÁNAK SZABÁLYAI

1. A személyi szabadság korlátozásának szabályai

1.1 A személyi szabadságjogokról általában, kapcsolódó jogszabályok

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a Magyarország Alaptörvénye „Szabadság és felelősség” című fejezetének IV. cikke által deklarált alapjogi rendelkezések lényegét, valamint a legfontosabb kapcsolódó jogszabályokat és azok rendelkezéseit, amelyek biztosítják a rendőrség számára a személyi szabadságot korlátozó intézkedések alkalmazását, és meghatározzák azok szabályait, korlátait.

1.1.1. Alapjogi rendelkezések

A személyi szabadságjogok az **emberi jogok közé sorolhatók**. A **természetjogi felfogás** értelmében az **ember veleszületett joga** a személyi szabadsághoz való jog.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG fejezet, IV. cikk:

- 1 Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.
- 2 Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.
- 3 A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönteni.
- 4 Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.”

1.1.2. Kapcsolódó jogszabályok

- 1 a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.)
- 2 a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.)
- 3 a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.)
- 4 a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. tv.)
- 5 a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.)
- 6 a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22) BM rendelet (RSzSz)

1.2. Az intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának általános elvei és szabályai között megismerje a személyi szabadság korlátozására vonatkozó rendelkezéseket, különös tekintettel az értesítési kötelezettségre, a fogvatartott elhelyezésére és a rendőrségi fogdába történő befogadásra vonatkozó alapvetésekre. Az ide vonatkozó közös szabályokat az Rtv. 17-18. §-a foglalja össze. A vizsgázónak ismernie kell a rendőrség – arab számokkal megjelölt – pontokba foglalt kötelezettségeit.

- 1 **A rendőrség feladatának ellátása során**
 - a testi épséghez,
 - a személyi szabadsághoz,
 - a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez,
 - a személyes adatokhoz, valamint
 - a tulajdonhoz

fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.
- 2 A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.
- 3 A **fogvatartott részére biztosítani kell** azt a lehetőséget, hogy **egy hozzátartozója vagy más személy értesítését** kérje, ennek érdekében a fogvatartottat **nyilatkoztatni kell**.
- 4 A fogvatartott által értesítendőnek megjelölt személy **értesítésének kötelezettsége a rendőrséget terheli**, az értesítést a rendőrség indokolatlan késedelem nélkül teljesíti.

- Ha az értesítés ténye az eljárás során keletkezett adatok alapján veszélyezteti az intézkedés célját, akkor az értesítést el kell halasztani, és akkor kell megtenni, amikor a veszélyeztetés már nem áll fenn.
 - Ha az értesítés ténye nem, de a fogvatartott által megjelölt személy értesítése veszélyezteti az intézkedés célját, akkor őt fel kell hívni arra, hogy más személyt jelöljön meg.
 - Ha a fogvatartott olyan más személyt jelöl meg, akivel kapcsolatban az értesítésnek nincs akadálya, a rendőrség az utóbb megjelölt személyt értesíti.
 - Ha a fogvatartott kiskorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell a törvényes képviselőjét.
- 5 Ha a fogvatartott esetében a büntetőeljárás vagy a szabálysértési eljárás szabályai alkalmazásának van helye, az ezen eljárásokra vonatkozó különös rendelkezések szerint kell eljárni.
- 6 A **rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről**, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.
- 7 A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.
- 8 A **rendőrségi fogdába történő befogadáskor**, amennyiben a rendelkezésre álló adatokra, illetve a befogadás körülményeire vagy a fogvatartott viselkedésére tekintettel alapos okkal feltételezhető, hogy a fogvatartott saját vagy más életének testi épségének veszélyeztetésére alkalmas tárgyat tart magánál, az élet, a testi épség védelme, továbbá a bűncselekmény megelőzése érdekében a fogvatartott testét, erre vonatkozó előzetes figyelmeztetést követően – a testüregekre is kiterjedően – **át kell vizsgálni**.
- 9 A fogvatartott testének átvizsgálása nem történhet szemérem sértő módon, és az átvizsgálás alatt más fogvatartott, illetve fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen.

A testüregek átvizsgálását csak orvos végezheti, amelynek során a vizsgálatot végző orvoson kívül a vizsgálat elvégzésében közreműködő egészségügyi dolgozó, valamint a vizsgált személlyel azonos nemű rendőr lehet jelen.

1.3. Elfogás, előállítás

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje és fel tudja sorolni a Rtv. 33. §-ában szabályozott elfogás és előállítás eseteit és az azokhoz tartozó magyarázatot. Az elfogás és előállítás eseteit illetően elvárás a pontos, tételes felsorolás. A vizsgázónak pontosan ismernie kell az előállítás RSzSz-ben foglalt szabályait.

1.3.1. Elfogás

A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja, és az illetékes hatóság elé állítja azt,

- a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;
- b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;
- c) akinek őrizetét, letartóztatását, előzetes kényszergyógykezelését, illetve elmeállapotának megfigyelését rendelték el;
- d) aki az őrizet, a letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, az olyan bűnügyi felügyelet szabályait, amelynek során a bíróság a terhelt számára előírta, hogy meghatározott területet, lakást, egyéb helyiséget, intézményt vagy ahhoz tartozó bekerített helyet engedély nélkül nem hagyhat el, valamint a távoltartás szabályait megszegte, illetve, aki az előzetes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;
- e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;
- f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik;
- g) akinek büntetés-végrehajtási őrizete szükséges.

Kiegészítések az elfogás pontjaihoz

A rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervhez állítja elő.

A c) pontban részletezett elfogás esetén az elrendelő hatóságot, a d) pontos esetén a személyi szabadságot érintő kényszerintézkedést, büntetést vagy intézkedést végrehajtó szervet, az f) pont alapján végrehajtott elfogás esetén pedig az idegenrendészeti hatóságot kell haladéktalanul értesíteni. A c) vagy d) pont alapján fogvatartott személy meghatározott bíróság, ügyész, valamint nyomozó hatóság – ha az nem általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv – elé

állításáról az előállítást végrehajtó általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv gondoskodik. Ha az elrendelő hatóság általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, akkor az előállításról maga gondoskodik.

Az e) pont némiképp magyarázatra szorulhat. Keretrendelkezéstről van ugyanis szó, amit más törvények tölthetnek meg tartalommal. A jogalkotó célja minden bizonnyal az volt, hogy amikor a jogalkotásnak reagálnia kell egy aktuális jelenségre, ne kelljen a Rendőrségről szóló sarkalatos törvényt módosítani, legyen elegendő az adott jelenségre vonatkozó, annak kérdésköreit szabályozó törvényben megfogalmazni az elfogás jogalapját. Az elfogás e) pontját gyakran megalapozó törvényhely például a Szabs. tv. 139.§ (5) bekezdése, miszerint „Ha az elkövető a felhívásban megjelölt határnapon a szabálysértési elzárás büntetés, valamint a meg nem fizetett pénzbírság, illetve helyszíni bírság, a nem teljesített közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárás végrehajtása érdekében a büntetés-végrehajtási intézetben nem jelent meg és az elővezetése sem vezetett eredményre, a szabálysértési hatóság az elkövető kijelölt büntetés-végrehajtási intézetbe történő előállítása céljából körözését rendeli el. A körözést vissza kell vonni, ha elrendelésének oka megszűnt. A körözés elrendeléséről szóló határozat ellen nincs helye jogorvoslatnak.”

További példaként említhető még a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény 93. § (4) bekezdése, miszerint „Azt a harmadik országbeli állampolgárt, aki a magyarországi tartózkodás jogszerűségét vagy személyazonosságát hitelt érdemlően nem tudja igazolni, illetve a törvényben foglalt idegenrendészeti szabályokat megsérti, az idegenrendészeti hatósághoz elő kell állítani.”

Az e) pont szerinti, külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelt előállítást a végrehajtó szervnek az elrendelő határozatban megjelölt hatósághoz kell foganatosítania.

1.3.2. Előállítás

A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,

- a** aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;
- b** aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;
- c** akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;
- d** aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;
- e** aki a pártfogó felügyelet – külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó – szabályait szegi meg;

- f** aki a szabálysértést az abbahagyására irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg aki-
vel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell
megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;
- g** akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésének van helye;
- h** akit a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett figyelmeztető jelzés alapján véde-
lem alá kell helyezni.

Az előállítás bizonyos pontjai szintén kiegészítésre, magyarázatra, értelmezésre szorulhatnak.

Az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előál-
lítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfele-
lően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény
megalapozott gyanúja nem merült fel, **kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására
került sor.** Az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más,
egyszerűbb módon tisztázható. A rendőr a megkezdett, de mellőzött előállításról is jelentést készít,
amelyben rögzíti az érintett személy személyazonosító adatait, az előállítás megkezdésének okát,
helyét és időpontját, az intézkedés befejezésének helyét és időpontját, valamint az előállítás mel-
lőzésének okát.

A mintavétel céljából történő előállítás fontos szabálya, hogy csak a vérvétel kényszeríthető ki, a
vizeletvétele nem. Ebből következik, hogy ha a vizeletminta önkéntes biztosítása nem lehetséges,
kétszeri vérmintavételre kell intézkedni.

A szülői felügyelet vagy gyámság alól magát engedély nélkül kivonó személy vagy a bentlakásos
gyermekvédelmi intézményből engedély nélkül távozó személy előállításáról értesíteni kell a fel-
ügyelet gyakorlására jogosultat, a hatáskörébe tartozó intézkedés megtételének felmerülése ese-
tén a gyámhatóságot is. Az **okok és körülmények tisztázása után a fogvatartott személyt át kell adni
a felügyelet gyakorlására jogosultnak.** Ha mód van rá – a kiskorú lelki fejlődésére tekintettel – nem a
rendőrségi épületbe, hanem a felügyelet gyakorlására jogosulthoz (szülőhöz, gyermekvédelmi inté-
zetbe) célszerű előállítani. A rendőrségi épületbe történő előállítás során figyelemmel kell lenni arra,
hogy a 14 év alatti kiskorú fő szabály szerint nem helyezhető el előállító egységben (lásd később az
elfogásra és előállításra vonatkozó közös szabályoknál).

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés e) pontja alapján az előállítás akkor foganatosítható, ha a pártfogolt a
pártfogó felügyelettel összefüggő – törvényben meghatározott és az általános rendőrségi felada-
tok ellátására létrehozott szerv hatáskörébe tartozó – magatartási szabályokat megszegte. A Bv.
tv. 301. § (4) bekezdése szerint a pártfogó felügyelet végrehajtásában a rendőrség közreműködik.
Ennek keretében a rendőrség – egyéb feladatai mellett – **ellenőrzi egyes külön magatartási szabá-
lyok** (Btk. 71. § (2) bekezdés a)-d) pont) **megtartását.** Ezek megszegése esetén jelentését megküldi a
pártfogó felügyelői szolgálatnak vagy a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőnek. A pártfogó
felügyelet alatt álló személlyel szemben az előírt szabályok megsértése miatt foganatosított ren-
dőri intézkedésről a hely, idő és körülmények megjelölésével a felügyeletet elrendelő bíróságot, a

vádemelést elhalasztó ügyészt és a pártfogó felügyelői szolgálatként eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalt értesíteni kell. A következőkben a rendőrség által ellenőrizhető, külön magatartási szabályok ismertetésére kerül sor.

A bíróság, illetve feltételes ügyészi felfüggesztés esetén az ügyésség a határozatában a pártfogó felügyelet céljának elősegítése érdekében külön magatartási szabályként kötelezettségeket és tilalmakat írhat elő. A bíróság, illetve az ügyésség elrendelheti, hogy a pártfogolt:

- a** a bűncselekmény elkövetésében részt vett, meghatározott személlyel ne tartson kapcsolatot;
- b** a bűncselekmény sértettjétől, illetve annak lakásától, munkahelyétől, vagy attól a nevelési-oktatási intézménytől, ahová a sértett jár, továbbá a sértett által rendszeresen látogatott helytől tartsa távol magát;
- c** meghatározott jellegű nyilvános helyeket és nyilvános rendezvényeket, valamint gyűléseket, meghatározott közterületeket ne látogasson;
- d** nyilvános helyen ne fogyasszon szeszes italt.

1.3.3. Az elfogásra, előállításra vonatkozó közös szabályok

Az elfogás és előállítás közti egyetlen különbség a rendőr diszkrecionális jogát érinti. Az elfogás valamely esetének fennállása során ugyanis nincs mérlegelési jogköre az intézkedést foganatosítónak – el kell, hogy fogja és elő kell, hogy állítsa az intézkedés alá vont személyt. Az előállítás valamely esetének fennállása során a rendőr az eset összes körülményét mérlegelve dönt arról, hogy előállítja-e az intézkedés alá vontat. A szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához fűződő alapvető szabadságjog korlátozás – mint az előállítás következménye – mindkét intézkedés során azonos.

1.3.4. Az elfogás, előállítás dokumentálása, parancsnoki kivizsgálása

Ahogy az korábban megtárgyalásra került, a rendőr valamennyi végrehajtott elfogásról és előállításról jelentést készít. Igaz ez a megkezdett, de mellőzött előállításokra is. Az elfogás és előállítás végrehajtása esetén – ideértve a megkezdett, de mellőzött előállítást is – a rendőr szolgálati elöljárója haladéktalanul, de legkésőbb az intézkedésről történő beszámoltatásig köteles vizsgálni az intézkedés jogszerűségét, szakszerűségét és arányosságát. A vizsgálat eredményét az intézkedésről készült jelentésre kell rávezetni.

1.3.5. Az előállítás időtartama

A rendőrség az előállítással a **személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja**. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, **indokolt esetben** ezt az időtartamot

a rendőri szerv vezetője **egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja**. Az **előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani**. Az előállítás a fogvatartott személy **szabadon bocsátásáig**, vagy a fogvatartott személy **nyomozó hatóság által történő átvételig tart**, ideértve azt is, ha a nyomozó hatóság a fogvatartott személy őrizetét rendeli el. Az előállítás ebben az esetben is legfeljebb 8+4 óráig tarthat. Ha az előállítás időtartamának meghosszabbítása válik szükségessé, ennek tényét és időtartamát a fogvatartottal – a személyi szabadság korlátozása 8. órájának lejártát megelőzően – **szóban közölni kell**, és a **meghosszabbítás tényét, okát, időtartamát, illetve annak közlését az előállításról készített jelentésen**, valamint az **előállítás időtartamáról kiállított igazoláson, az engedélyezésre jogosult vezető aláírásával együtt fel kell tüntetni**.

1.3.6. Tájékoztatási, igazolási kötelezettség

Az előállítottat **szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell**, és az előállítás **időtartamáról** részére **igazolást kell kiállítani**.

1.3.7. Előállító egység, előállító helyiség

A fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik.

Előállító egység: az előállító helyiséget, annak előterét, valamint a WC helyiséget magába foglaló helyiségcsoport.

Előállító helyiség: az előállító egység azon helyisége, ahol a fogvatartottat ténylegesen fogva tartják. A **rendőrkapitányság, a határrendészeti kirendeltség, valamint a rendőrség vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni**. A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség és a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság esetében előállító egység kijelölésére indokolt esetben a szerv vezetője jogosult. Az előállító egységben történő elhelyezés, őrzés végrehajtásának feltételeit szintén a rendőri szerv vezetője biztosítja.

1.3.8. 14 év alatti kiskorú előállítása

Előállító egységben – az idegenrendészeti eljárás lefolytatása céljából előállított kiskorú személy kivételével – 14 éven aluli kiskorú személy nem helyezhető el. Ha az előállítás ideje alatt megállapítást nyer az, hogy az előállított személy kísérő nélküli kiskorú, az előállítást fogantatosító rendőri szerv haladéktalanul gondoskodik gyermekvédelmi intézményben történő elhelyezéséről.

1.3.9. A Magyar Honvédség tényleges katonai állományú tagjának és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó hivatásos állományú személy előállítása

A Magyar Honvédség tényleges katonai állományú tagjával, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó hivatásos állományú személlyel szemben a rendőr a **testület és a rendfokozat tekintélyének megővésével** intézkedik.

A Magyar Honvédség tényleges katonai állományú tagját a legközelebbi helyőrség-parancsnokságra, helyőrség komendánshoz kell előállítani. Ha az távolabb van, mint a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, az előállítást az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervhez kell foganatosítani, és erről értesíteni kell a helyőrség ügyeletes parancsnokát vagy a komendánst.

A Magyar Honvédség tényleges katonai állományú tagját is az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervhez kell előállítani, ha az arra okot adó cselekményét polgári személlyel közösen követte el.

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény hatálya alá tartozó hivatásos állományú személyt az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervhez kell előállítani. Erről az illetékes szerv parancsnokát, munkaidőn kívül az annak jogkörében eljáró személyt értesíteni kell.

Ha az előállítandó személy lőfegyvert tart magánál, a biztonsági intézkedések megtétele mellett fel kell szólítani lőfegyvere feltalálási helyének közlésére, és le kell fegyverezni.

1.3.10. Az előállító egységben történő elhelyezés

Az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról az RSzSz 1. mellékletben meghatározott, letéti tárgyakról szóló, **3 példányos jegyzéket** kell készíteni. A letétként kezelt **fizetőeszközt címletenként** és – amennyiben sorszámmal rendelkezik – **sorszám szerint, a többi letétként kezelt tárgyakat megnevezésük, számuk és egyedi azonosítást lehetővé tevő jellemzőik** feltüntetésével kell a jegyzékben feltüntetni. A **jegyzék eredeti példánya a letét őrzési helyén, a másolati példányok közül egy a fogvatartottnál, egy pedig az átíró tömbben kerül elhelyezésre.**

Elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, **ruházatát** támadás vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek **át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.** Az előállítás biztonsági követelményeire figyelemmel,

valamint az esetleges önkárosítás megelőzése érdekében az előállító helyiségben a fogvatartott saját tulajdonú alsó- és felsőruházatát **nadrágszij nélkül, lábbelijét cipőfűző nélkül tarthatja magánál**. Gondoskodni kell az előállító helyiségben elhelyezett, **azonos ügyben fogvatartott személyek, a férfiak és nők, a felnőtt korúak és a fiatalok elkülönítéséről**, valamint **rendkívüli őr felállításával biztosított őrzéséről**.

Az előállító egységben történő elhelyezéssel egyidejűleg a fogvatartott elhelyezéséről az RSzSz 2. melléklet szerinti, a fogvatartás során keletkezett iratanyagokkal együtt tárolandó nyomtatványt kell kitölteni, amely tartalmazza

- a fogvatartott személy személyazonosító adatait,
- az elhelyezés kezdő és befejező időpontját (év, hónap, nap, óra, perc megjelöléssel),
- a felügyeletet ellátó nevét, rendfokozatát, valamint
- az étkeztetésre, valamint a fogvatartott ellátásával – különösen az egészségügyi ellátásával, az esetleges sérüléseivel, illetve panaszaival, valamint a fogvatartásának kapcsán meghatározott értesítési kötelezettségekkel – összefüggő jogszabályi előírások végrehajtására vonatkozó adatokat.

1.3.11. Étkezés

A személyi szabadság korlátozásának **első 5 óráját követően** az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy **élelemmel történő ellátásáról**. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges ételkészítési alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az ételkészítést nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt ételkészítéssel és az annak elfogyasztásához szükséges eszközökkel kell ellátni.

Az előállított őrzését végrehajtó, **rendkívüli őri** feladatokkal megbízott rendőr **lőfegyvert**, illetve gumilövedék, pirotechnikai eszköz, könnygázgránát, vagy elfogó háló kilövésére rendszeresített eszközök **nem viselhet**.

A témakörrel kapcsolatos részletszabályokat az előállító egység és az előállító helyiség működtetésével, az előállítás és a visszatartás végrehajtásával kapcsolatos feladatokról szóló 36/2022. (XI.30) ORFK utasítás tartalmazza.

1.4. Elővezetés

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az elővezetés – mint az egyik leggyakrabban alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedés – végrehajtásával kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket. A vizsgázónak rendelkeznie kell ismeretekkel az elővezetés végrehajtásának részletes szabályairól, azok lényegéről.

1.4.1. Az elővezetés fogalma

A Rendészettudományi szaklexikon meghatározása alapján az elővezetés az a határozaton alapuló, személyes szabadságot korlátozó intézkedés, amelynek célja a bíróság, az ügyészség, illetőleg a nyomozó hatóság elé állítás, szakértői vizsgálaton való részvétel, valamely eljárási cselekményen való jelenlét biztosítása, vagy a kiszabott, de meg nem kezdett büntetés vagy meghatározott büntetőjogi intézkedés foganatba vétele. Az elővezetést olyan tanúval, szabálysértési eljárás alá vonttal, terhelttel szemben lehet elrendelni, aki a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a hatóság, ügyészség, bíróság előtt, vagy a szakértői vizsgálat alól magát kivonja, vagy a személyes szabadság elvonásával járó büntetést, büntetőjogi intézkedést felhívás ellenére nem kezdi meg.

1.4.2. Az elővezetés elrendelése

Elővezetést elrendelni büntetőeljárás, szabálysértési eljárás, körözési eljárás, polgári peres és nemperes eljárás, közigazgatási hatósági és közigazgatási peres eljárásban lehetséges. Az elrendelő lehet bíróság, ügyészség vagy hatóság. Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő felelős. Az elővezetést határozatban vagy végzésben kell elrendelni. Elővezetést jogszabályban erre felhatalmazott hatóságok határozata vagy végzése alapján lehet foganatosítani.

1.4.3. Az elővezetés formái

A rendőr az elővezetést az elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre **kíséri** vagy oda **útba indítja**.

Ha az elővezetés elrendelésére jogosult hatóság az intézkedés alá vont személy útba indulásának ellenőrzését rendelte el, a rendőr az elővezetés végrehajtása érdekében csak az útba indulást ellenőrzi. Az útba indítás során természetesen nem garantált, hogy az elővezetendő személy valójában meg is jelenik az adott eljárási cselekményen, illetve megkezdí a kiszabott büntetés letöltését.

A kíséréssel történő végrehajtás során előfordulhat, hogy az elővezetni kívánt személyt nem találjuk ugyan a határozatban megjelölt lakcímen vagy tartózkodási helyen, de a környéken szomszédokkal, ismerősökkel stb. végzett adatgyűjtés során megállapításra kerül az aktuális tartózkodási hely, így – a sikeres elővezetés érdekében – a tudomásunkra jutott valós tartózkodási helyről foganatosítjuk az elővezetést. Ennek semmi akadálya, az elrendelő határozat ugyanis az abban megjelölt személyt és az abban megjelölt célhelyszínt (bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság, BV intézet épülete) illetően köti az elővezetést megkísérző rendőrt. Sikertelen elővezetést követő újbóli elővezetés elrendelésekor annak végrehajtását vagy az eredeti elővezetés megismétlését (ha az elrendelő határozatában sikertelenség esetén az elővezetés megismétlését kéri) megelőzően érde-

mes adatgyűjtést végezni. Ha a rendelkezésre álló adatok alapján arra lehet következtetni, hogy az elővezetendő személy valóban az elővezetést elrendelő határozatban megjelölt helyen tartózkodik, de munkája, vagy egyéb körülmény miatt a nap folyamán nem tartózkodik ott, érdemes az elővezetést „hajnali foganatosítással” megkísérelni. Az elővezetés ilyen módon történő megkísérlését az azt elrendelő határozatában eleve meghatározhatja. **Ha az elővezetés bármely okból nem hajtható végre,** ezt a körülményt a **rendőr haladéktalanul jelenti szolgálati előjárójának,** aki erről a végrehajtást akadályozó okról **sonon kívül tájékoztatja az elrendelőt.**

1.4.4. Visszatartás

Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig – legfeljebb 12 óra időtartamra – vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számítására az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, tehát a visszatartás idejét is az intézkedés megkezdésétől kell számítani.

1.4.5. Az elővezetés végrehajtása

Az elővezetésről szóló határozatot vagy végzést a rendőr előzetes igazoltatás után ismerteti az elővezetendő személlyel, majd kézbesíti. Az elővezetendő személynek lehetőséget kell adni arra, hogy az évszaknak megfelelően felöltözzön, pénzét, élelmét, fontos személyi használati tárgyait – kivéve a saját és mások testi épségét, egészségét veszélyeztető eszközöket – magához vegye, és hozzátartozóitól elbúcsúzzon. **El kell állni az elővezetéstől, ha azt meg nem fizetett pénzbüntetés, pénzbírság vagy helyszíni bírság helyébe lépő szabadságvesztés büntetés, szabálysértési elzárás végrehajtása céljából rendelték el, és az elővezetendő személy hitelt érdemlően igazolja a pénzbüntetés, pénzbírság, helyszíni bírság megfizetését. El kell állni az elővezetéstől akkor is, ha az elővezetendő személy az elővezetés közben a kiszabott bírságot befizeti;** ebben az esetben azonban az elővezetéssel kapcsolatos költségek megtérítését kezdeményezni kell.

1.4.6. Az elővezetés speciális szabályai

Az elővezetés végrehajtására az általánostól eltérő szabályok vonatkoznak, amennyiben az elővezetést megkísérlő rendőr tudomására jut, hogy elővezetendő személy a Magyar Honvédség tényleges katonai állományú tagja vagy rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja. Ilyen esetben ugyanis nem hajtható végre az elővezetés. Az elővezetést megkísérlő rendőr jelentést ír, amely alapján az elővezetést végrehajtó szerv az elővezetendő személy szolgálati előjáróját az elővezetés foganatosítása érdekében megkeresi.

A másik speciális eset, amikor az elővezetendő személy cselekvőképességet érintő gondnokság alatt áll. Ilyenkor – amennyiben az a rendőri intézkedés foganatosítását nem akadályozza – az elővezetés foganatosításának tervezett időpontjáról a gondnokot előzetesen értesíteni kell. A gond-

nok – értesítés ellenére történő – távolmaradása esetén a rendőri intézkedés foganatosítására a távollétében kerül sor. A rendőrség a távolmaradás tényéről a szükséges intézkedések megtétele érdekében az illetékes gyámhatóságot értesíti.

1.4.7. Költségszámítás

Az elővezetés költségeire és azok számítására vonatkozó szabályokról az előállítás és az elővezetés végrehajtásával kapcsolatban felmerült költségek egyes tételeiről és mértékéről, valamint az elrendelő szerv részére történő igazolásáról és a költségek megtérítéséről szóló 21/2023 (VI.30.) BM rendelet rendelkezik. Ennek alapján az elővezetés mellett a Szabs. tv. alapján elrendelt körözés eredményeként foganatosított hatóság elé állítás, a Be. alapján a terhelt vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy elfogatóparancs alapján történt elfogása és meghatározott bíróság, ügyészség, illetve nyomozó hatóság vagy végrehajtásért felelős szerv elé állítása, valamint a Bv. tv. alapján az elítélt vagy a kényszergyógykezelt elfogatóparancs alapján történt elfogása és meghatározott bíróság, ügyészség vagy végrehajtásért felelős szerv elé állítása és az ugyanebben a törvényben meghatározott kérelemre történő előállítás is az intézkedés alá vont által megtérítendő költséget generál.

Az előállítás, a kérelemre történő előállítás, illetve az elővezetés

- a** szolgálati gépjárművel történő foganatosítása esetén 19 700 forint költségátalányt, szolgálati gépjármű nélkül történő foganatosítása esetén a foganatosító szerv részéről el-
- b** járó személyenként – megkezdett óránként – 4000 forint költségátalányt kell megállapítani az előállított, illetve az elővezetett személyek számától függetlenül.

Ezen felül, ha

- a** a foganatosítás időtartama a két órát meghaladja, a harmadik órától a foganatosító szerv részéről eljáró személyenként – megkezdett óránként – további 4000 forint,
- b** a szolgálati gépjárművel megtett távolság az 50 kilométert meghaladja, az 51. kilométertől kezdve kilométerenként további 100 forint költséget kell megállapítani.

Több személy azonos helyről elrendelt előállítás, kérelemre történő előállítása vagy elővezetése esetén az érintett személyek száma nem befolyásolja az e rendelet szerint megállapítandó költség mértékét. A megállapított költség az érintett személyek között egyenlő arányban oszlik meg.

Az előállítás, illetve elővezetés foganatosításának időtartama és a kilométerszám megállapítása során – a kérelemre történő előállítás kivételével –

- a** az előállítást, illetve az elővezetést foganatosító személyek indulási helye,
- b** az előállított, illetve az elővezetett személy megtalálásának helye és
- c** az elrendelő bíróság, ügyészség vagy hatóság (a továbbiakban együtt: elrendelő szerv) által meghatározott, az előállításra, illetve az elővezetésre megjelölt hely vagy

- d az előállításra, illetve az elővezetésre megjelölt hely és az elrendelő szerv által megállapított további előállítási hely között ténylegesen megtett távolságot és eltelt időtartamot kell figyelembe venni.

Kérelemre történő előállítás esetén a kilométerszám megállapítása során a szolgálati gépjármű menetlevelében rögzített adatai alapján

- a az előállítást foganatosító büntetés-végrehajtási intézet és
- b az előállítás helye között ténylegesen megtett távolságot és eltelt időtartamot kell figyelembe venni.

Ha az elővezetés eredményes végrehajtása érdekében az érintett visszatartására kerül sor, a költség számítása során

- a az indulási hely, a visszatartás helye, valamint az előállítás, az elővezetés helye, illetve az elrendelő szerv által megállapított további előállítási hely között ténylegesen megtett távolság a megállapítandó kilométerszámba beszámít,
- b a visszatartás időtartamát figyelmen kívül kell hagyni.

Eredménytelen elővezetés esetén, vagy ha az elővezetést útba indítással foganatosítják, az elővezetés költségének megállapítására a fent ismertetett szabályok az irányadók, azzal, hogy a kilométerszámot a szolgálati gépjármű menetlevelében rögzített adatok alapján,

- a eredménytelen elővezetés esetén az indulási hely és az elrendelő szerv által meghatározott hely között ténylegesen megtett távolság,
- b útba indítással foganatosított elővezetés esetén az indulási hely és az útba indítás helye közötti távolság
- c és az eltelt időtartam figyelembevételével kell megállapítani.

A kérelemre történő előállítás kivételével a foganatosító szerv a foganatosítástól számított 30 napon belül igazolja az elrendelő szerv részére az előállítás vagy az elővezetés végrehajtásával kapcsolatban felmerült költséget.

1.5. A személyi szabadságot korlátozó további rendőri intézkedések

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje – az elfogáson, előállításon és elővezetésen kívüli – az Rtv. által meghatározott, arab számokkal jelölt további személyi szabadságot korlátozó intézkedések megnevezését és az alkalmazásuk kapcsán az Rtv-ben és az RSzSZ-ben megfogalmazott szabályokat.

1.5.1. Intézkedés a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett foglalkozástól engedély nélkül távol maradó, vagy onnan engedély nélkül eltávozó 14. életévét be nem töltött tanulóval szemben

A rendőr – a nevelési-oktatási intézménnyel történt előzetes egyeztetést követően – a nevelési-oktatási intézmény vezetőjéhez kísérheti azt a 14. életévét be nem töltött tanulót, aki a tanítási napon a tanítási órától vagy az iskola által szervezett kötelező foglalkozástól nagykorú kíséréte nélkül úgy marad távol, hogy a távolmaradását nem tudja hitelt érdemlően igazolni. Hitelt érdemlő igazoláson a nevelési-oktatási intézmény, az orvos, valamint a 14. életévét be nem töltött tanuló szülője, törvényes képviselője által kiállított írásbeli igazolást kell érteni.

1.5.2. Idegenrendészeti intézkedés

A rendőrség nemzetközi szerződés alapján végrehajtja a személyek államhatáron történő átadását, átvételét, valamint más államok között átadásra kerülő személyeknek az átadás helyére kísérréssel történő átszállítását, valamint részt vesz az Európai Unió tagállamai által közösen, kísérréssel végrehajtott hazatérésekben. A rendőrség az idegenrendészeti hatáskörben elrendelt személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedéseket a tranzitterületen is alkalmazhatja.

1.5.3. Járványügyi intézkedések tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben

A rendőrség a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben, a járványügyi intézkedések biztosítása céljából:

- a útvonalat, közterületet a forgalom elől elzárhat, a forgalmat korlátozhatja;
- b nyilvános és közforgalmú intézmények működését korlátozhatja;
- c magánlakásba – külön írásos utasítás birtokában – ellenőrzés, a helyszín megfigyelése és biztosítása céljából beléphet, és ott tartózkodhat;
- d területet, épületet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetve az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

1.5.4. Biztonsági intézkedés

A rendőr az **önveszélyes állapot** vagy a **személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése**, továbbá az **államhatár védelme** érdekében:

- a megteszi a veszélyhelyzet elhárításához, megszüntetéséhez haladéktalanul szükséges, a feladatkörébe tartozó intézkedéseket;
- b intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában; intézkedik az öngyilkosság lehetőség szerinti megakadályozására;
- c közterületen vagy nyilvános helyen – ha az élet vagy a testi épség védelme megkíván-

ja – intézkedik a magatehetetlen, önkívületben lévő, illetve erősen ittas vagy bódult személynek a lakására vagy kijózanító állomásra, egészségügyi intézetbe kíséréséről, illetőleg szállíttatásáról;

- d** területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A rendőr a biztonsági intézkedés végrehajtása során a helyszínen:

- a** tájékozódik, azonnali elsődleges jelentést tesz, az esemény jellegétől függően a veszély elhárításában közreműködni kötelezetteket riasztja;
- b** gondoskodik az életmentésről és az elsősegélynyújtásról;
- c** intézkedik a vagyonmentésre és a további károk megelőzésére;
- d** jelentést tesz, szükség esetén újabb erőket és eszközöket igényel, valamint javaslatot tesz további intézkedések megtételére;
- e** intézkedik a bűncselekmények megelőzésére és a veszélyhelyzettel összefüggő bűncselekmények felderítésére;
- f** tájékoztatást ad a szolgálati előjáró utasítása szerint;
- g** intézkedik a közrendet zavaró cselekmények megszüntetésére, az illetéktelenek távoltartására, a közúti forgalom esetleges elterelésére, szükség esetén a személyek elszállítására, az állatok elterelésére;
- h** a szükséges intézkedések megtétele mellett közreműködik a közforgalom számára nyitva álló létesítmény működésének felfüggesztése, valamint rendezvény félbeszakítása esetén a helyszínen tartózkodók biztonságos helyszínelhagyásának biztosításában;
- i** tárgyaló eljárását kezdeményezheti.

Biztonsági intézkedés keretében terület lezárására kell intézkedni

- a** természeti vagy ipari katasztrófa, valamint annak veszélye esetén;
- b** tüzeset, műszaki mentés helyszínén;
- c** bűncselekmény, közlekedési és egyéb baleset esetén;
- d** súlyos fertőző betegség, talált sugárzó anyag, robbanóanyag, robbantással történő fenyegetés esetén;
- e** terrortámadás veszélye vagy terrorcselekmény esetén.

1.5.5. Intézkedés ön- vagy közveszélyes állapotban lévő személlyel szemben

Az önmaga vagy mások életét, testi épségét, vagyonát veszélyeztető állapotban lévő személyt a rendőr intézkedésekor megakadályozza abban, hogy kárt vagy sérülést okozzon, ennek érdekében a rendőr kényszerítő eszközt alkalmazhat.

A rendőr az öngyilkosságot megkísérlő vagy elkövetni szándékozó személyhez orvost hív, vagy közreműködik abban, hogy a mentőszolgálat egészségügyi intézetbe szállítsa. Az eseményről a rendőrség értesíti az elszállított személy ismert hozzátartozóját, törvényes képviselőjét vagy a lakóhelye, tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

1.5.6. Közbiztonsági őrizet

A rendőrség az előállított személyt **24 óra időtartamra** jogosult **közbiztonsági őrizetbe venni**, ha az őrizetbe vételt a személyazonosság megállapítása szükségessé teszi. Az őrizet időtartamába az előállítás ideje beszámít.

A rendőrség azt a **feltételes szabadságra bocsátott elítéltet, illetve a javítóintézetből ideiglenesen elbocsátottat, akit pártfogó felügyelet alá helyeztek, ha a pártfogolt a hatóság elől elrejtőzött vagy elrejtőzésétől alaposan tartani kell, 72 óra időtartamra** őrizetbe veheti.

A közbiztonsági őrizetet rendőrségi fogdán kell végrehajtani. A rendőrség az őrizet határidejének lejártát nap, óra és perc megjelöléssel tartja nyilván.

A közbiztonsági őrizetbe vett személyt

- a** a személyazonosságának megállapítását követően, továbbá
- b** ha a személyazonosság megállapítására vagy a feltételes szabadság megszüntetésére a határidőn belül nem került sor, a határidő elteltével haladéktalanul szabadon kell bocsátani.

A közbiztonsági őrizetre a Bv. tv. őrizet végrehajtására vonatkozó szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a rendelkezési jogkör gyakorlója az őrizetet elrendelő rendőri szerv vezetője, továbbá az őrizetbe vett személy befogadásáról és szabadításáról az őrizetet elrendelő rendőri szervet, pártfogó felügyelet alatt álló személy esetében pedig a pártfogó felügyelőt vagy a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt is értesíteni kell.

1.6. A rendőrségi fogdában végrehajtott fogva tartás a hatályos jogszabályok alapján

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrségi fogdák rendeltetését, állományát és annak tevékenységét, valamint a fogvatartottak körét.

Az Rtv. 1. § (2) bekezdése értelmében a rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében egyebek mellett büntetés- végrehajtási feladatokat lát el. Teszi ezt a rendőrségi fogdában.

A témakört alapjaiban a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 56/2014. (XII. 5.) BM rendelet, illetve részleteiben pedig a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatáról szóló 3/2015. (II.20) ORFK utasítás tartalmazza. A feladat jellegére tekintettel vannak bizonyos kérdéskörök, melyek esetén a Bv. tv. rendelkezései az irányadók. Ennek megfelelően mind a BM rendelet, mind pedig az ORFK utasítás utal a Bv. tv-re. Mindemellett a fogdák kialakításának, műszaki tartalmának szabályait a rendőrség fogdaépítési szabályzatáról kiadott 14/2015. (VII. 21.) ORFK utasítás tartalmazza.

A rendőrségi fogdák rendjéről szóló BM rendeletet

- a** a szabadságvesztés büntetés és javítóintézeti nevelés (Btk.),
- b** az őrizet és letartóztatás (Be.),
- c** büntetés-végrehajtási őrizet (Bv. tv.),
- d** a bűnügyi együttműködés szerinti őrizet (Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény),
- e** a nemzetközi bűnügyi jogsegély szerinti őrizet (A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény),
- f** a szabálysértési őrizet, szabálysértési elzárás (Szabs. tv.), valamint
- g** a közbiztonsági őrizet (Rtv.)

rendőrségi fogdán történő végrehajtása során kell alkalmazni.

A fogvatartott¹

A fogva tartott személyek körét két csoportra oszthatjuk. Az egyik csoportba azok a fogvatartottak tartoznak, akiket személyes szabadságuktól büntetőjogi vagy szabálysértési felelősségük megállapítását megelőzően bírósági vagy más hatósági határozat alapján, eljárásjogi érdekek szerint fosztottak meg ideiglenesen. A másik csoportba azok a fogvatartottak tartoznak, akik szabadságelvonással járó büntetésüket töltik rendőrségi fogdában.

Eljárásjogi érdekből fogva tartott:

- szabálysértési őrizetben,
- közbiztonsági őrizetben,
- bűnügyi őrizetben,
- büntetés-végrehajtási őrizetben,
- európai elfogatóparancs, illetve EU-tagállam körözése alapján őrizetben,
- nemzetközi bűnügyi jogsegély keretében elrendelt őrizetben,
- letartóztatásban lévő személy.

A letartóztatás végrehajtása fő szabály szerint büntetés-végrehajtási intézetben történik. Ettől 60 napig ügyészi rendelkezésre lehet eltérni, amely esetben a letartóztatás rendőrségi fogdában hajtható végre.

Szabadságelvonással járó büntetést töltők:

- a szabálysértési elzárást töltő;
- a szabadságvesztést töltő, amennyiben ügyészség eljárási cselekmény elvégzése miatt legfeljebb 60 nap időtartamra engedélyezi;
- a javítóintézeti nevelést töltő személy, amennyiben bíróság így rendeli.

¹ Tihanyi Miklós: Fogdaszolgálat, in: Tihanyi Miklós (szerk.): Közrendvédelem, Ludovika Egyetemi Kiadó (2022)

A fogda rendeltetése, felépítése

A **fogda** a fogvatartottak elhelyezésére, biztonságos őrzésére szolgáló, huzamos emberi tartózkodásra alkalmas épület vagy épületrész.

Fogda a Készenléti Rendőrség (a továbbiakban: KR), a rendőr-főkapitányság, illetve a rendőrkapitányság objektumában vagy külön objektumban létesíthető.

A fogda **befogadó egységből, zárkaegységből** és a **szabad levegőn tartózkodás, sportolás céljára szolgáló helyiségből** (udvarból) áll. A befogadó egység magában foglalja a fogdai őrszolgálat elhelyezésére szolgáló helyiséget, az orvosi szobát, a látogatók fogadására szolgáló helyiségeket, az ügyvédi beszélőt, valamint a többcélú helyiségeket, a letétkezelő helyiséget, az ideiglenes őrzésre kialakított helyiséget és a WC-t. A zárkaegységben található a zárkák, a fogvatartottak részére kialakított WC, a fürdő/zuhanyzó helyiség, az ételmezési előkészítő helyiség és a többcélú helyiségek. A befogadó egységet és a zárkaegységet egymástól biztonsági zárral ellátott ajtó különíti el. A fogda bejárata előtt lévő és a befogadó egységet a zárkaegységtől elválasztó rácsajtót, a zárkaegység folyosójáról nyíló helyiségek ajtóit, az ételbeadó nyílásokat – a szükséges használat idején kívül – folyamatosan zárva kell tartani.

A **záрка** a fogdán belül elhelyezkedő, a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló olyan helyiség, amelynek nyílászárói a külön rendelkezésekben meghatározott biztonsági követelményeknek megfelelnek.

A fogdában elhelyezhető **fogvatartottak létszáma** (a fogda befogadóképessége) **alapján** az alábbi **kategóriákat** különböztetjük meg:

- a 30 fő felett I. kategóriájú;
- b 15-30 fő között II. kategóriájú;
- c 15 fő alatt III. kategóriájú.

Fogdaszolgálati feladatra fogda- és kísérő őr elnevezéssel osztályt vagy alosztályt kell működtetni. Az irányadó gyakorlat szerint az I. kategóriájú és a KR fogdáját osztályjogállású, a II-es és III-as kategóriájú fogdákat alosztályszintű szervezeti egység működteti.

A fogda állománya

- a fogda irányítását végző osztályvezetőből, alosztályvezetőből (a továbbiakban: fogdaparancsnok);
- az őrparancsnokokból;
- a fogdaőrökből és fogdafelügyelőkből (a továbbiakban együtt: fogdaőrség);
- a kísérő őrökből;
- a felcserből;
- a több munkafolyamatot ellátó ügyviteli alkalmazottakból, valamint

- g** rendvédelmi igazgatási alkalmazottakból állhat. A fogda állománya kiegészülhet a fogdát működtető rendőri szerv személyi állományában foglalkoztatott más személyekkel.

A fogdaparancsnok

Fogdaparancsnok az az alosztály- vagy osztályvezető, aki vezeti a fogdaszolgálatot és a teljes fogdaszolgálati állomány közvetlen előljárójaként tervezi, szervezi, ellenőrzi a fogdaszolgálat ellátását, és biztosítja a fogvatartotti jogok érvényesülését.

A fogdaparancsnok feladatai:

- a** szervezi és irányítja a fogdaszolgálat szolgálati tevékenységét, vezeti a szolgálati nyilvántartásokat;
- b** gondoskodik az alárendelt állomány képzéséről, ellenőrzi felkészültségüket, elkészíti a jelentéseket és az előterjesztéseket;
- c** a fogdában naponta köteles szemlét tartatni;
- d** igényli a szükséges anyagi és technikai felszereléseket;
- e** irányítja a fogdában történt rendkívüli események kivizsgálását;
- f** a fogdaszolgálattal összefüggésben bekövetkezett fegyelemsértésről a szolgálati út betartásával értesíti a fegyelmi jogkört gyakorló előljárót;
- g** a fogvatartott által elkövetett fegyelemsértés esetén értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját;
- h** a fogvatartott jutalmazásáról szóló határozatot elhelyezi a BM r. 44. §-ában meghatározott iratok között;
- i** felelős a fogda rendjéért, a fogdaőrök jogszerű és szakszerű szolgálatellátásáért;
- j** szervezi, irányítja, ellenőrzi, elemzi és értékeli a jogszabályokban, valamint a közjogi szervezetszabályozó eszközökben és egyéb normákban az alárendeltségébe tartozó állomány feladatkörébe utalt feladatok végrehajtását, annak jog- és szakszerűségét, hatékonyságát;
- k** folyamatosan figyelemmel kíséri a fogvatartás rendjét meghatározó jogszabályokat, valamint a közjogi szervezetszabályozó eszközöket;
- l** szervezi, ellenőrzi a fogdán szolgálatot teljesítő állomány munkáját, folyamatos munkarendjét;
- m** a rendkívüli események megelőzése érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a fogda-őrség, valamint az őrizeteselek pszichikai helyzetét;
- n** végrehajtja a fogda gépjárműveinek szemlétjét.

Őrparancsnok

Az őrparancsnok az őrszolgálatot ellátók közvetlen szolgálati előljárójaként vezeti az őrség tevékenységét. Az őrparancsnok beosztása a szolgálatparancsnokéval egyezik meg.

Az őrparancsnok feladatai:

- a) a fogdaparancsnok távollétében szervezi, irányítja és felügyeli az alárendeltségébe beosztott fogdaőrség szolgálati tevékenységét;
- b) a szolgálata megkezdésekor végrehajtja a fogdával kapcsolatos, a 43. pontban meghatározott átadás-átvételi tevékenységet, amelynek keretében a szolgálatot befejező őrparancsnokkal közösen ellenőrzi a zárkaegységben tartózkodó fogvatartottakat, meggyőződik létszámukról, állapotukról és az őrzésbiztonsági szabályok megvalósulásáról;
- c) naprakészen vezeti az őrszolgálati okmányokat;
- d) kezeli a fogvatartással kapcsolatos iratokat;
- e) köteles a fogda területén napi szemlét tartani;
- f) kezeli és felügyeli a fogda és a zárkaegység bejáratí ajtájának átadás-átvétel tárgyát képező kulcsait, valamint az elektromos zárszerkezettel rendelkező ajtók működését és működtetését;
- g) figyelemmel kíséri a fogvatartással összefüggő határidőket;
- h) a fogvatartás befejező időpontjának lejártá előtt legalább 5 órával intézkedik a fogvatartás alapjául szolgáló eljárást folytató szerv képviselőjének, valamint a rendelkezési jog gyakorlójának értesítésére;
- i) biztosítja a fogvatartottak jogainak érvényesülését;
- j) felelős a fogda rendjéért, az őrzésbiztonsággal összefüggő követelmények megvalósításáért, a fogdaőrség jog- és szakszerű szolgálatellátásáért, a fogda rendeltetésszerű működéséért, a fogda napirendjének megtartásáért;
- k) ellenőrzi a rendszeresített védőfelszerelések, védőeszközök, fertőtlenítő- és tisztítóeszközök meglétét, működőképességét és szavatosságát, továbbá azok pótlásának szükségessége esetén arról jelentést tesz a fogdaparancsnoknak;
- l) figyelemmel kíséri a fogdaőrség egészségügyi, pszichikai és mentális állapotát, szükség esetén arról jelentést tesz a fogdaparancsnoknak;
- m) a rendkívüli események megelőzése érdekében figyelemmel kíséri a fogvatartottak pszichikai, mentális és érzelmi állapotát, intézkedik a sérült vagy egyéb okból ellátásra szoruló fogvatartott egészségügyi ellátására, orvosi vizsgálatára;
- n) rendkívüli esemény bekövetkezése esetén közreműködik annak megszakításában, felszámolásában, utasítást ad a kényszerítő eszközök alkalmazására, végrehajtja az EIT-ben meghatározott feladatokat, eleget tesz a jelentési kötelezettségének;
- o) ellenőrzi és felügyeli a fogvatartottak befogadásával, elbocsátásával, kísérésével kapcsolatos feladatokat és az ezekhez szükséges okmányok meglétét, azok vezetésének szabályszerűségét, valamint az érintett fogvatartott személyazonosságát;
- p) állandó felcseri szolgálat hiányában ellenőrzi és felügyeli a gyógyszerkiadással és -tárolással összefüggő szabályok megtartását;
- q) felügyeli a fogdába történő belépésre és tartózkodásra vonatkozó szabályok megtartását.

Fogdaórség

Fogdaőri szolgálatot az láthat el, aki

- a** a fogdaőri szolgálatra egészségileg és fizikailag alkalmas,
- b** alapvizsgát tett a fogvatartásra és az őrzésre vonatkozó hatályos rendelkezésekből, valamint az elsősegély-nyújtási alapismeretekből,
- c** nem áll büntetőeljárás hatálya alatt,
- d** fogdaszolgálati fegyelemsértés miatt nem áll fegyelmi eljárás hatálya alatt.

A fogdaőr feladatai:

A fogdaőr a fogdában, a kijelölt őrhelyen, a meghatározott mozgási körzetben végzi a fogvatartottak őrzését. Feladatát lőfegyver nélkül, egységes rendészeti gyakorló öltözetben, hímzett azonosító ruházatán való feltüntetésével, gumitalpú cipőben, rendőrbottal, bilinccsel, vegyi eszközzel és egyéb rendszeresített felszereléssel látja el.

A fogdaszolgálatot ellátó rendőr a fogdában az élelmiszer és annak elfogyasztásához szükséges eszközön kívül csak olyan tárgyat tarthat magánál, amely szolgálata ellátásához szükséges, és nem veszélyezteti a fogda őrzésbiztonságát. A fogdában szolgálatot ellátó állomány csak az erre kijelölt helyen öltözködhet, illetve ruházatot csak itt tárolhat.

A fogdaőrök kötelesek a zárkában elhelyezett fogvatartottak viselkedését folyamatosan figyelemmel kísérni, azt legalább 20 percenként, előzetes figyelmeztetés nélkül a betekintő sávon keresztül szemrevételezéssel ellenőrizni. Gyakrabban – szükség esetén folyamatosan – kötelesek ellenőrizni azokat a fogvatartottakat, akik rendkívüli eseményt eredményező cselekményt követtek el, vagy akikről viselkedésük alapján a rendkívüli eseményt eredményező cselekmény elkövetése alaposan feltehető.

A fogdaőr feladatainak ellátása során:

- a** az őrparancsnok alárendeltségében és irányítása mellett végrehajtja a fogdán elhelyezett fogvatartottak jog- és szakszerű, valamint biztonságos őrzését, felügyeletét, továbbá a fogdában történő mozgását;
- b** szolgálatba lépése során a leváltandó fogdaőrrel közösen ellenőrzi a zárkaegységben tartózkodó fogvatartottakat, meggyőződik létszámukról, állapotukról, az őrzésbiztonsági szabályok megvalósulásáról;
- c** eltérő utasítás hiányában az ellenőrzést a továbbiakban a zárkák betekintő sávjain keresztül – szükség esetén szabályszerű zárkanyitással – legalább 20 percenként megismétli;
- d** közreműködik a zárkák, valamint a fogvatartottak ruházatának ellenőrzésében, felügyeli a fogvatartottak tisztálkodását;
- e** köteles betartani és betartatni a fogda napirendjét;
- f** az őrparancsnok utasításának megfelelően részt vesz a fogvatartottak befogadásában, elbocsátásában, végrehajtja az ezzel kapcsolatos adminisztratív és őrzésbiztonsági feladatokat;

- g** felállítási helyét engedély nélkül nem hagyhatja el;
- h** felelős a zárkák ajtajának zárt állapotáért;
- i** szükség esetén önállóan vagy az őrparancsnok, illetve más szolgálati elöljáró utasítására kényszerítő eszközt alkalmaz;
- j** felkészül a rendkívüli események megelőzésére, megszakítására;
- k** riadó vagy riasztás esetén megszünteti a fogvatartottak zárkán kívüli mozgását;
- l** folyamatosan figyelemmel kíséri a fogvatartottak egészségügyi, pszichikai, mentális és érzelmi állapotát, rendellenes állapot észlelése esetén jelentést tesz az őrparancsnok számára;
- m** jelentést tesz a rendkívüli esemény bekövetkezéséről;
- n** ismeri és készségszinten kezeli a fogda biztonsági berendezéseit.

A fogdafelügyelő feladatai

A fogdafelügyelő feladatellátása során:

- a** az őrparancsnok alárendeltségében és irányítása mellett látja el tevékenységét;
- b** az őrparancsnok akadályoztatása esetén vagy elöljárói utasításra az őrparancsnok feladatkörében eljárva utasítást ad a fogdaőrség részére;
- c** ellátja a fogda működésével, működtetésével kapcsolatos azon egyéb járulékos és szakmai feladatokat, amelyek végrehajtására az őrparancsnok számára utasítást ad, így különösen a kísérések megszervezését, valamint a védő be- és kiléptetését;
- d** feladatköre egyebekben megegyezik a fogdaőr feladatkörével.

A kísérőőr feladatai

A kísérőőr feladata a felügyeletére bízott fogvatartott személy meghatározott helyre történő kísérése. A kísérés fajtáját (helyét) tekintve lehet **belső** (rendőrségi objektumon belüli) és **külső** (rendőrségi objektumon kívüli). A külső kísérés módja lehet **rendes** vagy **megerősített**. Belső kísérés esetén a kísérő személyek számának legalább meg kell egyeznie a kísért személyek számával, tehát egy fő fogvatartottat legalább egy fő kísérőőr kísér, és így tovább. A külső rendes kísérés esetén a kísért személyek számát legalább egy fővel meg kell haladnia a kísérő személyek számának, tehát egy fő fogvatartottat legalább két fő kísérőőr kísér, és így tovább. A külső megerősített kísérés létszámát és eszközeit a kísérést elrendelő vezető és a kísérés végrehajtásáért felelős parancsnok együttesen határozza meg. A megerősített kíséréshez beépített adó-vevő készülékkel és kézi rádióval felszerelt, külön erre a célra kialakított rabszállítót kell biztosítani.

A **kísérőőri feladatra** a Rendőrség hivatásos állományú tagja jelölhető ki. A kísérést végrehajtó rendőr szolgálati feladatát a rendszeresített felszerelés, bilincsre szerelt vezetősíjjal és – amennyiben az átkísérési utasítás azt előírja – bilincsrögzítő övvel teljesíti. A kísérő őrnél a rendszeresített felszerelésen kívül csak olyan kisméretű tárgyak lehetnek, amelyek a mozgásban nem zavarják. Kísérési feladatot kizárólag átkísérési utasítás alapján lehet végrehajtani.

A kísérő őrköt lehetőség szerint a fogvatartott neméhez, testi alkatához, fizikumához és veszélyességi fokához igazodva kell kiválasztani. A kísérést úgy kell megszervezni és végrehajtani, hogy az az eljáráshoz, a bizonyításhoz fűződő érdekeket ne veszélyeztesse. A kísérés során a kísérő őrnek tilos a kísért személyt a meghatározott helyen kívül más helyre kísérni, a fogvatartottal magánjellegű beszélgetést folytatni, a kíséréssel összefüggő szolgálati feladatokon kívül más tevékenységet folytatni. Kísérés során a fogvatartott az őr kíséretében mehet szükségletei elvégzésére. A bilincs a fogvatartott kezéről nem távolítható el, kizárólag az egyik kéz tehető szabaddá, a vezetősáras fém kézbilincs alkalmazása ebben az esetben is kötelező. A fogvatartott által használni kívánt helyiséget – használat előtt – a kísérőőr őrzésbiztonsági szempontból köteles ellenőrizni. Ennek keretében megvizsgálja, hogy a fogvatartott nem juthat-e támadásra alkalmas eszközhöz, illetve fennáll-e a szökés lehetősége. Amennyiben a helyiségben támadásra alkalmas eszköz található, azt el kell távolítani. A helyiséget, annak használatát követően az őr köteles átvizsgálni, amelynek során meg kell győződni arról, hogy a fogvatartott nem vett magához idegen vagy nem hagyott hátra birtokában levő tárgyat. A fogvatartott által használt helyiség ajtaját olyan mértékben szabad becsukni, hogy az őr a fogvatartott magatartását figyelemmel tudja kísérni. Külső és belső kísérés során a rendőrségi objektumban a fogvatartott a szükségleteit, ha előállító egység rendelkezésre áll, kizárólag az abban az e célra kialakított mellékhelyiségben végezheti. A kísérést, őrzést úgy kell megszervezni, hogy a fogvatartott támadásának elhárítására, esetleges szökési kísérletének megakadályozására azonnal intézkedni lehessen. A kísérés biztonságos körülményeinek megteremtéséért, az ehhez szükséges feltételek meglétéért és a kísérés szakszerű végrehajtásáért a kísérésre utasítást adó, valamint az útbaindító parancsnok és a kísérőőr külön-külön is felelősséggel tartozik.

A szolgálati gépjármű valamennyi ajtajának biztonságos bezárásáról, az ajtók belső nyitása elleni védelméről a gépkocsivezető gondoskodik. A balesetből származható életveszélyre tekintettel a kísért személyt – az RSzSz-ben foglalt tilalom betartása mellett – tilos a másik kísért személlyel összebilincselni. A szolgálati gépkocsiban kialakított biztonsági övet a fogvatartott esetében alkalmazni kell. A nem kísérésre kialakított öt személyes személygépkocsiban azonos időben kizárólag egy fő fogvatartott szállítható. A fogvatartott a gépkocsivezető mögött nem foglalhat helyet.

A fogvatartott mozgatása folyamatos rendőri felügyelet mellett történik. A fogvatartott mozgatása nem minősül kísérésnek. A fogvatartott mozgatása során a fogvatartott által igénybe vett helyiség ajtajának nyitására két fő fogdaőr jelenlétében kerülhet sor. A fogvatartott mozgatása során az elkülönítés szabályait alkalmazni kell.

Érintkezés a fogvatartottakkal

A fogdaszolgálatot ellátó a fogvatartott személyt a nyilvántartási száma szerint, vagy – ha a folyamatban lévő eljárás sikeres kimenetelét nem veszélyezteti – teljes nevén vagy vezetéknevén, az úr vagy asszony szó használatával szólítja meg. A fogvatartottat a fogdaszolgálatot ellátó nem tegezheti. A fogdaszolgálatot ellátó a fogvatartott személy őrzésével, ellátásával, a napirend betartatásával, a fogda biztonságával, a fogda rendjének megtartásával összefüggésben a fogvatartott részére utasítást adhat. Az utasítást határozottan, indokolt esetben a személyre történő rámutatással kell közölni, és meg kell győződni arról, hogy az érintett a kapott utasítást megértette,

tudomásul vette. A fogdaszolgálatot ellátó a fogvatartottakkal magánbeszélgetést nem folytathat, nem adhat tájékoztatást a fogvatartás alapját képező eljárásról. A fogvatartott részére üzenetet, csomagot, tárgyat – a jogszabályokban foglaltakat kivéve – nem közvetíthet.

Fogdában tartózkodás szabályai

A fogda befogadó egységében lőfegyvert a fogda ellenőrzésére és egyben fegyver viselésére és intézkedésre jogosult személyek, valamint a fogvatartott kísérését végrehajtó tarthat magánál. A fogda zárkaegységébe lőfegyverrel csak külön parancsra, más kényszerítő eszközzel el nem hárítható, súlyos rendkívüli esemény leküzdése céljából lehet belépni. A zárkaegységbe telekommunikációs eszköz nem vihető be. A zárkaegységbe történő belépés idejére a lőfegyvert, telekommunikációs eszközt a befogadó egységben erre a célra elhelyezett lemezszekrénybe kell elzárni. A fogdában a fentiekben foglaltak kivételével lőfegyvert tárolni tilos.

1.7. A fogvatartottak befogadása, elhelyezése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a fogvatartottak fogdába történő befogadásának feltételeit és elhelyezésének szabályait. Legyen tisztában az adminisztrációs feladatokkal, az őrzés biztonságát és a fogda rendjét biztosító átvizsgálás szabályaival, a letét kezelésével, továbbá az elhelyezéssel és elkülönítéssel kapcsolatos szabályokkal.

- 1 A fogvatartott befogadásához a fogvatartásért felelős rendelvényt állít ki a rendőrségi fogda parancsnoka részére, amely tartalmazza a szükséges adatokat, valamint a rendelkezési jogkör gyakorlójának a fogvatartás szempontjából jelentős további – így különösen az elkülönítéssel, kapcsolattartással, őrzéssel kapcsolatos – döntéseit. Tekintettel arra, hogy rendőrségi fogda a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a vármegyei rendőr-főkapitányságok és a Készenléti Rendőrség szervezetén belül (területi jogállású szerveknél) működik, a fogvatartásért felelős a főkapitány vagy a KR parancsnoka. A rendelvényt akkor is ki kell állítani, és a befogadáskor ellátandó feladatokat végre kell hajtani, ha a fogvatartott fogdai elhelyezése korábban más jogcímen alapult. A rendvény tartalmazza:
 - a a fogvatartottak személyi adatait;
 - b a fogva tartás alapjául szolgáló határozatra vonatkozó adatokat;
 - c a fogva tartás kezdő és befejező időpontját, év, hónap, nap, óra és perc megjelöléssel;
 - d a fogvatartott védőjének nevét, irodai címét és telefonszámait;
 - e fiatalkorú fogvatartott esetében a törvényes képviselő, gondozó nevét és címét, továbbá, ha a fiatalkorú törvényes képviselőt gyermekvédelmi gyám vagy eseti gyám látja el, a gyermekvédelmi gyám, eseti gyám nevét és munkáltatója nevét, székhelyét, munkáltató hiányában az eseti gyám székhelyét;
 - f a rendelkezési jogkör gyakorlójának a fogva tartás szempontjából jelentős további – így különösen az elkülönítéssel, kapcsolattartással, őrzéssel kapcsolatos – döntéseit.

- 2 A befogadást orvosi vizsgálat előzi meg. A fogvatartott a fogdában csak akkor helyezhető el, ha az előzetes orvosi vizsgálat során az orvos írásban állást foglalt arról, hogy a fogvatartott az egészségi állapotára figyelemmel a fogdában elhelyezhető. Amennyiben az elkülönítése indokolt, az orvos arról is írásban foglal állást. A fogvatartott csak akkor fogadható be, ha az orvosi vizsgálat során írásban rögzítették a fogvatartotton lévő külsérelmi nyomokat, valamint az azok keletkezési körülményeire vonatkozó, vagy a külsérelmi nyomok hiányát megállapító orvosi véleményt. Az orvosi véleményt zárt borítékban a rendelvényhez kell csatolni.
- 3 Befogadáskor a fogvatartott ruházatát és csomagját támadásra vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából át kell vizsgálni. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti. A ruházat átvizsgálásakor a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.
- 4 A Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, az Országgyűlési Őrség és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú, illetve nyugállományba helyezett, továbbá a rendvédelmi szervek különleges foglalkoztatási állományú tagjait egyenruhában, valamint a rendvédelmi szervek állományába tartozó vagy közfeladatot ellátó személyeket formaruhában a fogdába befogadni tilos.
- 5 Befogadáskor a fogvatartottnál lévő tárgyakról jegyzőkönyvet kell készíteni. A letétként kezelt pénzt egy összegben, a külföldi fizetőeszközöket címletenként és sorszám szerint, a többi – letétként kezelt – tárgyat megnevezésük, számuk és jellegzetességük feltüntetésével kell jegyzőkönyvbe foglalni. Külön kell felsorolni azokat a tárgyakat, amelyeket a fogvatartott magánál kíván tartani.
- 6 A befogadást végző őr ellenőrzi a befogadáshoz szükséges alábbi iratokat:
 - a személyes szabadság korlátozását elrendelő érvényes határozat zárt borítékban;
 - b a fogva tartásért felelős által kiállított rendelvény;
 - c a befogadást megelőzően kiállított orvos vélemény;
 - d személyazonosításra alkalmas okmány, vagy ennek hiánya esetében arcképes nyilvántartás adatai;
 - e átkísérési utasítás.
- 7 A befogadást végző rendőr a fogvatartottól elveszi azokat a tárgyakat, amelyeket nem tarthat magánál, és ezeket mérettől függően letéti szekrényben, illetve letéti zsákban helyezi el. A letétként kezelt pénzt egy összegben, a külföldi fizetőeszközöket címletenként és sorszám szerint, a többi letétként kezelt tárgyat megnevezésük, számuk és jellegzetességük feltüntetésével kell jegyzőkönyvbe foglalni. A letéti tárgyakról négy példányban jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvet a befogadást végző rendőr, a fogvatartott és a ruházatátvizsgáláson jelen lévő (lehetőség szerint a fogvatartott kísérését végrehajtó rendőr) írják alá. Amennyiben nincs a fogvatartottnál semmilyen letétként kezelendő tárgy, abban

az esetben is fel kell venni a jegyzőkönyvet, amelyben áthúzással kell megjelölni, hogy a fogvatartottnak nincs letétként kezelendő tárgya. A fogvatartott személyazonosításra alkalmas okmányát a befogadáskor el kell venni, és azt a fogva tartás során letétként kell kezelni. A személyazonosításra alkalmas okmányát átvételi elismervény ellenében vissza kell adni, ha az őrizet megszűnik vagy megszüntetik, és letartóztatásának elrendelésére nem kerül sor, vagy arra a fogvatartottnak állampolgári jogai gyakorlása vagy hivatalos ügyei intézéséhez szüksége van, annak időtartamára. A fogvatartott birtokában nem tartható és szobahőmérsékleten nem tárolható élelmiszereket a befogadáskor meg kell semmisíteni, és erről külön jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvet a fogvatartottal is alá kell íratni, és egy példányát részére át kell adni. A letétként kezelt tárgyak letételkori, valamint megfelelő állapotban történő megőrzéséről a fogva tartást végrehajtó szerv gondoskodik. A fogvatartott a birtokában tartható személyes tárgyait a zárkában az erre kijelölt helyen tarthatja.

- 8** A befogadást végző rendőr szóban és írásban közérthetően tájékoztatja a fogvatartottat a fogva tartás alatt őt megillető jogairól és kötelezettségeiről. A fogvatartott ezeken kívül jogosult megismerni a fogda napirendjét, ezért kötelező részére erről írásos tájékoztatót adni. A tájékoztatások tudomásul vételéről a fogvatartottat írásban kell nyilatkoztatni. Amennyiben a fogvatartott a magyar nyelvet nem érti, a tájékoztatót az általa értett nyelven kell átadni. Amennyiben ilyen nyelvű tájékoztató nem áll rendelkezésre a fogdában, abban az esetben intézkedni kell annak fordítására. A tájékoztatónak:
- a** az anyanyelvhasználat jogáról;
 - b** az egészségügyi ellátáshoz való jogáról;
 - c** a kapcsolattartás formáiról;
 - d** a rendőrségi fogdában betartandó magatartási szabályokról, a fegyelmi felelősségről és a fegyelmi eljárás rendjéről;
 - e** a biztonsági intézkedésekről;
 - f** a kártérítési felelősség rendjéről
- szóló tudnivalókat kell tartalmaznia. Ha a fogvatartott írni, olvasni nem tud, a tájékoztatót szóban – két tanú jelenlétében – kell elvégezni, és annak megtörténtét írásban kell rögzíteni.
- 9** A fogvatartott nyilvántartásba vétele. A befogadást végző rendőr a fogvatartottat a fogdakönyv rovatainak kitöltésével nyilvántartásba veszi, a nyilvántartási számot a fogvatartottal szóban közli.
- 10** Ha a fogvatartott a hatóság tagja általi bántalmazását panaszolja, orvosi látlevelet is kell készíttetni. A fogvatartást végrehajtó szerv az orvosi látlevelt és vélemény alapján a bántalmazásról szóló panaszt jegyzőkönyvben rögzíti, amelyet a fogvatartásért felelős a látlevellel együtt a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyésznek megküld.

Elkülönítési szabályok

Kötelező elkülöníteni a fogvatartás során:

- a a férfiakat a nőktől;
- b a különböző fogvatartási jogcímen fogvatartottakat egymástól;
- c a rendelkezési jogkör gyakorlójának döntése szerint az ugyanabban a büntetőeljárásban szereplő gyanúsítottakat egymástól;
- d az egészségeseket a betegektől;
- e a fertőzőeket fertőzésenként mindenkitől;
- f a fiatalkorúakat a felnőtt korúaktól;
- g katonákat mindenki mástól.

A nemdohányzók védelme érdekében ki kell jelölni a dohányzó és a nemdohányzó zárkákat. A zárkában csak a befogadóképességnek megfelelő számú fogvatartottat lehet elhelyezni. Ha nincs elég férőhely vagy nincs lehetőség a kötelező elkülönítésre, a fogvatartottat más fogdában kell elhelyezni.

A fogvatartottak elbocsátása

A fogvatartott rendőrségi fogdában történő elhelyezése megszűnhet **ideiglenesen** vagy **véglegesen**. A fogva tartás rendőrségi fogdában történő megszüntetésére a fogva tartásért felelős vezető által ebből a célból kiállított szabadlábra helyezési rendelvény (fogvatartott végleges elbocsátása) vagy átkísérési utasítás (fogvatartott ideiglenes elbocsátása) alapján kerülhet sor.

Az ideiglenes elbocsátás esetei a következők lehetnek:

- a eljárási cselekmény;
- b engedélyezett kapcsolattartás;
- c orvosi vizsgálat vagy kezelés;
- d beteg hozzátartozó meglátogatása;
- e temetés;
- f választójog gyakorlása;
- g egyéb ok.

A fogvatartott fogdából történő végleges elbocsátásakor a letéti tárgyakat a fogvatartott részére vissza kell adni, kivéve az igazoltan felhasznált pénzüsszeget. Nem kell visszaadni a letéti tárgyakat, ha a fogvatartottat más fogdára vagy büntetés-végrehajtási intézetbe szállítják. Ebben az esetben a fogvatartott letéti tárgyainak a fogvatartottal együtt történő átszállításáról gondoskodni kell.

A visszaadott letéti tárgyakról, valamint arról, ha a letéti tárgyakban nem igazolt hiány mutatkozik, azok megrongálódtak vagy megsemmisültek, jegyzőkönyvet kell felvenni.

A fogvatartott fogdából történő végleges elbocsátásakor a fogvatartottat el kell látni szabadulási igazolással, valamint vissza kell venni tőle valamennyi, a személyi felszerelés részeként kiadott, meglévő eszközt és tárgyat.

1.8. A fogvatartott jogosultságai és kötelezettségei

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrségi fogdában fogvatartott személy alapjogainak korlátozására vonatkozó elveket és az azokhoz kapcsolódó szabályokat, eligazodjon a fogvatartotti jogok és kötelezettségek rendszerében.

A fogva tartás során az alapjogokat érvényesülésük alapján három csoportba sorolhatjuk. Vannak olyan jogok – mint például az élethez és emberi méltósághoz való jog vagy a testi és lelki egészséghez való jog, illetve a gondolatszabadság –, amelyeket a fogva tartás egyáltalán nem érint. Más jogokat felfüggesztenek a fogva tartás ideje alatt. Idetartozik többek között a személyes szabadság, a mozgás szabadsága, a gyülekezési jog vagy éppen a sztrájkjog. A harmadik csoportot azok a jogok adják, amelyek korlátozva ugyan, de tovább gyakorolhatók a fogva tartás során is. Ezek közé soroljuk a véleménynyilvánítás szabadságát, a lelkiismeret- és a vallásszabadságot, a tulajdonjogokat és a sajtószabadságot.²

A fogvatartott kötelezettségei

A fogvatartott köteles:

- a** a fogda rendjét megtartani, a kapott utasításokat teljesíteni;
- b** a birtokában nem tartható tárgyak elvételét tűrni;
- c** a birtokában hagyott személyes tárgyak zárkában történő ellenőrzését tűrni.

Elhelyezés, tisztálkodás, vallásgyakorlás

A fogvatartott jogosult a megfelelő elhelyezésre, a folyamatos melegvíz-ellátásra, naponta zuhanyozásra, illetve azon fogvatartott részére, akinek fogvatartása az egy hónapot eléri, havonta egy alkalommal saját költségén a fogvatartást végrehajtó szerv által biztosított fodrász igénybevétele. A fogvatartott a szabad levegőn való tartózkodásra naponta 1 óra időtartamban ellenőrzés mellett jogosult.

Vallás gyakorlását a fogvatartott, valamint az egyházi személy, a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja, az egyházi jogi személy vagy a vallási tevékenységet végző szervezet által megbízott más személy kezdeményezheti.

Kérelem, panasz elbírálása, jogorvoslati jog érvényesítése

A fogvatartott a fogvatartással kapcsolatban – a kérelem vagy bejelentés tárgyának megjelölése nélkül – személyes meghallgatást kérhet a fogda parancsnokától, illetve hozzá írásban is közvetlenül fordulhat. A jogorvoslati jog érvényesítésével kapcsolatos iratokat a címzettnek haladéktalanul továbbítani kell.

² Tihanyi Miklós: Fogdaszolgálat, in: Tihanyi Miklós (szerk.): Közrendvédelem, Ludovika Egyetemi Kiadó (2022)

Látogatás

Látogató fogadására a fogvatartást elrendelő vagy a fogvatartást végrehajtó szerv épületében, előzetesen egyeztetett időpontban kerülhet sor. A látogató tervezett fogadásáról a fogvatartásért felelős szervet értesíteni kell. Látogató fogadására biztonsági felügyelet és ellenőrzés (az ügy előadója hallgatja a beszélgetést) mellett kerülhet sor.

A látogató a látogatás során nem tarthat magánál

- a** számítástechnikai és mobilkommunikációs eszközt;
- b** kép- és hangrögzítő eszközt;
- c** az emberi élet kioltására, illetve testi sérülés okozására alkalmas tárgyat.

A korlátozásra a látogató figyelmét a látogatás megkezdése előtt fel kell hívni, és figyelmeztetni kell, hogy a korlátozás betartása a látogató ruházatának és csomagjának átvizsgálásával ellenőrizhető.

A látogatás nem engedélyezhető, ha a látogató az erre szolgáló technikai eszköz nélkül is megállapíthatóan ittas vagy bódult állapotban érkezik, vagy korlátozás alá eső, illetve a fogvatartás alapjául szolgáló eljárás eredményességét, a fogvatartás biztonságát veszélyeztető tárgyat tart magánál, és azt felhívásra nem adja át.

A látogatást be kell fejezni, ha a fogvatartott vagy a látogató jogszabályt sértő vagy a fogvatartás rendjébe ütköző magatartást tanúsít, illetve az ellenőrzés melletti látogatás ideje alatt olyan információt vagy tárgyat ad át, amely a fogvatartás alapjául szolgáló eljárás eredményességét, vagy a fogvatartás biztonságát veszélyezteti.

A fogvatartott nem kötelezhető látogató fogadására.

Látogatófogadáson kívüli kapcsolattartás

A fogvatartott ellenőrzés nélkül, csak biztonsági felügyelet mellett tarthat élszóban kapcsolatot, a következőkkel:

- a védő;
- a bv. felügyeleti ügyész;
- az ENSZ Kínzás Elleni Bizottságának Megelőzési Albizottsága;
- az Európa Tanács által a kínzás, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére létrehozott Európai Bizottság (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. továbbiakban CPT) képviselői;
- az alapvető jogok biztosának hivatalán belül működő nemzeti megelőzési mechanizmus (Optional Protocol to the Convention Against Torture Továbbiakban: OPCAT) munkatársai;

- a külföldi állampolgár hazájának Magyarországon akkreditált diplomáciai képviselője, konzuli tisztségviselője, ennek hiányában olyan állam képviselője, amely érdekei védelmét ellátja;
- vallásgyakorlás céljából bevett, bejegyzett vagy nyilvántartásba vett egyház részéről eljáró egyházi személy, vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja (továbbiakban: lelkész), egyházi jogi személy vagy a vallási egyesület által megbízott más személy;
- fiatalkorú fogvatartott a pártfogó felügyelője vagy megelőző pártfogó felügyelője;
- nevelésbe vett fiatalkorú esetén a gyermekvédelmi gyámja.

Levelezés

A fogvatartott által írt, illetve a részére érkezett levelet legkésőbb a levélnek a fogdaórság részére történő átadásától, illetve a levél érkezésétől számított 2. munkanapon kell továbbítani, illetve fogvatartottnak átadni. A fogvatartott részére érkezett levelet a fenti határidőn belül a fogvatartott részére továbbítani kell akkor is, ha

- a) más fogdába, javítóintézetbe vagy büntetés-végrehajtási intézetbe szállították;
- b) időközben a fogdából történő végleges elbocsátására került sor, és tartózkodási helye ismert.

A fogvatartott részére érkezett levelet az átvétel elismerése nélkül – „a címzett ismeretlen” jelzéssel – vissza kell adni a kézbesítőnek, ha időközben a fogvatartott fogdából történő végleges elbocsátására került sor, és tartózkodási helye ismeretlen.

A levelezés biztonsági ellenőrzésének célja különösen a szökés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozása, újabb bűncselekmény, szabálysértés elkövetésének a megelőzése, valamint a fogda rendjének a fenntartása. A biztonsági ellenőrzésről a fogvatartottat tájékoztatni kell.

A levelet a biztonsági ellenőrzés érdekében a fogvatartottal szemben eljárást folytató szervnek kell megküldeni. A biztonsági ellenőrzés a levél felbontásával is elvégezhető, illetve technikai, vegyi eszköz és különlegesen kiképzett kutya is igénybe vehető.

A levél továbbításának vagy kézbesítésének a megtagadását a fogvatartottal közölni kell, a levelet – kivéve, ha fegyelmi, büntető- vagy szabálysértési eljárás indítása szükséges – a feladónak vissza kell küldeni vagy adni. A fogvatartottat a levélnek a nem kifogásolható részéről jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett, szóban tájékoztatni kell.

Telefonbeszélgetés

A telefonbeszélgetés csak a fogvatartást végrehajtó szerv által biztosított, a beszélgetés ellenőrzését technikailag lehetővé tevő készüléken, a fogvatartott költségén, a fogda napirendjében meghatározott időben, ellenőrzés mellett történhet. Az ellenőrzés tényéről a fogvatartottat tájékoztatni kell. A távbeszélő használatának ellenőrzésére a levelezésre vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

Csomag fogadása

A csomag fogadására egy naptári héten belül legfeljebb két alkalommal, egy munkanapon és egy munkaszüneti vagy pihenőnapon kerülhet sor. A csomagban a fogvatartott részére csak az alábbiak továbbíthatók:

- a** olyan, a fogvatartott birtokában tartható, meghatározott élelmiszer, amelynek csomagolása személyi sérülés okozására nem alkalmas;
- b** a meghatározott ruházati cikkek és tárgyak.

A csomag tömege az 5 kg-ot nem haladhatja meg. A csomag tartalmát – a csomag átadójának, postai küldemény esetén címzettjének jelenlétében felnyitva – ellenőrizni kell. Az engedélyezettől eltérő élelmiszereket, tárgyakat, cikket tartalmazó vagy a meghatározottnál nagyobb tömegű csomag továbbítását meg kell tagadni, azt a csomagot hozó személynek vissza kell adni, illetve a feladó részére – a postai díjak címzett általi megfizetését jelentő többszolgáltatással feladott csomagként – vissza kell küldeni. A nem postai úton érkező csomag átvételére, illetve átadására munkanapon a fogvatartást végrehajtó szerv hivatali idejében, munkaszüneti és pihenőnapon a fogvatartást végrehajtó szerv vezetője által meghatározott időben kerülhet sor.

A fogvatartott személyi szükségleteinek biztosítása

A fogvatartott részére – amennyiben saját ruházata egészségi vagy biztonsági okból nem megfelelő – a fogvatartást végrehajtó szerv a fogvatartás időtartamára az időjárásnak megfelelő ruházatot biztosít. Biztosítani kell, hogy a fogvatartott alsóruházatát és lehetőség szerint felsőruházatát a fogdában kitisztíthassa. A nem saját ruházat tisztítási költségei a fogvatartást végrehajtó szervet terhelik.

Az egy naptári hónapban a fogvatartott személyi szükségleteinek kielégítését szolgáló vásárlásra fordítható összeg nem haladhatja meg a tárgyévét megelőző év első napján érvényes minimálbér egyharmadának megfelelő összeget. A fogvatartott a meghatározott összegen felül csak különösen indokolt esetben és a fogda parancsnokának engedélyével vásárolhat.

Amennyiben a vásárlást – a fogvatartott írásos kérelme alapján – a fogvatartást végrehajtó szerv képviselője végzi, a vásárlást igazoló, a fogvatartott által aláírt számlát letétként kell kezelni. A fogvatartást végrehajtó szerv képviselője a vásárlást a befogadást követően, továbbá hetente egy, a fogvatartást végrehajtó szerv vezetője által meghatározott napon végzi.

A fogvatartott jogosult engedélyezett tárgyakat magánál tartani. E tárgyak mennyiségét a fogvatartást végrehajtó szerv vezetője határozza meg. Ha e tárgyakkal rendkívüli eseményt eredményező cselekményt követ el vagy kísérel meg, és a tárgyak tárgyi bizonyítékként történő lefoglalása nem szükséges, e tárgyakat a további fogvatartás során letétként kell kezelni, azokat használatra kiadni kizárólag felügyelet mellett lehet.

A fogvatartást végrehajtó szerv a fogvatartott részére személyi felszerelésként műanyag kiskanalat, műanyag ivópoharat, párnát, ágyneműhuzatot, lepedőt, takarót és matracot biztosít. Amennyiben a fogvatartott azzal nem rendelkezik, számára – kérelmére – két törölközőt, hálóruhát, 1 pár papucsot, pótruházatot, mosdószappant, egészségügyi papírt, vattát vagy tampont, fogkefét, fogkrémet, a férfiaknak félpengés borotvát és borotvahabot vagy borotvakrémet kell biztosítani. A fogvatartást végrehajtó szerv gondoskodik a személyi felszerelésként kiadott ágyneműhuzat, lepedő, hálóruga és törölközők hetenkénti cseréjéről.

A fogvatartott megfelelő étellemezéséről és a közegészségügyi feltételek biztosításáról a fogvatartást végrehajtó szerv gondoskodik.

A fogvatartottak részére, amennyiben azt igénylik, vallásuk előírásainak megfelelő étkezést kell biztosítani, melynek energiaértéke naponta legalább 2595 kcal, fiatalok esetében naponta legalább 3565 kcal. Naponta egy esetben főétkezésként meleg ételt, orvosi javaslatra diétás étellemezést, terhes nő részére a terhesség 20. hetétől naponta 0,5 liter tejet – illetve, ha egészségügyi szempontból indokolt, azt helyettesítő élelmiszert – kell biztosítani. A fogvatartott vallásának megfelelő étkezésről a fogvatartott kérelmére a fogvatartottak étellemezésére központilag meghatározott étellemezési norma keretei között és a fogvatartást végrehajtó szerv lehetőségein belül a fogvatartást végrehajtó szerv vezetője gondoskodik.

Ha a fogvatartottak részére konzervkészítelt adnak, azt felnyitás előtt kell felmelegíteni, majd műanyag tányérra helyezve kiosztani. A fogvatartottnak étkezésre műanyag evőeszköz adható. Hidegélelem-csomagról kell gondoskodni, ha a fogvatartottat étkezési időben olyan helyre kísérik, ahol meleg étel nem biztosítható. Hideg étellemként kizárólag szobahőmérsékleten is tárolható élelmiszer adható, amelyet a közegészségügyi-járványügyi előírásoknak megfelelően kell csomagolni. A fogvatartottak étkezése a zárkákban történik. Az étel kiosztásáról, a csomagban küldött vagy vásárolt élelmiszerek átadásáról a fogdaőri szolgálat gondoskodik. E feladatokat az a fogdaőr láthatja el, aki rendelkezik egészségügyi könyvvel és élelmiszer-higiéniai minimumvizsgálattal. E feladat egészségügyi könyvvel és élelmiszer-higiéniai minimumvizsgálattal rendelkező közalkalmazott útján is ellátható.

Egészségügyi ellátás

A fogvatartottak orvosi ellátását a fogvatartásért felelős, elsősorban a rendőrség orvosi szolgálata, ennek hiányában – szerződés alapján – az állami, önkormányzati egészségügyi szolgálat útján biztosítja. Az orvos munkanapokon a fogdában kialakított egészségügyi helyiségben a szükséges ideig rendelőt tart.

Az orvos feladatai:

- a** felírja a fogvatartott egészségi állapota miatt feltétlenül szükséges gyógyszert, amelynek beszerzését a fogvatartásért felelős biztosítja, engedélyezi a fogvatartott által állandóan szedett, saját költségén beszerzett gyógyszer, vitamin felhasználását;
- b** orvosi látletet vesz fel, ha a fogvatartotton külsérelmi nyomot észlel vagy a fogvatartott bántalmazást panaszol;
- c** az orvosi látletben nyilatkozik a sérülés valószínű okáról, rögzíti továbbá azt is, hogy a fogvatartott a sérülés okát miben jelölte meg;
- d** rögzíti a kábítószer-fogyasztásra, egyéb szenvedélybetegségekre, illetve az attól való függőségre utaló külső jeleket, tüneteket.

Az orvos intézkedik a fertőző betegség, tetvesség, rühesség kezelésére, a járványveszély megelőzésére, továbbá – ha a más jogszabályban meghatározott sürgős szükség körébe tartozó vagy életet veszélyeztető állapot, betegség áll fenn, valamint, ha indokoltnak tartja – a fogvatartott fekvő- vagy járóbeteg-ellátást biztosító egészségügyi intézménybe történő szállítására.

Az orvos a fogvatartott nőt terhessége vagy annak gyanúja esetén a lehető legrövidebb időn belül nőgyógyászati szakrendelésre utalja, illetve szükség esetén gondoskodik a terhesgondozásról.

Amennyiben az ellátáshoz szükséges, az orvos a fogvatartott egészségi állapotával kapcsolatos, a fogvatartást megelőző időszakban keletkezett, a fogvatartottra vonatkozó egészségügyi dokumentációt beszerzi.

A fiatalkorú orvosi vizsgálatát akkor is el kell végezni, ha ezt

- a** az eljárás alá vont személy,
- b** az eljárás alá vont személy képviselője vagy
- c** a kirendelt ügyvédje kérelmezi.

Az orvosi vizsgálat következtetéseit írásban kell rögzíteni. Amennyiben a szükséges orvosi, szakorvosi ellátás a fogdában nem biztosítható, az emiatt szükségessé váló szállítás, kísérés és őrzés költségei a fogvatartásért felelőst terhelik. Ha a fogvatartott kórházi kezelése válik szükségessé, őrzéséről a fogvatartást végrehajtó szerv gondoskodik. A fogvatartott szándékos egészségkárosítása, illetve az étkezés megtagadása miatt szükségessé váló orvosi ellátással összefüggő szállítási, őrzési költségek a fogvatartottat terhelik. Ha a fogvatartottnak nincs letéti pénze, a költségeket a fogvatartásért felelős megelőlegezi.

Ha a letartóztatotton az orvos kóros elmeállapotra utaló tüneteket észlel, az igazságügyi elmeorvos-szakértői vizsgálat elrendelése céljából soron kívül, írásban értesíti a fogvatartás alapjául szolgáló eljárást folytató szerv vezetőjét. Ha a letartóztatott elmeállapotának megfigyelését a bíróság elrendelte, a fogvatartást végrehajtó szerv a letartóztatottat haladéktalanul az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetbe szállítja.

Az orvos köteles a fogvatartásért felelőshöz fordulni, ha az ételmezési ellátás hiányosságai, a fogda és a fogvatartottak higiénája és tisztasága, az elhelyezési ellátás, a berendezés, felszerelés, világítás, szellőzés elégtelensége, a fogvatartottak ruházatának és ágyneműinek minősége és szennyezettsége miatt azt indokoltnak tartja. A fogvatartásért felelős köteles intézkedni a hiányosságok megszüntetésére. Egyet nem értés esetén az orvos a jelentését a fogvatartásért felelős által vezetett szerv felettes szervének egészségügyi szolgálatához felterjeszti.

A fogvatartottra vonatkozó egészségügyi dokumentációval kapcsolatos iratbetekintésre és másolat kiadására az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A fogvatartott részére az orvos által rendelt gyógyszert a fogda területén zárható gyógyszereszekrényben gyógyszercsoportonként elkülönítve a fogdaórság kezeli.

A fogvatartott részére az orvos által előírt, egészségügyi szakképzettséggel rendelkező személy által kiadagolt napi gyógyszer mennyiséget személyre szóló gyógyszerdobozban kiadagolva a gyógyszer beadása időpontjáig biztonságos helyen kell tárolni. A fogvatartottnak az orvos által előírt mennyiségű gyógyszer kiosztásáról a fogdaórság gondoskodik. E feladat egészségügyi személynél útján is biztosítható. A gyógyszer bevételét a fogdaórság ellenőrzi.

1.9. A fogda napirendje és ellenőrzése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a fogda napirendjének – tételesen felsorolt – tartalmi elemeit, a napirendre vonatkozó szabályokat és az attól való eltérés eseteit. A vizsgázónak tisztában kell lennie a fogdai rendkívüli események körével és azok kezelésének fő szabályaival, valamint tételesen fel kell tudnia sorolni a belső és külső, valamint az általános és részleges ellenőrzésre jogosultakat.

1.9.1. A fogda napirendje

A fogda napirendjét a fogvatartásért felelős határozza meg. A fogda napirendjében kell meghatározni

- a az étkezés;
- b a szabad levegőn tartózkodás;
- c az orvosi vizsgálat;
- d a tisztálkodás;
- e a zárkarendezés és takarítás;
- f az ébresztő és a takarodó;
- g a látogatás;
- h a telefonbeszélgetés időpontját.

A takarodó és az ébresztő között legalább 8 óra folyamatos pihenőidőt kell biztosítani. Az étkezésre naponta háromszor, reggel és este 30 percet, délben 45 percet kell biztosítani.

A napirendet a fogvatartott részére anyanyelvén vagy az általa értett más nyelven, a befogadást követően írásban, haladéktalanul át kell adni. A napirendet a fogvatartott magánál tarthatja.

A fogda napirendjétől kizárólag

- a** befogadás vagy a fogdából történő végleges elbocsátás, javítási, karbantartási munkálatok;
- b** a fogdában tartott ellenőrzés, szemle;
- c** rendkívüli esemény miatt lehet eltérni.

1.9.2. Fogdai rendkívüli esemény

Fogdai rendkívüli esemény a fogvatartást érintő természeti vagy ipari katasztrófa, továbbá minden olyan esemény, tevékenység vagy mulasztás, amely a fogvatartott, a fogdaőrség, az ellenőrző életét, testi épségét, egészségét, a fogda rendjét, az őrzésbiztonságot sérti vagy súlyosan veszélyezteti, így különösen:

- a** a fogvatartott által a fogdában elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés;
- b** a fogdaőrség jogszerű eljárásával szembeni ellenszegülés;
- c** a fogda rendjének megzavarása;
- d** a fogvatartott balesete, fertőző megbetegedése, halála;
- e** a fogvatartott öngyilkossági kísérlete vagy szándékos egészségkárosítása;
- f** az étkezés csoportos megtagadása, ételmérgezés.

A rendkívüli eseményt a fogvatartásért felelős köteles soron kívül kivizsgáltatni, és haladéktalanul jelenteni a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyésznek.

A fogvatartásért felelős az elhunyt fogvatartott temetését, hamvasztását csak a hatósági boncolás megtörténte után, a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész hozzájáruló nyilatkozatának birtokában engedélyezheti.

Rendkívüli esemény idején a fogda rendjének helyreállításáig a fogvatartásért felelős szüneteltetheti vagy korlátozhatja a fogvatartottak levelezéshez, telefonáláshoz, látogatáshoz és csomag fogadásához való jogainak gyakorlását.

Az intézkedés elrendeléséről a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészt haladéktalanul értesíteni kell. Az intézkedést kiváltó ok előidézésében vétlen fogvatartott részére az elmaradt jogainak gyakorlását utólag lehetővé kell tenni.

1.9.3. A fogda ellenőrzése³

Az ellenőrzés rendszerének elemei egyik szempontból az ellenőrzést végző személy rendőrségi szervezetrendszerhez való viszonya alapján csoportosíthatók. Ennek megfelelően beszélhetünk a rendőrség **belső** (a rendőrség szervezetéhez tartozó által végzett) és **külső**, vagyis törvényben elismert jogvédő szervezetek, illetve az ügyészség útján végrehajtott ellenőrzésről. A másik szempont szerinti csoportosítás alapját az képezi, hogy az ellenőrzésre jogosult személy vagy szervezet ellenőrzési jogosultsága mire terjed ki. Ennek alapján megkülönböztetünk **általános** és **részleges** ellenőrzést. Az ellenőrzésekre vonatkozó lényeges szabály, hogy zárkán belül ellenőrzést 22.00 óra és 06.00 óra között csak különösen indokolt esetben szabad tartani.

Általános fogdaellenőrzésre jogosult:

- a a rendészetért felelős miniszter,
- b a rendészetért felelős államtitkár,
- c az alapvető jogok biztosa,
- d a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész,
- e az országos rendőrfőkapitány és helyettesei, illetve az országos rendőrfőkapitány által szervezeti és működési szabályzatban kijelölt személyek,
- f az illetékes megyei vagy fővárosi rendőrfőkapitány és helyettesei,
- g a Készenléti Rendőrség által üzemeltetett fogda vonatkozásában a Készenléti Rendőrség parancsnoka és helyettesei,
- h az illetékes rendőrkapitány és helyettese,
- i a tevékenység-irányító központ ügyeletes vezetője és főügyelete,
- j akit e célból nyílt paranccsal vagy megbízólevéllel láttak el, továbbá az,
- k akit erre külön jogszabály felhatalmaz.

Részleges fogdaellenőrzésre jogosult:

- a az őrzésbiztonság tárgyi feltételeinek biztosításáért felelős rendőrségi vezető, valamint megbízottjai,
- b az orvos, a fogvatartottak egészségügyi ellátásának szabályai szerint,
- c a Rendvédelmi Közegészségügyi-Járványügyi Szolgálat,
- d a rendőrség munkavédelmi főfelügyelője.

A CPT ellenőrzése

A CPT a Strasbourgban 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló Európai Egyezmény (a továbbiakban egyezmény) alapján létrehozott nemzetközi szervezet. Az Egyezményben részes tagállamok 1-1 főt delegálnak a CPT-be. Megbízási idejük 4 évre szól, amely legfeljebb egy alkalommal meghosszabbítható.

³ Tihanyi Miklós: Fogdaszolgálat, in: Tihanyi Miklós (szerk.): Közrendvédelem, Ludovika Egyetemi Kiadó (2022)

A delegáltakból álló bizottság a tagállamok bármely fogvatartási helyén ellenőrzést végezhet. Az adott országban ellenőrzést végző bizottság munkájában az ellenőrzés helye szerinti ország által delegált tag nem vehet részt.

A CPT működésének biztosítékai közé tartozik, hogy tagjai erkölcsileg feddhetetlen, az emberi jogok terén kiemelkedő szaktudással és tapasztalattal rendelkező, a tagállamok által kijelölt és az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága által kinevezett személyek. A magyar állam elfogadta, hogy teljes mértékben együttműködik a CPT-vel a látogatásai alkalmával, ezért a rendőrség – mint az állam egyik megtestesítője – köteles betartani az Egyezményben foglaltakat.

A CPT feladatai:

- látogatások, ellenőrzések lefolytatása bármelyik szerződő fél joghatósága alá tartozó bármely olyan helyen, ahol a közhatalom által szabadságuktól megfosztott embereket tartanak fogva, így rendőrségi fogdáknak is. A továbbiakban – szűkítve a CPT feladatkörét – célszerű a fogdáknak lévő személyekre fókuszálni, és ennek megfelelően a fogvatartott kifejezést használni;
- az ilyen látogatások célja, hogy a CPT megvizsgálja a fogvatartottakkal való bánásmódot;
- elősegíti, illetve megvizsgálja, hogy a fogvatartottakkal szembeni bánásmód nem meríti-e ki a kínzás vagy a kegyetlen embertelen, megalázó bánásmód fogalmait.

A CPT rendelkezésére álló eszközök:

- az ellenőrzést végző bizottság az ellenőrzött hatóság minden helyiségébe, irodájába beléphet, és ott korlátozás nélkül tartózkodhat;
- a bizottság tagjai ellenőrzés nélkül beszélhetnek a fogvatartottakkal. A látogatás megkezdésekor részükre átadott listáról választják ki, hogy kivel kívánnak beszélni;
- a küldöttség a szolgálatban lévő rendőröket is meghallgathatja. A rendőr nem köteles a személyes közlésre. Személyazonossága csak abban az esetben kerül nyilvánosságra, ha ehhez kifejezetten hozzájárul;
- a küldöttség jogosult minden olyan dokumentumot megvizsgálni, amely a fogdában van elhelyezve és a fogvatartottal kapcsolatos. A nyomozati anyagot és a fogvatartási dokumentumokat is összehasonlíthatják annak megállapítása érdekében, hogy a fogvatartott minden jogával élhetett-e a fogva tartás során. A delegáció az egészségügyi nyilvántartásokat is ellenőrizheti orvos jelenlétében. Az orvos köteles az ellenőrzéssel összefüggő felvilágosítást megadni. Konkrét ügyben csak a küldöttség szakképzett tagja folytathat meghallgatást az orvossal szemben.

A látogatásokat megelőzően a szerződő fél államának kormányát tájékoztatják a látogatás szándékáról, azonban előre nem határozzák meg, hogy pontosan mikor és hol szándékoznak ellenőrzést végrehajtani. Az állam részéről kijelölnek egy tolmácsot és egy összekötő tisztet, aki a kommunikációért és a kapcsolattartásért felelős. Az ellenőrzött rendőri szervhez érkezéskor biztonsági okokból a küldöttség tagjainak személyazonosságát ellenőrizni kell.

Erre az alábbi okmányok szolgálnak:

- személyazonosító okmány;
- „Az illetékes részére” feliratú okmány, amelyet az Európa Tanács állít ki a helyi nyelven, feltüntetve, hogy kik a delegáció tagjai, mi a céljuk és mire jogosultak;
- az illetékes nemzeti hatósági szervek által kiállított okmány, amely azonosítja a delegációt és kimondja, hogy korlátlan joga van a belépéshez minden olyan helyre, ahol személyeket tartanak fogva.

Az okmányok, illetve a belépési jogosultság ellenőrzését követően biztosítani kell az épületbe történő bejutást. Ezt követően az ellenőrző bizottság megkezdí a fogda ellenőrzését. Az ellenőrző bizottság a látogatásról jelentést készít, amelyet megküldenek az ellenőrzés helye szerinti kormánynak. A feltárt hibák kijavítására tett intézkedésekről a bizottság tájékoztatást kér. Amennyiben az állam nem működik együtt, vagy megtagadja a bizottság ajánlásai alapján a helyzet javítását, a bizottság tagjainak kétharmados többségi szavazatával úgy határozhat – miután az államnak lehetősége volt magyarázattal élni –, hogy nyilvános nyilatkozatot tesz közzé az ügyben. Az ajánlás jogi úton nem kikényszeríthető. Ellenben a szervezet nemzetközi tekintélye, illetve a nemzetközi nyilvánosság rendszerint arra indítja a tagállamokat, hogy eleget tegyenek a bizottság ajánlásainak. A készített jelentésekről az érintett állam szervei döntenek el, hogy nyilvánosságra kívánják-e hozni.

Az ENSZ Kínzás Elleni Bizottság Megelőzési Albizottság ellenőrzése

Magyarországon a 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett ENSZ kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezménye fakultatív jegyzőkönyvének rendelkezései alapján az ENSZ Kínzás Elleni Bizottságán belül létrejött a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzési albizottsága (a továbbiakban: Albizottság), amelyek célja azoknak a helyszíneknek az ellenőrzése, ahol a szabadságuktól megfosztott személyeket tartanak fogva. Az Albizottság kellően tágran értelmezi a szabadságuktól megfosztott személyek körét. E fejezet keretei között azonban indokolt csak a rendőrségi fogdában fogva tartott személyekre fókuszálni, ezért a továbbiakban a fogvatartott kifejezést célszerű használni. Az Albizottság működésének biztosítékai az itt dolgozó személyek a függetlensége, valamint magas szintű szaktudása.

Az Albizottság feladatai:

- ellátogat a fogvatartási helyekre, és ajánlásokat fogalmaz meg a részes államok számára a szabadságuktól megfosztott személyeknek a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni védelméről;
- a nemzeti megelőző mechanizmusokat illetően tanácsot és segítséget nyújt ezek létrehozásához, működéséhez, ajánlásokat fogalmaz meg, és beszámol megfigyeléseiről a részes államok számára;
- a kínzás általános megakadályozása érdekében együttműködik az ENSZ illetékes szerveivel és mechanizmusával, valamint azokkal a nemzetközi, regionális és nemzeti intézményekkel vagy szervezetekkel, amelyek célja kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel szembeni védelem.

A részes államok vállalják, hogy fogadják az Albizottságot, lehetővé teszik, hogy annak tagjai bejussanak a fogvatartási helyekre, biztosítják a feladatuk ellátásához szükséges információkat, segítik a nemzeti megelőzési mechanizmusokkal való kapcsolattartást. A látogatásokon az Albizottság legalább két tagja vesz részt. Ezeket a tagokat rendszerint a tagállamok által elfogadott szakértői listáról kiválasztott szakértő kíséri. Személyével szemben a részes állam kifogást emelhet. Ebben az esetben az Albizottság más szakértőt javasol.

Az Albizottság rendelkezésére álló eszközök:

- beléphetnek bármely fogvatartási helyre;
- információt kapnak a fogva tartott személyek számáról, valamint a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről, a velük való bánásmódról, valamint fogva tartásuk körülményeiről;
- tanúk (ellenőrzés) nélkül beszélhetnek a fogvatartottakkal és minden más olyan személlyel, aki véleményük szerint érdemi információval szolgálhat. E körben tehát akár rendőrökkel is beszélhetnek, a személyes közlésre azonban senki nem kötelezhető;
- szabadon választhatják meg, hogy mely fogvatartási helyet kívánják meglátogatni, és ott kivel lépnek kapcsolatba. Valamely meghatározott fogvatartási hely meglátogatása ellen kizárólag akkor lehet kifogást emelni, ha azt sürgős és elháríthatatlan nemzetvédelmi, közbiztonsági, elemi csapással vagy a helyszínen folyó súlyos zavargásokkal kapcsolatos okok indokolják. Az állam által kihirdetett szükségállapot nem indokolja a látogatás elleni kifogást.

Az Albizottság fő szabály szerint nem hozza nyilvánosságra az ajánlásait és megfigyeléseit, hanem bizalmasan közli azokat a részes állammal és adott esetben a nemzeti megelőző mechanizmussal. Akkor hozza nyilvánosságra jelentését az érintett állam megjegyzéseivel együtt, ha ezt az állam kéri. Megeshet, hogy valamely állam szelektálni igyekszik az Albizottság megállapításai között, és ezért a jelentést csak részben teszi közzé. Ebben az esetben az Albizottság részben vagy teljes egészében közzéteheti a jelentését. Az érintett személy kifejezett hozzájárulása nélkül semmiféle személyes adat nem hozható nyilvánosságra. Az Albizottság nyilvános éves jelentést tesz közzé tevékenységéről a kínzás elleni bizottság számára.

A Nemzeti Megelőzési Mechanizmus (OPCAT) ellenőrzése

A Nemzeti Megelőzési Mechanizmus az ENSZ kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezménye fakultatív jegyzőkönyvének rendelkezései alapján létrehozott nemzeti (tagállami) szervezet, amelyek célja azoknak a helyszíneknek az ellenőrzése, ahol a szabadságuktól megfosztott személyeket tartanak fogva. Az alapvető jogok biztosának hivatalán belül helyett kapott szervezet, az OPCAT látja el ezeket a feladatokat. Az OPCAT kellően tágran értelmezi a szabadságuktól megfosztott személyek körét. E fejezet keretei között azonban csak a rendőrségi fogdában fogva tartott személyekre fókuszálunk, ezért a továbbiakban a fogvatartott kifejezést célszerű használni. Az OPCAT működésének biztosítéka az itt dolgozó személyek függet-

lensége, valamint magas szintű szaktudása. Működésének jellemzői közé tartozik az egyenlőség, amelynek alapján a tagállamoknak törekedniük kell a nemek egyensúlyára és az adott ország etnikai és kisebbségi csoportjainak megfelelő képviselésére. Az OPCAT a látogatásairól jelentést készít, amely a feltárt tényeket, az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket tartalmazza.

Az OPCAT feladatai:

- a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmód rendszeres vizsgálata;
- ajánlások megfogalmazása az illetékes hatóságok számára, hogy javítsák a szabadságuktól megfosztott személyek körülményeit és a velük való bánásmódot, és hogy megakadályozzák a kínzást és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést;
- javaslatok és észrevételek benyújtása a hatályos, valamint a tervezett jogszabályokkal kapcsolatosan.

Az OPCAT rendelkezésére álló eszközök:

- szabadon, befolyástól mentesen választhatják ki a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket;
- információt kell kapniuk a fogvatartottak létszámáról az egyes fogvatartási helyeken, valamint a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről;
- hozzáféréssel rendelkeznek a fogvatartottakkal való bánásmóddal, valamint fogva tartásuk körülményeivel kapcsolatos információkhoz (például elhelyezés körülményei, túlzsúfoltsági adatok);
- hozzáféréssel rendelkeznek valamennyi fogvatartási helyhez, azok létesítményeihez és helyiségeihez;
- lehetőségük van a fogvatartottak és minden más olyan személy tanúk (ellenőrzés) nélküli magánmeghallgatására, aki érdemi információval szolgálhat. Ennek megfelelően nem kizárólag a fogvatartottakat, hanem a fogda állományát is meghallgathatják;
- a fogvatartással összefüggő bármely dokumentumba betekintheznek, azokról másolatot készíthetnek.

Az ügyészi ellenőrzés

A hazai demokratikus jogrend alapján a rendőrség működése felett számos kérdésben – így a fogvatartási ügyekben – az ügyészség gyakorol törvényességi felügyeletet. A felügyeleti jogkör jellegeből eredően kizárólag arra terjed ki, hogy a rendőrség működése megfelel-e a törvényesség követelményének. A bv. ügyész bármely időpontban és helyen ellenőrizheti a kiszabott joghátrány és alkalmazott jogkorlátozás végrehajtásának, a fogvatartottakkal való bánásmódnak a törvényességét és a végrehajtás alatt állók jogvédelmére vonatkozó rendelkezések érvényesülését.

Az ügyészi ellenőrzés végrehajtásához rendelkezésre álló eszközök:

- tanúk jelenléte (ellenőrzés) nélkül meghallgathatja a fogvatartottakat;
- megvizsgálhatja a büntető ügyben hozott határozatok végrehajtásával kapcsolatos panaszokat;
- megtekintheti a fogva tartás körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat, a fogvatartási iratokat;
- a végrehajtás bármely kérdésében vizsgálatot tarthat, illetve az ellenőrzött szervet vizsgálat tartására kérheti fel;
- a végrehajtásra illetékes szervek vezetőitől iratok és adatok rendelkezésre bocsátását, illetve megküldését, továbbá felvilágosítás adását kérheti;
- ha az ügyész a bíróság büntetés-végrehajtási igazgatási tevékenységével összefüggésben intézkedésre okot adó körülményt észlel, a jogszabályi rendelkezés érvényesülésének biztosítása érdekében az illetékes bíróság elnökének intézkedését kezdeményezi.

Az ellenőrzött szerv vezetője köteles haladéktalanul lefolytatni az ügyész által kért vizsgálatot, illetve rendelkezésre bocsátani a kért iratot, adatot, felvilágosítást.

A bv. ügyész az ellenőrzés eredményeképpen az alábbi felügyeleti intézkedéseket teheti:

- az ügyész köteles nyomban szabadlábra helyezni azokat, akiket törvényes határozat nélkül vagy a határozatban megjelölt időponton túl tartanak fogva;
- az ügyész törvénysértő gyakorlat vagy mulasztásban megnyilvánuló törvénysértés megszüntetése érdekében felhívással fordul az illetékes vezetőhöz, aki ez alapján intézkedni köteles. Az illetékes vezető, amennyiben nem fogadja el a felhívásban foglaltakat, abban az esetben 15 napon belül – felettes szerve útján – előterjesztést tehet a felettes ügyészhez. Az előterjesztésnek az ügyészi felhívásban foglaltak végrehajtására halasztó hatálya van;
- a végrehajtási szerveknél általános érvényű rendelkezés (intézkedés, utasítás stb.) kiadását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését kezdeményezheti. Amennyiben a szerv vezetője ezzel nem ért egyet, abban az esetben az ügyészi felhívás ellen 15 napon belül – felettes szerve útján – előterjesztést tehet a felettes ügyészhez, amelynek az ügyészi felhívásban foglaltak végrehajtására halasztó hatálya van.

Előjárói ellenőrzés

A rendőrfőkapitányok és helyetteseik, valamint a KR parancsnoka és helyettese évente egy általános és egy részleges ellenőrzést köteles minimum elvégezni.

A rendőrkapitányok és helyetteseik havonta kötelesek a fogdában ellenőrzést végrehajtani. Az ellenőrzés végrehajtása egyenlő arányban, munkaidőben, munkaszüneti napon és éjszaka kell, hogy történjen.

A fogdaparancsnoknak és közvetlen szolgálati elöljárójának havonta minimum egy alkalommal kell a fogdaszolgálat ellátását ellenőrizni. Ezenkívül a fogdaparancsnok köteles legalább hetente egy alkalommal a fogda összes helyiségét átvizsgálni, a biztonsági berendezéseket, a fogdaőrök ruházatát, felszerelését, a szolgálat ellátását, az okmányok vezetését, a fogvatartottakkal való bánásmódot átfogóan ellenőrizni.

A fogdát működtető rendőri szerv tevékenységirányítási központja köteles a váltásokat ellenőrizni. Ez távközlési eszközök alkalmazásával történik. Az őrparancsnok váltáskor jelenti a férőhelyeket, az erőket, eszközöket, várható eseményeket, valamint próbariasztással ellenőrzi a jelzőrendszer működőképességét.

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

V. fejezet

Közlekedésrendészeti ismeretek

Írta: Dr. Major Róbert r. ezredes

Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. Közlekedésrendészeti alapismeretek.	3
1.1. A közlekedésrendészeti szervei, feladatai	3
1.2. Közlekedésrendészeti intézkedések	5
2. A közúti forgalom ellenőrzése	8
2.1. Sebesség-ellenőrzés	8
2.2. Ittasság-ellenőrzés	9
2.3. Bódultság-ellenőrzés	12
2.4. Biológiai minták ügykezelése	14
3. Közigazgatási bírságolás a közúti közlekedés során	16
3.1. A közigazgatási szankció	16
3.2. A használattal arányos útdíjjal kapcsolatos szabályok ellenőrzése	21
4. A közlekedési balesetek és a közlekedési bűncselekmények esetén követendő eljárások	23
4.1. A közlekedési balesethez kapcsolódó alapfogalmak	23
4.2. A balesetek miatti eljárások rendje	24
4.3. A rendőrség állományát érintő balesetekre vonatkozó eljárások rendje	26
5. A megkülönböztető jelzések használata	27
5.1. A megkülönböztető jelzések használata	27

V. FEJEZET

KÖZLEKEDÉSRENDÉSZETI ISMERETEK

1. Közlekedésrendészeti alapismeretek

1.1. A közlekedésrendészeti szervei, feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség közlekedésrendészeti szervének felépítését, az ORFK Közlekedésrendészeti szervének tagozódását és az egyes szervezeti elemek főbb feladatait.

A rendőrség közlekedésrendészeti szolgálati ága feladatkörébe tartozik általánosságban:

- a forgalomirányítás;
- a forgalom-ellenőrzés;
- a közigazgatási eljárások lefolytatása;
- a közlekedési balesetek helyszínén szükséges rendőri eljárás lefolytatása;
- a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények miatti büntetőeljárások során a hatáskörébe utalt nyomozások végrehajtása és vizsgálatok lefolytatása; valamint
- a baleset-megelőzési tevékenység folytatása.

A közlekedésrendészeti szervek felépítése igazodik az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv felépítéséhez: így központi, területi, valamint helyi szinteken is működik közlekedésrendészeti szervezeti elem.

Központi szinten az ORFK Rendészeti Főigazgatóság alárendeltségébe tartozik a közlekedésrendészeti szakirányító szervezete, a Közlekedésrendészeti Főosztály, amely az ORFK Rendészeti Főigazgatóság szakmai irányítást, felügyeletet és ellenőrzést ellátó szervezeti eleme.

A Közlekedésrendészeti Főosztály

- a** végzi a területi és helyi rendőri szervek közlekedésrendészeti tevékenységének szakmai irányítását;
- b** nemzetközi szakmai kapcsolatokat ápol (TISPOL, Salzburg Fórum), ellátja az ebből fakadó feladatokat;

- c** a közutak tekintetében szakhatósági feladatokat lát el első- és másodfokon;
- d** szervezi és irányítja a baleset-megelőzési tevékenységet;
- e** biztosítja az ORFK-OBB működésének feltételeit;
- f** ellátja a vízi- és a légirendészeti tevékenység, valamint az autópálya alosztályok szakmai felügyeletét, és szakmai irányítás keretében végzett ellenőrzését;
- g** folyamatosan értékeli, elemzi a közlekedésbiztonsági helyzetet, a közlekedési balesetek alakulását;
- h** javaslatot készít a közlekedésrendészeti tevékenység technikai hátterének fejlesztésére, valamint a fejlesztéseket érintő projekteken képviselőt biztosít;
- i** közreműködik a Rendőrség közlekedésrendészeti munkáját segítő jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök és belső normák előkészítésében;
- j** országosan értékeli és elemzi a közlekedésrendészeti szolgálati ág tevékenységét, elkészíti a szakterületre vonatkozó országos statisztikai kimutatásokat;
- k** felülvizsgálja az országos rendőrfőkapitány által elbírálandó hatásköri viták anyagait és a Rendőrség közlekedésrendészeti hatóságainak kizárására vonatkozó indítványait;
- l** kiadmányozza az ORFK SzMSz 20. pontjában hatáskörébe utalt ügyekben felmerült hatásköri és illetékességi vitákban keletkezett döntéseket;
- m** felülvizsgálja és országos rendőr-főkapitányi döntésre előkészíti a közigazgatási hatósági ügyek anyagait.

A felsorolt tevékenységi körökhöz igazodva, a Főosztály négy osztályra tagozódik:

- Közlekedésrendészeti Szakirányító Osztály,
- Közigazgatási Hatósági Osztály,
- Közlekedésrendészeti Fejlesztési Osztály, valamint a
- Baleset-megelőzési Osztály alkotja a szakirányító szervezetet.

Területi szinten a megyei rendőr-főkapitányságok alárendeltségében közlekedésrendészeti osztályok működnek, kivétel ez alól a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Pest Vármegyei Rendőr-főkapitányság, ahol főosztály szintű a közlekedésrendészeti tevékenység irányítása. A vármegyei osztályok felépítése eltérő, függ az adott vármegye nagyságától, területi tagoltságától, az autópálya szakaszok hosszától, és a forgalomellenőrzés megyei szervezésétől. A területi szervek szakirányító tevékenységet folytatnak a helyi szervek tevékenysége felett baleset-helyszínelés és vizsgálat, a közigazgatási eljárás tekintetében, valamint a közterületi szolgálatot ellátó állomány vonatkozásban, és a balesetmegelőzési tevékenység végrehajtásában, amennyiben rendelkeznek autópálya alosztállyal, illetve forgalomellenőrző alosztállyal, végrehajtói feladatokat is ellátnak. Továbbá nyomozást folytatnak a hatáskörükbe utalt közlekedés körében elkövetett bűncselekmények tekintetében, és a közúti közlekedési bírság kiszabása kapcsán felmerülő feladatokat, valamint a sebességmérő berendezések használatával, működtetésével kapcsolatos feladatokat is ellátják.

A **helyi szinten** a helyi szervek osztály vagy alosztály szintű szerveződésben látják el a közlekedésrendészeti feladatokat, amelyek elsősorban a közlekedésrendészeti járőrszolgálat, a forgalomirányítás, forgalomsegítés, a forgalom ellenőrzése, valamint a baleset-helyszínelői, és vizsgálói tevé-

kenység. E mellett eljárnak még közigazgatási ügyekben, és a balesetmegelőzés terén folytatnak aktív munkát.

Speciális közlekedésrendészeti szervként működik a Balatoni, a Dunai és a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság, valamint a Készenléti Rendőrség szervezetébe tartozó Légirendészeti Szolgálat.

1.2. Közlekedésrendészeti intézkedések

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség közlekedésrendészeti intézkedéseinek alapjait, az egyes intézkedések lényegét, ismerje a forgalomirányítás, a forgalomkorlátozás és a forgalom szüneteltetésére vonatkozó elveket, továbbá az ittasság és a bódult állapot bizonyításához szükséges helyszíni intézkedéseket.

A rendőrség közlekedésrendészeti intézkedései a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény és a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény felhatalmazásai alapján a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 24. szakszán alapulnak.

A közúti forgalom irányítása, korlátozása, illetve szüneteltetése

A Rendőrségi törvény 44. § (1) bekezdése alapján a rendőr közlekedésrendészeti feladatának ellátása során

- a) a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti;
- b) a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti;
- c) a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételeével vér, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti;
- d) a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt (okmányt), a rakományhoz tartozó okmányokat, valamint a jármű hatósági jelzését – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – a helyszínen elveheti;
- e) a forgalomban való részvételt megtilthatja, ha a jármű vagy vezetőjének állapota a közúti forgalom biztonságát veszélyezteti, és a további jogellenes járműhasználat megakadályozása céljából a jármű kulcsait elveheti, illetőleg a járművet más módon mozgásában korlátozhatja vagy elszállíttathatja.

A forgalomirányítás a forgalom segítését, az előre látható vagy előre nem látható forgalmi zavarok esetén szükséges beavatkozást jelenti. Előre látható forgalmi zavarok különösen az útépitések, a bejelentett gyűlések, a sportrendezvények; míg előre nem látható forgalmi zavarok tipikusan a balesetek vagy valamilyen káresemények helyszínein adódnak. Forgalomirányításra akkor kell, hogy sor kerüljön, amikor a forgalom nagyság olyan mértéket ölt, amit a forgalomszabályozással kialakított forgalmi rend már nem képes kezelni (pl. sportrendezvény miatt megnőtt forgalom), vagy a forgalomszabályozási eszköz nem működik (pl. hibás a fényjelző készülék).

A szolgálati szabályzat 24. §-a alapján a forgalomkorlátozás során ideiglenes közlekedésrendészeti intézkedések vezethetők be. Ennek keretében, a rendőrség és a Terrorelhárítási Központ a közbiztonság védelme érdekében, katasztrófa, tüzeset vagy baleset, valamint rendezvény helyszínén **a feltétlenül szükséges mértékben és időtartamban elrendelheti:**

- egyes útvonalak, utcák, terek, városrészek közúti forgalmának teljes vagy részleges lezárását, a forgalom elterelését vagy korlátozását;
- a megállás vagy várakozás tilalmát, valamint az arra kijelölt helyen a várakozás megszüntetését, továbbá
- egyéb közlekedési tilalmak feloldását, az egyirányú forgalmú utcában a közlekedés irányának megváltoztatását.

A rendőrség és a Terrorelhárítási Központ az ideiglenes intézkedések megtételekor a szükséges mértékben gondoskodik a közúti jelzőtáblák ideiglenes kihelyeztetéséről, valamint az állandó jelleggel kihelyezett közúti jelzőtáblák leszerelés vagy letakarás útján történő hatálytalanításáról. A közút lezárása vagy forgalmának korlátozása érdekében kihelyezett közúti jelzéseket az ok megszűnésekor el kell távolítani, ezzel egyidőben az állandó jelleggel kihelyezett jelzőtáblák hatályát vissza kell állítani.

Ittas vagy bódult állapot ellenőrzése

A szolgálati szabályzat 24/A § értelmében, ha bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés gyanúja merül fel – lehetőség szerint az intézkedés helyszínén, annak megkezdésekor – az intézkedés alá vont jármű vezetőjét ellenőrizni kell alkoholfogyasztás kimutatására alkalmas, arra rendszeresített eszközzel.

Ez a rendszeresített eszköz elektromos kézi alkoholteszter, mely kalibrált, így a kilélegzett levegő alkoholtartalmát mg/l mértékegységben számszerűen jelzi ki. A kilélegzett levegő alkoholtartalmától függő mértékben elszíneződő alkoholszonda használatára már nincs lehetőség.

Amennyiben a teszteres ellenőrzés eredménye alkoholfogyasztásra utal, vagy nem vezet eredményre, intézkedni kell hitelesített légalkoholmérő berendezéssel történő ellenőrzésre úgy, hogy arra az ellenőrzésre okot adó cselekménytől számított 30 percen belül sor kerüljön. Ha a hiteles mérőeszközzel történő mérés eredménye alkohol fogyasztásra utal, újabb mérést kell elvégezni úgy, hogy arra az első méréstől számított legalább 30, de legfeljebb 45 perc elteltével kerüljön sor.

A hiteles mérőeszközzel történő ellenőrzés megkezdése előtt az ellenőrzés alá vont járművezetőt

- a írásban – az arra vonatkozó egyidejű tájékoztatással, hogy e nyilatkozata bizonyítási eszközként a későbbiekben nem használható fel – nyilatkoztatni kell arra, hogy az intézkedést megelőzően fogyasztott-e a vezetési képességre hátrányosan ható szert;
- b tájékoztatni kell, hogy ha az egészségi állapota miatt vele szemben hiteles mérőeszköz nem alkalmazható, úgy vér- és vizeletminta vétele iránt lehet intézkedni.

Ha az ellenőrzés alá vont személy

- úgy nyilatkozott vagy adat merül fel arra, hogy az intézkedést megelőzően a vezetési képességre hátrányosan ható egyéb szert fogyasztott, vagy egészségi állapota miatt vele szemben hiteles mérőeszköz nem volt alkalmazható, és az ittasság érzékelhető külső jegyei alapján az alkoholfogyasztás gyanúja fennáll, vagy
- hiteles mérőeszközzel történő ellenőrzése a cselekményt követő 30 percen belül nem hajtható végre, vagy
- a hiteles mérőeszközzel történő ellenőrzését megtagadja, vagy
- olyan állapotban van, amely gátolja a hiteles mérőeszközzel való ellenőrzését vagy a nyilatkozattételt, illetve a tájékoztatás tudomásulvételét, vagy
- a hiteles mérőeszköz mérési eredményét kétségbe vonja, vagy véralkohol-vizsgálatot kér, vagy
- adat merül fel arra, hogy a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekményt követően szeszes italt fogyasztott, vagy a helyszínt elhagyta, és az ittasság-ellenőrzés eredménye vagy az ittasság érzékelhető külső jegyei alapján szeszes ital fogyasztásának gyanúja áll fenn,
- akkor vérminta és – lehetőleg közel azonos időben végzett – vizeletminta-vétel végrehajtása iránt – a rendőri intézkedés megkezdését követően a legrövidebb időn belül – kell intézkedni.

Ha a vizeletminta önkéntes biztosítása nem lehetséges, kétszeri vérmintavételre kell intézkedni úgy, hogy a második vérmintavételre az első vérmintavételtől számított legalább 30, de legfeljebb 45 perc elteltével kerüljön sor.

Ha a járművezetővel szemben alkoholfogyasztás, valamint a vezetési képességre hátrányosan ható egyéb szer fogyasztásának gyanúja egyaránt felmerül, az alkohol és a vezetési képességre hátrányosan ható egyéb szer vizsgálata érdekében külön-külön kell intézkedni.

A közúti jármű vezetőjének szervezetében kimutatott alkohol mennyiségétől függően büntetőeljárást, vagy közigazgatási eljárást kell indítani.

A szeszes ital fogyasztásából származó alkohol és más, a vezetési képességre hátrányosan ható szer szervezetben való jelenléte ellenőrzésének és az ellenőrzéshez rendelkezésre álló eszközök és mintavételi lehetőségek alkalmazásával kapcsolatos rendelkezéseket az ittasság ellenőrzéséről szóló 40/2018. (VI. 29.) ORFK utasítás, valamint a bódító hatású szertől befolyásolt állapotú járművezetőkkel, valamint a kábítószerrel összefüggő bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyekkel szemben alkalmazandó rendőri intézkedésekről szóló 32/2014. (VIII. 25.) ORFK utasítások tartalmazzák.

2. A közúti forgalom ellenőrzése

2.1. Sebesség-ellenőrzés

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség sebesség-ellenőrzési tevékenységének alapjait, a tevékenység célját, az alkalmazott technikai eszközök jellemzőit, az eszközök kezelésének feltételeit, illetve a vonatkozó eljárási szabályok lényegét.

A sebesség-ellenőrzés a közlekedésbiztonság kulcskérdése. Tudományosan bizonyított, hogy a sebesség növekedése egyfelől fokozza a baleseti kockázatot, másfelől növeli a súlyos kimenetel valószínűségét. A baleseti adatok elemzése alapján megállapítható az is, hogy a közlekedési balesetek kb. egyharmadát a sebesség nem megfelelő megválasztása okozza.

A rendőri sebesség-ellenőrzéssel szemben támasztott legfontosabb követelmény a hitelesség.

Közúti ellenőrzésre szolgáló járműsebesség-mérésre alkalmas technikai eszközök, ideértve a változtatható helyű és a fix telepítésű Komplex Közlekedési Ellenőrzési Pont (a továbbiakban: KKEP; illetve valamennyi technikai eszköz együtt: sebességmérő) hitelesítésének tényét és a hitelesség érvényességi idejét a mérésügyi hatóság által feljogosított szervezet által kiadott okirat, a hitelesítési bizonyítvány tanúsítja. A sebességmérő időszakos hitelesítését a Készenléti Rendőrség Műszaki és Üzemeltetési Igazgatóság Műszaki Osztály vezetője kezdeményezi a hitelesítésre feljogosított szervezetnél, a sebességmérő fennálló hitelessége érvényességi idejének lejáratára előtt.

A fix telepítésű KKEP készülékek eredeti hitelesítési bizonyítványának megőrzéséről az ORFK Gazdasági Főigazgatóság Informatikai Főosztály vezetője gondoskodik. A területi vagy helyi szerv által üzemeltetett sebességmérő esetében a hitelesítési bizonyítvány megőrzéséről a területi szerv vezetője gondoskodik.

A sebességmérés során – annak helyszínén – a kezelőnek rendelkeznie kell a sebességmérő érvényes eredeti hitelesítési bizonyítványának papíralapú másolatával. Ennek hiányában, vagy a sebességmérőre helyezett hitelesítési tanúsító jel rongálódása vagy hiánya esetén a kezelő nem folytathat sebességmérést.

Azon ellenőrzések során, amikor a jogsértés elkövetőjének megállítására a sebességmérő telepítési helyén vagy annak közelében kerül sor, a kezelő az elkövető kérésére, részére bemutatja a hitelesítési bizonyítvány másolatát, illetve – ha a körülmények lehetővé teszik – a jogsértést bizonyító képi dokumentumot. Szolgálati érdekből a helyszíni bemutatást az intézkedő rendőr – az indokok megjelölésével – jogosult megtagadni, mely esetben a kérést és az elutasításának indokát jelentésben kell rögzítenie.

Sebességmérővel joghatással járó mérést kizárólag az adott típusra érvényesített kezelői igazolvánnyal rendelkező személy végezhet.

Az online adattovábbításra alkalmas sebességmérővel a közlekedési jogsértésekről készített és az azzal összefüggő képi dokumentációt a sebességmérő kezelője a szolgálat során annak befejezéséig, de legkésőbb a szolgálata során történt első üzembe helyezés időpontjától számított 12 órán belül online módon továbbítja a további eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz.

Az online adattovábbításra nem alkalmas sebességmérővel készített felvételeket, valamint az adott ügghöz tartozó dokumentációt a sebességmérő kezelője legkésőbb a szolgálat befejezéséig feltölti a Robotzsaru rendszerbe, azok tárolása és a további eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő továbbítása érdekében. Külön szabályok vonatkoznak továbbá a telepített kezelői felügyelet nélkül működő sebességmérőkre.

A sebességmérés technikai végrehajtásának részletes szabályait a sebességméréssel összefüggő feladatokról szóló 6/2022. (II. 4.) ORFK utasítás tartalmazza.

2.2. Ittasság-ellenőrzés

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség ittasság-ellenőrzési tevékenységének alapjait, a tevékenység célját, az alkalmazott technikai eszközök jellemzőit, az eszközök kezelésének feltételeit, illetve a vonatkozó eljárási szabályok lényegét.

A szeszes ital fogyasztásából származó alkohol szervezetben való jelenléte ellenőrzésének és az ellenőrzéshez rendelkezésre álló eszközök és mintavételi lehetőségek alkalmazásával kapcsolatosan az ittasság ellenőrzéséről szóló 40/2018. (VI.29.) ORFK utasítás szerint kell eljárni a – közúti, vasúti, vízi és légi – közlekedés szabályai megtartásának jogszabályi felhatalmazás alapján történő ellenőrzése, továbbá mindazon személyek ellenőrzése során, akiknél a cselekmény elkövetése kapcsán a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol szervezetben való jelenléte vizsgálatot igényel. Kerékpárossal szemben ittasság ellenőrzésére akkor kerülhet sor, ha a kerékpárral közlekedő közlekedési magatartása, viselkedése vagy testi tünetei alapján felmerül annak a gyanúja, hogy szeszes ital fogyasztása miatt nincs biztonságos vezetésre képes állapotban, vagy magatartása felveti a Btk. 236. § (3) bekezdése szerinti bűncselekmény gyanúját.¹

¹ A KRESZ módosítása alapján 2014. július 19-től, amennyiben a kerékpáros biztonságos vezetésre képes állapotban van, esetében nem kell alkalmazni a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontjában a járművezető szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol jelenlétére vonatkozó tilalmat.

A rendőr feladatának ellátása során ittasság ellenőrzését kizárólag a rendszeresített elektromos légalkoholteszterrel (a továbbiakban: alkoholteszter) vagy hiteles elektromos légalkoholmérő berendezéssel (a továbbiakban: hiteles mérőeszköz) hajthat végre.

Az ittasság ellenőrzését alkoholteszterrel a cselekmény időpontját követően a lehető legrövidebb időn belül, de legkorábban a szeszesital-fogyasztás befejezésétől számított 10 perc elteltével kell végrehajtani.

Az ellenőrzés alá vont személyt az ittasságellenőrzés megkezdésekor szóban figyelmeztetni kell, hogy a légalkoholmérés megtagadása vagy sikertelen mintaadás esetén az ittasságellenőrzés elvégzése érdekében vér- és vizeletminta vételre előállíthatják. Az ellenőrzés alá vont személyt szóban nyilatkoztatni kell, hogy

- a** megértette-e a légalkoholmérés megtagadása vagy sikertelen mintaadás következményeire vonatkozó figyelmeztetést;
- b** van-e egészségügyi akadálya a légalkoholmérésnek;
- c** aláveti-e magát a légalkoholmérésnek;
- d** mikor fogyasztott utoljára szeszes italt;
- e** fogyasztott-e szeszes ital kivételével vezetési képességre hátrányosan ható egyéb szert (kábitószert, pszichotróp anyagot vagy új pszichoaktív anyagot).

Pozitív mérési eredmény esetén a további eljárás menete függ a jármű jellegétől. Közúti gépi meghajtású jármű esetén a kisebb fokú ittasság a közigazgatási bírság hatálya alá eső jogsértésnek, míg a súlyosabb fokú ittasság bűncselekménynek minősül.

Bűncselekménynek a vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású úszólétesítmény, illetve a gépi meghajtású közúti jármű vezetése akkor minősül, ha a vezető szervezetében 0,50 gramm/liter véralkohol-, illetve 0,25 milligramm/liter levegőalkohol-koncentrációnál nagyobb érték előidézésére alkalmas szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van.

E körbe nem tartozó esetek a következők:

Szabálysértés:

Vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, illetve nem gépi meghajtású vízi jármű esetén:

0,30 gramm/liter véralkohol-koncentrációt vagy 0,15 milligramm/litert légalkoholkoncentráció

- alatt 20.000 Ft helyszíni bírság, illetve az eljárásban 39.000 Ft pénzbírság;
- felett, ha nem minősül bűncselekménynek, 26.000 Ft helyszíni bírság, illetve az eljárásban 52.000 Ft pénzbírság jár.

Nem gépi meghajtású vízi jármű esetén 0,5 gramm/liter véralkohol-koncentráció vagy 0,25 milligramm/liter légalkohol koncentráció felett 33.000 Ft helyszíni bírság, illetve az eljárásban 65.000 Ft pénzbírság jár.

Közigazgatási bírság hatálya alá eső jogsértés

Ha az ittas vezetést gépi meghajtású közúti járművel követik el a közigazgatási bírság mértéke 0,30 gramm/liter véralkohol, vagy 0,15 milligramm/liter légalkohol érték alatt 39 000 Ft, a felett 100 000 Ft.

A fenti értékek bizonyítása hiteles mérőeszkővel végzett kilélegzett levegőminta vizsgálattal, vagy vér és vizeletminta vizsgálattal lehetséges. Nem kizárt azonban mintavétel hiányában az ittas állapot bizonyítása sem, ha elegendő bizonyíték áll rendelkezésre az italfogyasztás ténye, mennyisége, és ideje vonatkozásában, mely adatokból orvosszakértői véleménnyel bizonyítható lehet a szervezetben meglévő alkohol mennyisége.

Légalkohol vagy véralkohol?

A tudományos élet fejlődése lehetővé tette, hogy a korábban szinte kizárólagosan alkalmazott vérminta vizsgálati eljárás helyett egyre szélesebb körben alkalmazzuk a légalkohol-vizsgálatot. Áttörést a 2012-ben megjelent új Btk. jelentett, amely egyértelműen kimondja, hogy a véralkohol- és a légalkoholértékek között nincs érdemi, bizonyító erőben megnyilvánuló különbség, az ittas vezetés tényállása, bármelyik érték bizonyításával megvalósítható.

Kilélegzett levegő hiteles mérőeszkővel történő megvizsgálása érdekében előállítás csak akkor fogantatosítható, ha a hiteles mérőeszkővel történő vizsgálat jogszabályi feltételei az intézkedés alá vont személy előzetes szóbeli nyilatkozata alapján fennállnak, és az a cselekménytől számított 30 percen belül az első mintavétel végrehajtható. A hiteles mérőeszkővel történő mérés végrehajtása előtt a mérést végrehajtó (intézkedő) rendőr köteles meggyőződni arról, hogy a mérőeszköz alkalmas-e joghatással bíró (bizonyító erejű) mérés végzésére, azaz a mérőeszköz hitelesítése hatályos-e. Amennyiben a mérőeszköz nem minősül hitelesnek, azzal mérés nem hajtható végre.

A hiteles mérőeszköz alkalmazását „Jegyzőkönyv hiteles elektromos légalkoholmérő berendezéssel végzett ellenőrzéséről” kitöltésével kell rögzíteni.

Ha a hiteles mérőeszkővel történő mérés eredménye alkohol fogyasztására utal, újabb mérést kell elvégezni úgy, hogy arra az első méréstől számított legalább 30, de legfeljebb 45 perc elteltével kerüljön sor. A vizsgálati eredményt mindkét mérés alkalmával két példányban kell kinyomtatni, és azokat az intézkedés alá vont személlyel alá kell íratni. A Jegyzőkönyvet két példányban kell felvenni. A kinyomtatott vizsgálati eredmény és a Jegyzőkönyv egyik példányát a feljelentéshez, illetve amennyiben feljelentés megtételére nem kerül sor, akkor az intézkedésről készült jelentéshez kell csatolni. A vizsgálati eredmény és a Jegyzőkönyv másik példányát az intézkedés alá vont személynek át kell adni. A mérés végrehajtásán és a Jegyzőkönyv felvételénél a hiteles mérőeszköz kezelőjén kívül legalább egy intézkedő rendőrnek jelen kell lennie, és a Jegyzőkönyvet mindegyiküknek alá kell írniuk.

Ha egyik mérési eredmény sem haladja meg a 0,05 mg/l légalkoholértéket, azok további intézkedések alapjaként kizárólag akkor szolgálhatnak, amennyiben egyéb bizonyíték – így különösen az intézkedés alá vont nyilatkozata vagy tanúvallomás – áll rendelkezésre.

Amennyiben a légalkohol-mérés nem valósítható meg, mert az ellenőrzés alá vont személy nem tudja, vagy nem akarja megfűjni; ha a mért értéket kétségbe vonja; vagy ő maga vérvételt kér, ha a mintavételt 30 percen belül nem lehet megoldani, valamint ha egyéb, hátrányosan ható szer fogyasztása is, vagy a cselekményt követő alkoholfogyasztás felmerül, továbbá, ha személyi sérüléses baleset okozásával gyanúsítható, akkor vérminta és – lehetőleg közel azonos időben végzett – vizeletminta-vétel végrehajtása iránt – a rendőri intézkedés megkezdését követően a legrövidebb időn belül – kell intézkedni.

Ha a vizeletminta önkéntes biztosítása nem lehetséges, kétszeri vérmintavételre kell intézkedni úgy, hogy a második vérmintavételre az első vérmintavételtől számított legalább 30, de legfeljebb 45 perc elteltével kerüljön sor.

A vér- és vizeletvételre kizárólag erre a célra rendszerbe állított olyan szavatossá mintavételi egységdoboz alkalmazható, amelynek a mintavételi eszközöket magába foglaló doboza bontatlan (zárcímkéje ép). A mintavételi egységdoboz felnyitása és alkalmazása csak a mintavétellel érintett személy, az intézkedést fogantató rendőr és a mintát vevő orvos jelenlétében történhet. Kivételként indokolt esetben a mintavételi egységdoboz felnyitásánál a mintavétellel érintett jelenléte mellőzhető, amelynek tényét és okát a rendőri jelentésben részleteiben rögzíteni kell.

2.3. Bódultság-ellenőrzés

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség bódultság-ellenőrzési tevékenységének alapjait, a tevékenység célját, az alkalmazott eszközök jellemzőit, az eszközök kezelésének feltételeit, illetve a vonatkozó eljárási szabályok lényegét.

A bódult állapot valójában a szeszes ital fogyasztásán kívül más, az emberi szervezetre, illetőleg a vezetési képességekre hátrányosan ható szer által okozott, legtöbbször tudatzavart állapotot jelent.

Az ittasság okozta tudatzavar bizonyítása egyszerűnek tekinthető, hiszen az emberi szervezetben egyetlen molekulát, az etil-alkohol molekulát keresve, jól kialakított technikai és módszertani megoldások alkalmazásával az az egy molekula detektálható, mérhető, és ebből a jogi következtetés levonható. Ugyanakkor a kábítószeres és pszichotróp anyagok, gyógyszerek fogyasztása esetében a bizonyítás legnagyobb nehézsége, hogy a hatóság valójában azt sem tudja, hogy mit keressen az ember szervezetében. Olyan sokféle anyagról tudunk, és még többről nem is tudunk, amely hát-

rányos befolyást jelent, és jelenléte a járművezető szervezetében veszélyes a közlekedés biztonságára. A másik nehézség a lebomlási szakasz különbsége. Az alkohol jó közelítéssel az idő függvényében lineáris lebomlást mutat, míg más szerekre ez nem mondható el, sőt a legtöbb szer már a felszívódás szakaszában az összetevőire bomlik, így a kimutatása még inkább nehézkes.

A rendőri intézkedés során okkal feltételezhető az intézkedés alá vont személy kábítószer-fogyasztása

- a az intézkedés alá vont személyen a kábítószer okozta bódult állapotra jellemző testi és pszichikai tünetek észlelhetők;
- b az intézkedés alá vont személyen az egyes kábítószerek fogyasztása okozta jellemző elvonási tünetek észlelhetők;
- c az intézkedés alá vont személy kimutatható időn belüli kábítószer-fogyasztásról nyilatkozik.

A kábítószer-fogyasztás gyanúját erősíti, ha mindezekon túlmenően:

- a az intézkedés alá vont személynél vagy közvetlen környezetében kábítószer gyanúját keltő anyag, vagy
- b az intézkedés alá vont személynél vagy közvetlen környezetében az egyes kábítószerek élvezetéhez használatos eszköz, tárgy található.

A Btk. – az ittas állapot fogalmával ellentétben – nem határozza meg a bódult állapot fogalmát, amely alatt azt kell érteni, hogy a személy szervezetében kimutatható az aktív állapotú hátrányosan ható szer, vagy annak biológiailag még aktív bomlásterméke.

A járművezető bódult állapotának gyanújára utal, ha:

- a a járművezető ittaság-ellenőrzésének eredménye negatív, és olyan testi és pszichikai tünetek észlelhetők, amelyekből bódult állapotra lehet következtetni; vagy
- b az ittaság ellenőrzés pozitív eredménye mellett olyan testi és pszichikai tünetek észlelhetők, amelyek a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol szervezetben való kizárólagos jelenléte esetére nem jellemzők, vagy a mért alkohol-koncentrációval nincsenek összhangban.

Fontos, hogy a tapasztaltakat összességükben kell megítélni. Mivel egyes testi és pszichikai tünetek előidézésére egyéb állapotok (fáradtság, betegség) is alkalmasak, illetve egyéb testi jelnek oka lehet a felelősségre vonást meg nem alapozó beavatkozás (egészségügyi kezelés) is, ezért az intézkedés alá vont személyt mindezekre vonatkozóan nyilatkoztatni kell.

Kábítószer-fogyasztás gyanúja esetén:

- a ha az intézkedés alá vont személyen a kábítószer okozta bódult állapotra jellemző testi és pszichikai tünetek észlelhetők vér- és vizeletminta vételére kell intézkedni a rendszeresített „A kábítószeres befolyásoltság (élő személynél) megállapítására alkalmas vér- és vizeletvételi – II. számú – egységdoboz” (a továbbiakban: II. számú egységdoboz);

- b** ha az kizárólag elvonási tünetek észlelése, vagy az eljárás alá vont nyilatkozata alapján merül fel, egyszeri vizeletvételre kell intézkedni a rendszeresített „A kábítószer-fogyasztás (élő személynél) megállapítására alkalmas vizeletvételi – I. számú – egységdoboz” (a továbbiakban: I. számú egységdoboz)

Amennyiben nyálminta helyszíni előszűrésére alkalmas rendszeresített eszköz áll rendelkezésre, úgy a járművezető bódult állapotának gyanúja esetén öt nyálminta adására kell kötelezni. Ezen gyanú hiányában viszont a járművezető a minta adására nem kötelezhető.

A járművezető bódult állapotának gyanúja esetén

Vér- és vizeletvételre is kell intézkedni. A mintákat a II. számú egységdobozban kell biztosítani.

A biológiai mintavétel alapját képező körülmények észlelését követő lehető legrövidebb időn belül kell végrehajtani a mintavételezést. Az I. és II. számú egységdoboz kizárólag kábítószer-fogyasztás vagy bódult állapot gyanúja esetén használható fel; kizárólag olyan egységdoboz alkalmazható, amely bontatlan (zárcímkéje ép). A mintavételi egységdoboz felnyitása és alkalmazása csak a mintavétellel érintett személy, az intézkedést foganatosító rendőr és a mintát vevő orvos jelenlétében történhet. Kivételesen indokolt esetben a mintavétellel érintett jelenléte mellőzhető, amelynek okát a rendőri jelentésben rögzíteni és indokolni kell.

A vér- és vizeletvétel végrehajtását azzal egy időben az I. és II. számú egységdobozban erre a célra elhelyezett jegyzőkönyvben is dokumentálni kell.

Kábítószer-fogyasztás vagy bódult állapot gyanúja esetén az intézkedés alá vont személy ruházatát, csomagját és a hozzá kapcsolható járművet minden esetben át kell vizsgálni. A tárgyi bizonyítási eszközként szóba jöhető kábítószer gyanúját keltő anyag, kábítószer élvezetéhez használatos eszközök, tárgyak feltalálása esetén a büntetőeljárás szabályoknak megfelelő lefoglalás érdekében kell intézkedni, amelynek végrehajtásáig a helyszínt biztosítani kell.

A további részletes szabályokat a bódító hatású szertől befolyásolt állapotú járművezetőkkel, valamint a kábítószerrel összefüggő bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyekkel szemben alkalmazandó rendőri intézkedésekről szóló 32/2014. (VIII. 25.) ORFK utasítás tartalmazza.

2.4. Biológiai minták ügykezelése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a vér- és vizeletminták rendőrségi ügyeleken történő tárolásának, nyilvántartásának és továbbításának rendjét, a vonatkozó szabályok alapjait.

A vér- és vizeletminták rendőrségi ügyeleteken történő tárolásának, nyilvántartásának és továbbításának rendjéről a 10/2008. (OT 7.) ORFK utasítás rendelkezik. A biológiai minták vételéhez az e célra rendszerbe állított, központilag beszerzett, sérülésmentes állapotban lévő egységcsomagokat (a továbbiakban: mintavételi eszköz) szabad felhasználni. A mintavételi eszköz felnyitása és alkalmazása csak a mintavétellel érintett személy, az intézkedést foganatosító rendőr és a mintát vevő orvos (rendőrorvos, háziorvos, valamint egészségügyi intézmény orvosa) jelenlétében történhet. Tekintettel arra, hogy helyi szerveknél ügyelet már nem működik, így a szolgálatirányító parancsnok a volt ügyeleti helyiségben a mintavételi eszközöket a bevételezés sorrendjében, manuális úton (ráírással) sorszámmal látja el, és a felhasználók részére történő kiadásukig oly módon tárolja, hogy illetéktelen személy ne férhessen hozzájuk.

A mintavételi eszközök felhasználók részére történő kiadását, felhasználás utáni visszavételét, valamint az utasítás mellékleteiben meghatározott nyilvántartások vezetését a szolgálatparancsnok végzi.

A szabályszerűen lezárt, biológiai mintát tartalmazó egységcsomagot az intézkedő rendőr – szolgálati (szolgálatellátási) helyére történő bevonulása után – az illetékes szerv szolgálatparancsnoka részére azonnal, a biológiai minta vételének alapjául szolgáló cselekményről (eseményről) készült feljelentést (jelentést) a szolgálati előjárójának soron kívül átadja.

A szolgálatparancsnoknak a biológiai mintát tartalmazó doboz átvételekor ellenőrizni kell a mintavételi eszköz azonosíthatóságát, épségét, sérülésmentességét, szabályos lezártságát, az orvosi bélyegzőlenyomatok meglétét, az orvos aláírását, amelynek át kell érnie a zárócímkén és a műanyag mintavételi dobozon. Rögzíteni kell az intézkedő rendőr nevét, rendfokozatát, a mintavétel időpontját, az intézkedés alá vont személy nevét, születési idejét, lakcímét (elérhetőségét), a mintavétel okát, a mintavételi eszköz visszavételének időpontját, továbbá a visszavevő ügyeletes vagy szolgálatirányító parancsnok aláírását.

A rendőri szerv épületében az átvett biológiai mintát tartalmazó dobozt annak továbbításáig az erre kijelölt helyiségben lévő és kizárólag a biológiai minta tárolására rendszeresített, zárható hűtőszekrényben kell tárolni. A hűtőszekrény kulcsát a szolgálatirányító parancsnoknak a szolgálati ideje alatt magánál vagy felügyelete alatt kell tartania. A vér- és vizeletminta vételi egységdobozokat a parancsnok köteles rendszeresen, de legalább havonta egy alkalommal ellenőrizni. Az ellenőrzés során ki kell térni a főnyilvántartási számmal ellátott nyilvántartás vezetésének pontosságára, évenkénti lezárására, a mintavételi egységdobozok szavatossági idejére is.

A 10/2008. ORFK utasítással összhangban a területi, helyi sajátosságoknak és a kialakított gyakorlatnak megfelelően a rendőri szerv épületében a biológiai mintavételi eszközök kezelésének rendjét szabályozza

- a** a Készenléti Rendőrség parancsnoka;
- b** a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója;
- c** a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok vezetője;

- d a kapitányságvezető;
- e a határrendészeti kirendeltségvezető.”

További szabályokat tartalmaz

- a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet;
- a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatal raktározásának és használatának szabályozásáról szóló 1/1968. (V. 12.) BM-EÜM együttes rendelet;
- a közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri-eljárás szabályairól szóló 60/2010. (OT 34.) ORFK utasítás.

3. Közigazgatási bírságolás a közúti közlekedés során

3.1. A közigazgatási szankció

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség által folytatott közigazgatási eljárások során alkalmazandó szankciók jogi alapjait és általános szabályait.

A közigazgatási jogsértések esetén a bírság kiszabásának általános szabályait a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény tartalmazza.

A **közigazgatási szabályszegésért való felelősség megállapítása esetén** a közigazgatási hatóság közigazgatási szankciót alkalmaz.

Közigazgatási szabályszegés esetén a következő közigazgatási szankciók alkalmazhatók a törvény 2.

§ értelmében:

- figyelmeztetés;
- közigazgatási bírság;
- tevékenység végzésétől történő eltiltás;
- elkobzás.

Törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet további közigazgatási szankciókat állapíthat meg.

Figyelmeztetés

A figyelmeztetéssel a hatóság rosszallását fejezi ki az általa megállapított közigazgatási szabályszegés elkövetése miatt, és újabb szankció kilátásba helyezésével felszólítja az ügyfelet, hogy a

jövőben tartózkodjon a közigazgatási szabályszegés elkövetésétől. Figyelmeztetés szankciót alkalmazhat a hatóság, ha törvény vagy törvény felhatalmazása alapján önkormányzati rendelet közigazgatási bírság kiszabását írja elő. Figyelmeztetés alkalmazásának akkor van helye, ha közigazgatási szabályszegés elkövetése miatt más szankció nem alkalmazható, vagy ha a közigazgatási szabályszegés az elkövetés körülményeire tekintettel csekély súlyú, és a figyelmeztetéstől kellő visszatartó hatás várható.

A hatóság figyelmeztetés szankciót alkalmaz a közigazgatási szabályszegést elkövető ügyféllel szemben, ha az ügyfél számára kötelezettséget állapít meg, és a kötelezettséget megállapító döntésben más szankciót nem alkalmaz.

Törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet meghatározott ügyek vonatkozásában a figyelmeztetés alkalmazásának kizárásáról rendelkezhet, ha az adott ügyben csekély súlyú szabályszegés nem merülhet fel.

Tevékenység végzésétől történő eltiltás

Tevékenység végzésétől történő eltiltásnak kell tekinteni minden olyan közigazgatási szankciót, amellyel a hatóság az ügyfél valamilyen jogosultsága gyakorlását meghatározott időre vagy jogszabályban meghatározott feltétel bekövetkezéséig megvonja vagy korlátozza. Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, a közigazgatási hatóság eltilthatja a tevékenység végzésétől az ügyfelet, ha

- a** a jogsértés emberi életet, testi épséget vagy egészséget sért vagy veszélyeztet,
- b** a jogsértésre – kora, anyagi és szociális helyzete, fogyatéka, egészségi állapota, megváltozott munkaképessége, cselekvőképességének korlátozása miatt – különösen kiszolgáltatott személlyel szemben került sor, vagy
- c** a jogsértés az eljárás megindulását megelőző egy éven belül legalább három alkalommal került megállapításra.

A tevékenység végzésétől történő eltiltás a döntés véglegessé válásától számított 45 napnál hosszabb időre nem szólhat.

Abban az esetben, ha az eltiltás alkalmazása a hatóság mérlegelésétől függ, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, a mérlegelést a közigazgatási bírság kiszabásánál meghatározott szempontok alapján végzi.

Közigazgatási bírság

Közigazgatási bírság minden, a közigazgatási hatóság által közigazgatási szabályszegésért kiszabott bírság. Közigazgatási bírságot szab ki a közigazgatási hatósági eljárás során a hatóság, ha törvény vagy törvény felhatalmazása alapján önkormányzati rendelet bírság kiszabását teszi lehetővé,*

- a) a Nyilvántartásba a hatósági eljárás megindításának napját megelőző egy éven belül az ügyfél vonatkozásában közigazgatási szankciót megállapító döntést jegyezték be, és
- b) a hatóság nem figyelmeztetés alkalmazásáról dönt.

A fenti a) pontja szerint feltétel szempontjából nem minősül szankciót megállapító döntésnek, ha az elkobzást az ügyfél felelősségének megállapítása nélkül szabták ki. A hatóság a figyelmeztetés szankció alkalmazása feltételeinek teljesülése esetén is közigazgatási bírság szankciót alkalmaz, ha

- a) a jogsértés emberi életet, testi épséget vagy egészséget sért vagy veszélyeztet, vagy annak következményeképpen környezetkárosodás, környezetszennyezés vagy környezetveszélyeztetés következett be;
- b) kiskorú személyek védelmét célzó jogszabályi rendelkezés megsértésére került sor;
- c) a jogsértésre – kora, anyagi és szociális helyzete, fogyatékossága, egészségi állapota, megváltozott munkaképessége, cselekvőképességének korlátozása miatt – különösen kiszolgáltatott személlyel szemben került sor; vagy
- d) törvény vagy eredeti jogalkotói hatáskörben kiadott kormányrendelet meghatározott ügyek vonatkozásában a figyelmeztetés alkalmazásának kizárásáról rendelkezik.

Közigazgatási bírság kiszabása esetén a hatóság az eset összes lényeges körülményét, különösen az **alábbiakat mérlegelve dönt a bírság összegéről:**

- a) a jogsértéssel okozott hátrányt, ideértve a hátrány megelőzésével, elhárításával, helyreállításával kapcsolatban felmerült költségeket, illetve a jogsértéssel elért előny mértékét;
- b) a jogsértéssel okozott hátrány visszafordíthatóságát;
- c) a jogsértéssel érintettek körének nagyságát;
- d) a jogsértő állapot időtartamát;
- e) a jogsértő magatartás ismétlődését és gyakoriságát;
- f) a jogsértést elkövető eljárást segítő, együttműködő magatartását; valamint
- g) a jogsértést elkövető gazdasági súlyát.

A fenti rendelkezéseket nem kell alkalmazni, ha törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet a bírság összegére vonatkozóan mérlegelést nem tesz lehetővé. A közigazgatási bírság felső határa természetes személyek esetén 1 millió forint, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek esetén 10 millió forint lehet.

Az önkormányzati rendelet alapján megállapítható közigazgatási bírság felső határa természetes személyek esetén 200 ezer forint, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek esetén 2 millió forint lehet.

A hatóság mérlegelési jogkörében meghatározható közigazgatási bírságösszeg esetén a kiszabható közigazgatási bírság mértéke legfeljebb a törvényben, a kormányrendeletben vagy az önkormányzati rendeletben meghatározott közigazgatási bírságösszeg felső határának fele lehet, ha a Nyilvántartásba a hatósági eljárás megindításának napját megelőző 3 éven belül az ügyfél vonatkozásában közigazgatási bírság szankciót megállapító döntést nem jegyezték be.

A hatóság közigazgatási bírság kiszabása feltételeinek teljesülése esetén – a célszerűség figyelembevételével, mérlegelése alapján – közigazgatási bírsággal helyszíni bírságot szabhat ki, ha a helyszíni intézkedés alkalmával az ügyfél a jogsértést teljes mértékben elismeri, és azt törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet lehetővé teszi.

A jogsértés teljes mértékben való elismerésével az ügyfél lemond a helyszíni bírsággal szemben őt megillető jogorvoslati jogról.

A helyszíni bírság kiszabását megelőzően az ügyfelet tájékoztatni kell a jogorvoslati jogról történő lemondás és a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről, továbbá a hatóság által megállapítható bizonyítékok köréről. A helyszíni bírságról szóló döntést a hatóság a helyszínen közli az ügyféllel. A döntés indoklásában elegendő az ügyfélnek a jogsértés elismeréséről szóló írásbeli nyilatkozatát rögzíteni.

Törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a kiszabott helyszíni bírság összege nem lehet magasabb, mint az ugyanezen tényállás mellett megállapítható közigazgatási bírság legmagasabb összegének negyede.

Önkormányzati rendelet alapján kiszabható helyszíni bírság felső határa természetes személyek esetén 50 ezer forint, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek esetén 500 ezer forint lehet. A kiszabott közigazgatási bírság összege nem lehet alacsonyabb, mint az adók módjára történő végrehajtás szabályai szerinti legkisebb behajtható összeg.

Elkobzás

A hatóság elkobozza azt a dolgot,

- a) amelyet a jogsértés elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak;
- b) amelynek birtoklása jogszabályba ütközik, vagy amely veszélyezteti a közbiztonságot;
- c) amely jogsértés elkövetése útján jött létre;
- d) amelyre a jogsértést elkövették, vagy amelyet a jogsértés befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak;
- e) amelyet a jogsértő a jogsértés elkövetéséért a tulajdonostól vagy annak hozzájárulásával mástól kapott.

Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az a) és d) pontok esetében

- a) az elkobzást nem lehet elrendelni, ha a dolog nem a jogsértő tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos a jogsértésről előzetesen tudott, és abba beleegyezett;
- b) az elkobzás kivételesen mellőzhető, ha az a jogsértőre vagy a dolog tulajdonosára a jogsértés súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.

A közigazgatási szankción belül a közigazgatási bírság jogintézménye 2008-ban került be a magyar közlekedési jogba. Indoka az volt, hogy a szabálysértési eljárásokban a vallomásmegtagadás visszaélésszerű tömeges előfordulása miatt a felelősségre vonás gyakorlatilag ellehetetlenült. A közigazgatási jog területén pedig lehetőség volt az üzemeltetői felelősség bevezetésére, vagyis a tényleges jogsértő személyének megállapítása nélkül szankció alkalmazására. A jogintézmény kétségtelenül jelentős javulást hozott a közlekedésbiztonság területén.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (1) bekezdésben és a 21. §-ban megfogalmazott jogsértések vonatkozásában az eljárás lefolytatására az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) előírásai az irányadók.

A Kkt. 20. § (1) bekezdése sorolja fel a közigazgatási bírság hatálya alá eső jogsértéseket, amelyek között megtalálhatók a meghatározott engedélyhez és meghatározott okmány meglétéhez kötött belföldi vagy nemzetközi közúti közlekedési szolgáltatásra (áru fuvarozásra és személyszállításra), a meghatározott okmány meglétéhez kötött saját számlás áru- és személyszállításra, a közúti szállítás szociális előírásaira, a vezetési időre, a szünetre, illetve a megszakításra és a pihenőidőre vonatkozó szabályok megszegői mellett a közúti közlekedési szabályok közül

- a megengedett legnagyobb sebességre („gyorshajtás”);
- a biztonsági öv használatára;
- a járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülék jelzéseire;
- a járművezető szervezetében a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol tilalmára („ittas vezetés”);
- a vasúti átjárón való áthaladásra;
- a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre (zóna), a kötelező haladási irányra;
- az autópálya leállósávjának igénybevételére
vonatkozó rendelkezések megsértői.

Ide tartozik még – sok más szabályszegés mellett az útdíjköteles útszakaszok használatáért fizetendő, megtett úttal arányos útdíjra, továbbá a Nemzeti Tengelysúlymérő Rendszer keretében végzett mérés eredménye befolyásolásának tilalmára vonatkozó rendelkezések megszegése is.

A fentiek mellett a Kkt. 21. §(1) bekezdése kimondja, hogy a gépjármű üzemben tartója felel azért, hogy az általa üzemeltetett gépjárművel

- a megengedett legnagyobb sebességre;
- a vasúti átjárón való áthaladásra;
- járműforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülék jelzéseire;
- a megengedett legnagyobb össztömeget vagy tengelyterhelést meghaladó járművek közúti közlekedésére;
- a gyorsforgalmi út leállósávjának, leállóöblének igénybevételére;

- a behajtási tilalomra, a korlátozott övezetre (zóna), a kötelező haladási irányra;
- a természet védelmére;
- a díjköteles útszakaszok használatáért fizetendő, megtett úttal arányos útdíjra;
- a Nemzeti Tengelysúlymérő Rendszer keretében végzett mérés eredménye befolyásolásának tilalmára vonatkozó – külön jogszabályban meghatározott – egyes előírások betartására kerüljenek.

E felsorolás tehát az objektív felelősség körébe tartozó közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegéseket tartalmazza.

A közlekedés körében kiszabható bírságok esetében a jogszabály jelenleg a jogsértések döntő többségénél nem teszi lehetővé a mérlegelést, és nem teszi lehetővé az elkobzás alkalmazását.

Szabálysértés:

Vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, illetve nem gépi meghajtású vízi jármű esetén:

- 0,30 gramm/liter véralkohol-koncentrációt vagy 0,15 milligramm/litert légalkoholkoncentráció
 - alatt 24 000 Ft helyszíni bírság, illetve az eljárásban 46 800 Ft pénzbírság
 - felett, ha nem minősül bűncselekménynek, 31 200 Ft helyszíni bírság, illetve az eljárásban 62 400 Ft. pénzbírság jár.

Nem gépi meghajtású vízi jármű esetén 0,5 gramm/liter véralkohol-koncentráció vagy 0,25 milligramm/litert légalkohol koncentráció felett 39 600 Ft helyszíni bírság, illetve az eljárásban 78 000 Ft. pénzbírság jár.

Közigazgatási bírság hatálya alá eső jogsértés:

Ha az ittas vezetést gépi meghajtású közúti járművel követik el a közigazgatási bírság mértéke 0,30 gramm/liter véralkohol, vagy 0,15 milligramm/liter légalkohol érték alatt 50 000 Ft, a felett 156 000 Ft.

3.2. A használattal arányos útdíjjal kapcsolatos szabályok ellenőrzése

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a megtett úttal arányos útdíjhoz kapcsolódó alapfogalmakat és a rendőrség e területen végzett munkájának alapjait.

2013. július 1-jétől Magyarország gyorsforgalmi útjain, főútjain a 3,5 tonna feletti megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó tehergépjárművek útdíjat kötelesek fizetni, amelynek az ellenőrzésével és szankcionálásával kapcsolatos feladatokat a rendőrség is teljesíti. Az ellenőrzés a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság által üzemeltetett informatikai rendszer (UD rendszer) által szolgáltatott adatok alapján a jogosulatlan úthasználattal érintett járművekkel kapcsolatos, közigazgatási bírság kiszabására irányuló, nyílt rendőri ellenőrzés.

Az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló törvényben foglalt, rendőri szerveket érintő feladatok végrehajtásáról szóló 16/2014. (V. 30.) ORFK utasítás alapján az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló 2013. évi LXVII. törvény, és a végrehajtásáról szóló 209/2013. (VI. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.), valamint az útdíj mértékéről és az útdíjköteles utakról szóló 25/2013. (V. 31.) NFM rendelet rendelkezései alapján végrehajtott ellenőrzést kizárólag az erre a célra kiképzett, az ellenőrzés helye szerint illetékes területi vagy helyi rendőri szerv állományába tartozó vagy oda vezényelt rendőr végezhet. Az ellenőrzés történhet állandó ellenőrzőpontokon (épületben, gépjárművel), valamint mozgó ellenőrzésként. Az ellenőrzési feladatot ellátó rendőr ezen tevékenység végzése alatt – az Rtv.-ben foglalt intézkedési kötelezettség teljesítését kivéve – egyéb, nem közlekedésrendészeti ellenőrző tevékenységre csak a területi rendőri szerv helyettes vezetője vagy annál magasabb beosztású rendőri vezető utasítása alapján vehető igénybe.

Útdíjköteles gépjárművet ellenőrzés céljából kizárólag akkor lehet megállítani, ha az UD rendszer automatikus értesítése vagy az abból történő lekérdezés alapján a járművel kapcsolatosan jogosulatlan úthasználat gyanúja merült fel.

Ha az UD rendszer rövid időn belül, egymást követően több útdíjköteles gépjármű jogosulatlan úthasználatát jelzi, csak annyi járművet kell megállítani és ellenőrzés alá vonni, amennyi az ellenőrzés helyszínének adottságai és az ellenőrzés időpontja alapján biztonságosan, a közúti forgalom zavarása nélkül ellenőrzés alá vonható, illetve nem késlelteti jelentősen a megállított járművek ellenőrzésének megkezdését.

Jogsértés esetén az eljáró hatóság a meghatározott közigazgatási bírságot szabja ki. Ha a külföldivel (járművezetővel, üzembentartóval) szemben kiszabott bírságot vagy a pénzkövetelést a helyszínen nem fizetik meg, úgy a megfizetés igazolásáig – a vonatkozó jogszabályi feltételek fennállása esetén, a jogszabályi előírások figyelembevételével – indokolt a jármű visszatartását elrendelni.

4. A közlekedési balesetek és a közlekedési bűncselekmények esetén követendő eljárások

4.1. A közlekedési balesethez kapcsolódó alapfogalmak

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közlekedési baleset fogalmát, a balesetek csoportosítását, illetve a baleset kimenetele alapján szükséges jogi besorolást.

A közlekedési balesetekkel kapcsolatos fogalmakat és a rendőri eljárás szabályait a közlekedési balesetek és a közlekedés körében elkövetett bűncselekmények esetén követendő rendőri eljárás szabályairól szóló 60/2010. (OT 34.) ORFK utasítás határozza meg.

Közlekedési baleset

A legalább egy mozgó közúti, vasúti, vízi vagy légi jármű, továbbá – a közúti közlekedés körében – állatot hajtó (vezető) személy részvételével, vagy ilyen jármű mozgásából eredően bekövetkezett, általában a közlekedési szabályok szándékos vagy gondatlan megszegésével gondatlanságból, illetőleg vétlenül előidézett olyan váratlan esemény, amellyel ok-okozati összefüggésben egy vagy több személy meghalt, megsérült vagy dologi kár keletkezett.

A közúti közlekedési balesetek kimenetelük szerint 4 nagy kategóriába sorolhatók:

- anyagi káros;
- könnyű sérüléssel (8 napon belül gyógyuló);
- súlyos sérüléssel (8 napon túl gyógyuló);
- halálos kimenetelű.

A balesetek kivizsgálásával kapcsolatos eljárások során egyéb minősítő körülmények is megállapításra kerülnek, amelyek alapján meghatározásra kerül az eljárás típusa. A tényállás és a rendőri jelentések alapján alapvetően a szignáló parancsnok felelőssége, hogy milyen eljárás kerül lefolytatásra. Az eljárások megindításánál az okozó által másnak okozott sérülés az irányadó.

Szabálysértési eljárásra kerül sor általában a közúti közlekedés rendjének megzavarása tényállás megvalósítása miatt. Ez lehet személyi sérülést nem okozó, kizárólag anyagi kárral járó baleset, és másnak csak könnyű sérülést okozó baleset.

Az okozó által másnak legalább súlyos sérülést eredményező balesetek esetén büntetőeljárásra kerül sor. A Btk. ezen felül további minősítő körülményeket állapít meg, amelyekhez különböző büntetési tételeket társít. **Ezek a minősítő körülmények lehetnek:**

- a maradandó fogyatékoság;
- a súlyos egészségromlás;
- a halálos eredmény;
- a kettőnél több ember halála;
- a tömegszerencsétlenség;
- a halálos tömegszerencsétlenség.

Tömegszerencsétlenség, ha legalább egy személy súlyos testi sértést, és legkevesebb 9 más személy pedig legalább könnyű testi sértést szenvedett.

Halálos tömegszerencsétlenség, ha legalább egy személy meghal, és további legalább 9 más személy legalább könnyű testi sértést szenved.

A büntetőjogban az egyes tényállások megítélése során a közlekedési ágazatok szerint is lehet különbséget tenni. A Btk. XXII. fejezete viszont csak a közúti baleset okozását nevesíti külön, ami a KRESZ szerinti járművezető vagy állatot hajtó személy részvételével kapcsolatos. Ha a vasúti, a vízi vagy a légi közlekedéssel kapcsolatosan következik be baleset, azt a jogalkotó nem balesetként, hanem az adott közlekedési ágazat gondatlan veszélyeztetésének tekinti. Ezekben az esetekben az adott közlekedési ágazatra vonatkozó szabályok megszegése a mérvadó.

A közlekedés körében bűncselekményt nem csak baleset okozással lehet elkövetni. A Btk. több szándékos cselekményt is felsorol. Itt kell megemlíteni az ittas vagy bódult állapotban elkövetett járművezetést vagy a cserbenhagyást. Meg kell továbbá említeni a segítségnyújtás elmulasztását, ami nem tartozik a közlekedési bűncselekmények fejezetébe, ám ennek ellenére sajnos gyakran merül fel közlekedési baleset helyszínén.

4.2. A balesetek miatti eljárások rendje

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közlekedési baleset helyszínén végzett rendőri tevékenység általános szabályait, különös tekintettel a hatásköri előírásokra, valamint példákat tudjon felsorolni a baleset helyszínén rögzítendő körülmények közül.

A baleseti helyszínelésre beosztott állománynak a balesetről történt tudomásszerzést követően a lehető legrövidebb időn belül ki kell vonulnia a helyszínre, és meg kell kezdeni a tényállás tisztázását. A helyszíni munkát **gyorsan, precízen, szakszerűen, rekonstruálhatóan és hitelesen** kell lefolytatni.

Szemle megtartása kötelező, ha a balesettel összefüggésben bűncselekmény gyanúja vagy rendkívüli halál merül fel, illetőleg ha – szabálysértés gyanúja miatt – a szabálysértési eljárás helyszíni megindítására kerül sor, amelyről jegyzőkönyvet kell felvenni. A szemléket a megfelelő eljárásjogi szabályoknak megfelelően kell lefolytatni.

A szemlét **jegyzőkönyvben** kell rögzíteni, ami magába foglalja a helyszín állapotának leírását, a mérések eredményét tartalmazó helyszínvázlatot, valamint a rögzített fénykép- (videó-) felvételeket. Figyelmeztetést alkalmazni vagy helyszíni bírságot kiszabni csak abban az esetben lehet, ha a baleset személyi sérülést nem eredményezett, és közlekedési vagy közlekedés körében elkövetett más bűncselekmény gyanúja nem merül fel.

A maradandó fogyatékoságot, tömegszerencsétlenséget vagy halált eredményező balesetek esetén, illetve ha a Btk. által háromévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel fenyegetett bűncselekmény gyanúja merült fel, vagy arra az előjáró utasítást ad, a szemlét bizottságnak kell lefolytatnia.

A bizottság a közlekedési baleset helyszínén történő eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező rendőri szerv, illetve ügyészség tagjaiból, a szemle végrehajtása céljából létrehozott, legalább 2 főből álló csoport, amit a bizottságvezető irányít.

A bizottságvezetői feladatokat – kivéve, ha az ügyész veszi át a bizottság vezetését, vagy ha a késelem elháríthatatlan kárral vagy veszéllyel járna – a baleset helye szerint illetékes, hatáskörrel rendelkező rendőri szerv vezetője által az alábbi személyek közül kijelölt köteles ellátni:

- szerven belüli feladatmegosztásnak megfelelő szervezeti elem vezetője, vagy a szervezeti elem állományába tartozó tiszti rendfokozatú vagy vizsgáló beosztású személy,
- rendőri szerv állományába tartozó vezető beosztású személy, illetve
- autópálya alosztály esetén szolgálatparancsnok.

A bizottságvezető felel a helyszíni tevékenység jog- és szakszerűségéért, valamint a törvényességért.

A helyszíni tevékenység során rögzíteni kell a helyszín jellemzőit, sajátosságait, a résztvevő személyek, valamint járművek adatait, így különösen:

- a baleset helyének pontos megnevezését és megjelölését, az alkalmazandó közlekedési szabályok szerinti besorolását, az időjárási, látási, forgalmi és útviszonyokat;
- a baleset helyszínének általános és speciális jellemzőit, a baleset helyszínének méreteit;

- a látást, láthatóságot, észlelést, észlelhetőséget befolyásoló körülményeket, a megvilágítás jellemzőit;
- a közlekedési pálya méreteit, minőségét, állapotát, esetleges hibáit, a forgalom-szervezési sajátosságait, a közlekedést szabályozó jelzéseket, az útszakaszon a járművekre vonatkozó megengedett legnagyobb sebességérték(ek)et;
- a forgalomirányítás módját és annak rendjét, az ott lebonyolódó forgalom jellemzőit, összetételét;
- a járművek, forgalomtechnikai eszközök és egyéb tárgyak elhelyezkedését;
- a baleset következtében a közlekedési pályán, járművekben és személyeken bekövetkezett változásokat (nyomokat);
- a személyekre vonatkozó adatokat (személyazonosító adatokat, lakcím, telefonszám, járművezetők esetén a vezetésre jogosító okmány megnevezése, sorszáma, orvosi érvényességi ideje, érvényesített kategóriák, és azok megszerzésének dátuma stb.);
- a személyekre vonatkozó jellemzőket (biztonságos közlekedés szempontjából jelentőséggel bíró csökkent képesség, a sérült vagy meghalt személy jellemzői, a passzív biztonsági eszközök használatára vonatkozó megállapításokat, és a vezetési képességre hátrányosan ható szer, alkoholos befolyásoltság tüneteit, továbbá ezek fogyasztására utaló jeleket);
- a járművekre vonatkozó adatokat (pl. tulajdonos adatai, hatósági jelzés, jármű kategóriája, gyártmánya, típusa, színe, tömeg adatai, szállítható személyek száma, felelősségbiztosítás megléte);
- a járművekre vonatkozó jellemzőket (pl. műszaki állapotra vonatkozóan adatok, aktív és passzív biztonsági berendezések megléte, világító-, jelzőberendezések állapota).

4.3. A rendőrség állományát érintő balesetekre vonatkozó eljárások rendje

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az eljárási rendet arra vonatkozóan, ha a közlekedési balesettel érintett személy rendőr, illetve rendőri vezető.

Az általános szabályoktól eltérően, a helyszíni munka elfogulatlan és részrehajlástól mentes lefolytatása érdekében, amennyiben a helyszíni eljárásra kötelezett rendőri szerv szerinti vármegyei rendőrfőkapitány, illetve Budapest rendőrfőkapitánya, vagy azok helyettesei, valamint valamely vármegyei közlekedésrendészeti osztály vezetője a baleset résztvevője, a helyszíni eljárást másik (szomszédos) vármegyei rendőr-főkapitánysághoz tartozó rendőri szervnek kell lefolytatnia.

Amennyiben a baleset érintette a helyszíni eljárásra kötelezett szervezeti elem állományába tartozó rendőr, a helyszíni eljárást a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság vezetője által kijelölt másik rendőrkapitányságnak, vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság szervezeti elemének állományába tartozó rendőr esetén pedig a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság vezetője által kijelölt valamelyik rendőrkapitányságnak, eljárási hatáskörrel rendelkező rendőrkapitányság hiányában az ORFK Ügyeleti Főosztály Ügyeleti Osztály által kijelölt másik vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságnak kell lefolytatnia. Ezen eljárási rend független a baleset kimenetelétől és attól, hogy szolgálatban vagy szolgálaton kívüli rendőr az érintett.

5. A megkülönböztető jelzések használata

5.1. A megkülönböztető jelzések használata

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a megkülönböztető jelzéseket, azok használatának szabályait, a szükséges személyi feltételeket és a használatához kapcsolódó eljárási és dokumentálási rendet.

Megkülönböztető jelzés használatának csak a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól szóló 12/2007. (III. 13.) IRM rendeletnek megfelelően felszerelt és közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II.5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) szabályainak megfelelően működtetett fény és hangjelzés együttes alkalmazása minősül.

A KRESZ szerint a megkülönböztető fény- és hangjelzését együttesen használó gépjármű vezetője a közúti jelzéseket – a rendőri karjelzést és a vasúti átjárót biztosító jelzőberendezések jelzéseit kivéve –, illetőleg a KRESZ szabályok közül a 24–43. §-okban megfogalmazott előírásokat nem köteles betartani, ha magatartásával a közlekedés biztonságát, a közlekedés egyéb résztvevőit, valamint a vagyonbiztonságot nem veszélyezteti, és **meggyőződött arról, hogy a közlekedés többi résztvevője az akadálytalan továbbhaladást lehetővé tette.** Fontos leszögezni, hogy e szabályhely valójában azt írja elő, hogy minden megkülönböztető jelzéseket használó jármű vezetője csakis abban az esetben szegheti meg a közlekedési szabályokat, ha meggyőződött arról, hogy a közlekedés többi résztvevője az ő jelenlétéről tudomással bír, és ennek megfelelően a továbbhaladás biztosítása érdekében a megfelelő forgalmi műveletet megtette. Mindebből következik a jogalkalmazói tapasztalat, hogy a megkülönböztető jelzéseket használó járművel bekövetkezett balesetek döntő többségében a megkülönböztető jelzéseket használó jármű vezetője a felelős.

Megkülönböztető hangjelzést álló járművön használni nem szabad, ha pedig a jármű olyan helyen áll meg, ahol a megállás egyébként tilos, a megkülönböztető fényjelzést működtetni kell.

Amennyiben a gépjármű kizárólag a megkülönböztető fényjelzést használja, akkor a gépjármű vezetője a megengedett legnagyobb sebességre vonatkozó rendelkezéseket figyelmen kívül hagyhatja, ha magatartásával a közlekedés biztonságát, valamint a személy- és vagyonbiztonságot nem veszélyezteti.

A hatályos rendelkezések alapján főszabályként a megkülönböztető jelzést csak abban az esetben szabad alkalmazni, ha a szolgálati jármű akadálytalan továbbhaladását a **feladat sürgőssége, a személy-, élet- és vagyonbiztonság indokolja,** és a használatra a szolgálati vagy a szervezetszerű – legalább alosztályvezető-helyettesi beosztású – vezető vagy az ügyeletes engedélyt vagy utasítást adott. Az engedély rádión vagy telefonon szóban is adható. Ha az ügyelet engedélyezi a használatot, akkor azt az ügyeleti naplóban rögzíteni kell.

Saját elhatározásból csak bizonyos feltételekkel használható megkülönböztető jelzés. Ilyen lehet az esetleges híradástechnikai lefedetlenség, az engedély adásra jogosult akadályoztatása, a késedelem, figyelemmel az élet- és vagyonbiztonságra, a közbiztonságra vagy a bűnüldözés érdekeire.

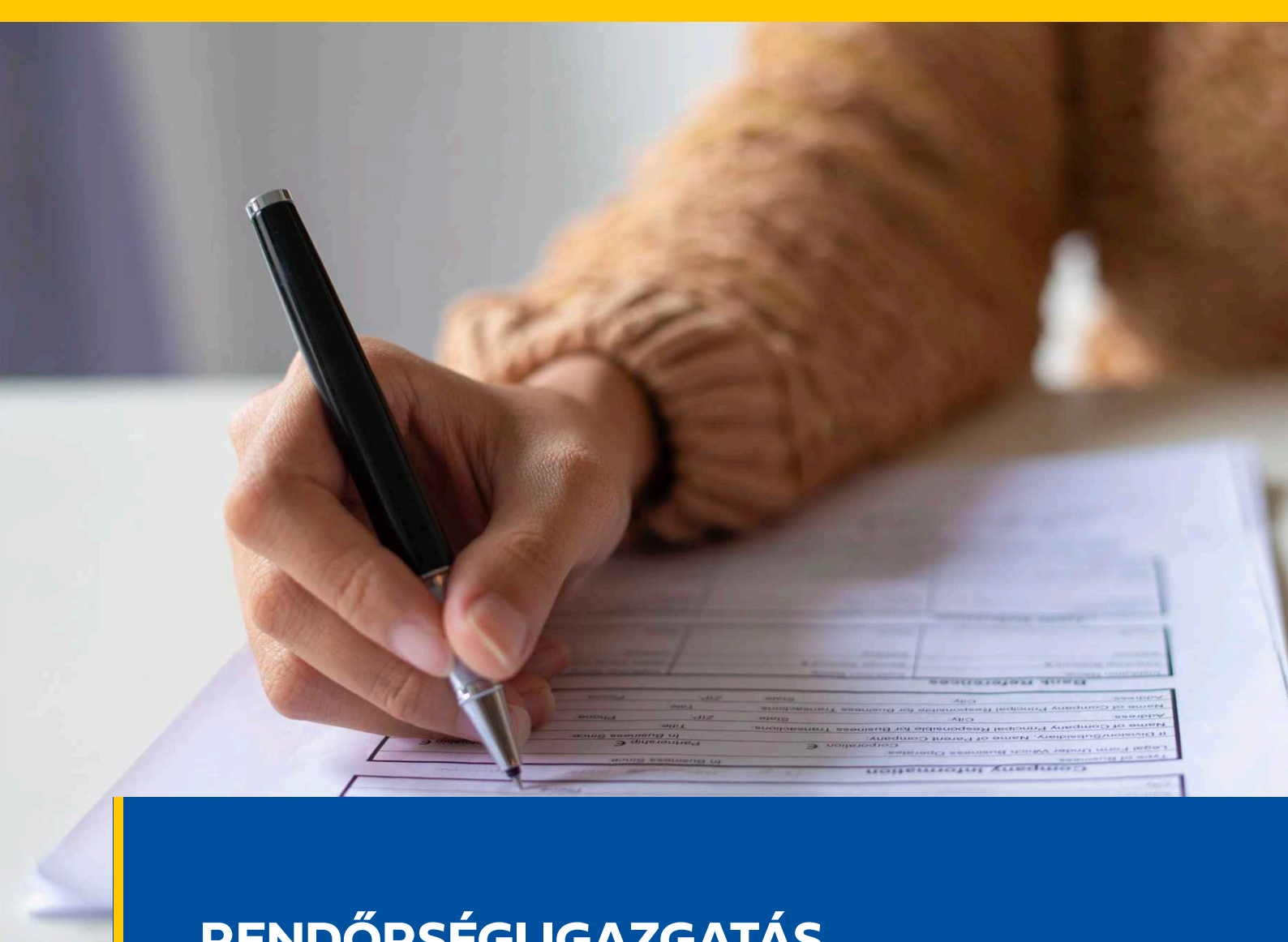
Megkülönböztető jelzést használó gépjárművet csak egészségügyi 2. alkalmassági kategóriával rendelkező és – hivatásos állományú esetében – a kötelezően előírt pszichológiai alkalmasság-vizsgálati „alkalmas”, emelt szintű vezetéstechnikai képzésen átesett, vagy PÁV I., egyéb állományú esetén érvényes PÁV I. minősítéssel rendelkező személy vezethet.

A gépjármű vezetője a megkülönböztető jelzés használatának kezdetét és annak befejezését, hely és időpont megjelölésével haladéktalanul köteles a rendszeresített gépjármű menetlevél 11. rovatába bejegyezni. Továbbá fel kell tüntetni a megkülönböztető jelzés használatának okát (pl. baleset, tüzeset, követés), valamint az engedélyt vagy utasítást adó nevét.

Beszámoltatáskor a gépjárművezető köteles az engedélyezővel vagy utasítást adóval a megkülönböztető jelzés használatáról szóló bejegyzését ellenjegyeztetni.

A részletes szabályokat a rendőrségi gépjárművek megkülönböztető jelzéseinek használatáról, valamint a gépjárművezetők pszichológiai alkalmassági vizsgálatáról szóló 63/2007. (OT 34.) ORFK utasítás tartalmazza.

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

VI. fejezet

Igazgatásrendészeti ismeretek

Írta: Dr. Haspel Orsolya r. alezredes

Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. Igazgatásrendészeti ismeretek	4
1.1. A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység rendszete	4
1.1.1. Alapvető fogalmak	4
1.1.2. Az engedélyek és igazolványok fajtái, hatályosságuk, a bejelentéshez kötött tevékenységek	4
1.1.3. A működési engedély és a hatósági bizonyítvány kiadásának feltételei	5
1.1.4. A rendőrségi hatósági ellenőrzés szabályai	5
1.1.5. Az engedélyek és igazolványok visszavonásának, illetve a bejelentéshez kötött tevékenység végzése megtiltásának szabályai	6
1.2. Fegyverengedélyügyi rendszet	6
1.2.1. A lőfegyverekről és lőszerekről szóló 2004. évi XXIV. törvény alapján az engedélyhez kötött tevékenységek	6
1.2.2. A tartási célok és az engedély kiadásának feltételei természetes személy részére	7
1.2.3. A tartási célok és az engedély kiadásának feltételei jogi személy részére	7
1.2.4. Az egyes tartási célhoz kötött engedélyek kiadásának részletes feltételei	7
1.2.5. A hatósági ellenőrzés szabályai	8
1.3. A pirotechnikai tevékenység rendszete	8
1.3.1. Alapvető fogalmak (2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerekről)	8
1.3.2. Az engedélyhez kötött tevékenységek	8
1.3.3. A bejelentéshez kötött tevékenységek	9
1.3.4. Engedély, illetve bejelentés nélkül végezhető tevékenységek	9
1.3.5. A hatósági ellenőrzés szabályai	10
1.4. Az atomenergia felhasználásával kapcsolatos tevékenység rendszete	10
1.4.1. Alapvető fogalmak (1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról)	10
1.4.2. A közbiztonsági engedély kiadásának feltételei, hatályossága	11

1.4.3. A hatósági ellenőrzés szabályai, az engedély visszavonása	11
1.5. A robbanóanyagokkal kapcsolatos tevékenység rendszete	12
1.5.1. Alapvető fogalmak	12
1.5.2. Értelmező rendelkezések a polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazásáról és felügyeletéről szóló 121/2016. (VI. 7.) Korm. rendelet alapján	12
1.5.3. Az engedélyhez kötött tevékenységek, hatályosságuk.....	13
1.5.4. A hatósági ellenőrzés szabályai	13
1.6. A kábítószer-rendészeti tevékenység	13
1.6.1. Alapvető fogalmak	14
1.6.2. A kábítószerrel kapcsolatos rendészeti tevékenységet ellátó szervek hatásköre és illetékessége	14
1.6.3. A kábítószer-rendészet ellenőrzési feladatai	14
1.7. Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel történő ellátásának rendszete	15
1.7.1. A szabályozás hatálya (2012. évi. CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról) ..	15
1.7.2. A szolgálati igazolványok és jelvények kiadásának feltételei	16
1.7.3. A rendőrség ellenőrzési kötelezettsége, a szolgálati igazolvány és jelvény visszavonása	17
1.8. A szabálysértési eljárás lefolytatásával összefüggő legfontosabb rendőri feladatok	17
1.8.1. A szabálysértési eljárás megindulása és a szabálysértési feljelentés	17
1.8.2. A szabálysértési feljelentés tartalmi követelményei	18
1.8.3. Az előkészítő eljárás.....	18
1.8.4. Parancsnoki revízió a szabálysértési eljárásban.....	19

VI. FEJEZET

IGAZGATÁSRENDESZETI ISMERETEK

1. Igazgatásrendészeti ismeretek

1.1. A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység rendszete

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a személy- és vagyonvédelmi, a tervező-szerelő és a magánnyomozói tevékenység megkezdéséhez és folytatásához szükséges működési engedély, hatósági bizonyítvány és igazolvány kiadásával, visszavonásával, a tevékenység nyilvántartásával és ellenőrzésével összefüggő feladatokat.

1.1.1. Alapvető fogalmak

A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény alapján személy- és vagyonvédelmi tevékenységnek minősül:

- a** a természetes személyek életének és testi épségének védelme,
- b** az ingatlan, illetve ingóság őrzése,
- c** a szállítmány kísérése, pénz és érték szállítása,
- d** a rendezvény biztosítása és
- e** az a)-d). pontokban foglalt tevékenységek szervezése és irányítása.

1.1.2. Az engedélyek és igazolványok fajtái, hatályosságuk, a bejelentéshez kötött tevékenységek

A személy- és vagyonvédelmi tevékenység kizárólag a rendőrség engedélyével végezhető. Természetes személynek igazolványt, a személy- és vagyonvédelmi vállalkozásoknak működési engedélyt, a tervező-szerelő és a magánnyomozó vállalkozásoknak hatósági bizonyítványt állít ki a rendőrkapitányság.

Működési engedély a személy- és vagyonvédelmi tevékenység végzéséhez szükséges, amely visszavonásig érvényes; hatósági bizonyítvány a tervező-szerelő és a magánnyomozó tevékenység végzéséhez szükséges, és visszavonásig hatályos.

Az engedélyt a vállalkozás székhelye/telephelye szerinti, míg az igazolványt a kérelmező lakó- vagy tartózkodási helye szerinti illetékes rendőrkapitányság adja ki.

1.1.3. A működési engedély és a hatósági bizonyítvány kiadásának feltételei

- a a vállalkozásnak van olyan tagja, alkalmazottja stb., aki a tevékenység személyes végzésére jogosító, a rendőrség által kiadott hatósági igazolvánnyal rendelkezik,
- b a tevékenységre vonatkozó érvényes felelősségbiztosítási szerződés.

Működési engedély nem adható annak a vállalkozásnak,

- amelynek vezetője büntetett előéletű, vagy a törvényben meghatározott, a tevékenység gyakorlását kizáró rendelkezés hatálya alatt áll;
- amelynek tulajdonosa vagy tagja korábban olyan vállalkozásnak volt a tagja vagy tulajdonosa, amellyel szemben a rendőrség két éven belül felügyeleti bírságot szabott ki, és azt nem fizették meg;
- amelyet a személy- és vagyonvédelmi tevékenység gyakorlásától eltiltottak.

Igazolványt – kérelmére – az kaphat, aki magyar állampolgár vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezik, nagykorú, cselekvőképes, az előírt szakképesítéssel, továbbá a magánnyomozói tevékenység végzéséhez legalább középiskolai végzettséggel rendelkezik, és nem áll a kérelmezett tevékenység gyakorlását kizáró rendelkezés hatálya alatt.

Nem kaphat igazolványt, aki büntetett előéletű, vagy a törvényben felsorolt bűncselekmények valamelyikének szándékos elkövetése miatt elítélték, és a törvényben meghatározott időtartam még nem telt el, továbbá az sem, aki ellen kétévi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt büntetőeljárás folyik, a büntetőeljárás jogerős befejezéséig.

Az igazolványok határozatlan ideig érvényesek.

1.1.4. A rendőrségi hatósági ellenőrzés szabályai

A **hatósági ellenőrzést** a rendőrség évente végzi, amely a tevékenység gyakorlásának jogszerűségére, a felelősségbiztosítási szerződés meglétére, a nyilvántartott adatok valódiságára, a hitelesített naplóba bejegyzett adatokra, és az engedélyezés vagy a tevékenység végzésének feltételeiben beállott változások vizsgálatára terjed ki. A tevékenységet személyesen végzők körében a formaruha vagy kitűző, valamint az igazolvány meglétére, a védelmi eszközök megfelelőségére terjed ki az ellenőrzés.

1.1.5. Az engedélyek és igazolványok visszavonásának, illetve a bejelentéshez kötött tevékenység végzése megtiltásának szabályai

A **rendőrség a működési engedélyt visszavonja**, ha kiadásának bármely feltétele megszűnt. 6 hónapra felfüggeszti, ha a vállalkozás a törvény szabályait súlyosan megsértette.

A **rendőrség az igazolványt visszavonja**, ha kiadásának valamely feltétele már nem áll fenn.

6 hónapra bevonja, ha az igazolvány jogosultja a törvény szabályait súlyosan megsértette. A büntetőeljárás jogerős befejezéséig bevonja, ha a törvényben meghatározott bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt büntetőeljárás folyik ellene.

1.2. Fegyverengedélyügyi rendészet

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a fegyverrendészet szakterületeit, az engedélyhez kötött tevékenységeket, valamint a magán- és jogi személyek lőfegyverekkel kapcsolatos tevékenységi formáit, azok engedélyezési eljárásait, illetve a hatósági ellenőrzés szabályait.

1.2.1 A lőfegyverekről és lőszerokról szóló 2004. évi XXIV. törvény alapján az engedélyhez kötött tevékenységek

Engedély szükséges:

- a** a lőfegyver, a lőfegyverdarab, a fegyver, a muzeális lőszer kivételével a lőszer, a flóbert töltény, a gáztöltény és riasztótöltény, a vaktöltény és a lőszerelem gyártásához, javításához, forgalmazásához;
- b** a lőfegyver hatástalanításához, a lőfegyver kiállításához és a házilagos lőszerszereléshez és újraöltéshez;
- c** a tüzfegyver, a lőfegyverdarab, a törvény alapján lőfegyvernek minősülő légfegyver, a színházi fegyver, a lőszer, a lőszerelem és a hangtompító tartásához, a behozatalához, kiviteléhez, az ország területén történő átszállításához;
- d** a gáz- és riasztófegyver viseléséhez;
- e** a muzeális fegyver sportlövészeti célú, illetve az elöltöltő fegyver vadászati célú használatához;
- f** a polgári rendeltetésű lőtér, a lőfegyver- és lőszertárolóhely üzemeltetéséhez, valamint lövészetvezetői tevékenység végzéséhez;

- g** az engedéllyel rendelkező az engedélyben nem szereplő, de azonos célra rendelt lőfegyvert és hangtompítót, valamint a lőfegyverhez használható lőszert az engedély birtokában szerezheti meg.

1.2.2. A tartási célok és az engedély kiadásának feltételei természetes személy részére

Tartási célok:

- a** munkavégzés;
- b** sportlövészet;
- c** vadászat;
- d** önvédelem;
- e** céllövészet.

Az engedély kiadásának feltételei:

- a** 18. életévét betöltötte;
- b** cselekvőképese;
- c** az elméleti és jártassági követelményeket teljesítette;
- d** az előírt egészségi alkalmasságát igazolja;
- e** a fegyvertörvényben meghatározott előéleti feltételeknek megfelel;
- f** a lőfegyver, lőszer tárolásának feltételeivel rendelkezik.

1.2.3. A tartási célok és az engedély kiadásának feltételei jogi személy részére

Tartási célok:

- a** erdő- és vadgazdálkodási, vadászati, vadkereskedelmi, erdészeti, természetvédelmi feladatokkal foglalkozó szervnek feladatai ellátására;
- b** sportlövészetre;
- c** lövészeti oktatásra;
- d** a lőfegyverek, lőszerek és hatástalanított lőfegyverek vizsgálatára, valamint lőfegyverek és lőszerek hatástalanítására jogosult szervezet, feladatai ellátására;
- e** igazságügyi fegyverszakértői vizsgálati tevékenységet folytató szervezetnek, valamint muzeális intézménynek a feladatköréhez kapcsolódóan;
- f** lőszerpróbára;
- g** személy- és vagyonvédelemre;
- h** filmgyártásra;
- i** színházi fegyver tartására.

1.2.4. Az egyes tartási célhoz kötött engedélyek kiadásának részletes feltételei

Tartási engedély szervezet részére csak akkor adható, ha Magyarország területén a lőfegyver, lőszer tárolásának rendeletben meghatározott feltételeivel rendelkezik, és a szerve-

zetnél a lőfegyver kezelésével megbízott személy/személyek rendelkezik/rendelkeznek a kormányrendeletben meghatározott feltételekkel.

1.2.5. A hatósági ellenőrzés szabályai

A rendőrség hatósági ellenőrzése során az engedélyek kiadásának feltételei fennállását vizsgálja. A rendőrség évente hatósági ellenőrzést folytat, mely során meghatározott nyilvántartásokból jogosult közvetlen adatkérésre. A rendőrség az engedélyt visszavonja, ha a kiadás valamely feltétele már nem áll fenn; visszavonhatja, ha az engedélyes a lőfegyver tartására vonatkozó szabályokat megszegi.

1.3. A pirotechnikai tevékenység rendszete

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az igazgatásrendészeti szakmai tevékenység munkafázisait, a pirotechnikai termékekkel összefüggő hatósági eljárás szabályait, illetve a hatósági ellenőrzés rendjét.

1.3.1. Alapvető fogalmak (2004. évi XXIV. törvény a lőfegyverekről és lőszerekről)

Az engedélyhez, illetve a bejelentéshez kötött tevékenységek, az engedély vagy bejelentés nélkül végezhető tevékenységek, polgári célú pirotechnikai tevékenység

A pirotechnikai termék gyártása, forgalomba hozatala, forgalmazása, tárolása, kiállítása, felhasználása, birtoklása, vizsgálata, valamint megsemmisítése.

Vállalkozás

Az egyéni vállalkozó, az egyéni cég és a gazdasági társaság. A vállalkozás tagjára, tulajdonosára, illetve vezető tisztségviselőjére vonatkozó rendelkezéseket az egyéni vállalkozóra, illetve az egyéni cégre is alkalmazni kell.

1.3.2. Az engedélyhez kötött tevékenységek

A **rendőrség által kiadott hatósági engedély szükséges**, kivéve, ha a törvény vagy a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló kormányrendelet eltérően rendelkezik

- a polgári célú pirotechnikai tevékenységhez, valamint
- a polgári célú pirotechnikai termék nem EGT-tagállamba történő kiviteléhez, és onnan történő behozatalához.

A **rendelkezések nem alkalmazhatóak** a csillagszóró forgalmazására, birtoklására, felhasználására, tárolására.

A törvény további termékeket is felsorol, amelyekkel végzett tevékenységhez nem kell engedély, továbbá meghatározza azokat a szervezeteket (katonai és rendvédelmi), amelyek által végzett pirotechnikai tevékenységhez nem kell engedély.

1.3.3. A bejelentéshez kötött tevékenységek

- Az EGT-tagállamban polgári célú pirotechnikai termék vizsgálatára, forgalmazására, tárolására, kiállítására, illetve megsemmisítésére vonatkozó engedéllyel rendelkező, ha e tevékenységét határon átnyúló szolgáltatás keretében végzi.
- Az 1-3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátékterméket a felhasználási engedély benyújtására jogosult vállalkozás felelős pirotechnikusa – maximum 20 kg összes nettó hatóanyag-tartalomig – engedély nélkül, előzetes bejelentési kötelezettség mellett felhasználhat.
- Az 1. és 2. valamint a T1. és P1. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátéktermék forgalmazása. A 2. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátéktermékek, valamint a T1. és a P1. pirotechnikai osztályba tartozó termékek forgalmazása esetén az értékesítést végző személynek rendelkeznie kell pirotechnikusi szakképesítéssel.

1.3.4. Engedély, illetve bejelentés nélkül végezhető tevékenységek

- Nem kell engedély a 14. életévét betöltött személynek az 1. pirotechnikai osztályba tartozó pirotechnikai termékek – a petárda kivételével – megvásárlásához, birtoklásához, és ezeket egy időben összesen 1 kg nettó hatóanyag-tartalomig tárolhatja, és a használati és kezelési útmutatóban meghatározottak szerint felhasználhatja. A 14. életévét be nem töltött személy csak nagykorú személy felügyelete mellett használhat fel 1. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátékterméket.
- Nem kell engedély a 16. életévét betöltött személynek a 2. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátéktermék – a petárda kivételével – megvásárlásához, birtoklásához, és ezeket egy időben összesen 1 kg nettó hatóanyag-tartalomig tárolhatja, és a használati és kezelési útmutatóban meghatározottak szerint felhasználhatja. A 16.

életét be nem töltött személy csak nagykorú személy felügyelete mellett használhat fel 2. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátékterméket.

- Nem kell engedély a nagykorú személynek a 3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátéktermék december 28-a és 31-e között történő megvásárlásához, és a használati és kezelési útmutatóban meghatározottak szerint december 31-én 18 órától a következő naptári év január 1-jén 6 óráig történő felhasználásához. Nagykorú személynek nem kell külön engedély 3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijátékterméknek a (3) bekezdésben meghatározott időpontig történő – egy időben összesen 3 kg nettó hatóanyag-tartalmat meg nem haladó – birtoklásához, tárolásához.

1.3.5. A hatósági ellenőrzés szabályai

A rendőrség a hatósági ellenőrzéskor az előéleti feltételek fennállását vizsgálja, amely során meghatározott nyilvántartásokból jogosult közvetlen adatkérésre. A rendőrség a hatósági ellenőrzést évente köteles elvégezni. Amennyiben az ellenőrzés során megállapítható, hogy a vállalkozás a tevékenységre vonatkozó szabályokat súlyosan vagy ismételten megszegte, a rendőrség felügyeleti bírságot szab ki.

1.4. Az atomenergia felhasználásával kapcsolatos tevékenység rendszete

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az igazgatásrendészeti szakmai tevékenység munkafázisait, az atomenergia felhasználásával összefüggő hatósági eljárás szabályait, illetve a hatósági ellenőrzés rendjét.

1.4.1. Alapvető fogalmak (1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról)

A **jogi szabályozás hatálya az atomenergia** békés célú alkalmazására, az azzal kapcsolatos jogosultságokra és kötelezettségekre, továbbá az embereknek, valamint az élő és élettelen környezetnek a természetes és mesterséges eredetű ionizáló sugárzás káros hatásai elleni védelmére terjed ki.

A **törvény hatálya nem terjed ki** az olyan radioaktív anyagokkal, valamint berendezésekkel kapcsolatos tevékenységekre, amelyek az emberi életre és egészségre, továbbá az élő és élettelen környezetre nem minősülnek veszélyesnek.

- a** **Atomenergia alkalmazása:** a nukleáris vagy más radioaktív anyaggal kapcsolatos tevékenység, az ionizáló sugárzást létrehozó, valamint az ilyen létesítményekkel, berendezésekkel összefüggő tevékenység.
- b** **Atomenergia alkalmazója:** aki ezzel kapcsolatos tevékenységet végez.
- c** **Engedélyes:** az atomenergia alkalmazói közül az, aki hatósági engedéllyel engedélyköteles tevékenységet folytat.
- d** **Rendőrhatósági engedélyhez kötött tevékenységek:** a törvényben meghatározott munkakörökben történő foglalkoztatáshoz a rendőrség által kiadott közbiztonsági engedély szükséges. Az engedélyt a foglalkoztató kérelmére, a tevékenység végzésének helye szerint illetékes vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság adja ki.

1.4.2. A közbiztonsági engedély kiadásának feltételei, hatályossága

Nem kaphat közbiztonsági engedélyt az a személy:

- a** aki büntetett előéletű;
- b** aki büntetlen, de a törvényben meghatározott bűncselekmények valamelyikének elkövetése miatt elítélték, és a törvényben meghatározott időtartam még nem telt el;
- c** akivel szemben szándékos bűncselekmény miatt, az engedélyezési körbe tartozó munkakörnek megfelelő feladatok ellátásával összefüggő foglalkozástól eltiltó, jogerős bírósági határozat született, a mentesítés beálltától számított 6 évig;
- d** akivel szemben szándékos bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás van folyamatban, a büntetőeljárás jogerős befejezéséig.

A rendőrség a közbiztonsági engedély kiadására irányuló eljárásban közvetlen adatkérés-sel ellenőrzi, hogy a foglalkoztatni kívánt személlyel szemben nincs-e kizáró rendelkezés.

A kiadott közbiztonsági engedély visszavonásig vagy a benne szereplő adatok változásáig érvényes. Külföldi személy foglalkoztatásakor az engedély a foglalkoztatás végéig, de legfeljebb 1 évig adható.

1.4.3. A hatósági ellenőrzés szabályai, az engedély visszavonása

A foglalkoztatottakra vonatkozó feltételek fennállását évente ellenőrizni kell. Az ellenőrzés során a rendőrség a törvényben meghatározott nyilvántartásokból jogosult közvetlen adatkérésre.

Ha az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy a foglalkoztatottal szemben kizáró ok áll fenn, a rendőrség az engedélyt visszavonja, és erről az atomenergia alkalmazóját tájékoztatja.

Ha az engedéllyel érintett személy meghatározott létesítményben vagy munkakörben történő foglalkoztatása megszűnt, az engedélyét szintén vissza kell vonni.

1.5. A robbanóanyagokkal kapcsolatos tevékenység rendszete

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az igazgatásrendészeti szakmai tevékenység munkafázisait, a robbanóanyagok felhasználásával összefüggő hatósági eljárás szabályait, illetve a hatósági ellenőrzés rendjét.

1.5.1. Alapvető fogalmak

A **polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazásáról és felügyeletéről szóló 28/2022. (I. 31.) SZTFH rendelet** a polgári felhasználású robbanóanyagokra, a polgári robbantási tevékenységekre, a polgári felhasználású robbanóanyag forgalmazására, a hatósági engedélyezés feltételeire, a robbanóanyag-szektorban működő vállalkozásokra és mindezek hatósági felügyeletére terjed ki.

A szabályozás hatálya nem terjed ki:

- a** azokra a robbanóanyagokra, amelyeket a Magyar Honvédség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a rendvédelmi szervek, továbbá a Magyarország területén állomásozó fegyveres szervek általi használatra szánnak;
- b** a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló rendelet szerinti pirotechnikai termékekre;
- c** a polgári felhasználású lőszerre; valamint
- d** a veszélyes áruk szállítására vonatkozó, az ENSZ „Ajánlások a veszélyes áruk szállítására” című kiadványa alapján azonosított pirotechnikai termékekre és lőszerre.

A polgári robbantási tevékenység hatósági engedélyezésére irányuló eljárásban ügyfélnek minősül a hatásterületen lévő ingatlan tulajdonosa és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

1.5.2. Értelmező rendelkezések a polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazásáról és felügyeletéről szóló 121/2016. (VI. 7.) Korm. rendelet alapján

- a Szállítás:** a robbanóanyagoknak az Európai Unió területén történő bármilyen mozgatása.

- b Belföldi átadás:** olyan robbanóanyag szállítás, amelynek a kiindulópontja és végcélja egyaránt Magyarországon található.
- c Szállításért felelős személy:** a szállításért felelős gazdasági szereplő által kijelölt, a szállítási vagy a belföldi átadási engedélyben megjelölt személy, aki a szállítással vagy a belföldi átadással kapcsolatos feladatokat – a szállításért felelős gazdasági szereplő nevében – ellátja és felügyeli.

1.5.3. Az engedélyhez kötött tevékenységek, hatályosságuk

A **robbanóanyag szállítását és belföldi átadását a rendőrség engedélyezi**. Az engedélyt szállítás esetén az ORFK, belföldi átadás esetén a kérelmező tevékenysége (telephelye) szerint területileg illetékes vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság adja ki.

A szállítási engedély a fogadó állam hatósága által kiállított engedély hatályáig, de legfeljebb a kiállítását követő 3 hónapig hatályos.

A szállítás, illetve a részszállítások lebonyolításáról az engedéllyel rendelkező 5 napon belül köteles értesíteni az engedélyt kiállító hatóságot.

A belföldi átadási engedély a kiállítástól számított 1 év érvényességgel állítható ki.

1.5.4. A hatósági ellenőrzés szabályai

Az életet, testi épséget, egészséget, a környezet élővilágát, illetve a vagyonbiztonságot veszélyeztető robbanóanyag átadásának megkezdésével, folytatásával kapcsolatban a rendőrség intézkedhet, a tevékenységet korlátozhatja vagy megtilthatja.

1.6. A kábítószer-rendészeti tevékenység

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az igazgatásrendészeti szakmai tevékenység munkafázisait, a kábítószeresek felhasználásával összefüggő hatósági eljárás szabályait, illetve a hatósági ellenőrzés rendjét.

1.6.1. Alapvető fogalmak

Ellenőrzött anyagok

A kábítószeres és pszichotróp anyagok, valamint az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületcsoportokról szóló miniszteri rendeletben szereplő új pszichoaktív anyagok.

Állatgyógyászati intézmény

Állatkórház, állatklinika, állatorvosi rendelő, állatorvosi szakrendelő (rendelőintézet), állategészségügyi laboratórium.

Egészségügyi szolgáltató

Az egészségügyről szóló törvényben meghatározott szolgáltató.

1.6.2. A kábítószerekkel kapcsolatos rendészeti tevékenységet ellátó szervek hatásköre és illetékessége

A kábítószerekkel és a kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos engedélyezési, nyilvántartásba vételi, hozzájárulási, valamint véleményezési feladatokat az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Igazgatásrendészeti Főosztály Rendészeti Osztálya végzi.

A kábítószerekkel és a kábítószer-prekurzorokkal kapcsolatos rendészeti felügyeleti és ellenőrzési feladatokat a Rendészeti Osztály kábítószer-rendészeti szakreferensei és a vármezei rendőr-főkapitányságok igazgatásrendészeti osztályai, valamint a BRFK Rendészeti Szervek Igazgatásrendészeti Főosztály Rendészeti és Fegyver engedélyügyi Osztály kábítószer-rendészeti szakelőadói végzik.

1.6.3. A kábítószer-rendészet ellenőrzési feladatai

A kábítószerekkel és/vagy kábítószer-prekurzorokkal legális tevékenységet végzők ellenőrzésekor:

- vizsgálni kell az engedély, illetve a bejelentés-köteles tevékenység esetén a nyilvántartásba vételi igazolás meglétét, érvényességét;
- vizsgálni kell a kábítószeres, illetve a kábítószer-prekurzorok tárolásának körülményeit, biztonságát;

vizsgálni kell a jogszabályok által előírt nyilvántartások (külső és belső anyagforgalmi, tárolási/raktározási, készletezési, selejtezési, illetve ártalmatlanítási dokumentációk) meglétét, pontosságát.

Az **ellenőrzési jogkör kiterjed** az engedéllyel vagy eseti kutatási engedéllyel rendelkezőkre, a nyilvántartásba vett gazdálkodó szervezetekre, az egészségügyi szolgáltatókra, a magán-állatorvosokra és minden olyan egyéb személyre és intézményre, aki, illetve amely kábítószerrel jogszerűen tevékenykedik.

Az ellenőrzést végző az ellenőrzésről 2 példányban jegyzőkönyvet készít. A jegyzőkönyv egyik példányát az ellenőrzött személy részére kell átadni.

A jegyzőkönyv kötelező szakmai elemeket kell tartalmaznia:

- a a tárolás körülményének leírása;
- b a készleten lévő anyagok – fajta, kiserelés szerint részletezett – mennyiségei;
- c a vizsgált időszak;
- d az ellenőrzés során áttekintett dokumentumok felsorolása;

az ellenőrzés főbb megállapításai.

1.7. Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel történő ellátásának rendszere

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az igazgatásrendészeti szakmai tevékenység munkafázisait, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek szolgálati igazolvánnyal és jelvénnel történő ellátásával összefüggő hatósági eljárás szabályait, illetve a hatósági ellenőrzés rendjét.

1.7.1. A szabályozás hatálya (2012. évi. CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról)

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyekre vonatkozó szabályozás hatálya kiterjed:

- a a formaruházat tekintetében a fegyveres biztonsági őrre;
- b az alkalmazási feltételek, az intézkedéssel, kényszerítő eszközzel szembeni panasz és kivizsgálása, valamint a képzés és vizsgáztatás tekintetében a személy- és vagonőrre;
- c a természetvédelmi őrre,

- d az erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagjára;
- e a hegyőrré;
- f a formaruházat kivételével a hivatásos vadászra;
- g a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzetre;
- h a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzetre;
- i az állami halőrre és a hivatásos halőrre;
- j a közterület-felügyelőre;
- k az önkormányzati természetvédelmi őrré;
- l a mezőőrré.

A c)-l) pontokban meghatározott személyt (a továbbiakban: rendészeti feladatokat ellátó személy) intézkedési és kényszerítőeszköz-használati jogosultság kizárólag feladatai ellátása során illeti meg.

1.7.2. A szolgálati igazolványok és jelvények kiadásának feltételei

A szolgálati igazolvány és jelvény iránti kérelmet a munkáltató nyújtja be a székhelye szerint illetékes vármegyei (budapesti) rendőr-főkapitányság igazgatásrendészeténél, amely az ORFK Humánigazgatási Szolgálat közreműködésével elkészített igazolványokat és jelvényeket kiadja.

Rendészeti feladatokat ellátó személy az lehet, aki:

- a a 18. életévét betöltötte;
- b cselekvőképes;
- c és a feladata ellátásához a törvényben és jogszabályban előírt képesítési feltételekkel rendelkezik.

Nem lehet rendészeti feladatokat ellátó személy, aki:

- a büntetett előéletű; büntetlen előéletű, de a törvényben tételesen felsorolt bűncselekmények valamelyikének elkövetése miatt elítélték, és a törvényben meghatározott időtartam még nem telt el;
- b foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll.

A rendészeti feladatokat ellátó személy köteles a kizáró okot a munkáltató részére haladéktalanul bejelenteni.

A rendőrség – az elkövetett bűncselekmény jellege, az elkövetett bűncselekmény és a jogviszony közötti összefüggés, valamint a munkáltató javaslata alapján kialakított – egyetértésével a kizáró okoktól a munkáltató eltekinthet, ami alapján az érintett személy foglalkoztatható. A jogviszony létesítésekor az alkalmazási feltételeket az érintett igazolja.

1.7.3. A rendőrség ellenőrzési kötelezettsége, a szolgálati igazolvány és jelvény visszavonása

Az **alkalmazást kizáró okokat** a rendőrség évente ellenőrzi, mely során a törvényben meghatározott nyilvántartásokból jogosult közvetlen adatkérésre.

Ha az ellenőrzés során megállapítja, hogy a rendészeti feladatokat ellátó személlyel szemben kizáró ok áll fenn, a rendőrség felhívja a munkáltatót a szolgálati igazolvány és szolgálati jelvény bevonására, valamint annak a rendőrség részére 8 napon belül történő megküldésére.

A **jogviszonya megszűnése esetén** a munkáltató a személy szolgálati igazolványát és szolgálati jelvényét bevonja, és a rendőrségnek megküldi.

A rendőrség határozattal visszavonja a szolgálati igazolványt és jelvényt, ha a rendészeti feladatokat ellátó személy jogviszonya megszűnt, a szolgálati igazolványban szereplő adatok megváltoztak, megállapítja, hogy kizáró ok áll fenn, vagy a személy szakszemélyzeti jogosultsága a megszűnt.

1.8. A szabálysértési eljárás lefolytatásával összefüggő legfontosabb rendőri feladatok

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az igazgatásrendészeti szakmai tevékenység munkafázisait, a szabálysértési eljárások alapelemeit, legfontosabb jogintézményeit, valamint a feljelentés, az előkészítő eljárás és a parancsnoki revízió alkalmazását a végrehajtás során.

1.8.1. A szabálysértési eljárás megindulása és a szabálysértési feljelentés

A szabálysértési eljárás feljelentés, a szabálysértési hatóság vagy a bíróság hivatali hatáskörében szerzett tudomása, illetve a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy általi észlelés, a közlekedési baleset helyszínén folytatott szemle, valamint magánindítványra üldözendő szabálysértés esetén, a sértett kívánsága alapján indul meg.

A feljelentést szóban vagy írásban bármely személy vagy szerv megteheti. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

1.8.2. A szabálysértési feljelentés tartalmi követelményei

A szabálysértési feljelentésnek tartalmaznia kell:

- a a feljelentett cselekmény helyét, idejét, az elkövetés körülményeit;
- b a bizonyítási eszközök megjelölését;
- c az eljárás alá vont személy ismert személyi adatait;
- d a károkozó és a károsult megnevezését, a kár jellegét, hozzávetőleges mértékét, a biztosítást igazoló okirat számát;
- e a biztosító megnevezését, biztosítási fedezet hiányában annak tényét;
- f a lefoglalás érdekében visszatartott dolog megnevezését, azonosító adatait és jegyeit, illetve a dolog megőrzésével megbízott személy nevét és az őrzés helyét;
- g lőfegyverrel kapcsolatos szabálysértés esetén a lőfegyvertartási engedély számát, a lőfegyverre vonatkozó adatokat, a lőszer darabszámát és azonosítási adatait;
- h közlekedési szabálysértés esetén a jármű forgalmi rendszámát, a forgalmi engedély adatait, a vezetésre jogosító okmány adatait, az üzemeltető nevét és címét;
- i okmány elvétele esetén annak tényét, idejét és az átvételi elismervény sorszámát;
- j kitiltás szabályainak megszegése esetén a kitiltást elrendelő határozat számát, az elrendelő hatóság megnevezését, a kitiltásra vonatkozó adatokat;
- k a helyszínen alkalmazott intézkedéseket, eljárási cselekményeket;
- l az eljárás alá vont személy nyilatkozatát a szabálysértés elkövetésének körülményeiről, illetve saját felelősségéről;
- m az eljárás alá vont személy a személyi, családi körülményeire, valamint anyagi, jövedelmi viszonyaira, munkahelyére vonatkozó adatokat, illetve ha erről nem nyilatkozik, ennek tényét.

1.8.3. Az előkészítő eljárás

A rendőrség a **szabálysértési elzárással is büntethető** szabálysértés tényállásának felderítése, az elkövető kilétének megállapítása, valamint a bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása érdekében a bírósági eljárást **előkészítő eljárást folytat le**.

A **rendőrség az előkészítő eljárás során** elrendelheti lakás, egyéb helyiség vagy azokhoz tartozó bekerített hely átvizsgálását, ha alaposan feltehető, hogy az tárgyi bizonyítási eszköz megtalálására vezet. Nem kutatható át közjegyzői és ügyvédi iroda, valamint egészségügyi intézmény.

Az **előkészítő eljárás befejezését követően a rendőrség** az előkészítő eljárás során keletkezett iratokat, adatokat, megállapításokat tartalmazó jelentését haladéktalanul megküldi a bíróságnak.

1.8.4. Parancsnoki revízió a szabálysértési eljárásban

Az igazgatásrendészeti osztály (alosztály) vezetője, az Ellenőrzési Szabályzatban előírt módon, az ellenőrzési alapelvek szem előtt tartásával, előre meghatározott ütemterv szerint, illetve egyedi utasítás alapján is köteles a szakterületét érintően ellenőrzéseket végezni, és annak megállapításait megfelelő módon írásban rögzíteni. Ezt követően a szükséges intézkedéseket a hiba kijavítása érdekében megteszi, és az esetleges felelősségre vonásra javaslatot tesz. A hiba kijavítását utóellenőrzés keretén belül szükséges vizsgálni.

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

VII. fejezet

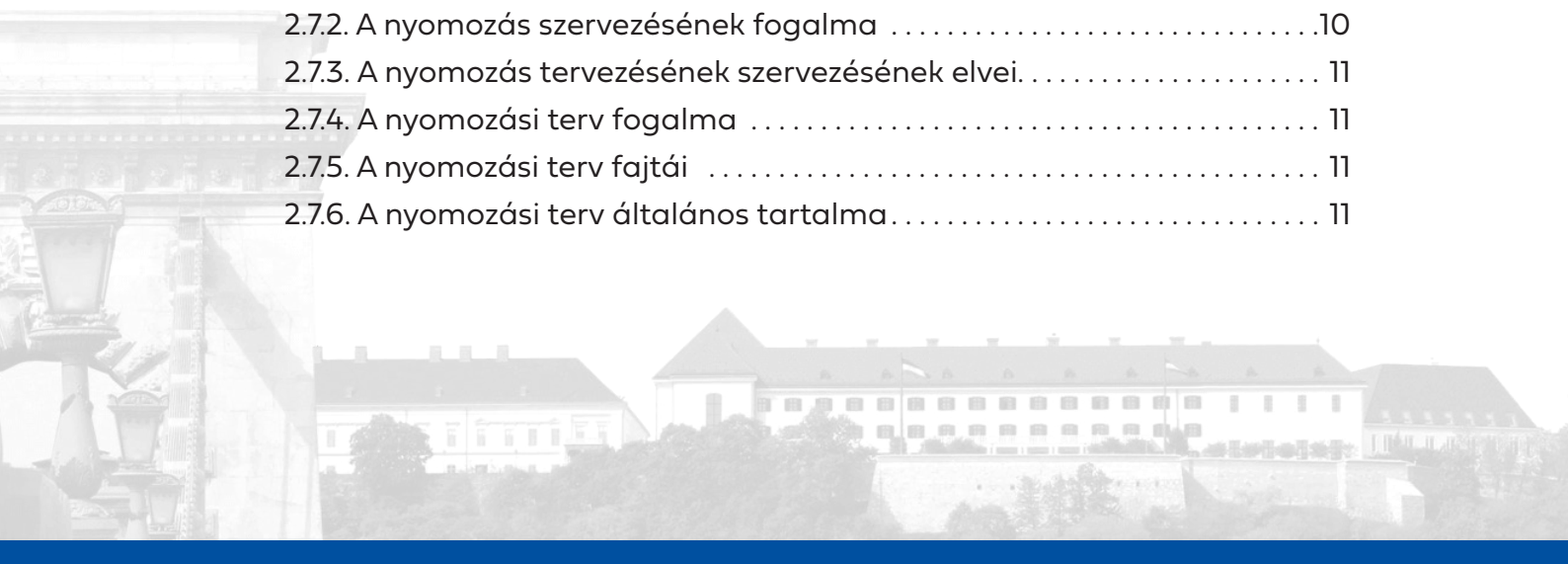
Krimináltaktikai, kriminálmotodikai ismeretek

Írta: Dr. Anti Csaba László r. alezredes, Dr. Halász Henrietta r. alezredes

Budapest, 2024.

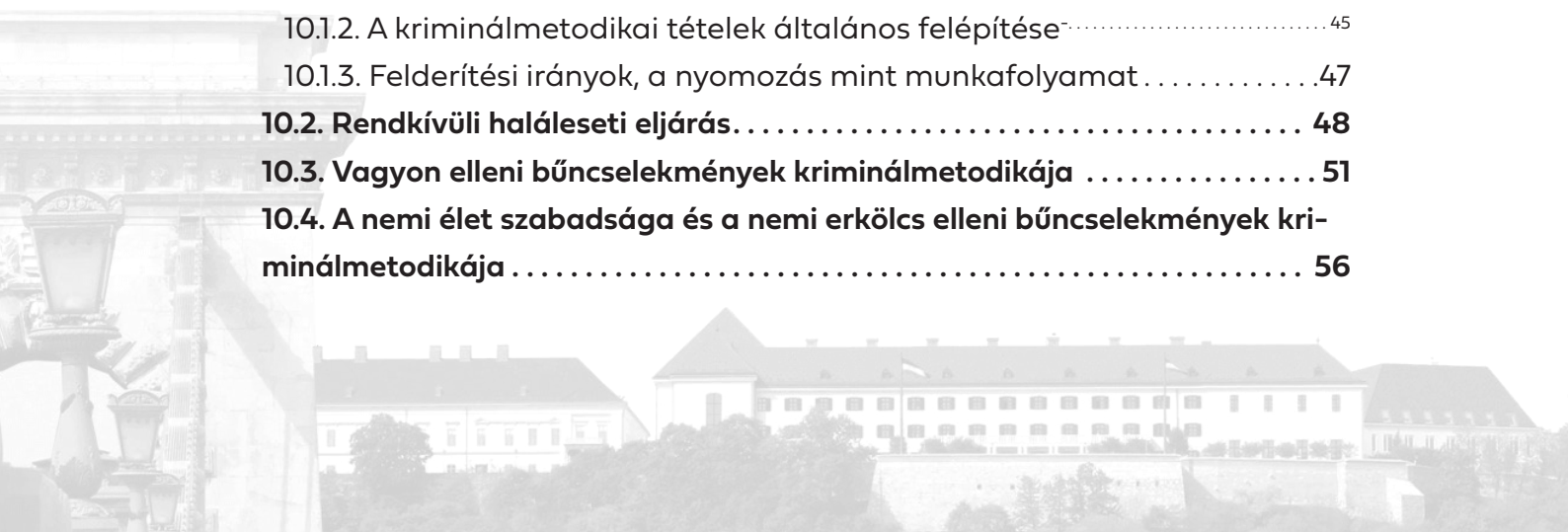
Tartalomjegyzék

1. Krimináltaktikai ismeretek.....	5
1.1. A kriminalisztika.....	5
1.1.1. A kriminalisztika fogalma.....	5
1.1.2. A kriminalisztika helye a tudományok rendszerében.....	5
1.1.3. A kriminalisztika belső felosztása (részei, ágai).....	5
1.1.4. A krimináltaktika fogalma.....	6
2. A nyomozás.....	6
2.1. A nyomozás, a felderítés és a bizonyítás fogalma.....	6
2.1.1. A nyomozás fogalma.....	6
2.1.2. A felderítés fogalma.....	6
2.1.3. A bizonyítás fogalma.....	6
2.2. A kriminalisztika (7+2) alapkérdése / fő kérdése.....	6
2.3. A kriminalisztikai megismerés és gondolkodás.....	7
2.3.1. A kriminalisztikai megismerés.....	7
2.3.2. A kriminalisztikai gondolkodás jellemzői.....	7
2.4. Az adat, az információ és a bizonyíték.....	7
2.5. Az adat elemző-értékelő munka fogalma, elemei.....	8
2.5.1. Az adatelemző-értékelő munka fogalma.....	8
2.5.2. Az adat elemző-értékelő munka elemei (mozzanatai).....	8
2.6. A verzió fogalma, fajtái, a verziókkal végzett munka elemei, elvei.....	9
2.6.1. A verzió fogalma.....	9
2.6.2. A verzió fajtái.....	10
2.6.3. A verziókkal végzett munka elemei és elvei.....	10
2.7. A nyomozás tervezésének és szervezésének fogalma, elvei, a nyomozási terv fogalma, fajtái, a terv általános tartalma.....	10
2.7.1. A nyomozás tervezésének fogalma.....	10
2.7.2. A nyomozás szervezésének fogalma.....	10
2.7.3. A nyomozás tervezésének szervezésének elvei.....	11
2.7.4. A nyomozási terv fogalma.....	11
2.7.5. A nyomozási terv fajtái.....	11
2.7.6. A nyomozási terv általános tartalma.....	11

3. Az adatgyűjtés	11
3.1. Az adatgyűjtés fogalma	11
3.3. Az adatgyűjtés fajtái, változatai	12
4. A kutatás	15
4.1. A kutatás fogalma	15
4.2. A kutatás célja, jelentősége	15
4.3. A kutatás fajtái, változatai	15
4.4. A házkutatás	16
5. A kihallgatás	19
5.1. A kihallgatás fogalma	19
5.2. A kihallgatás célja, jelentősége	19
5.3. A kihallgatás fajtái, változatai	20
5.4. A kihallgatást megelőző feladatok	20
5.5. A kihallgatás lefolytatása – a kihallgatás szakaszai	20
5.5.1. A bevezető szakasz – az érdemi kihallgatást megelőző feladatok	20
5.5.2. Az érdemi kihallgatás	22
5.5.3. A befejező szakasz – a kihallgatott elbocsátása	24
6. A helyszíni szemle	24
6.1. A helyszíni szemle fogalma	24
6.2. A helyszíni szemle célja, jelentősége, jellemzői, elvei	25
6.3. A helyszín fogalma, fajtái	26
6.4. A helyszíni szemlét megelőző feladatok	26
6.4.1. helyszín biztosításának fogalma, elvei, feladatai	26
6.4.2. A szemlebizottság vezetőjének feladatai	27
6.5. A helyszíni szemle szakaszai, végrehajtásának módszerei	28
6.5.1. A helyszíni szemle szakaszai	28
6.5.2. A helyszíni szemle végrehajtásának módszerei	28
7. A helyszíni kihallgatás	30
7.1. A helyszíni kihallgatás fogalma	30
7.2. A helyszíni kihallgatás célja, jelentősége	30
7.2.1. A helyszíni kihallgatás célja	30
7.2.2. A helyszíni kihallgatás jelentősége	31

7.3. A helyszíni kihallgatás fajtái, változatai	31
7.4. A helyszíni kihallgatást megelőző feladatok	32
7.4.1. Az előzetes kihallgatás.	32
7.4.2. A helyszíni kihallgatás tervezése, szervezése.	32
7.5. A helyszíni kihallgatás végrehajtásának taktikája	33
8. A bizonyítási kísérlet	33
8.1. A bizonyítási kísérlet fogalma	33
8.2. A bizonyítási kísérlet célja, jelentősége	34
8.2.1. A bizonyítási kísérlet célja	34
8.2.2. A bizonyítási kísérlet jelentősége	34
8.3. A bizonyítási kísérlet fajtái, változatai	34
8.4. A bizonyítási kísérlet megelőző feladatok	34
8.5. A bizonyítási kísérlet végrehajtásának taktikája	36
9. A felismerésre bemutatás	37
9.1. A felismerésre bemutatás fogalma	37
9.2. A felismerésre bemutatás célja, jelentősége	37
9.2.1. A felismerésre bemutatás célja	37
9.2.2. A felismerésre bemutatás jelentősége	37
9.3. A felismerésre bemutatás fajtái, változatai	38
9.3.1. A felismerésre bemutatás fajtái	38
9.3.2. A felismerésre bemutatás változatai	38
9.4. A felismerésre bemutatás megelőző feladatok	39
9.5. A felismerésre bemutatás végrehajtásának taktikája	42
10. Kriminálmetodikai ismeretek	44
10.1. Kriminálmetodikai ismeretek	44
10.1.1. A kriminálmetodika fogalma	44
10.1.2. A kriminálmetodikai tételek általános felépítése	45
10.1.3. Felderítési irányok, a nyomozás mint munkafolyamat	47
10.2. Rendkívüli haláleseti eljárás	48
10.3. Vagyon elleni bűncselekmények kriminálmetodikája	51
10.4. A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények kri- minálmetodikája	56

VII. FEJEZET

KRIMINÁLTAKTIKAI, KRIMINÁLPEDAGÓGIAI ISMERETEK

1. Krimináltaktikai ismeretek

1.1. A kriminalisztika

1.1.1. A kriminalisztika fogalma

A kriminalisztika multidiszciplináris bűnügyi tudomány, amely a hatályos jogi szabályozásnak megfelelően tudományosan megalapozott eszközöket, módszereket és eljárásokat dolgoz ki a felderítés és a bizonyítás, valamint a bűncselekmények megelőzése érdekében.

1.1.2. A kriminalisztika helye a tudományok rendszerében

Állam és jogtudományok					
Bűnügyi tudományok					
Jogi bűnügyi tudományok			Nem jogi bűnügyi tudományok		
Büntetőjog	Büntető eljárásjog	Büntetés-végrehajtási jog	Kriminológia	Kriminalisztika	Egyéb tudományok: pönológia, Kriminálstatisztika, Igazságügyi orvostan, Kriminálpszichológia, Kriminálpedagógia, stb.

1.1.3. A kriminalisztika belső felosztása

- a** Általános rész:
 - kriminalisztikai elméletek;
 - krimináltechnika;
 - krimináltaktika;
 - kriminalisztika története;
 - kriminálstratégia.
- b** Különös rész:
 - kriminálmódszertan.

1.1.4. A krimináltaktika fogalma

A krimináltaktika a kriminalisztika tudományának a nyílt nyomozási módszerekkel foglalkozó ága, amely a hatályos jogi rendelkezésekre figyelemmel tudományosan megalapozott elveket és ajánlásokat dolgoz ki a nyomozás lefolytatására, a nyomozási cselekmények, intézkedések végrehajtására, az adatok és a bizonyítási eszközök beszerzésére és felhasználására.

2. A nyomozás

2.1. A nyomozás, a felderítés és a bizonyítás fogalma

2.1.1. A nyomozás fogalma

Kriminalisztikai szempontból a nyomozás a múltbeli releváns esemény igazságnak megfelelő rekonstrukciójára és az eljárási célok elérésére irányuló sokoldalú szellemi és gyakorlati tevékenység, amely a szükséges és lehetséges cselekvések tervszerű, tudatos, a vonatkozó eljárási szabályoknak megfelelő végrehajtása útján valósítható meg.

2.1.2. A felderítés fogalma

A nyomozáson belül a felderítés a történeti tényállás megismerésére és a nyomozási feladatok elvégzéséhez szükséges feltételek biztosítására irányuló adatgyűjtő és adatfeldolgozó tevékenység.

2.1.3. A bizonyítás fogalma

A nyomozáson belül a bizonyítás egy jogfüggő cselekvéssorozat: a nyomozás során azokat az adatokat, amelyek bizonyítandó tény igazolására szolgálnak, a vonatkozó eljárásjogi szabályozásnak megfelelő módon kell felkutatni, megállapítani és rögzíteni.

2.2. A kriminalisztika (7+2) alapkérdése

Tanulási cél

- Mi?
- Ki? (Kivel?)
- Hol?
- Mikor?
- Hogyan?
- Mivel?
- Miért?

- Sorozatba illeszthető-e?
- Hol értékesíti, mire költi?

2.3. A kriminalisztikai megismerés és gondolkodás

2.3.1. A kriminalisztikai megismerés

A megismerés az emberi tudat sajátos funkciója, az anyagi világ formáinak és törvényeinek az emberi tudatban való tükröződése. A megismerési folyamat első lépcsője az észlelés, de ennek során csak a felszín ismerhető meg. Maga a lényeg a racionális megismerés (gondolati feldolgozás) útján tárható fel.

2.3.2. A kriminalisztikai gondolkodás jellemzői

A nyomozó képes:

- a jogi normákhoz kötötten dolgozni;
- b az okozatból az okra relevánsan következtetni (retrokauzalitás);
- c rekonstruktívan gondolkodni;
- d verziókat felállítani, és azokat alkalmazni;
- e a megfelelő logikai módszereket használni;
- f a kételkedésre és az önellenőrzésre („Vagy nem!”).

A nyomozó birtokában van:

- g a megfelelő intuíciónak és
- h fantáziának, emellett
- i a szükséges empátiának.

A nyomozó:

- j kreatív és előrelátó,
- k megfelelő problémamegoldó képességgel, valamint
- l tapasztalattal és ügýtípusismerettel rendelkezik;
- m hisz a kollektív bölcsesség erejében;
- n számol a véletlennel mint lehetőséggel.

2.4. Az adat, az információ és a bizonyíték

- a Az adat tényre vonatkozó ismeret.

A nyomozás során beszerzett adat:

- bármire (bármilyen tényre) vonatkozhat (személyre, tárgyra, eseményre stb.);
- bármely forrásból származhat (bizonyítási eszközből, közvetlen megfigyelésből, nyilvántartásból, de lehet tudományos eredmény, előzetes ismeret stb. is);
- formáját és jellegét tekintve is bármilyen lehet (személyek magatartása, elmeállapota, külső megjelenése, nyom, anyagmaradvány, vélemény, mérési eredmény stb. is).

A nyomozásban az adat tartalmától és minőségétől függ, hogy mire és hogyan használható fel.

Fontos azonban kiemelni, hogy az adat ismerete nem azonos annak a dolognak (ténynek) az ismeretével, amelyre az adat vonatkozik; a megismeréshez fel kell dolgozni az adatot.

- b** A nyomozás szempontjából az információ az adat hírtartalma: amivel kiegészíti a már meglévő ismerete(in)ket.

Az adatban rejlő információ tartalom összetett:

- ami újdonság, ami eddig ismeretlen volt;
- ami az adatok közötti összefüggésekből fedhető fel;
- ami az adatnak a korábbi ismerete(in)kkel történő összehasonlításából származik.

- c** A jogi szempontból bizonyíték az olyan adat lehet, amely:

- jogilag releváns tényre vonatkozik – tartalmi oldal;
- az adott jogág előírásainak megfelelő forrásból származik, annak megfelelő módon szerezték be (és rögzítették) – formai oldal.

Az ilyen adatokat tulajdonképpen bizonyítékként (argumentum, érv) használjuk fel a következtetések, a meggyőződés megalapozásában.

2.5. Az adat elemző-értékelő munka fogalma, elemei

2.5.1. Az adatelemző-értékelő munka fogalma

Az adatok elemzése és értékelése az adat racionális megismerését, az adat információ tartalmának (a tárgyat jelentő tény) megállapítását szolgáló kriminalisztikai módszer, amely a nyomozásnak mint megismerési folyamatnak állandó, szükségszerű eleme.

Több mozzanatból áll, amelyet a gyakorlati alkalmazás során (miután tudatosítottuk, hogy ez a folyamat hogyan megy végbe) nem különítünk el egymástól, hanem mint egységes egészet kezeljük – egyszerűen így gondolkodunk.

2.5.2. Az adat elemző-értékelő munka elemei

- a** Adatok vizsgálata

Ennek keretében azt kell eldönteni, hogy:

- mire vonatkozik az adat, és
- ez (a hatóság tevékenysége szempontjából) milyen következményekkel jár:
 - milyen eljárás keretében (szabályai szerint) kell intézkedni;
 - van-e hatásköre, illetékessége;
 - szükség van-e ún. azonnali intézkedésekre, vagy a normál ügymenet keretében folytathatja a tevékenységet.

b Adatok bírálata

Az adatok információ- és valóságtartalmának, valamint hitelességének meghatározása

- egyrészt az adatforrás jellemzői,
- másrészt az adatok tartalma alapján.

Az adatforrás értékelése:

- mennyire megbízható,
- honnan származnak az adatai,
- milyen körülmények befolyásolják az adatszolgáltatás minőségét.

Az adat tartalmának értékelése:

- mennyire életszerű, mennyire felel meg az általános tapasztalatoknak,
- logikai szempontból mennyire illeszkedik a környezetébe, valamint
- mennyire van összhangban az ügyben már rendelkezésre álló információkkal, a különböző adatbázisok anyagával.

c Adatok rendezése

Annak megállapítására irányul, hogy az adat:

- melyik kriminalisztikai alapkérdésre
- milyen szintű választ ad.

d Következtetés(ek) levonása

Az ismeretek összefoglalására, illetve a szükséges és lehetséges tennivalók meghatározására irányul. A megvizsgált, megbírált, rendezett adatok alapján meghatározható a megismerési folyamat:

- aktuális állapota
- mit tudunk (mi vált ismertté),
- mit nem tudunk (mit kell még megismerni);
- következő lépése(i):
 - mit kell tenni az adattal,
 - az adatból milyen további feladatok adódnak.

2.6. A verzió fogalma, fajtái, a verziókkal végzett munka elemei, elvei

2.6.1. A verzió fogalma

A verzió olyan feltevés, amely a rendelkezésre álló adatok logikai feldolgozása alapján reálisnak tekinthető magyarázatot ad az eljárás tárgyát képező esemény egészére vagy annak egy részére (a kriminalisztikai alapkérdésekre), továbbá lehetőséget nyújt az eljárás során felmerült valamely probléma megoldására.

2.6.2. A verzió fajtái

- a Alapverziók
 - „Mi (történt)?”
 - „Ki, (kivel)?”
 alapkérdésekre adnak választ.
- b Terjedelme szerint
 - Általános (átfogó) verzió
 - Részverzió
- c Tárgya (jellege) szerint
 - Minősítési verzió (az esemény jogi megítélésére vonatkozik)
 - Történeti verzió (az esemény menetéről alkot képet)
 - Munkaverzió (a kitűzött feladat végrehajtási módjának lehetséges alternatíváit tartalmazza)

2.6.3. A verziókkal végzett munka elemei és elvei

- a A rendelkezésre álló adatok elemzése, értékelése;
- b A verziók felállítása:
 - tényhez kötöttség elve,
 - konkrétság elve;
- c Az ellenőrzés módjának meghatározása;
- d Az ellenőrzés végrehajtása:
 - többoldalú ellenőrzés elve,
 - párhuzamos ellenőrzés elve,
 - optimális sorrendben történő ellenőrzés elve,
 - összes verzióra kiterjedő ellenőrzés elve;
- e A beszerzett adatok elemzése, értékelése.

2.7. A nyomozás tervezésének és szervezésének fogalma, elvei, a nyomozási terv fogalma, fajtái, a terv általános tartalma

2.7.1. A nyomozás tervezésének fogalma

A nyomozás tervezése a rendelkezésre álló adatok alapján a konkrét feltételek és gyakorlati tapasztalatok figyelembevételével a nyomozási feladatok meghatározása, és az azok teljesítésére vonatkozó előzetes elképzelés, ésszerű program összeállítása.

2.7.2. A nyomozás szervezésének fogalma

A nyomozás szervezése a kitűzött feladatok végrehajtásához szükséges feltételek biztosítása, a tervben megfogalmazott igények és a konkrét lehetőségek összehangolása.

2.7.3. A nyomozás tervezésének szervezésének elvei

- törvényesség;
- egyediség;
- dinamikusság;
- teljesség;
- egységesség;
- folyamatosság;
- irányító hatás.

2.7.4. A nyomozási terv fogalma

A nyomozási terv az adott időpontban meghatározható célokat, az előre látható (meghatározható) feladatokat és a feladatok végrehajtásának lehetséges (optimális és kiegészítő) módjait tartalmazó program.

2.7.5. A nyomozási terv fajtái

- a** Tartalmi szempontból:
 - nyomozás egészét átfogó terv,
 - részterv.
- b** Formai szempontból:
 - gondolati terv,
 - feljegyzésszerű terv,
 - írásos terv.

2.7.6. A nyomozási terv általános tartalma

- a** Rendelkezésre álló elemzett, értékelt adatok, verziók;
- b** kitűzött célok;
- c** feladatok (a nyomozási cselekmények megnevezése és azok tartalmi összetevői);
- d** végrehajtás helye;
- e** végrehajtás ideje (időpontja, időtartama);
- f** végrehajtás programja;
- g** személyi-, tárgyi-, technikai feltételek és biztosításuk módja;
- h** esetleges különleges körülmények, követelmények.

3. Az adatgyűjtés

3.1. Az adatgyűjtés fogalma

Az adatgyűjtés a felderítés és bizonyítás tárgyát képező cselekmény (esemény) körülményeinek, illetve az abban érintett személyek tevékenységének, hollétének és személyi körülményeinek tisztázása, meghatározása, valamint az eljárás sikeres lefolytatásához szük-

séges feltételek biztosítása céljából végzett információszerző tevékenység; ezek mellett irányulhat bizonyítási eszközök beszerzésére is.

Célszerű itt tisztázni további két, adatgyűjtéshez szorosan kapcsolódó fogalmat:

- a) célszemély, célobjektum: akire, illetve amely dologra az adatgyűjtés irányul;
- b) adatszolgáltató: az adatgyűjtés során adatforrásként felhasznált vagy számításba vehető személy (magánszemély, szerv, szervezet tagja, dolgozója), akitől az adat származik, illetve – vélhetően – beszerezhető.

3.2. Az adatgyűjtés általános elvei

Az adatgyűjtés előkészítése, valamint végrehajtása során a következőket kell szem előtt tartani:

- a) az adatforrást és az adatgyűjtés módszerét aszerint kell megválasztani, hogy mi az elérendő cél, mi a feladat, és milyen minőségű adat kell vagy elegendő annak eléréséhez, végrehajtásához;
- b) alapvető követelmény a beszerzett adatok torzulásmentes, az előírt úton és módon történő rögzítése és továbbítása, amely során szigorúan el kell választani a tényleges információt a véleményétől;
- c) nem szabad megsérteni sem a nyomozás titkosságának elvét, sem az adatkezelési előírásokat.

3.3. Az adatgyűjtés fajtái, változatai

A szakirodalomban az adatgyűjtés módszereiként szereplő megkeresést, puhatolást, megfigyelést, környezettanulmányozást, lakosság adatgyűjtésbe történő bevonását, a tömegkommunikációs eszközök felhasználását stb.¹ tekinthetjük az adatgyűjtés fajtáinak, az azon belüli kategóriákat pedig a változatainak (pl. külső, szóbeli megkeresés, objektum álcázott megfigyelése)².

A megkeresés

A megkeresés az eljáró hatóságnak az ügy érdemi elintézésével összefüggő, valamely adat beszerzésére vagy feladat végrehajtására irányuló, az adatforráshoz, illetve az intézkedésre jogosulthoz intézett szóbeli vagy írásbeli kérése (rendelkezése, felhívása).

¹ A tananyag szabta terjedelmi korlátokra tekintettel e fejezetben csak a megkeresést, puhatolást, megfigyelést, környezettanulmányozást tárgyaljuk.

² A tananyag egységes struktúrája érdekében így is rendszerezhetők a különféle adatgyűjtési módszerek. Jóllehet, azokon belül is végezhető (hasonló szempontok szerinti) csoportosítás (pl. a megfigyelés fajtái: személy, tárgy stb., változatai: nyílt, álcázott stb.).

A megkeresésen belül a címzetteket és a formáját tekintve megkülönböztetünk:

- külső és belső, valamint
- írásbeli és a szóbeli megkeresést.

A gyakorlatban – az elérendő célra – tekintettel kell megválasztani a legmegfelelőbb változatot, illetve alkalmazni azok kombinációját.

A magánszemélyektől, illetve a hatóságok, szervek stb. dolgozóitól való nyílt felvilágosítás- vagy segítségkérés eljárásjogi formaságokhoz kevésbé kötött módja a személyes megkeresés.

A különféle szervektől, szervezetektől stb. történő adatkérés célját, módját, feltételeit, illetve a megkeresett ezzel kapcsolatos kötelezettségeit stb. az egyes eljárástípusokra vonatkozó jogszabályok részletesen szabályozzák (azok betartása feltétele az ily módon beszerzett adatok bizonyításban történő felhasználásának.)

A puhatolás

A puhatolás a valódi cél felfedése nélkül, illetve azt leplezve, az adatszolgáltatóval folytatott irányított beszélgetés formájában végzett adatgyűjtés vagy adatellenőrzés.

Az adatgyűjtési cél elhallgatását vagy leplezését

- a nyomozási érdekek,
- az érintettek jogainak védelme, illetve
- az adatszolgáltató személyével összefüggő körülmények egyaránt indokolhatják.

A puhatolás során gyakran szükség van valamilyen ürügyre, legendára, amely lehetőséget nyújt:

- a kapcsolatteremtésre,
- a beszélgetés irányítására,
- a cél elhallgatására vagy leplezésére.

A puhatolás végrehajtása két, egymással szorosan összefüggő, az eredményességet egyformán befolyásoló mozzanatból áll: a kapcsolatteremtésből és az irányított beszélgetésből.

- A kapcsolatteremtés egyik funkciója a beszélgetés legalizálása (indokoltnak, természetesnek tűnjön a találkozás, adjon módot a kikérdezésre), a másik az adatszolgáltató felmérése, megismerése.
- Az irányított beszélgetés a puhatolás levezetése: az adatszolgáltató figyelmének, gondolkodásának, magatartásának, érzelmeinek a manipulálásán alapuló, a kapcsolatteremtést, a tényleges cél elfedését és a szükséges információk beszerzését szolgáló kikérdezési módszer.

A megfigyelés

A megfigyelés az adatgyűjtés vizuális módja: személyek, tárgyak, objektumok, helyek, események figyelemmel kísérése a vizsgált cselekménnyel (eseménnyel) kapcsolatba hozható,

illetve az eljárás lefolytatása szempontjából szükséges adatok beszerzése, ellenőrzése, dokumentálása, valamint intézkedések végrehajtása céljából.

A megfigyelés módjai

A megfigyelés különböző módjait (ha úgy tetszik: fajtáit/változatait) lényegében a szerint különböztetjük meg, hogy melyik esetben mit (a figyelés tényét, tárgyát, a figyelő kilétét, jelenlétét, illetve ezek variációit) és milyen módon tartunk titokban.

- a** A nyílt megfigyelés demonstratív jellegű, és elsősorban megelőzési célokat szolgál. A jelenlétük lát(hat)ják, hogy ott a hatóság tagja, és tud(hat)ják, hogy szemmel tartanak valamit vagy valakit, adott esetben éppen őket – ami általában befolyásolja a magatartásukat (ezért alkalmas a visszatartásra, a megelőzésre).
- b** A leplezett megfigyelés a szokásos, mindennapos hatósági tevékenység mögé bújtatva, annak végrehajtása közben vagy ürügyén történik, titokban tartva a figyelés tényét és tárgyát.
- c** Az álcázott megfigyelést a környezethez történő alkalmazkodás jellemzi. Ez esetben a megfigyelést és a figyelő kilétét kell titokban tartani. A dekonspiráció elkerülése érdekében nagyon fontos, hogy a figyelő rendelkezzen az álcázásul választott foglalkozás, szerepkör betöltéséhez szükséges ismeretekkel, az adott környezetben ne ismerjék, öltözete, viselkedése stb. odaillő legyen, ne hívja fel magára a figyelmet.
- d** A rejtett megfigyelés esetében a figyelő alkalmas helyre elrejtőzve, jelenlétét és tevékenységét titokban tartva végzi a feladatát. A figyelőnek úgy kell elhelyezkednie, továbbá olyan magatartást kell tanúsítania, hogy ottlétét – és következésképp a figyelést – senki illetéktelen még véletlenül se észlelhesse, ugyanakkor a figyelés tárgyát a kiválasztott/kialakított figyelőpontról jól szemmel tarthassa.

A főbb, sarkalatos kérdések a következők: a figyelőpont kiválasztása, kialakítása; a figyelőpont elfoglalása, elhagyása, a figyelők váltása; a szükséges intézkedések végrehajtási feltételeinek biztosítása; a kapcsolattartás biztosítása; valamint a figyelők magatartása.

A környezettanulmányozás

A környezettanulmányozás a célszemély, a célobjektum szükséges mértékű megismerésére irányuló adatgyűjtés.

A környezettanulmány a környezettanulmányozás eredménye alapján összeállított speciális adatbázis.

A környezettanulmányozás (többek között) lehetőséget nyújt a célszemély (pl. a sértett, tanú, gyanúsított, illetve az eltűnt személy), célobjektum (pl. a megfigyelés, elfogás, házkutatás, illetve a rendezvénybiztosítás helyszínének) megismerésére, ezen keresztül pedig:

- a vizsgált esemény hátterének feltárására, illetve
- az egyes intézkedések, krimináltaktikai módszerek, illetve eljárási cselekmények tervezéshez, és hatékony, biztonságos végrehajtásához szükséges információk beszerzésére.

A környezettanulmány (általános) tartalma

- a A célszemély kapcsolatai, életvitele-életkörülményei és egzisztenciális viszonyai, személyes tulajdonságai, magatartása, a vizsgált eseményben betöltött szerepe (esetenként kiterjedhet a felismerését vagy azonosítását elősegítő adatokra is).
- b A célobjektum – végrehajtandó feladat szempontjából – fontos adatai: jellege (leírása), megközelíthetősége, védelmi helyzete, a hozzá kapcsolódó személyek és rendelkezési jogosultságuk.

A környezettanulmányozás során a célszeméllyel, illetve a célobjektummal kapcsolatos adatokat (jellemzően) megkeresés, puhatolás, megfigyelés stb. keretében szerezzük be, így azt inkább tekinthetjük egy krimináltaktikai eljárásnak, mintsem külön módszernek.

4. A kutatás

4.1. A kutatás fogalma

A kriminalisztikában a kutatás a személyek, illetve dolgok előkerítése, megtalálása céljából a különböző objektumok átvizsgálására kidolgozott eljárások összefoglaló megnevezése.

4.2. A kutatás célja, jelentősége

A kutatás célja a fogalomból is kiolvasható:

- személyek (pl. szökésben lévő vagy elrejtőzött elkövető/terhelt, eltűnt személy), illetve
- dolgok (pl. eltulajdonított, elrejtett tárgyak, elkövetési eszközök, különféle adathordozókon tárolt digitális adatok, nyomok, anyagmaradványok)

előkerítése, megtalálása különböző objektumok átvizsgálása révén.

A kutatás jelentősége pedig abban foglalható össze, hogy amennyiben annak eredményeként ezeket a személyeket, dolgokat megtalálják, úgy pl.:

- a terhelt kihallgatható, szakértői vizsgálata elvégezhető;
- az eltűnt személy élete, testi épsége megóvható, eltűnésének oka tisztázható;
- a tárgyak, nyomok, anyagmaradványok szakértői vizsgálata elvégezhető, a digitális és egyéb adatok elemezhetők, értékelhetők;
- azaz újabb, a felderítés és a bizonyítás szempontjából releváns adatokhoz juthat a hatóság.

4.3. A kutatás fajtái, változatai

A kutatás fajtái, változatai számos szempont szerint kategorizálhatók. A krimináltaktikai csoportosítás részben a jogi megkülönböztetést, részben az egyes objektumok sajátosságait veszi figyelembe, és ennek megfelelően dolgozza ki a

- személyek,

- építmények (magánlakások, többek által lakott helyek, munkahelyek, nyilvános helyek),
 - nyílt területek,
 - járművek
- át kutatására vonatkozó taktikai ajánlásokat (a kutatás módszerét, „technikáját”).

4.4. A házkutatás

A kriminalisztikában házkutatás alatt – az előző pontban ismertetett csoportosítást is alapul véve – elsősorban azon építmények, illetve helyiségek funkcionális együttesének átkutatását értjük, amelyek a „házi jog” védelme alatt állnak (pl. a magánlakáson túl a szállodai, a kollégiumi szobák, a munkásszállók szobái).

A házkutatást megelőző feladatok

A felkészülés és a tervezés főbb szempontjai, és a hozzájuk kapcsolódó fontosabb kérdések a következők:

- a** Kik, illetve mit kell keresni?
 - A keresett személy, tárgy azonosító adatai, a felismerését/azonosítását elősegítő leírása (esetleg fényképe).
 - A tárgyak méretei, szétszedési, átalakítási, álcázási lehetőségei, esetleges veszélyes tulajdonságai (pl. robbanóanyag, vegyszer).
 - Személyek keresésekor figyelembe kell venni, hogy a minimális életfeltételeket folyamatosan biztosítani kell (levegő, víz, élelem stb.), illetve a keresett személy testalkata, magassága meghatározza a rejtekhely legkisebb méreteit.
- b** Hol kell kutatni?
 - Elsőként azt kell tisztázni, hogy hány helyen, milyen jellegű objektumokban kell kutatni.
 - Miből állnak az átkutatandó objektumok (az épületek, helyiségek száma, rendeltetése, építészeti jellemzői; nyilván más rejtekhelyet lehet kialakítani egy panelházban és másrt egy hagyományos épületben stb.).
- c** Kinél, illetve kinnél kell kutatni?
 - A kutatást szenvedő eljárásjogi helyzete, életkörülményei, szokásai, szakképzettsége, előélete, pszichikai tulajdonságai (miről állapítható meg, hogy ideges, lelepleződött stb.), az eljárás más szereplőjéhez fűződő kapcsolata.
 - A beszerzett adatokból következtetni lehet a házkutatás szenvedőjének várható magatartására, esetenként a dolog elrejtésének módjaira, és gyakran arra is, hogy az ügyben keresett dolgokon kívül még mit találhatunk.
 - Lehetőség szerint tájékozódni kell azokról a személyekről, akiket a házkutatást szenvedő megkérhetett az elrejtésben való közreműködésre (pl. szomszédok, rokonok, barátok), és emiatt esetleg náluk is kell kutatni.

- d** Mikor és milyen sorrendben kell a kutatást végrehajtani?
- A házkutatást – a nyomozás érdekeit is figyelembe véve – lehetőleg nappal és olyan időpontban kell végrehajtani, amikor az érdekelt jelenléte biztosítható.
 - Az eljárás túl korai szakaszában foganatosított kutatásból kimaradhatnak olyan helyek (hétvégi ház, másutt lévő garázs stb.), amelyekről az adott időpontban még nem tud a hatóság (az ott lévő dolgokat, nyomokat eltüntethetik). Hasonló veszélyekkel jár az eljárás túl késői szakaszában foganatosított kutatás is.
 - Ha több személynél kell az adott ügyben házkutatást tartani, azt célszerű azonos időpontban megtartani.
 - Ha több helyen kell kutatni (pl. a gyanúsított lakásán, műhelyében, hétvégi házában stb.) célszerű azon a helyen kezdeni, ahol érdemi eredmény várható, illetve ahol a személy a rendelkezésünkre áll. Ezzel egyidejűleg a többi helyet biztosítani kell, majd sorban – az érdekelt jelenlétében – a többi helyen is meg kell tartani a kutatást.
- e** Milyen elrejtési módokkal lehet számolni?
- E tekintetben figyelembe kell venni a keresett dolog jellegét, a kutatás helyét és az érdekelt (már említett) tulajdonságait.
 - Udvaron, kertben jellemző a tereptárgyak (kút, odvas fa, mezőgazdasági gép, ól stb.) nyújtotta lehetőségek kihasználása. Keresni kell azokat a jelenségeket, amelyek nincsenek összhangban a terep általános képével (pl. a frissen felásott föld, frissen ültetett vagy kókadtabb növény stb.).
 - Épületekben, a bútorokban és más berendezési tárgyakban a szerkezeti sajátosságok kihasználása mellett külön rejtekhelyeket is kialakíthatnak.
- f** Kik lesznek jelen a házkutatáson, és mi lesz a feladatuk?
- A létszámot a feladatok (irányítás, kutatás, rögzítés, őrzés, zárás, biztosítás stb.) függvényében lehet és kell meghatározni. Ennek során azonban figyelembe kell venni, hogy:
- a házkutatás vezetőjének figyelme nem vonható el más feladattal (pl. kutatás, őrzés);
 - bizonyos tárgyak szakszerű átvizsgálása két személy együttműködését igényli, így célszerű két kutatást végzőt biztosítani (ők azonban nem végezhetnek két különböző helyen kutatást, mert azt sem az érdekelt, sem az eljárási cselekmény vezetője, sem a tevékenységüket rögzítő technikus nem tudja figyelemmel kísérni);
 - az érdekelt kutatás alatti viselkedését (pl. mikor válik idegessé, mikor oldódik a feszültsége) is célszerű figyelemmel kísérni;
 - a keresett dolgok felkutatásához/azonosításához szükség lehet szaktanácsadóra, aki egyúttal segítséget nyújthat a lefoglalt tárgy szakszerű jegyzőkönyvezésében is;
 - esetenként (pl. zár felnyitásához, fal kibontásához) gondoskodni kell szakemberekről.
- g** Milyen tárgyi, technikai feltételeket kell biztosítani?
- A kontamináció, a fertőzést vagy mérgezés megelőzését szolgáló védőfelszerelést.
 - A keresett tárgyak, nyomok, anyagmaradványok felkutatásához, rögzítéséhez, csomagolásához, szállításához szükséges eszközöket.

- Az eljárási cselekmény rögzítéséhez szükséges eszközöket.
- Az egységek közötti hírósszeköttetést biztosító eszközöket.

- h** Milyen egyéb körülményekkel kell számolni?
- Van-e a megközelítést, bejutást akadályozó, nehezítő tényező (pl. zárt lépcsőház, objektumvédelmi berendezés, házőrző kutya)?
 - Milyen környezetben kell a kutatást végrehajtani (várható-e támadás, ellenállás, rendezavarás a kutatás helyén, környezetében tartózkodó személyek részéről)?

A házkutatás végrehajtása

- a** A házkutatás megkezdése előtt meg kell győződni arról, hogy a szükséges személyi, tárgyi és technikai feltételek megvannak-e. Ezután (elgazdítás keretében) részletesen ismertetni kell a résztvevőkkel a feladataikat.
- b** A kutatás helyét lehetőség szerint feltűnés nélkül kell megközelíteni.
- c** A behatolás módját a bennlévők várható magatartását is figyelembe véve kell megválasztani. A helyiségbe való belépéskor fokozott óvatossággal kell eljárni, mindig számítani kell a támadásra, ellenállásra.
- d** A lakásban tartózkodó személyeket igazoltatni kell, és amelyiküknél indokolt, azoknál ruházatátvizsgálat is végre kell hajtani.
- e** Az igazoltatás után az érdekelttel közölni (kézbesíteni) kell a határozatot és azt, hogy a határozat ellen nem halasztó hatályú panasszal élhet. Az írásbeli határozatra az érdekelt írja rá, hogy panasszal él vagy sem, és aláírásával igazolja a határozat egy példányának átvételét is. (Ha nincs írásbeli határozat, mindez a jegyzőkönyvbe kerül.)
- f** Mielőtt megkezdenénk a kutatást, az érdekeltet fel kell szólítani, hogy a keresett dolog (személy) hollétét fedje fel. Ha a dolog ily módon kerül elő, ezt a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni, és ténylegesen kutatni csak akkor kell (illetve lehet), ha alaposan feltehető, hogy az érdekelt a felszólításnak csak részben vagy látszólag tett eleget, avagy a kutatás során még más bizonyítási eszköz, elkobozható vagy vagyonekobjzás alá eső dolog fellelése várható.
- g** Az előkerült dolgokat először a megtalálási helyükön kell lefényképezni majd úgy kell elővenni (csomagolni), hogy a rajta lévő nyomok ne semmisülhessenek meg.
- h** A kutatást a helyiségek szemrevételezésével kell kezdeni (többféle következtetésre is juthatunk: pl. felmérhetjük a rejtekhelynek alkalmas helyeket, tárgyakat, feltűnhetnek az összképbe nem illő dolgok stb.).
- i** A kutatás az érintett kíméletével, a felesleges károkozást kerülve kell végrehajtani. Mértékét és módját az érdekelt eljárási helyzete és a keresett tárgyak jellege is meghatározza.
- j** A házkutatást taktikai szempontból akkor is lépésről lépésre célszerű végrehajtani, ha már kezdés előtt többé-kevésbé pontosan tudtuk az elrejtett dolog helyét.
- k** A megtalált, lefoglalandó tárgyakat lehetőség szerint egy olyan helyre kell összegyűjteni, amelyet előzetesen átvizsgáltunk, és ahol a kutatás végeztéig biztonságban vannak (illetéktelen ne férjen hozzájuk, ne kerüljenek ki a látókörünkből).

- I** A kutatást egyszerre csak egy helyiségben kell végezni, általában a helyiségben körkörös haladva a berendezési tárgyakat, ezek tartalmát, majd a falakat, a mennyezetet, végül a padlót kell átvizsgálni. El kell mozdítani a berendezési tárgyakat, képeket, szőnyegeket is, mert csak így fedezhetők fel a falban, padlózatban, bútorok hátsó részében (alján) kiképzett rejtékhelyek, illetve elrejtett tárgyak.
- m** Ha egy helyiséggel végeztek, át lehet térni a következőre. Egy-egy összefüggő terület részátkutatása után – akár előkerült a keresett dolog akár nem – célszerű még egyszer végiggondolni, hogy nem maradt-e ki valamilyen hely, tárgy a kutatásból.

A lakás után át kell kutatni a hozzá tartozó padlásteret, pincét, garázst, az állattartás célját szolgáló építményeket.

5. A kihallgatás

5.1. A kihallgatás fogalma

Krimináltaktikai értelemben a kihallgatás a személyek eljárási szabályokhoz kötött kikérdezésének, a vallomás (nyilatkozat) beszerzésének módszere.

5.2. A kihallgatás célja, jelentősége

A kihallgatásnak kettős célja van:

- megismerjük a kihallgatott személy tudatában a vizsgálat tárgyát képező múltbeli eseményről megmaradt, rögződött tényeket, valamint
- az ügyel, illetve az eljárás szempontjából releváns kérdésekkel kapcsolatos álláspontját, véleményét;

mégpedig oly módon, hogy a kihallgatott által elmondottakat a bizonyításban is felhasználhassuk.

A kihallgatás jelentősége – túl azon, hogy az emlékezetben rögződött tények megismerésének a legfőbb útja – abban van, hogy egyes kérdések tisztázását, egyes felderítési és bizonyítási feladatokat kihallgatás nélkül meg sem lehet oldani.

A kihallgatások jelentőségét, fontos szerepét jelzi, hogy nélkülük elképzelhetetlen az anyagi jogi szempontból releváns, a vizsgált esemény gyors és alapos felderítéséhez, a tényállás valóságnak megfelelő feltáráshoz, a terhelő és mentő, illetőleg a felelősséget súlyosbító és enyhítő, az elkövetést közvetlenül lehetővé tevő okok és körülmények megállapításához szükséges tények tisztázása – és jórészt az ezekre vonatkozó adatok beszerzése is.

5.3. A kihallgatás fajtái, változatai

A krimináltaktikában a kihallgatás fajtáinak a jellegzetességeik alapján határozottan elkülöníthető eseteket tekinthetjük. Ezek a panaszfelvétel, a sértett, a tanú és a terhelt kihallgatása, a szembesítés, valamint a szakértő meghallgatása.

Jóllehet, a kihallgatás előkészítése és lebonyolítása nagyjából azonos séma szerint történik, a kihallgatás menetét és taktikáját az egyes fajták sajátosságai mellett további tényezők is befolyásolják. Nevezetesen a kihallgatott személy:

- eljárásbeli pozíciója, érdekeltsége, és hozzáállása (feljelentő, bejelentő, sértett, tanú, gyanúsított stb.; érdekelt-érdektelen; elfogult-elfogulatlan; segítőkész, rosszszíszemű stb.);
- életkora (gyermek-, fiatal- vagy felnőtt korú);
- vallomásának jellege, tartalma (feltáró, beismerő vagy tagadó; igaz, téves vagy hamis; más személyt vagy önmagát vádoló);
- továbbá, az, hogy
- hányadszor, illetőleg milyen kihallgatási szituációban tesz vallomást;
- a kihallgató és a kihallgatott először találkozik-e egymással;
- az adott kihallgatás milyen célt szolgál (pl. helyszíni kihallgatás előkészítése);
- milyen lehetőség volt a felkészülésre (előkészítésre, tervezésre).

5.4. A kihallgatást megelőző feladatok

Az előkészítés, és egyben a felkészülés első és alapvető mozzanata a rendelkezésre álló adatok célirányos elemzése-értékelése, a kihallgatáshoz szükséges adatok összegyűjtése. Ez a bázisa a nyomozó személyes felkészülésének (az ügy és a kihallgatás alanya kellő megismerésének); erre támaszkodva kell (és lehet) meghatározni a kihallgatás konkrét célját (stb.) és az előkészítés további feladatait, majd elkészíteni a kihallgatási tervet.

A tervezés/szervezés célja, hogy a kihallgatást hatékonyan és zökkenőmentesen, a buktatókat elkerülve bonyolíthassák le. Ennek megfelelően a terv rendszerint a tisztázandó kérdéseket, a kihallgatási taktikát, valamint a szervezési kérdéseket (a személyi és technikai feltételek biztosítását) foglalja össze.

5.5. A kihallgatás lefolytatása – a kihallgatás szakaszai

5.5.1. A bevezető szakasz – az érdemi kihallgatást megelőző feladatok

A bevezető szakasz már akkor megkezdődik, amikor a személy a kihallgatása, avagy a feljelentés/bejelentés megtétele céljából a hatóság előtt önként vagy idézésre megjelenik (illetve a fogva lévő terheltet a kihallgatásra előállítják).

a A kihallgatott fogadása

A kihallgatandó személyt az első hatások azzal érik, hogy miképpen fogadják: a kihallgatás előtt hol és meddig várakoztatják, hogyan bánnak vele – és ezt hogyan folytatódik akkor, amikor már a kihallgatójával kerül kapcsolatba.

b A kihallgató–kihallgatott közötti kapcsolat (a pszichológiai kontaktus) megteremtése vagy újrafelvétele.

A pszichológiai kontaktus felvételére és alakítására valóban a kihallgatás a legkitűnőbb alkalom, azonban ez mégsem kizárólag kihallgatás-taktikai kérdés, és nem szűkül le csak a kihallgató és a kihallgatott közötti kapcsolatra.

A kontaktus megteremtése nem feltétlenül a kihallgatáshoz kötődik: megvalósítható az előtt is (pl. a szemle, az adatgyűjtés, az idézés személyes kézbesítése során – ezek egyúttal elősegítik a személy saját környezetében való megismerését); és alapulhat korábbi (akár hivatalos, akár – összeférhetetlenséget nem megalapozó – magánjellegű) ismeretségen is. Kialakítását, formálását kezdettől fogva, folyamatosan kell végezni, hiszen az ügyféllel való kapcsolat adott esetben még a nyomozás időszakán is túlnyúlhat, és fontos szerepet tölt be a többi eljárási cselekmény végrehajtásában is.

c Az előírt, jogi formaságok teljesítése:

- a személyazonosság megállapítása (ellenőrzése), a személyi adatok felvétele;
- az eljárási alanyi minőség közlése, az eljárási jogokra-kötelezettségekre figyelmeztetés;
- az eljárás, a kihallgatás tárgyának/céljának indokolt mértékű megjelölése;
- szükség szerint a kihallgatott megfelelő (a képzettségéhez, értelmi színvonalához stb. alkalmazkodó) felvilágosítása az eljárásbeli szerepével, helyzetével, a jogok/kötelezettségek tartalmával (stb.) kapcsolatban;
- és természetesen mindezek szabályszerű rögzítése (jegyzőkönyvezése).

d A kihallgatási szituáció felmérése, valamint annak ellenőrzése, hogy helytállóak-e, vagy módosításra szorulnak az előzetes taktikai elképzelések, a kihallgatáshoz biztosított feltételek, a személyről eddig alkotott vélemény.

- Konfliktusmentes a kihallgatási szituáció akkor, ha a nyomozó meg van győződve a kihallgatott személy őszinteségéről, a vallomás tartalmát igaznak tartja; vagy a vallomás hiányosságait, a valóságtól való esetleges eltéréseit tévedéseknek, az érzékelés, észlelés, emlékezés hibáiból eredőknek véli, és a vallomástevő jó szándékát nem vonja kétségbe.
- Konfliktushelyzet alakul ki a kihallgatáson a vallomás megtagadásakor, a hamis, vagy a nyomozó által hamisnak vélt vallomás tételekor. Különösen éles konfliktushelyzet alakulhat ki, ha a vallomás önmagában is bűncselekményt valósít meg (hamis vád, hatóság félrevezetése, hamis tanúzás), avagy a vét-

lenül gyanúba került személy nem bíz a nyomozás tárgyilagosságában, és kitalált tényekkel védekezik. A vallomás teljes vagy részleges megtagadása a konfliktushelyzet legszembetűnőbb esete.

- Bizonytalan kihallgatási szituációról akkor beszélünk, ha a nyomozónak nincs elég alapja az állásfoglaláshoz. A pillanatnyilag rendelkezésre álló adatok alapján nem tudja önmagában sem eldönteni, hogy hitelt adhat-e a vallomásnak vagy sem.

A gyakorlat azt igazolja, hogy a bevezető szakaszt célszerű közvetlen stílusú, kötetlen beszélgetés formájában lefolytatni. Ez nyújt megfelelő lehetőséget a tájékozódásra, a kapcsolatteremtésre, az érdemi kihallgatás előkészítésére.

5.5.2. Az érdemi kihallgatás

a A vallomás összefüggő előadása.

A kihallgatás e szakaszában feltett kérdések csak általános jellegűek lehetnek, azaz olyanok, amelyek elősegítik a vallomás összefüggő előadását, amelyek támpontot nyújtanak a kihallgatott számára, hogy mely ügyben, mivel kapcsolatban hallgatják ki; miről, mely tényekről kell (még) nyilatkoznia; s hogy az eseményeket időrendi, logikai sorrendben célszerű elmondania.

A vallomás összefüggő előadását türelmesen végig kell hallgatni, és csak a legszükségesebb esetben (ha elakad; ha nem tudja, hogyan folytassa mondanivalóját; ha eltér a tárgytól, avagy elfelejtette, hogy mire kell koncentrálnia) kell kérdésekkel, közbevetésekkel a helyes irányba terelni – s közben össze kell gyűjteni a következő szakasz lebonyolításához szükséges információkat is.

A kötetlen, szabad előadás a személy szubjektív álláspontját tükrözi. Az előbb elmondottak miatt itt még nem érvényesül a kérdezés befolyásoló hatása, így olyan tényeket is megismerhetünk, amelyek (eddig) nem szerepeltek az ügy anyagában, vagy megfelelő támpont híján azokra vonatkozó kérdéseket fel sem tennénk.

b A kérdezés szakasza

A kihallgatás e szakaszának az a rendeltetése, hogy sor kerüljön minden olyan tény megvizsgálására, amelyet a kihallgatottal az adott alkalommal tisztázni kell.

Egyes anyagi-, illetve eljárásjogi szempontból releváns tények vizsgálatát nem lehet későbbi kihallgatásokra halasztani. Ilyenek pl. a történeti tényállás megismeréséhez, a minősítés megállapításához, az azonnali intézkedések meghatározásához szükséges tények; a kihallgatás közben elhangzott/megtett észrevételek/indítványok rögzítése-elbírálása; avagy adott esetben a magánindítvány megtétele stb.

Ezeket túlmenően viszont már mérlegelés tárgya, hogy az első, avagy a további kihallgatások kérdezési szakaszában kerüljön sor:

- az összefüggő előadásból kimaradt olyan adatok/információk beszerzésére, amelyekre a kihallgatott önszántából egyáltalán nem, vagy csak részben tért ki;
- az előre tervbe vett kérdéseink feltevésére;
- a vallomás összefüggő előadása, a korábbi kihallgatások, illetőleg a más nyomozási cselekmények kapcsán felmerült újabb kérdések, valamint az ellentmondások, hiányosságok tisztázására, az alibi vizsgálatára; illetve
- a bizonyítékok bemutatására.

A kérdések jellege és sorrendje elsősorban a kialakított taktikától, és persze attól függ, hogy hogyan zajlott le a vallomás összefüggő előadása.

Célszerű a felmerült problémákat (ellentmondásokat, hézagokat, homályos válaszokat stb.) idő-, illetve logikai rendbe szedni. Így elkerülhető, hogy a vallomás rendszertelen, áttekinthetetlen legyen, és nem maradnak ki lényeges mozzanatok sem. A kérdéseket egyértelműen, világosan, jól érthetően kell megfogalmazni. Alkalmazkodni kell a kihallgatott értelmi képességeihez, felfogóképességéhez, műveltségéhez, és célszerű egyszerre csak egy problémával foglalkozni.

Tilos szuggesztív, befolyásoló kérdést feltenni, illetve a kérdezés módjával utalni arra, hogy milyen választ szeretnénk hallani.

Egyes kivételektől eltekintve tilos a rávezető, a választ is magába foglaló kérdések feltevése is. Ilyen jellegű kérdéseket az emlékezet felfrissítése, a vallomásban már szereplő tények összegzése, tisztázása, pontosítása (esetleg a tanú befolyásolhatóságának ellenőrzése) érdekében lehet feltenni. Ügyelni kell azonban ezek gondos megfogalmazására: nem lehetnek szuggesztív jellegűek, és csak olyan információkat tartalmazhatnak, amelyek a kérdés megértéséhez, a kihallgatott figyelmének a problémára irányításához szükségesek.

Megjegyzendő, hogy minden olyan kérdést, amely információt tartalmaz, amely bármilyen formában is alkalmas lehet arra, hogy sugalmazza a választ, szó szerint fel kell venni a kihallgatás jegyzőkönyvébe.

Tilos a feltételezéseket valóságos tényeknek feltüntetve, illetve nem létező bizonyítékokra hivatkozva kérdezni.

Megengedett viszont az ún. taktikai blöff alkalmazása: az olyan magatartás, kihallgatás-vezetés, szituációteremtés, illetve olyan kérdés (kérdéssorozat) feltevése, amelynek célját, jelentőségét a vallomástevő nem érti, vagy nem ismeri fel, ennél fogva vagy nem is gondolkodik azon, hogy válaszoljon-e – vagy azért válaszol, mert téves következtetésekre jut abban a tekintetben, hogy mit tudunk, milyen bizonyítékaink vannak.

A kihallgatás eredményességét a **kérdezés módja** is befolyásolja. E tekintetben figyelembe kell venni a kihallgatott szellemi képességeit, hozzáállását stb.

C A vallomás menet közbeni értékelése és ellenőrzése

Ez egy folyamatos, nagy figyelmet, jó memóriát, alapos felkészülést és ügyismeretet követelő feladat, melynek révén megállapítható, hogy a vallomás mennyire objektív, illetve teljes; milyen új tényeket, problémákat vet fel; hol van ellentmondás a vallomáson belül, valamint a vallomás és más bizonyítékok között; szükséges-e változtatni a taktikán; kell-e szembesíteni vagy más nyomozási cselekményt végrehajtani stb.

5.5.3. A befejező szakasz – a kihallgatott elbocsátása

A befejező részben kerül sor a jegyzőkönyv ismertetésére³, az eközben felmerült észrevételek, indítványok elbírálására, megbeszélésére, a jegyzőkönyv aláíratására, az esetleges idézésre stb.

Az eljárásjogi formák teljesítése mellett meg kell beszélni a kihallgatottat érintő – a helyzetével, a nyomozás további menetével, abban játszott szerepével – összefüggő problémákat is (ún. levezető beszélgetés).

Természetesen a kihallgatott személyétől, eljárásbeli pozíciójától (stb.), és az éppen befejezett kihallgatásnak a nyomozás menetében betöltött szerepétől is függ, hogy mit kell/célszerű tennünk a befejező szakaszban.

A kihallgatottat elbocsátása előtt felvilágosíthatjuk például arról, hogy eljárási helyzetéből adódóan milyen következményekre számíthat, érdekeinek érvényesítésére milyen lehetőségei vannak. Esetenként fel kell készíteni arra, hogy milyen további teendők lesznek – pl. szembesítésre, felismerésre bemutatásra kerül majd sor; eközben ajánlott arra is kitérni, hogy mit várunk tőle, milyen magatartást kellene tanúsítania (ún. perspektívaadás). A nyomozás érdekeire figyelemmel a kihallgató és a kihallgatott között kialakult kapcsolatot a taktikai elképzeléseinknek megfelelően kell tovább alakítani, erősíteni.

6. A helyszíni szemle

6.1. A helyszíni szemle fogalma

A helyszíni szemle eljárásjogi alakításokhoz kötött nyomozási cselekmény, amely során megfigyelik és rögzítik a helyszínen talált állapotot, helyzetet, körülményeket; továbbá felkutatják, megvizsgálják és olyan módon rögzítik a nyomokat, anyagmaradványokat, nyomhordozókat, egyéb elváltozásokat és mindezek összefüggéseit, hogy a szemle során feltárt és rögzített tények támpontot nyújtsanak a nyomozáshoz, és az eljárás során bizonyítékként felhasználhatók legyenek.

³ A vallomás rögzítése (a kihallgatás fajtájának megfelelően) menet közben történik.

6.2. A helyszíni szemle célja, jelentősége, jellemzői, elvei

- a A helyszíni szemle célja tehát, hogy az annak keretében felkutatott és rögzített adatok:
 - támpontot nyújtsanak a nyomozáshoz, és
 - az eljárás során bizonyítékként felhasználhatók legyenek.
- b A helyszíni szemle jelentősége abban rejlik, hogy az információk egyik alapvető forrása. Nemcsak megkönnyíti a térbeli orientációt a további nyomozási cselekményekhez, de közvetlenül is orientálhat az elkövetői kör irányába, elképzelések alakulhatnak ki az eseményekről, és intuíciókat is ébreszthet bennünk. Nem szabad lebecsülni a morális-emocionális összetevőket sem, a közvetlen észlelés (pl. a végrehajtás brutalitása) mély felelősségérzetet kelthet a nyomozókban a tettes kézrekerítése vonatkozásában.
- c A helyszíni szemle jellemzője, hogy általában halasztást nem tűrő⁴, helyettesíthetetlen és eredeti formájában megismételhetetlen eljárási cselekmény.
 - A helyettesíthetetlenség abból is adódik, hogy a szemle során a nyomozóhatóság közvetlen megfigyelést végezhet, és a helyszínt a maga komplexitásában vizsgálva kereshet tárgyi bizonyítékot.
 - A megismételhetetlenség akként jelentkezik szignifikánsan, hogy a helyszínen végzett különféle nyomrögzítő módok a helyszíni nyomokat megsemmisítik, illetve újabb vizsgálatra alkalmatlanná teszik. Másfelől az idő múlása is helyszínváltoztató tényezőként jelentkezik. Az idővel egyenes arányban csökken annak valószínűsége, hogy a megismételt szemle hasznosítható eredményt hozzon.
- d A helyszíni szemle taktikai elvei a következők:
 - Az elhalaszthatatlanság azt fejezi ki, hogy a helyszíni szemle rendszerint halasztást nem tűrő nyomozási cselekmény. Ezt az elvet az idő múlásának a bűncselekmény nyomaira gyakorolt közismert hatásaiból vezethetjük le.
 - A szemle során összegyűjtött adatok döntően befolyásolják az egész nyomozás menetét. A szemle adataiból felállított elsőleges verziók segítséget nyújtanak a nyomozás irányának meghatározásához, újabb verziók felállításához, ennek alapján elkészíthető a nyomozási terv. Ezen túlmenően a helyszínből kiindulva lehetőség nyílik a nyomon üldözés megszervezésére, a forrányomos tevékenység bevezetésére.
 - A szemle tárgyilagossága azt jelenti, hogy elfogultság és előítéletek, az előzetes adatok alapján az eseményről kialakított kész elképzelések nélkül kell a szemlét lefolytatni.

⁴ Ez egyben elv is, így erről ott olvashat részletesebben.

- Az előre kialakított vélemény azt a veszélyt rejt magában, hogy csak azokat a nyomokat veszik figyelembe, amelyek a szemlét lefolytató nézete szerint alátámasztják ezt a verziót. Ha ez a verzió később nem igazolódik be, akkor a helyszínen található más nyomok észlelése a későbbiekben már esetleg lehetetlenné válik.
- A szemle részletessége és teljessége elvének alkalmazása során azt kell figyelembe venni, hogy nem az a jó szemle, amelynek során az egész helyszínt és minden egyes tárgyat egyforma gondossággal és minden részletében megvizsgálják és rögzítenek, hanem az, ahol valamennyi, az ügy szempontjából jelentős részlet képezte a szemle tárgyát.
- Ezek a következők lehetnek: az általános állapot; az esemény következtében a helyszín állapotában és a tárgyak elhelyezkedésében létrejött változások; az eseményben résztvevő személyek nyomai (pl. lábnyom, ujjnyom stb.); a cselekmény nyoma (pl. lakatlevágás); tárgyi bizonyítékként szereplő tárgyak; holttest; negatív körülmények.

6.3. A helyszín fogalma, fajtái

Kriminalisztikai értelemben helyszín mindaz a hely, ahol a nyomozás szempontjából jelentős esemény (cselekmény) zajlott le. A helyszínhez tartozik az a terület is, amely még szorosabb összefüggésben lehet a szóban lévő esemény közvetlen színhelyével.

A helyszín főbb fajtái: a valódi, a változtatott, a koholt, a többes (tagolt), a mozgó és az „élő”.

A helyszín adottságaira figyelemmel különbséget kell tenni a nyílt és a zárt helyszín között is (a helyszínek nyílt vagy zárt volta ugyanis meghatározza a szemle alá vont terület határait, a helyszín biztosításában résztvevők számát és a technikai eszközöket).

Ismeretes továbbá az elsődleges és további (kiegészítő) helyszínek megkülönböztetése is (pl. amikor a tettes az áldozata holttestét máshol rejti el).

6.4. A helyszíni szemlét megelőző feladatok

6.4.1. helyszín biztosításának fogalma, elvei, feladatai

Kriminalisztikai értelemben a helyszín biztosítása a helyszín változatlan állapotban való megőrzésére irányuló tevékenység. A helyszín biztosítása nem egyszerű őrzési feladat, hanem sokoldalú aktív tevékenység.

A helyszínbiztosítás során a következő elveket kell érvényesíteni.

- A helyszínbiztosítást azonnal meg kell kezdeni, és az addig tart, amíg befejezésére a szemlebizottság vezetője engedélyt nem ad.
- A helyszínt csak indokolt esetben szabad megváltoztatni. A más fontos érdekből (pl.

életmentés, kárelhárítás) tett intézkedéseket olyan módon kell végrehajtani, hogy közben a helyszín állapota csak minimális mértékben változzon meg.

- Meg kell jegyezni a helyszín eredeti állapotát, továbbá azt, hogy ki, mikor, mit, miért és hogyan változtatott meg, hogy ennek alapján később (a szemle, illetve a nyomozás során) az eredeti állapotot szükség esetén rekonstruálhassák.
- A feladatokat a konkrét eset körülményeitől függő sorrendben kell végrehajtani: elsőbbséget élvez az élet- és vagyonmentés, a közveszély elhárítása, az elkövető elfogása, a nyomoknak a megsemmisüléstől való megóvása.

A helyszínbiztosítás feladatai a következők:

- tájékozódás a helyszín körülményeiről;
- visszajelzés (jelentés) a tevékenység-irányítási központnak;
- életmentés, elsősegély nyújtása a sérülteknek;
- a közveszély elhárítása, további károsodások megelőzése;
- a tetten ért elkövető elfogása;
- a nyomon üldözés (feltételeinek fennállása esetén azt haladéktalanul meg kell kezdeni);
- a tanúk visszatartása, az illetéktelenek helyszínről való eltávolítása;
- a helyszín körülhatárolása;
- a közrend fenntartása;
- jelentési kötelezettség teljesítése.

6.4.2. A szemlebizottság vezetőjének feladatai

- a** A helyszínre érkezést követően tájékozódik:
 - meghallgatja a helyszínbiztosító jelentését, és meggyőződik arról, hogy a szükséges intézkedéseket valóban megtette-e; ha nem, azonnal intézkedik azok végrehajtására;
 - meghallgatja a sértettet, az esetleges felfedező tanút, egyéb tanúkat;
 - áttekinti a helyszínt;
 - ezekre tekintettel felméri a szemléhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket.
- b** Mindezen adatok birtokában döntést hoz a tekintetben, hogy fennállnak-e a szemle lefolytatásának jogszabályi, illetve személyi, tárgyi és technikai feltételei.
- c** Amennyiben a feltételek adottak, megtervezi a helyszíni szemle lefolytatását, és rövid eligazítást tart a bizottság tagjai számára. Ennek során kijelöli a konkrét feladatokat és a végrehajtás mikéntjét, a saját nyomok jelölésének módját, a kapcsolattartás rendjét. Meghatározza, hogy ki, mikor lép a helyszínre, megjelöli a helyszínen való mozgás irányát és módját.

6.5. A helyszíni szemle szakaszai, végrehajtásának módszerei

6.5.1. A helyszíni szemle szakaszai

A szemlét hagyományosan két részre: statikus és dinamikus szakaszra szokták bontani.

- a A statikus szakasz feladata az összkép – a helyszín adott állapotának és összefüggéseinek – feltárása és rögzítése.

Legfontosabb jellemzője, hogy a szemletárgyakat nyugalmi állapotukban vizsgálják. Külső megjelenésüket, egymáshoz viszonyított távolságukat, helyzetüket, a szabad szemmel látható nyomokat és elváltozásokat rögzítik.

A statikus szakasz megállapításai alapján egyrészt lehetőség nyílik a további helyszíni munka megtervezésére, a dinamikus szakasz feladatainak, módszereinek meghatározására, másrészt e megállapítások következtetései alapként szolgálhatnak a legelső feltevések kialakításához.

Sok esetben a statikus szakasz megállapításai alapján következtethetünk számos releváns információra pl. a tettes helyismeretére, a bűncselekmény indítékára, az elkövetés időpontjára, az elkövető személyi tulajdonságaira.

- b A szemle dinamikus (nyomkereső) szakasza a helyszín tervszerű, módszeres, alapos, aprólékos, részletes és szakszerű átkutatásából áll.

A szemletárgyakat sokoldalúan kell átvizsgálni, tehát nemcsak érzékszervi, hanem a legkülönbözőbb fizikai és kémiai eljárások segítségével is. A statikus szakasz „semmit sem érinteni” elvével ellentétben itt a mozgás, a dinamika dominál, a szemletárgyak nyugalmi (statikus) helyzetükből kimozdítva kerülnek megvizsgálásra.

A nyomkereső szakasz megállapításai azonban szervesen kapcsolódnak az összképrögzítő szakasz eredményeihez, kiegészítik azokat, feltárják az összefüggéseket, és elősegítik a jobb megértésüket. Az első szakaszban rögzített helyzetképek ebben a szakaszban kiegészülnek a látens nyomokkal, anyagmaradványokkal és elváltozásokkal.

Ezek az új ismeretek a korábban felállított feltevéseket pontosíthatják, egyeseket kizárnak, másokat megerősítenek, illetve új feltevések kialakítását követelhetik meg.

6.5.2. A helyszíni szemle végrehajtásának módszerei

- a Az objektív, más néven területfelosztási módszerek két alaptípusa ismeretes: a spirális és a szektoros.
 - A **spirális módszer** lényege az, hogy a megszemlélendő területet valamely előre meghatározott pontból kiindulva, a spirálvonal alakjának megfelelő haladási irány szerint veszik szemügyre. Attól függően, hogy a kiindulási pont a spirál középpontja vagy végpontja, kifelé haladó (centrifugális, excentrikus), illetve befelé haladó (centripetális, koncentrikus) módszer elnevezése alatt is tárgyalják. A középponttól kifelé haladó spirálformát javasoljuk használni akkor, ha a hely-

szín nem túl nagy, és viszonylag könnyen áttekinthető, ha a helyszínen holttest van, ha a környéken nem kell lábnyomokat keresni.

A szélektől befelé haladó spirál mentén célszerű végrehajtani a szemlét mindekelőtt akkor, ha helyszín igen kiterjedt, és nem ismeretes az esemény közép-pontja. E módszer kétségtelen előnye, hogy segítségével áttekinthetetlen terepen is lehetőség nyílik a holttest, sebesült személy, az elkövetési eszközök és a menekülő tettes nyomainak gyors feltárására.

- A **szektoros módszer** nagyobb kiterjedésű, nyílt területnél alkalmazható (általában ezt a módszert alkalmazzák a robbantásos bűncselekmények helyszíni szemléinél is). E módszer lényege, hogy a nagy területeket a rajtuk lévő természetes határok figyelembevételével szemlélik meg (pl. elkülönítve folytatják le a lakóépület, az udvar, a gazdasági épületek, a kert szemléjét). Ha pedig a terület egynemű (rét, mező, erdő) természetes határokkal (utak, ösvények, mezsgyék, patak) részekre osztják. Ha ilyen határok nem lennének, a területet négyzetekre vagy téglalapokra osztják (50-100 m oldalhosszúság), és e részeket egymás után vetik szemle alá (ún. négyzethálós felosztási módszer).

A területfelosztási módszerek elsősorban a szemle statikus szakaszában alkalmazhatók, de adott esetben a dinamikus szakasz is végrehajtható valamelyik fajtájuk szerint. E módszer legnagyobb előnye, hogy precíz végrehajtásával a teljes helyszín vizsgálatra kerül, semmi sem maradhat ki.

- **a** A szubjektív módszerek alapgondolata az, hogy a helyszíni szemlét ne mechanikusan, valamely előre meghatározott haladási irány egymásutánosságával, hanem a szituációból adódó logikai összefüggések szerint végezzék.

- A gondolati rekonstrukció módszere az elkövetés gondolatbeli lejátszásán alapuló szemlemódszer. Lényege: a statikus szakasz megállapításai alapján már kialakíthatók elkövetési verziók, amelyek a bűncselekmény materiális nyomainak felkutatását teszik lehetővé oly módon, hogy a gondolatilag modellezett cselekményt a helyszínre vetítik. Ennek révén meg lehet határozni, hogy hol, milyen nyomokat kell/lehet találni, ha a kialakított verzió helyes volt.

A következőket kell végig gondolni:

- melyik utat vette igénybe, hogy az elkövetési helyre jusson;
- milyen akadályokat kellett ennek során leküzdenie, és ennek megfelelően hol kell lenniük a megfelelő nyomoknak, illetve hol kellene azokat keresni;
- milyen tárgyakat kellett a tettesnek megérintenie, elmozdítania, eltávolítania;
- kellett-e segédeszközöket használnia, hogy az elkövetési helyre beléphessen;
- hova kellett a tettesnek nyúlnia, mit kellett megragadnia ahhoz, hogy behatolhasson az objektumba;
- hogyan történt az objektumba való behatolás (üvegtáblák betörése, ajtó

kifeszítése stb.), ehhez igénybe vett-e szerszámokat, ezek megtalálhatók-e a helyszínen;

- hogyan mozgott a helyszínen, milyen helyiségeket keresett fel;
- milyen dolgok tárolására szolgáló tárgyakat, milyen eszközökkel, milyen módszerrel nyitott fel;
- vajon a tettes munkamódszere bizonyos (bűnözői) tapasztalatokra mutat-e;
- mit túrt fel, forgatott össze, mit kereshetett;
- állnak-e rendelkezésre olyan adatok, hogy több elkövetővel kell számolnunk?
- Az információs lánc módszerének lényege az a felismerés, hogy a helyszín bizonyos elemei között szoros logikai összefüggés áll fenn.

Az egyik adat(halmaz) birtokában eredményesebben vizsgálhatjuk a másikat, mivel ezen elemek informatív kapcsolatban állnak egymással. Az ilyen összefüggések vizsgálatánál az objektív oksági láncolat tényleges működésével ellentétes irányban haladó sorrend a célszerű, mivel a bűncselekmény mozgatórugója mindig annak célja és motívuma. Az utóbbiak határozzák meg a bűncselekmény tárgyát, ez pedig az elkövetés eszközeit, módszereit, technikai segédeszközeit, a megoldásokat és a cselekmény más feltételeit.

- b** Azt, hogy a helyszíni szemle során melyik (objektív vagy szubjektív) módszert kell alkalmazni, mindig az adott szituáció dönti el. Elfogadható az az álláspont, hogy a helyszíni szemle foganatosításának területi, térbeli felosztási (spirális, szektorális) sorrendje csak a szemle statikus szakaszában alkalmazható. A dinamikus (nyomkutató) szakasz során, amikor a cselekmény elkövetési körülményeit tesszük egymást követő sorrendben beható vizsgálat, ellenőrzés és értékelés tárgyává, az információkat hordozó tárgyak közötti informatív összefüggés lép előtérbe.

7. A helyszíni kihallgatás

7.1. A helyszíni kihallgatás fogalma

A helyszíni kihallgatás egy eljárásjogi alakiséghez kötött krimináltaktikai módszer, amelynek keretében az előzetesen már kihallgatott személy a vizsgált eseménnyel összefüggő

- a** helyet, illetve helyszínt mutat meg,
- b** helyszínt, illetve a helyszínen szituációt rekonstruál,
- c** helyszínen cselekményt mutat be, illetve cselekményt, történést rekonstruál,

miközben azzal kapcsolatban vallomást is tesz.

7.2. A helyszíni kihallgatás célja, jelentősége

7.2.1. A helyszíni kihallgatás célja

Általánosan és röviden úgy is fogalmazhatunk: a helyszíni kihallgatást azért hajtjuk végre, hogy azzal az ügy felderítése és/vagy bizonyítása szempontjából releváns adatok megis-

merhetők, dokumentálhatók, illetve megítélhetők legyenek.

Konkrétabban és részletesebben a helyszíni kihallgatás célja lehet:

- a) konfliktusmentes kihallgatási szituációnál elsősorban a vallomás pontosítása, kiegészítése, valamint a tévedésből eredő ellentmondások tisztázása, feloldása;
- b) bizonytalan kihallgatási szituációnál a vallomás ellenőrzése, az ellentmondások tisztázása, feloldása;
- c) konfliktusos kihallgatási szituációnál elsősorban a hiányos, elnagyolt vallomás pontosítása, kiegészítése és annak dokumentálása, a valótlan (vagy annak tűnő) vallomásból eredő ellentmondások tisztázása, feloldása vagy azok dokumentálása.

7.2.2. A helyszíni kihallgatás jelentősége

A helyszíni kihallgatás rendszerint lehetőséget teremt:

- a) a kihallgatásra jellemző emlékezési és verbális nehézségek leküzdésére, ugyanis a kihallgatott személy a helyszínen:
 - jobban visszaemlékezhet az esemény általa ismert mozzanataira,
 - megjelölhet olyan tényeket, amelyekről korábbi kihallgatása során nem tudott pontosan, tárgyyszerűen, megfoghatóan nyilatkozni,
 - így korábbi vallomását kiegészítheti, pontosíthatja;
- b) a vallomás ellenőrzésére, az (esetleges) ellentmondások felismerésére, tisztázására, feloldására, illetve dokumentálására, mivel a hatóság tagja a helyszínen közvetlenül megfigyelheti és rögzítheti a kihallgatott személy vallomásának, cselekvésének, viselkedésének és a helyszín körülményeinek összhangját vagy éppen ellentmondásait;
- c) a kihallgatott személy gondolati és motorikus (mozgási) emlékképeinek élményszerű megjelenésére, ezáltal
 - olyan tények is „előbukkanhatnak”, amelyekről csak a vizsgált eseményben résztvevő vagy azt észlelő személy tudhat, ezt nevezzük tettes- vagy tanútudomásnak (ez a gyakorlatban sokszor újabb, olyan tárgyi bizonyítékok megtalálásával jár, amelyekről az eljáró hatóság tagjainak nem is volt tudomása);
 - a valódi elkövető nem csupán elszólhatja, hanem „elcselekedheti” magát, azaz olyan részleteket is meg-, illetve bemutatthat, amelyeket szándékosan el akart titkolni.

7.3. A helyszíni kihallgatás fajtái, változatai

A helyszíni kihallgatás egyes fajtáit, változatait attól függően, hogy annak keretében mit, ki, kivel, hol, mikor, hogyan, mivel és miért végez, más és más módszer szerint kell előkészíteni és lefolytatni. Az első alapkérdés alapján (mit végzünk, végeztetünk annak keretében)

a fajtáit, a többi alapkérdés alapján (ki, kivel, hol, mikor, hogyan, mivel és miért végzi) a változatait határozhatjuk meg.

- a Mit? (A vizsgált esemény helyszínének, valamint a vizsgált eseménnyel összefüggő más helynek a megmutatása; a helyszín, valamint a helyszíni szituáció rekonstrukciója; a helyszínen cselekmény bemutatása, valamint cselekmény, történet rekonstrukciója.)
- b Ki, kivel? (A nyomozóhatóság, ügyészség, bíróság; gyanúsítottal, sértettel, tanúval.)
- c Hol? (Egy vagy több, illetve ismert vagy ismeretlen helyszínen, útvonalon stb.)
- d Mikor? (A nyomozás kezdeti vagy egy későbbi szakaszában; a kihallgatást követően azonnal vagy egy későbbi időpontban; nappal vagy éjszaka.)
- e Hogyan? (Egy vagy több személlyel; szakaszosan vagy folyamatosan.)
- f Mivel? (Az eredeti vagy helyettesítő eszközökkel.)
- g Miért? (Másik módszer vagy egy másik fajta változat feltételeinek megteremtése, vagy a vallomás pontosítása, kiegészítése, illetve ellenőrzése, dokumentálása stb.)

7.4. A helyszíni kihallgatást megelőző feladatok

7.4.1. Az előzetes kihallgatás

Az érintett személy előzetes kihallgatása nem csupán kriminalisztikai ajánlás, hanem jogi előírás is. Célja, hogy hozzájussunk a helyszíni kihallgatás előkészítése, lefolytatása és értékelése szempontjából nélkülözhetetlen adatokhoz.

A felkészülésben és a végrehajtásban azon adatok bírnak jelentőséggel, amelyek más forrásból nem állnak rendelkezésre. Az értékelésnél minden adat fontos lehet, amely alapján az ellenőrzés (az ellentmondás felismerése, tisztázása, feloldása) elvégezhető. Ezen adatok hiányában egyfelől nem lenne mivel összevetni az érintett helyszínen végzett tevékenységet, illetve az annak során tett vallomását, másfelől azokat szabadon igazítaná a helyszín körülményeihez.

7.4.2. A helyszíni kihallgatás tervezése, szervezése

A helyszíni kihallgatást megelőzően – néhány rendhagyó esetet kivéve – írásos tervet kell készíteni, amelynek tartalmazni kell a rendelkezésre álló, elemzett, értékelt adatokat, a helyszíni kihallgatás célját, a lefolytatni kívánt változatát, helyét, idejét, időtartamát, forgatókönyvszerű programját, valamint a személyi, tárgyi és technikai feltételeket.

Ezeknek a feltételeknek a biztosítása a szervezés körébe tartozik, amelynek utolsó mozzanataként (közvetlenül a végrehajtás megkezdése előtt) az eljárási cselekmény vezetőjének ellenőrizni kell:

- a helyszín állapota megfelelő-e (ha az adott esetben feltétele a lefolytatásnak);
- a személyi feltételek biztosítottak-e;
- a tárgyi-, technikai feltételei adottak-e;
- a zavartalan, biztonságos lefolytatás feltételei fennállnak-e.

7.5. A helyszíni kihallgatás végrehajtásának taktikája

- a A pszichológiai tényezőkre, valamint a vallomástevő személyes tulajdonságaira figyelemmel kell megtervezni, megszervezni és lefolytatni.
- b Biztosítani kell, hogy a vallomástevő önállóan, kezdeményező módon, és mindenféle befolyástól mentesen tevékenykedhessen.
- c Az emlékezés terén nem szabad irreális elvárásokat támasztani a vallomástevővel szemben.
- d A kérdés és a vallomástétel módjának a helyszíni kihallgatás fajtáihoz, változataihoz, illetve sajátosságaihoz kell igazodnia.
- e A helyszíni kihallgatás (indokolt esetben) szakaszokra bontható.
- f Biztosítani kell a nyomozás titkosságának elvét (a helyszíni kihallgatás többi résztvevője, illetve más személyek ne szerezhessenek olyan információkat, amelyek hátrányosan befolyásolnák az eljárás lefolytatását, vagy sértenék az adatvédelmi szabályokat).
- g Olyan tevékenységet, amely sértené vagy veszélyeztetné a résztvevők, közelben tartózkodók életét, testi épségét, egészségét, emberi méltóságát, akkor sem szabad végeztetni, ha a résztvevők (vallomástevő, más közreműködő) vállalkozna rá.
- h Amennyiben a kihallgatott a helyszíni kihallgatásban való közreműködését – korábbi nyilatkozatával ellentétben – a helyszínen megtagadná, ennek tényét és (amennyiben közli) okát a jegyzőkönyvben rögzíteni kell, és az eljárási cselekményt be kell fejezni.
- i Amennyiben több személlyel kell a helyszíni kihallgatást lefolytatni, azt főszabály szerint külön-külön kell elvégezni, de taktikai szempontok indokolhatják az együttes végrehajtást is.

8. A bizonyítási kísérlet

8.1. A bizonyítási kísérlet fogalma

A bizonyítási kísérlet eljárásjogi alakiséghez kötött krimináltaktikai módszer, amely során az eljáró hatóság a feltételeket, releváns körülményeket biztosítva, mesterségesen, tervszerűen és módszeresen hozza létre azokat az eseteket (eseményeket, jelenségeket, helyzeteket stb.), amelyeket tanulmányozni kíván annak megállapítása végett, hogy azok meghatározott helyen, időben, módon, illetve körülmények között megtörténhettek-e, létrejöhettek-e, vagy sem.

8.2. A bizonyítási kísérlet célja, jelentősége

8.2.1. A bizonyítási kísérlet célja

A bizonyítási kísérlet célja a fogalomból is kiolvasható: a vizsgált esemény szempontjából releváns, az eljáró hatóság által mesterséges módon létrehozott esemény, jelenség stb., tanulmányozása annak megállapítása végett, hogy az meghatározott helyen, időben, módon, illetve körülmények között megtörténhetett-e, létrejöhetett-e, vagy sem.

8.2.2. A bizonyítási kísérlet jelentősége

- a Az esemény, jelenség a maga egészében, azaz keletkezésében, lefolyásában tanulmányozható;
- b empirikus (tapasztalati) ellenőrzés végezhető;
- c az esemény alkotóelemeire, részeire bontva is vizsgálható;
- d a kísérletet (illetve annak egyes mozzanatait) szükség esetén meg lehet ismételni;
- e mindezek eredményeként (a teljesebb, gazdagabb információkból) megalapozottabb következtetés vonható le, új, objektív alapú ismeretek birtokába juthat a hatóság (és mindazok, akik a bizonyítási kísérleten részt vesznek, vagy annak dokumentumait megismerhetik).

8.3. A bizonyítási kísérlet fajtái, változatai

A helyszíni kihallgatáshoz hasonlóan a bizonyítási kísérlet egyes fajtáit, változatait attól függően, hogy annak keretében mit, ki, kivel, hol, mikor, hogyan, mivel és miért végez, más és más módszer szerint kell előkészíteni és lefolytatni. Az első alapkérdés alapján (mit végzünk, végeztetünk annak keretében) a fajtáit, a többi alapkérdés alapján (ki, kivel, hol, mikor, hogyan, mivel és miért végzi) a változatait határozhatjuk meg.

A tananyag szabta terjedelmi korlátokra tekintettel itt csupán a bizonyítási kísérlet főbb fajtáit soroljuk fel (a változatai a helyszíni kihallgatásnál írtakat alapul véve levezethetők).

A bizonyítási kísérlet főbb fajtái:

- a események, jelenségek stb. észlelési lehetőségét,
- b cselekmények elkövetési lehetőségét,
- c történések időtartamát,
- d ingerküszöböt, képességet,
- e elváltozások, nyomcsoportok keletkezését vizsgáló bizonyítási kísérlet.

8.4. A bizonyítási kísérlet megelőző feladatok

Elsőként abban kell állást foglalni, hogy az adott esemény, jelenség, illetve a velük kapcsolatos verziók vizsgálatát valóban bizonyítási kísérlet keretében célszerű-e elvégezni. Ehhez – a rendelkezésre álló adatok tanulmányozása alapján – pontosan meg kell fogalmazni a

tisztázandó kérdéseket, mert csak ezek tükrében dönthető el, hogy a bizonyítási kísérlettel egyáltalán tudunk-e rájuk választ adni. Ha igen, akkor meg kell vizsgálni, hogy a bizonyítási kísérlet egyáltalán megvalósítható-e az elképzelt feltételek között, és nincs-e törvényi, morális vagy egyéb akadálya a végrehajtásának. Amennyiben:

- a az a bűncselekmény megismétlését jelentené, vagy
- b veszélyeztetné a résztvevők, közelben tartózkodók életét, testi épségét, egészségét, vagy sértené az emberi méltóságukat;
- c kimenetele ellenőrizhetetlen vagy
- d túlzottan költséges lenne;
- e jelentős károkozással járna;
- f hosszadalmas előkészítést igényelne;
- g a sértett, illetve a gyanúsított részvétele indokolt volna, de a sértett vonakodik, a gyanúsított megtagadja az aktív közreműködést, akkor el kell állni a bizonyítási kísérlettől.

Az előzetes kihallgatás

Az érintett személy előzetes kihallgatásának célja, hogy hozzájussunk a bizonyítási kísérlet előkészítése, lefolytatása és értékelése szempontjából nélkülözhetetlen adatokhoz.

Itt elsősorban azokra az adatokra kell gondolni, amelyek a vizsgálni kívánt esemény, jelenség rekonstruálása szempontjából jelentőséggel bírnak, hiszen (mint azt a Be. is előírja) a bizonyítási kísérletet lehetőleg ugyanolyan körülmények között kell lefolytatni, mint ahogyan a vizsgált esemény vagy jelenség megtörtént, illetve megtörténhetett.

Ezeknek az adatoknak a köre a bizonyítási kísérlet fajtáinak és változatainak megfelelően rendkívül változatosak, ezért azokat csak a konkrét eset alapulvételével lehet meghatározni.

Az észlelési lehetőséget vizsgáló bizonyítási kísérlet vonatkozásában jól alkalmazhatók a felismerésre bemutatást megelőző kihallgatásra vonatkozó taktikai ajánlások (lásd: 9.4.1.).

A bizonyítási kísérlet tervezése, szervezése

A bizonyítási kísérletet megelőzően – néhány rendhagyó esetet kivéve – írásos tervet kell készíteni, amelynek tartalmazni kell a rendelkezésre álló, elemzett, értékelt adatokat, a bizonyítási kísérlet célját, a lefolytatni kívánt fajtáját, változatát, helyét, idejét, időtartamát, forgatókönyvszerű programját, valamint a személyi, tárgyi és technikai feltételeket.

Ezeknek a feltételeknek a biztosítása a szervezés körébe tartozik, amelynek utolsó mozzanataként (közvetlenül a végrehajtás megkezdése előtt) az eljárási cselekmény vezetőjének ellenőrizni kell:

- a helyszín állapota megfelelő-e,
- a személyi feltételek biztosítottak-e,
- a tárgyi-, technikai feltételei adottak-e,
- a zavartalan, biztonságos lefolytatás feltételei fennállnak-e.

8.5. A bizonyítási kísérlet végrehajtásának taktikája

- a** Mint azt az előkészítés kapcsán már említettük, a bizonyítási kísérletet lehetőleg ugyanolyan körülmények között kell lefolytatni, mint ahogyan a vizsgált esemény vagy jelenség megtörtént, illetve megtörténhetett. A hasonló tárgyi feltételek, körülmények megteremtésének követelménye jellemzően a következőket jelenti:
- olyan időpontban (évszakban, hónapban, héten, napon, napszakban, órában) kell végrehajtani a kísérletet, amikor az időjárási, forgalmi stb. viszonyok, valamint az egyéb, velük összefüggő faktorok (pl. a látási, a természetes és a mesterséges fény- és megvilágítási, illetve a hallási, valamint az útviszonyok) a legjobban hasonlítanak a vizsgált esemény során fennállókhöz;
 - a kísérlet során tanulmányozott eseménynek, jelenségnek a vizsgált eseménnyel, jelenséggel megegyező idő alatt kell lezajlania (ennek elsősorban az időtartam vizsgálatánál van jelentősége: pl. adott idő alatt kerékpárral megtehető-e a vallomásában szereplő távolságot);
 - azon a helyen kell végrehajtani, ahol a vizsgált esemény lezajlott (ez alól kivételt jelentenek azok az esetek, amikor a helyszín megsemmisült, vagy nagymértékben megváltozott, avagy a releváns feltételek máshol is biztosíthatók);
 - amennyiben szükséges és lehetséges a helyszínt rekonstruálni kell (ez akár helyszíni kihallgatás keretében is megtörténhet);
 - a végrehajtás során az eredeti vagy ahhoz maximálisan hasonló tárgyakat kell igénybe venni (az eredeti tárgyak akkor alkalmazhatók, ha azok szakértői vizsgálatát már elvégezték, és nem jelentenek veszélyt a közreműködőkre; amennyiben ezek a feltételek nem állnak fenn, úgy – a releváns tulajdonságaiban – maximális hasonlóságot mutató tárgyakat kell alkalmazni);
 - hang-, fény- vagy más hatás észlelési lehetőségének vizsgálata során nem csupán a kérdéses hatásnak kell hasonlónak lenni, hanem az azzal egyidőben fennálló, annak észlelését befolyásoló egyéb hatásoknak is (pl. a szomszéd házban leadott lövéssel járó hanghatás észlelési lehetőségét vizsgáló kísérlet során az utcán dolgozó munkagép által keltett zajnak is).

Amennyiben a releváns feltételek, körülmények valamelyikét nem lehet biztosítani, úgy azt a bizonyítási kísérlet jegyzőkönyvében fel kell tüntetni, és az eredmények értékelése során arra figyelemmel kell lenni.

- b** A bizonyítási kísérletben résztvevők körét a lehető legszűkebben kell meghatározni (a szükségesnél nagyobb számú résztvevő negatívan hathat a kísérlet aktív résztvevőire, ezen keresztül annak eredményére is). Ugyanakkor (ha taktikai szempontból indokolt) több személy (tanúk, gyanúsítottak) közreműködésével egy időben is lefolytatható a kísérlet.

Ha a kísérlet lefolytatásának nem feltétele a vizsgált eseményben résztvevő személyek közreműködése (pl. nem az ő észlelési képességeiket kívánják ellenőrizni), úgy ők más személyekkel helyettesíthetők.

- c** Amennyiben lehetséges, úgy a bizonyítási kísérlet, illetve az annak tárgyát képező esemény, jelenség vizsgálatát célszerű szakaszokra, mozzanatokra bontani, ez ugyanis megkönnyíti a felkészülést, a lefolytatást (azon belül a rögzítést) és az eredmények értékelését is.

Ha erre nincs lehetőség, a szakaszos tanulmányozás két módon lehetséges. Egyrészt az eseményt vagy jelenséget többször ismételve a megfigyelés azok egyes elemeire koncentrálható, másrészt az eseményt vagy jelenséget megfelelő módon rögzítve, a felvétel többször (akár lassítva, megállítva is) tanulmányozható.

- d** A bizonyítási kísérletet, illetve az annak tárgyát képező esemény, jelenség vizsgálatát (az előző pontban írtakon túl) azért is célszerű ismételni, mert ezzel igazolható, hogy az eredmény nem véletlenszerű.

Az ismétlés történhet változtatott feltételek, körülmények között is (pl. ha a kísérlet nehezített körülmények között ugyanarra az eredményre vezet, az növelheti az eredmény meggyőző erejét).

9. A felismerésre bemutatás

9.1. A felismerésre bemutatás fogalma

A hatóság által bemutatott objektumok⁵ **emléknyomok alapján történő azonosítására** kidolgozott krimináltaktikai módszer.

9.2. A felismerésre bemutatás célja, jelentősége

9.2.1. A felismerésre bemutatás célja

A hatóság által bemutatott objektumok emléknyomok alapján történő azonosítása, vagyis az azonosítást végző személy által korábban észlelt objektummal való azonosságának vagy különbözőségének megállapítása.

9.2.2. A felismerésre bemutatás jelentősége

Döntően abban rejlik, hogy:

- a szakértői vizsgálatoknál általában egyszerűbben, gyorsabban és olcsóbban végezhető el az objektumok azonosítása;
- az ember azokat a korábban már észlelt objektumokat is képes felismerni, amelyeket nem tud az emlékezetében felidézni, illetve egzakt módon leírni,

így ez a módszer „átsegítheti” a hatóságot a kihallgatásra általában jellemző emlékezési és verbális nehézségeken.

⁵ Ez esetben az „objektum” mint összefoglaló megnevezés szerepel, így az alatt a személyeket, holttesteket, tárgyakat, állatokat, növényeket, helyszíneket stb. egyaránt érteni kell.

9.3. A felismerésre bemutatás fajtái, változatai

9.3.1. A felismerésre bemutatás fajtái

A felismerésre bemutatás főbb fajtái:

- a a személy,
- b a holttest,
- c a tárgy,
- d az állat, illetve a növény,
- e a hely, illetve a helyszín felismerésre bemutatása.

9.3.2. A felismerésre bemutatás változatai

- a A helyhez, szituációhoz kötődő, illetve nem kötődő felismerésre bemutatás.
Helyhez és/vagy szituációhoz kötődik a felismerésre bemutatás, ha az alapul szolgáló emlékenyom kialakulásában a tér egy konkrét részének és/vagy az aktuális körülményeknek meghatározó szerepe volt.
- b Az eredetben, illetve adathordozó útján történő felismerésre bemutatás.
 - Eredetben történik a felismerésre bemutatás, ha az azonosítandó objektumot a maga testi valóságában mutatják be. Vagyis a személy, tárgy stb. közvetlenül észlelhető, kézzelfogható, anyagi formájában van jelen.
 - Az adathordozó útján történő felismerésre bemutatás is az „eredeti” személy, tárgy stb. azonosítására irányul. Ennek során azonban – mivel az objektum nincs jelen, illetve nem észlelhető közvetlenül – az adathordozó (pl. fénykép-, hang-, filmfelvétel) által tükrözött sajátosságai alapján kell az azonosság kérdésében dönteni.
- c A külső alaktani és egyéb jegyek, illetve funkcionális ismérvek alapján történő felismerésre bemutatás.
 - Külső alaktani- és egyéb jegyek alapján végzett felismerésre bemutatás esetén az azonosítást végző a bemutatott objektumok külső (látható, tapintható) tulajdonságait, sajátosságait vizsgálja meg és veti egybe az emlékezetében megőrzött ismérvekkel (pl. a személy testmagasságával, testalkatával, testtartásával, az arcszörzetével, a tetoválásával; a tárgy anyagával, formájával, méretével, színével, kopottságával stb.)
 - A funkcionális ismérvek alapján végzett felismerésre bemutatás az élőlények, tárgyak működésével, tevékenységével kapcsolatos tulajdonságokra, sajátosságokra épül (pl. a személy járására, beszédére, sajátos szokásaira; a tárgy, illetve egyes alkatrészeinek zöreijére, mozgására, rendellenes mozgathatóságára stb.).

- d Az analitikus, illetve szintetikus módon végzett azonosítást magában foglaló felismerésre bemutatás.
 - Az analitikus (szétbontva elemző) azonosítás az azonosítást végző személy által korábban észlelt és emlékezetében megőrzött egyes ismérvekre épül. A felismerésre bemutatás során ezeket a tulajdonságokat, ismertetőjegyeket összeveti a hatóság által bemutatott objektum ismérveivel, és az összehasonlítás eredményeinek szintézise alapján véleményt alkot az azonosság vagy különbözőség kérdésében.
 - A szintetikus (egészében vizsgáló) azonosítás a felismerő által korábban észlelt objektum összképén alapszik. Ebben az esetben a személy képtelen az egyes sajátosságokat felidézni és elmondani, mégis úgy érzi, ha újra észlelné az adott személyt, tárgyat stb. képes lenne azt azonosítani.
- e A nyílt, a fedett és a rejtett felismerésre bemutatás.
 - Nyílt felismerésre bemutatásról akkor beszélünk, ha mind az azonosítást végző, mind az általa azonosítandó személy tudja, hogy a hatóság közreműködésükkel azonosítást folytat, és ennek során közvetlenül észlelhetik egymást.
 - Fedett felismerésre bemutatás során a résztvevők szintén tudják, hogy azonosítás folyik, de itt az azonosítást végző az általa azonosítandó személy elől el van fedve. (Ez azt jelenti, hogy nem észlelhető, vagy észlelhető ugyan, de nem felismerhető.) A felismerő teljes elfedése (vagyis észlelhetőségének kizárása) esetén általában másik helyiségből – ún. detektívtükrön vagy nézőlyukon keresztül – történik az azonosítás.
 - Rejtett felismerésre bemutatás esetén az azonosítandó személynek nincs tudomása arról, hogy őt egy felismerésre bemutatás keretében azonosítják.

További változatok is megkülönböztethetők, például aszerint, hogy:

- indifferens objektumokat is alkalmaznak, vagy csak az azonosítandó objektum kerül bemutatásra;
- egyazon felismerésre bemutatáson (eljárási cselekményen) belül egy vagy több objektum azonosítására kerül sor;
- egyazon felismerésre bemutatáson (eljárási cselekményen) belül egy vagy több személy végez azonosítást;
- közvetlenül a vizsgált esemény után, vagy a nyomozás későbbi szakaszában, esetleg a bíróság előtt hajtják végre;
- más eljárási cselekmény keretében (részeként) vagy önállóan végzik;
- mely, illetve hány érzékszerv útján történik az azonosítás.

9.4. A felismerésre bemutatás megelőző feladatok

A felismerésre bemutatás legfontosabb követelménye, hogy az befolyásmentes legyen. Következésképp a felismerésre bemutatás általános előfeltétele, hogy:

- előtte ne fogantatosítsanak olyan (illetve oly módon) eljárási-, nyomozási cselekményt, intézkedést, amely kizárja annak alkalmazhatóságát;
- azokat az eljárási-, nyomozási cselekményeket, intézkedéseket, amelyek feltételei a felismerésre bemutatásnak, illetve ahhoz közvetlenül kapcsolódnak, kellő időben és úgy hajtsák végre, hogy a felismerésre bemutatás előkészítéséhez, lefolytatásához, értékeléséhez szükséges adatokhoz hozzájussanak, illetve az eredmény bizonyító erejét ne csorbítsák.

Erre tekintettel gondoskodni kell:

- az azonosítás potenciális alanyának előzetes kihallgatásáról;
- megfelelő számú és minőségű indifferens objektumról (amennyiben a felismerésre bemutatást indifferens objektumok alkalmazásával tartják);
- mindazon feltételekről, amelyek a zavartalan lefolytatást biztosítják.

Az előzetes kihallgatás

Ahhoz, hogy az előzetes kihallgatás valóban megfelelő alapot nyújtson a felkészüléshez (értékeléshez stb.) tisztázni kell:

- a megismerési folyamatot befolyásoló objektív és szubjektív tényezőket;
- a vallomást tevő személy azonosításban való közreműködésével kapcsolatos kérdéseket,

amelyek az észlelés három meghatározó tényezője (alanya, tárgya és körülményei) köré rendezve a következőképpen foglalhatók össze.

- a Az észlelés alanyát illetően:
 - milyen az általános fizikai, pszichikai és szellemi állapota; szenved-e valamilyen, a megismerési folyamatot befolyásoló testi fogyatékosságban, illetve betegségben;
 - rendelkezik-e az észlelés, illetve az azonosítás szempontjából jelentőséggel bíró speciális képességgel, tapasztalati háttérrel;
 - milyen (jellegű) ismeretekkel rendelkezik az észlelés tárgyával kapcsolatban;
 - milyen az észlelés tárgyához, az ügy szereplőihöz, illetve a vizsgált eseményhez való viszonya;
 - van-e a felismerésre bemutatásban való közreműködésének valamiféle akadálya.
- b Az észlelés tárgyát illetően:
 - kit és/vagy mit (illetve kiket és/vagy miket) észlelt;
 - mely ismérveiről tud.
- c Az észlelés körülményeivel kapcsolatban:
 - mikor észlelte az objektumot, és
 - érte-e azóta (az esethez vagy a személyhez, tárgyhoz stb. kapcsolódó) újabb benyomás, illetve behatás,

- hol, illetve honnan, milyen távolságból és helyzetben, továbbá
- milyen időjárási-, látási-, hallási-, fény- és megvilágítási viszonyok között észlelte,
- érzékszervi fogyatékosága esetén viselte-e szemüvegét, hallókészülékét stb.,
- milyen tevékenységet folytatott (mivel volt elfoglalva) közvetlenül az észlelés előtt, illetve alatt; az mennyire kötötte le a figyelmét; milyen volt az aktuális fizikai és lelki állapota az észlelteket megelőzően,
- milyen esemény (cselekmény) kapcsán észlelte az objektumot; miért figyelt fel rá, mi volt az objektum szerepe az eseményben (cselekményben); mennyi ideig, illetve hány alkalommal észlelte; mit, illetve mennyit észlelt az objektumból (az egésztest vagy csak egy részét),
- az észlelteket gyakoroltak-e rá valamiféle lelki (esetleg fizikai) hatást,
- kivel (kikkel) volt együtt az észleléskor.

Az indifferens objektumok biztosítása

- a A büntető eljárásjog (a „személy vagy tárgy kiválasztása” nevű jogintézmény kivételével) minimum két indifferens objektum alkalmazását írja elő. A kriminalisztika általában 3–6 között ajánlja a bemutatott objektumok számát megválasztani, vagyis 2–5 indifferens személy, tárgy stb. alkalmazását tartja célszerűnek.
- b Az indifferens objektumokkal szemben támasztott követelményeket az eljárásjogi törvény a kriminalisztikai ajánlásokkal összhangban határozta meg. Eszerint az indifferens objektum akkor tölti be rendeltetését, ha:
 - valóban semleges, vagyis az ügytől független;
 - az azonosítást végző nem ismeri;
 - fő ismertetőjegyei (tulajdonságai, illetve sajátosságai) megegyeznek az azonosítás alanya által megjelölttel és/vagy az azonosítás tárgyán észlelhetőkkel.

A felismerésre bemutatás tervezése, szervezése

A felismerésre bemutatást megelőzően célszerű írásos tervet készíteni, amelynek tartalmazni kell a rendelkezésre álló, elemzett, értékelt adatokat, a felismerésre bemutatás célját, a lefolytatni kívánt fajtáját, változatát, helyét, idejét, időtartamát, forgatókönyvszerű programját, valamint a személyi, tárgyi és technikai feltételeket.

Ezeknek a feltételeknek a biztosítása a szervezés körébe tartozik, amelynek utolsó mozzanataként (közvetlenül a végrehajtás megkezdése előtt) az eljárási cselekmény vezetőjének ellenőrizni kell:

- a a felismerésre bemutatás személyi feltételei biztosítottak-e:
 - a lefolytatáshoz szükséges személyek megjelentek-e;
 - az azonosítás alanya azonosításra képes állapotban van-e (pl. fizikai, szellemi, lelki állapota megfelelő-e, szemüvegét, hallókészülékét stb. magával hozta-e);
 - az azonosítandó és az indifferens személyek bemutatásra alkalmasak-e (pl. állapotukra, releváns ismérveikre tekintettel);

- b** a felismerésre bemutatás tárgyi-, technikai feltételei adottak-e:
 - a lefolytatáshoz (felismerési szituáció megteremtéséhez, a rögzítéshez stb.) szükséges tárgyak, eszközök rendelkezésre állnak-e;
 - az azonosítandó és indifferens tárgyak alkalmasak-e a bemutatásra;
 - a technikai berendezések felállításra, felszerelésre kerültek-e, illetve működnek-e;
- c** a felismerésre bemutatás helyszínén az észlelési feltételek és körülmények (a helyszín állapota, berendezése, az időjárási-, látási-, hallási-, fényviszonyok stb.) megfelelőek-e;
- d** a felismerésre bemutatás zavartalan, biztonságos lefolytatásának feltételei (helyszín zárása, a fogvatartott őrzése, a résztvevők biztonsága stb.) adottak-e.

9.5. A felismerésre bemutatás végrehajtásának taktikája⁶

- a** Az eljárási cselekmény főszereplője az azonosítást végző személy, ezért ő különös odafigyelést igényel.
 - Amennyiben az előzetes kihallgatás és a felismerésre bemutatás között viszonylag hosszabb idő telt el, úgy az objektumok bemutatása előtt célszerű az azonosítást végző személlyel ismét elmondani, hogy a kérdéses személyt, tárgyat stb. hol, mikor, milyen körülmények között észlelte, milyen ismérveiről tud. Ennek révén ugyanis
 - kiragadva a mindennapi teendők, gondok közül, bevonhatóvá válik az eljárási cselekménybe,
 - felfrissülhet az emlékezete, újabb részletek juthatnak eszébe,
 - a jelenlévő védő is meggyőződhet arról, hogy mi alapján történik az azonosítás.
 - A felismerésre bemutatás céljának közlése sem lehet befolyásoló, nem utalhat arra, hogy a kérdéses objektum ott lesz a bemutatottak között, vagy „pozitív” eredményt várnak tőle. (Ezért célszerű azt például a következők szerint megfogalmazni: „A felismerésre bemutatás célja annak megállapítása, hogy a bemutatásra kerülő személyek között van-e az a személy, aki...”)
 - A feladatát (az eljárási cselekmény programját követve) pontosan, közérthetően kell meghatározni, illetve – szükség esetén – elmagyarázni. Fel kell hívni a figyelmét, hogy a bemutatott személyek ismérveit kellő alaposséggal vizsgálja meg, és vesse össze az általa korábban észlelt személy – emlékezetében megőrzött – ismérveivel. Ki kell oktatni arra is, hogy az összevetés eredményét hol és hogyan juttassa kifejezésre.

⁶ A tananyagrészt szabta területi korlátokra tekintettel itt csupán a személyek eredetben történő, nyílt bemutatásával kapcsolatos főbb ajánlásokra tudunk kitérni.

- Ennek során először lehetőséget kell adni számára, hogy megállapításait összefüggően előadhassa, majd (az elhangzottak kiegészítése, pontosítása, az esetleges ellentmondások tisztázása stb. érdekében) kérdéseket kell hozzá intézni. Eközben a hatóság tagjai ügyeljenek arra, hogy se a reakcióik, se a kérdéseik ne legyenek befolyásolók.
 - Szükség esetén (pl. képességeinek, szavahihetőségének stb. ellenőrzése érdekében) ún. vakpróba is tartható (ebben az esetben csak indifferens objektumok szerepelnek a bemutatottak között).
- b** Az azonosítandó személy vonatkozásában a következőket kell kiemelni.
- Amennyiben – a következményekre történt figyelmeztetés ellenére – mégsem vállalja a részvételt, úgy sem a nyílt, sem a leplezett felismerésre bemutatást nem célszerű lefolytatni (egy másik, például a rejtett vagy az adathordozó útján végzett változatát kell választani).
 - A későbbi (esetleges) kifogások elkerülése érdekében célszerű megkérdezni tőle, hogy az indifferens személyek – felismerésre bemutatás szempontjából releváns – tulajdonságait, sajátosságait megfelelően találja-e (ezt a jelenlévő védőtől is tanácsos megkérdezni). Alapos kifogás esetén más indifferens személyt kell alkalmazni. Erre felkészülendő célszerű a jogszabályi minimumnál több indifferens személlyel készülni.
 - Miután az eljárási cselekmény vezetőjének felhívására az indifferens személyek között elfoglalja a választása szerinti helyet, balról jobbra haladva, emelkedő számsorrendben ki kell osztania a számtáblákat, majd jegyzőkönyvezéssel és fényképezéssel rögzíteni kell a bemutatásra kerülő személyek elhelyezkedését.
 - Vizsgálni kell azt is, hogy nem akar-e „főszereplővé előlépni” (pl. azáltal, hogy megfélemlíti, megfenyegeti a felismerőt, vagy más módon magára irányítva a figyelmet igyekszik az azonosítás eredményét kétségessé tenni). Ha ennek a legkisebb gyanúja is felmerül, úgy célszerű ún. kvázi vagy fordított vakpróbát tartani és/vagy egy másik (az azonosítandó közreműködését nem igénylő) változatot lefolytatni.
- c** Az azonosítandó és az indifferens személyeket egyaránt tájékoztatni kell a felismerésre bemutatás menetéről, és fel kell hívni a figyelmüket, hogy tartózkodjanak az eljárás rendjét zavaró, illetve az azonosítást befolyásoló magatartástól. Ennek megfelelően:
- ne tegyenek olyat, amivel önmagukra vagy másra irányítanak az azonosítást végző figyelmét,
 - nézzenek egyenesen előre, ne forgolódjanak, se süssék le a szemüket stb.,
 - a számtáblákat azonos módon tartsák,
 - ne kommunikáljanak se egymás között, se az azonosítást végzővel, sem pedig a többi jelenlévővel;

7 „Kvázi vagy fordított vakpróba” esetén (a gyanúsított magatartásának ellenőrzése, illetve az esetleges befolyásolás megakadályozása érdekében) a valódi felismerő helyett például egy – a gyanúsított által nem ismert – kollégát vagy kolléganőt vezetnek be az adott helyiségbe, mintha ő végezné az azonosítást.

- ha valakinek kérdése, illetve (a jogosultaknak) észrevétele, indítványa lenne, úgy azt a felismerésre bemutatás vezetője által megjelölt időben tegye fel, illetve meg.
- d Az eljárási cselekmény vezetőjének (illetve segítőjének) folyamatosan figyelemmel kell kísérni a jelenlévők – különösen az azonosítást végző és az azonosítandó személy – tevékenységét, magatartását, egyéb megnyilvánulását. Azokat a részleteket, amelyek a felismerésre bemutatás eredménye, értékelése szempontjából jelentőséggel bírnak (az azonosítás alapossága, magabiztossága, illetve az azonosítást befolyásoló, zavaró momentumok stb.) rögzíteni is szükséges.
- e Az általános gyakorlattól eltérően az objektumokat (főszabály szerint) csak egyszer kell bemutatni, és azt csak indokolt esetben kell ismételni. Az ismételt bemutatást pedig nem lehet gépies, azt a konkrét indokra tekintettel kell előkészíteni és lefolytatni.

10. Kriminálmotodikai ismeretek

10.1. Kriminálmotodikai ismeretek

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a kriminálmotodika fogalmát, az általános elméleti tétel felépítését, és ezen keresztül a nyomozást mint munkafolyamatot.

10.1.1. A kriminálmotodika fogalma

„A kriminálmotodika a kriminalisztikának a nyílt nyomozás módszertanával foglalkozó ága, amely integrálva a különféle ügytípusok feldolgozásához szükséges elméleti ismereteket és gyakorlati tapasztalatokat, tudományosan megalapozott elveket és ajánlásokat dolgoz ki az egyedi ügyek hatékony megoldása – felderítése, vizsgálata, illetőleg megelőzése – érdekében.”⁸

A kriminálmotodika a kriminalisztikának a különös részéhez tartozik. A kriminálmotodikai tételek abban segítik a nyomozóhatóságok eljáró tagjait, hogy rendszerbe foglalják a különböző ügytípusok esetén végrehajtandó, szükséges/lehetséges feladatokat. Egy ügytípuson belül természetesen minden ügy egyedi, így az elméleti tétel egyes elemeit mindig ahhoz igazítva kell a gyakorlatban alkalmazni.

⁸ dr. Nagy József: A kriminálmotodika általános kérdései. RTF, Budapest 2007. 7. KIVONAT. Dr. Nagy József A kriminálmotodika általános kérdései. c. jegyzetéből 1. (Tansegédlet az RTF hallgatói számára) 2 *** - PDF Free Download (adoc.pub) letöltés: 2024. 07. 15.

10.1.2. A kriminálmotodikai tételök általános felépítése⁹⁻¹⁰

- Cselekmény/esemény fogalma: a múltban megtörtént esemény jelentheti azt, hogy bűncselekmény történt, és a nyomozóhatóságnak meg kell indítania a büntetőeljárás, elegendő információ esetén a nyomozást. Ha a cselekmény tárgyi súlya kisebb, jogi megítélése enyhébb, akkor szabálysértési eljárás indulhat. Bizonyos esetekben pedig a nyomozóhatóság nem nyomozást vagy szabálysértési eljárást, hanem az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Akr.) szerinti rendkívüli haláleseti eljárást folytat le. Amennyiben a nyomozóhatóságnak a cselekménnyel kapcsolatban nincs hatásköre, úgy a szükséges jogi felvilágosítást adja meg az ügyel kapcsolatban (pl.: polgári peres eljárásra tartozó ügyben).¹¹ A kriminálmotodika a már jelzettek szerint a bűncselekményekkel, azoknak is a nyílt nyomozásával foglalkozik. Általában a büntetőjogi különös részi törvényi tényállást veszi alapul fogalomként, két bűncselekményi kört kivéve: emberölésre és betöréses lopásra használ saját – kriminalisztikai – fogalmakat.
- Az eljárás célja és a bizonyítás tárgya: a büntetőeljárás törvény ötödik része¹² részletesen rendelkezik a bizonyítás tárgyról, eszközeiről, valamint a bizonyítás törvényességéről, a beszerzett bizonyítékok értékeléséről és a bizonyítási cselekményekről. Kriminalisztikai szempontból bizonyítás alatt a kriminalisztikai alapkérdések maradéktalan megválaszolását értjük, és azt akkor tekintjük teljesnek, ha a nyomozás során nemcsak pozitív, hanem negatív oldalról is meg tudjuk adni, erősíteni az alapkérdésekre beszerzett válaszokat (p.: a megállapított tényálláshoz képest semmi más nem történhetett).
- Hatáskör/illetékesség: a 25/2013. (VI.24.) BM. rendelet „A Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről” alapján a nyomozóhatóság hivatalból köteles vizsgálni, hogy egy adott ügyben van-e hatásköre, illetékessége.

„A Rendőrség valamennyi nyomozó hatósága – hatáskörére és illetékességére tekintet nélkül – köteles a késedelmet nem tűrő, valamint a halaszthatatlan nyomozási cselekményeket elvégezni, majd a keletkezett iratokat – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóság részére megküldeni.”¹³ A Rendőrségen belül a helyi, területi és központi szervek látják el a nyomozással kapcsolatos feladatokat. Az illetékesség jellemzően horizontális, míg a hatáskör vertikális tagozódást jelent a szervezeti rendszerben.

⁹ dr. Nagy im.: 8–9.

¹⁰ Kovács Gyula: A kriminálmotodika rendszere, felépítése. GLOSSA IURIDICA, 2021/4 131-174. Kovács Gyula: A kriminálmotodika rendszere, felépítése (GI, 2021/4., 131-174. o.) | Szakcikk Adatbázis (szakcikkadatbazis.hu) letöltés: 2024. 07. 15.

¹¹ A „Mi történt?” mint kriminalisztikai alapkérdés megválaszolásával az alkalmazandó jogi keret is meghatározottá válik.

¹² 2017.évi XC. törvény a büntetőeljárásról (a továbbiakban: Be.) Be. (új) – 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról – Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu) letöltés: 2024.07.15.

¹³ 25/2013. (VI.24.) BM rend. 25/2013. (VI. 24.) BM rendelet a Rendőrség nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről – Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu) 6.§. letöltés: 2024.07.11.

- Elkövetés/megvalósulás jellemzői (eszközök, módszerek, okok, körülmények): ide azok az elemek tartoznak, amelyek részben lehetővé tették a bűncselekmény elkövetését (okok, körülmények), részben pedig a véghezvitt cselekmény olyan elemei, amelyek egyes alapkérdések megválaszolása kapcsán jelentőséggel bírnak (alkalmazott módszer, használt eszköz).
- Elkövetők/szereplők köre és jellemzői: a sértett, vagy áldozat, illetve az elkövető személyes körülményei, tulajdonságai, amelyek szerepet játszottak abban, hogy az adott személy a bűncselekmény vagy a vizsgált esemény részesévé, sértettjévé vagy elkövetőjévé vált.
- A tudomásra jutás módjai: a tudomásra jutási módok jelentősége abban áll, hogy esetenként változhat a tudomásra jutás pillanatában rendelkezésre álló adatok köre, és azok hitelessége, hiteltérdeklősége. A végrehajtandó feladatok köre is eltérhet (pl.: bejelentésben foglaltak ellenőrzése vs. hivatalból történő tudomásszerzés). Az adatok nyomozóhatósággal való közlése történhet személyesen, telefonon, írásban vagy elektronikus úton. Az adatok származhatnak a sértettől, tanútól, felettes szervtől, társszervektől, egészségügyi intézménytől stb.
- Bejelentés: az abban foglaltak alapján nincs szükség a nyomozás elrendelésére (általános ügyszámra iktatás), vagy nincs elegendő információ a bűncselekményre vonatkozó gyanú kapcsán.
- Feljelentés: tartalmából a bűncselekmény gyanúja megállapítható, jellemzően a nyomozás elrendelését vonja maga után.
- Hatósági észlelés/tettenérés: a nyomozóhatóság tagja maga észleli a folyamatban lévő bűncselekményt¹⁴ (Btk. 236. § Járművezetés ittas állapotban), vagy észleli annak eredményét (Btk. 371. § Rongálás).
- Más szerv értesítése alapján: ide tartozik például a társszervektől, gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaitól; egészségügyi intézményektől történő tudomásszerzés.
- Titkos információgyűjtés során beszerezett adatok alapján: a nyomozás elrendelésére a Be. 252.§-260.§. alapján kerül sor.
- Más bűncselekmény nyomozása során: folyamatban lévő nyomozás során olyan új információ jut a nyomozóhatóság tudomására, amely alapján újabb nyomozás elrendelésére/újabb gyanúsítás közlésére kerül sor.

¹⁴ A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény Rtv.33.§ (1) a 1994. évi XXXIV. törvény - Nemzeti Jogszabálytár (njt.hu) letöltés: 2024.07.11.

- Az elsődleges intézkedések/halaszthatatlan nyomozási cselekmények: kriminalisztikai szempontból megkülönböztethetünk halasztást nem tűrő nyomozási/eljárási cselekményeket, amely során a végrehajtás késedelme az eljárás eredményességét veszélyezteti (kutatás), illetve halaszthatatlan nyomozási/eljárási cselekményeket, amelyeket a nyomozás elrendelése nélkül hajtunk végre (szemle).¹⁵
- A nyomozás tervezése, szervezése: a nyomozás tervezésével, szervezésével, általános elveivel, eszközeivel részletesen foglalkozik a krimináltaktika. Kriminálmethodikai szempontból a tervezés-szervezés kapcsán olyan elemeknek lehet jelentősége, mint az ügyek egyesítése sorozatba illeszthetőség miatt, az elkövetők száma, a nyomozás szélesítése, vagy a közös nyomozócsoportban¹⁶ van együttműködés stb.
- A felderítés és a bizonyítás speciális vonásai, sajátosságai: a kriminálmethodikai elméleti tételek jelentősége itt érhető a leginkább tetten. Az adott ügy sajátosságai sajátos megoldási módokat követelnek meg. Folyhat a büntetőeljárás fiataalkorú gyanúsított ellen, lehet magánvádas, és természetesen az ügytípus sajátosságait, a rendelkezésre álló adatok, információk körét is figyelembe kell venni. Az elrendelt nyomozás lehetőséget ad specialitásoknak megfelelő személyi és tárgyi bizonyítékok felkutatására, beszerzésére, szakértők bevonására, leplezett eszköz alkalmazására, vagyonvisszaszerzéssel kapcsolatos intézkedések megtételére stb.
- A megelőzés lehetőségei: ide tartozhat a Be. 111. §. alapján megtett jelzés (szignalizáció).

10.1.3. Felderítési irányok, a nyomozás mint munkafolyamat

Ha a nyomozás ismeretlen tettes ellen indul meg, a végrehajtandó feladatok egy része az elkövető személyazonosságának megállapítására irányul¹⁷. Ennek eszköze lehet az egyedi azonosítást lehetővé tévő szakértői vélemények beszerzése (daktiloszkópiái, genetikai szakértői területek), az elkövető által alkalmazott módszer vizsgálata (e-modus), körözés elrendelése, vagy az elkövető által elvitt tárgyak utáni kutatás. Ismert személyazonosságú elkövető esetén¹⁸ a rá vonatkozó megalapozott gyanú szintjének elérése, és a hatóság elé állítása a cél. Tartózkodási helyének ismertségétől függően sor kerülhet idézés vagy elfogatóparancs kibocsátására. A gyanúsított kihallgatásával a nyomozás vizsgálati szakaszba lép. A nyomozás során számtalan tényezőre kell figyelemmel lenni, mind kriminalisztikai, mind eljárásjogi szempontból. Példaként: az elkövető elkövetéskori életkorához speciális bizonyításbeli szabályok kapcsolódnak; fiataalkorú elkövető esetén az egyéni értékelés

¹⁵ Be. 368. § és Be.375. §

¹⁶ Joint Investigation Team [Joint investigation teams | Eurojust | European Union Agency for Criminal Justice Cooperation \(europa.eu\)](https://european-criminal-justice.eu/) letöltés: 2024. 07. 15.

¹⁷ „Személytől az ügyig” felderítési modell ld. Kovács im.171.

¹⁸ „Ügytől a személyig” felderítési modell ld.Kovács im.uo.

egyik nevesített eszköze a környezettanulmány¹⁹. A sértett elkövetéskori életkora minősítő körülményként jelenik meg,²⁰ vagy speciális eljárási szabályokat jelent (különleges bánásmódot igénylő sértett)²¹. Egyes bűncselekményeknek nincs természetes személy sértettje (Btk. 290.§ Vesztegetés), így a nyomozás nagyban eltér más ügyektől, mert a sértett mint adatforrás itt nem hívható segítségül. Fontos, hogy a nyomozáshoz szorosan kapcsolódnak az adminisztrációs (ügykarbantartás), adatszolgáltatási, tájékoztatási, esetlegesen jelentési kötelezettségek is. A kriminálmódszertan ismertetett általános elméleti tétele alkalmas a nyomozás elősegítésére, ha azt megfelelő rugalmassággal, az egyes ügyek egyediségének figyelembevételével alkalmazzuk.

10.2. Rendkívüli haláleseti eljárás

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendkívüli haláleset fogalmát, az eljárás általános menetét, a témakörre vonatkozó legfontosabb szabályokat.

A rendkívüli haláleseti eljárás sajátossága, hogy bár az eljárást a Rendőrség (arra kijelölt szerve) folytatja le, nem a Be., hanem az előző részben már említett Akr. alapján jár el.

A rendkívüli halál fogalma, kapcsolódó jogszabályok és belső normák

A rendkívüli halál fogalmát az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 218.§. határozza meg. Eszerint:

„Nem természetes a halál, ha a természetes módon való bekövetkezését a körülmények kétségesé teszik, így

- a) a halál tekintetében bűncselekményre utaló adat merül fel, vagy
- b) rendkívüli halálnak minősül, azaz
 - a) a halált baleset okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
 - b) a halált öngyilkosság okozta, vagy a körülmények arra utalnak,
 - c) a halál bekövetkezésének előzményei, körülményei ismeretlenek és nem állnak
 - d) rendelkezésre olyan adatok, amelyekből megalapozottan következtetni lehet a halál természetes okból történő bekövetkeztére, fogvatartott elhalálozása esetén.

¹⁹ Be.683.§

²⁰ A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C törvény (a továbbiakban: Btk.) alapján pl.:197.§ (4) Btk. (új) - 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu) letöltés: 2024. 07. 09.

²¹ Be. 81-89.§

(2) A személyazonosság megállapításáig a rendkívüli halál esetén követendő eljárást kell alkalmazni, ha az elhunyt személyazonossága ismeretlen.”

Hatáskör és illetékesség²² tekintetében jelentősége van annak, hogy a bűncselekmény Budapesten, vagy Budapesten kívül történik, hogy közlekedési baleset történt-e, vagy más volt a halál oka, illetve az elhunyt személy jogállásának, munkakörének, viselt tisztségének is.

Az Egészségügyről szóló törvény, valamint az Akr. mellett figyelemmel kell lenni a 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet „A halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról”²³ (a továbbiakban: kormányrendelet) szabályaira, valamint a 24/2014. (VII. 11.) a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról szóló ORFK utasítás²⁴ rendelkezéseire is (továbbiakban: ORFK utasítás).

Az ORFK utasítás alapelvi szinten rögzíti, hogy a hatóságnak együttműködési kötelezettsége van az ügyben résztvevőkkel, a kegyeleti jogot szem előtt tartva kell lefolytatnia az eljárást, és az egyes cselekményeket úgy kell végrehajtani, hogy egy esetlegesen elrendelésre kerülő büntetőeljárás során azok bizonyítékként felhasználhatóak legyenek. A kormányrendelet szerint:

„A rendkívüli halállal kapcsolatos hatósági eljárást a halál rendkívüli jellegére utaló körülmény esetén hivatalból kell lefolytatni. A rendkívüli halállal kapcsolatos eljárás célja a halál okának és körülményeinek megállapítása, ideértve a halál rendkívüliségének vizsgálatát, valamint a bűncselekményre utaló adatok felmerülésének kizárását....Ha a rendkívüli halál törvényi feltételeinek fennállása nem egyértelmű, a hatóság előzetes vizsgálatot tart. Ha a szemle során a halál körülményeinek orvosi-kriminálisztikai szemléletű vizsgálata szükséges vagy a hatóság a bejelentővel a halál rendkívülisége vonatkozásában nem ért egyet, a hatóság a szemléhez halottvizsgálati szaktanácsadót vesz igénybe.”²⁵ A halottvizsgálati szaktanácsadó feladatai sokrétűek, az előzetes vizsgálatához kapcsolódóan a szemlén minden tényt, és körülményt megvizsgál, indokolt esetben az elhunytból vér- és vizeletmintát rögzít.²⁶ Az előzetes vizsgálatról jegyzőkönyv készül. Az ott tett megállapításoktól függően sor kerülhet a rendkívüli haláleseti eljárás lefolytatására, vagy annak megszüntetésére. A megszüntetésnek 2 esete van: bűncselekményre utaló adatok esetén (a büntetőeljárás megindítására jogosult szerv értesítése mellett), illetve akkor kerülhet sor rá, ha a halálesettel kapcsolatban nem állapíthatóak meg a rendkívüli halál törvényi feltételei. Amennyiben a hatóság az eljárást lefolytatja, úgy a holttestet hatósági boncolásnak vetik alá, amelyen 1 igazságügyi orvosszakértő vesz részt.²⁷ Bűncselekményre utaló körülmény ugyanakkor a hatósági boncolás során is felmerülhet, ebben az esetben a boncolást azonnal félbe kell szakítani, és értesíteni kell az eljáró hatóságot.

22 dr. Nagy im: 187–188

23 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet a halottvizsgálatról és a halottakkal kapcsolatos eljárásról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu) letöltés: 2024.07.11.

24 24/2014. (VII. 11.) ORFK utasítás a rendkívüli halál esetén követendő rendőri eljárásról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu) letöltés: 2024.07.09.

25 Kormányrendelet 8. §., 11. §., 12. §

26 Kormányrendelet 13. §

27 Kormányrendelet 17–24. §

A hatósági eljárásnak további sajátosságai vannak aszerint, hogy az elhunyt külföldi állampolgár, diplomáciai mentességet élvező személy, a kormányrendeletben meghatározott egyéb, közigazgatási, választott tisztséget betöltő vagy jogviszonyban álló, vagy ismeretlen személyazonosságú személy volt-e (ld. ORFK utasítás és kormányrendelet).²⁸

A rendkívüli halálesetek körében megkülönböztetünk akasztásos, mérgezéses, magasból történő leugrások, löflegyes, vízbefulladásos és áramütéses eseteket. A szemlebizottságnak a haláleset jellegére figyelemmel rögzítenie kell az alábbiakat:

- **Önakkasztásos halálesetek:** „önakkasztás esetén a holttest hosszát, az akasztáshoz használt eszköz anyagát, méreteit, eredeti helyét, az azon lévő hurkot, csomót, annak jellemzőit, a rögzítési és felfüggesztési pont közötti méreteket, azok padozattól mért távolságát, a fellépéshez igénybe vett tárgy tulajdonságait, magasságát, nagyságát és – ha ez a szemle során tényszerűen megállapítható – annak eredeti tartási, tárolási helyét.
- **Mérgezés:** a ház, a lakás, az egyéb helyiség vagy a gépjármű valamennyi nyílászárójának állapotát, működésüket és a működtetésükhöz szükséges eszközök, kulcsok hollétét; a légnílások (pl. kémény, szellőzőablak, ajtó- és ablakrések) állapotát, tömítésük, elzárásuk esetén az arra szolgáló eszközök, anyagok fajtáját és – ha az a szemle során tényszerűen megállapítható – származási helyét; a fűtő-, főző-, sütőberendezések üzembiztonságát, a kapcsolók helyzetét, a hozzájuk tartozó kémény állapotát; a halállal nagy valószínűséggel összefüggésbe hozható folyadékok, gyógyszerek kiszáradását, színét, feliratát, feltalálási és – ha ez a szemle során tényszerűen megállapítható – eredeti tárolási helyét (az említett anyagokat eredetben vagy minta biztosításával), továbbá a felsorolt anyagok szervezetbe vitelére szolgáló eszközt; amennyiben olyan mérgezés gyanúja áll fenn, amelyet illó gázok, gőzök, oldó- vagy ragasztószerek, továbbá más hasonló anyagok okozhattak, indokolt esetben az orvossal vagy a halottvizsgálati szaktanácsadóval a helyszínen vérmintát kell biztosítani a légúti nyílásban a combvisszéből a szükséges szakértői vizsgálatok végrehajtása érdekében. Marószerves mérgezés gyanúja esetén a mérgező anyag savas vagy lúgos eredetű pH-értékének a megállapítására indikátorpapírt vagy pH-mérő berendezést kell alkalmazni.
- **Magasból történő leesés, leugrás:** „magasból, emeletről való leesésnél, leugrásnál a leesés, leugrás feltételezett helyét, annak környezetét, a létrehozott vagy visszahagyott nyomokat, elválásokat, a holttest pontos helyét, a holttest feltalálási helyét és helyzetét, az elhunyt lábbelijét, az azokon fellelhető nyomokat, anyagmaradványokat.
- **Löflegyes öngyilkosság:** löflegyesnek minősülő – vagy annak minősíthető – esettel elkövetett öngyilkosság esetén a lövéshez használt eszközt (annak típusát, azonosítóját), a rajta lévő nyomokat, anyagmaradványokat, mindkét kézen található esetleges anyagmaradványokat, valamint a lövéssel összefüggésben keletkezett minden elválást.

²⁸ Kormányrendelet 10. §

- **Vízbefulladás:** vízbefulladás gyanúja esetén a holttest feltalálása, illetve a vízbefulladás megállapítható vagy vélt helyén – amennyiben a vízbefulladás feltehetően természetes élővízben történt – vízmintát kell biztosítani a későbbi összehasonlító diatóma (kovamoszat)²⁹ vizsgálat céljából.
- **Áramütés:** az elektromos berendezések működőképességét, azok vezetékeinek állapotát, a holttesten ezek működésétől származható esetleges áramjegyeket, illetve a készülékek olyan meghibásodásait, amelyek a halállal összefüggésbe hozhatók³⁰.

A hatósági eljárás lefolytatása tehát azt a cél szolgálja, hogy a halál tényének, okának, feltételezhető idejének és bekövetkezési körülményeinek kérdésében egyértelmű megállapítást lehessen tenni. Ebbe a körbe tartozik az idegenkezűség vizsgálata is, vagyis, hogy történt-e a halálesettel kapcsolatban bűncselekmény, terhel-e valakit büntetőjogi felelősség. Ennek elemei: előzetes vizsgálat, (helyszíni) szemle, helyszíni halottvizsgálat³¹, valamint a boncolás, és ennek eredménye, a hatóság által az Akr. szerint lefolytatott eljárás során beszerzett valamennyi adat.

A hatósági eljárás fogalomrendszere a büntetőeljárás szabályoktól eltér. Lényeges, hogy ebben a hatósági ügytípusban ki tekinthető ügyfélnek³², milyen jogai és kötelességei vannak, illetve a tényállás tisztázásához a hatóságnak milyen eszközök állnak a rendelkezésére. Szükség lehet tanú meghallgatására, iratok beszerzésére, szemlére stb. Az eljárás lefolytatására a hatóságnak 60 nap áll rendelkezésére.

10.3. Vagyon elleni bűncselekmények kriminálmódszertani vizsgálata

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó betekintést nyerjen a vagyon elleni bűncselekmények miatt folytatott nyomozások egyes sajátosságaiba.

A vagyon elleni bűncselekmények körét szűken értelmezve a Btk.-ban meghatározott vagyon elleni és az erőszakos vagyon elleni bűncselekményeket értjük e fogalom alatt. Tágabb értelemben ide tartozhat számos olyan bűncselekmény amely a Btk. rendszerében nem vagyon elleni bűncselekmény ugyan, de jelentős vagyongyarapodást jelent elkövetői oldalán (kábitószerekkel kapcsolatos bűncselekmények, vesztegetés, környezeti bűncselek-

29 Sándor Erika: A kovamoszat szerepe a vízbe fulladás, illetve az élve születettség orvos szakértői bizonyításában. Belügyi szemle 2016/7–8. 151–155. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2016.7-816> letöltés 2024.07.09.

30 24/2014. ORFK. utasítás 35–38. pont

31 Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara 7/2020 módszertani levele a helyszíni halottvizsgálat során végzett igazságügyi orvosszakértői tevékenységről [MISZK_modszer_tani_level_7_2020.pdf](#)

32 Id. Kormányrendelet 9.§.

mények). A következőkben a vagyon elleni bűncselekményeket³³ szűkebb értelemben véve tárgyaljuk, a kriminálmódszertani elméleti tétel elemei mentén.

A vagyon elleni bűncselekmények nyomozása során a nyomozás két irányban indulhat meg: az ismeretlen elkövető után, valamint az általa elvitt tárgyak, dolgok után. Bármelyik vonalon elért eredmény hozzásegíthet a másik eredményessé tételéhez. A megtalált, beazonosított dolog vagy tárgy elvezethet az elkövetőhöz, és a beazonosított elkövető információval szolgálhat a dolog vagy tárgy (ezek helyébe lépett érték) hollétét illetően. A bűncselekményi kör, az elkövetési magatartás, az elkövetés tárgyai a két jelezett Btk. fejezetben eltérőek. Így kriminalisztikai jellemzőiket tekintve is csak általános jellegű megállapítások tehetők: az eljárás gyakran ismeretlen tettes ellen indul, az elkövetési mód(szer) sajátos, a helyszín általában nyomgazdag (elvig), az elkövetői kör speciális, a visszaesők aránya magas, a felderítés, bizonyítás magas szintű kriminalisztikai ismereteket kíván.³⁴

A vagyoni elleni bűncselekmények elkövetéséhez az elkövetők gyakran használnak valamilyen technikai eszközt (mobiltelefon és unokázós csalás) egy részük pedig az elmúlt években áttevődött az online térbe, vagyis az elkövetés eszközeként a világhálót használják (anydesk csalások). Nemcsak számszerűségében, vagy földrajzi vonatkozásaiban, de elkövetési módszereit tekintve is folyamatosan fejlődik a bűnözés ezen területe, folyamatos kihívás elé állítva a nyomozóhatóságokat.

A büntetőjogi szabályozás egyes jellemzői

Azon bűncselekmények esetén, amelyek szabálysértési értékre is elkövethetők, az elhatárolási értékhatár egységesen 50 ezer forint. Ahol a tényállásnak eleme a kár/vagyoni hátrány, ott az elkövetési értéknek jelentősége van a minősített eset megállapítása és a büntetési tétel szempontjából. A szabálysértési értékre elkövetett cselekmények egy részénél pedig az elkövetés módja lesz „felminősítő” eredményű. Jelentősége van az elkövető és a sértett között lévő hozzátartozói viszonyoknak is, mert egyes bűncselekmények esetén az elkövető csak magánindítványra lesz büntethető.³⁵ További sajátossága lehet a nyomozásnak a tevékeny megbánás jogintézményének alkalmazása, illetve a közvetítői eljárásra utalás.³⁶ A fejezetek szempontjából lényeges fogalmakat (dolog, kár, vagyoni hátrány, értékhatárok stb.) tudottnak vesszük.

A vagyon elleni bűncselekmények kriminálmódszertanjáról

³³ A Btk. XXXV. fejezet szerint erőszakos vagyon elleni bűncselekmények: rablás, kifosztás, zsarolás, önbíráskodás.

A Btk. XXXVI. fejezet szerint vagyon elleni bűncselekmények: lopás, rongálás, sikkasztás, csalás, gazdasági csalás, információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, hűtlen kezelés, hanyag kezelés, jogtalan elsajátítás, jármű önkényes elvétele, uzsora-bűncselekmény.

³⁴ A betöréses lopásokra vonatkoztatva ld.: Dr. Barta Endre: A betöréses lopások nyomozása. Rejtjel Kiadó Budapest 1999. 7. o.

³⁵ Btk. 382. §

³⁶ Btk. 29. § és Be. 412–415. §

Cselekmény/esemény fogalma

A vagyon elleni bűncselekmények körében – ahogy azt a kriminálmódszertani elméleti részében már jeleztük – egy saját, a büntetőjogi különös részi tényállástól eltérő fogalmat találunk: a betöréses lopását.

„A betöréses lopás olyan lopás, amely zárt helyiségbe (kirakatba is) irányuló erőszakos vagy fondorlatos behatolást (bent maradási) benyúlást, illetve páncél (lemez) szekrények, értékmegőrző kazetták jogtalan felnyitását, helyszínről való elszállítását jelenti.”³⁷

Egy megjegyzés mindenképp ide kívánczik; a lopás (Btk. 370.§.) egyes minősítő körülményei, pl.: Btk. 370. § 2bf) „helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel, vagy a jogosult, illetve a használó tudta és beleegyezése nélkül bemenne” történő elkövetés megfeleltethető a kriminálmódszertani kategóriáknak: trükkös lopás vagy besurranásos lopás. Így a magunk részéről a fogalmat a „fondorlatos” elem nélkül tartjuk helytállónak.

Az eljárás célja és a bizonyítás tárgya

A bizonyítás tárgyához tartozik minden tényállási elem és valamennyi kriminalisztikai alapkérdés megválaszolása. Ezt akkor tudjuk konkretizálni, ha a rendelkezésünkre álló adatok alapján minősítjük a bűncselekményt.³⁸ A számos tényállásban előforduló kár értékének megállapítása egy, a bizonyítás tárgyához tartozó kérdés. A bűncselekménnyel érintett tárgy büntetőjogi értelemben „dolog”, vagy annak az elkövető számára „idegen” volta szintén ide tartozik. Igazságügyi szakértői vélemény beszerzésével bizonyítható az elkövetés módja (dolog elleni erőszak, erőszak stb.). Digitális adatok (kamerafelvételek) segíthetik az elkövető beazonosítását, az elkövetés helyéhez való kötését, vagy az alibi-jének ellenőrzését.

Hatáskör/illetékesség

A 25/2013. (VI. 24.) BM. rendelet alapján megosztott hatáskörben járnak el a Rendőrség helyi és területi szervei és a rendeletben meghatározott egyéb szervek.

Elkövetés/ megvalósulás jellemzői (eszközök, módszerek, okok, körülmények)

Milyen körülmények között történt a bűncselekmény, az elkövetés módja, módszere mi volt? A sértett és az elkövető hogy került kapcsolatba egymással? Használt-e az elkövető valamilyen eszközt, vagy esetleg átadott-e valamit a sértettnek? ...

³⁷ Dr. Barta im:7.

³⁸ Pl.: 42. BK vélemény A lopás, a rongálás és a magánlaksértés bűncselekményét érintő egyes minősítési és halmazati kérdésekről 42. BKv | Kúria (kuria-birosag.hu) letöltés: 2024. 07. 08.

³⁹ BK vélemény A hasonló jellegű bűncselekmények az üzletszerűség megállapításánál 39. BKv | Kúria (kuria-birosag.hu) letöltés: 2024. 07. 08.

3/2009. számú BJE határozat 3/2009. számú BJE határozat | Kúria (kuria-birosag.hu) letöltés: 2024. 07. 08.

Elkövetők/szereplők köre és jellemzői

Az elkövető oldalán milyen személyes tulajdonságok, vagy az elkövetéskori aktuális állapotának mely elemei vezettek a bűncselekmény elkövetéséhez? Megélhetési bűnöző, visszaeső, alkoholosan befolyásolt volt az elkövetéskor stb. Sértett valamilyen személyes tulajdonsága, vagy az elkövetéskori állapota, helyzete (pl.: időskor, lakóhely, vagyoni helyzet) szerepet játszott-e az elkövetésben?

A tudomásra jutás módjai

A tudomásra jutás módjára és időpontjára tekintettel hajthatjuk végre az elsődleges intézkedéseket (adatgyűjtés a helyszínen, helyszínbiztosítás), vagy a halaszthatatlan nyomozati cselekményeket (szemle), illetve kiemelt bűncselekmények esetén sor kerülhet forrányomos felderítés³⁹ bevezetésére is. Lényeges a sértett mielőbbi kikérdezése, illetve kihallgatása.

A nyomozás tervezése, szervezése

A tervezés során az adott, konkrét ügyet, illetve a nyomozónál valamennyi kézben lévő (folyamatban lévő) ügyet, azok állását és határidejüket, valamint az egyéb szolgálati feladatokat is figyelembe véve tervezzük a nyomozást. Milyen elemei vannak/lehetnek ennek a tudatos folyamatnak? Mikor történt a bűncselekmény? Ehhez képest mikor jutott a nyomozóhatóság tudomásra? Milyen információk állnak (a sértett) rendelkezésére az elkövetőről: személyleírás, becenév, gúnynev, telefonszám, e-mail-cím, felhasználónév, csevegőalkalmazásból vagy közösségi oldalról származó adatok, gépjármű forgalmi rendszáma/rendszám-töredéke, típusa, színe, mekkora az okozott kár stb., és mindezekből milyen verziókat tudunk felállítani? Ezeket kell a nyomozás folyamán ellenőrizni. Sértetti kihallgatás, lehetséges egyéb tanúk kihallgatása, szemle és ahhoz kapcsolódó igazságügyi szakértői véleményekben tett megállapítások, digitális adatok (híváslista, kamerafelvételek), személy- és tárgykörözés, felismerésre bemutatás (pl.: trükkös lopás), nyilvántartások, adatbázisok adatai, gyanúsítható személyek körének meghatározása, az elkövetői kör szűkítése és a személyre vonatkozó megalapozott gyanú közlésével gyanúsított kihallgatása lehet a tervezés-szervezés tárgya.

A felderítés és a bizonyítás speciális vonásai, sajátosságai

Az ismeretlen elkövető kilétének megállapítására alkalmas lehet a szemlén rögzített nyom vagy anyagmaradvány (ujjnyomtöredék, DNS-vizsgálatra alkalmas anyagmaradvány). Amennyiben az elkövető az adatbázisban szerepel, egyedi azonosítása lehetséges. Amennyiben nem, a rögzített helyszíni nyom vagy anyagmaradvány más helyszíneket/ügyeket

³⁹ Havasi Sándor: A forrányomos felderítés vezetése, irányítása megújításának lehetséges irányai. Magyar Rendészet 2020/2. 89–115. DOI: 10.32577/mr.2020.2.5 [bozsotimeq,+MR_2020_2-5_Havasi_89-115.pdf](#) letöltés: 2024. 07. 15.

22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás a forrányomos tevékenység egységes végrehajtásáról 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás a forrányomos tevékenység egységes... (jogkodex.hu) letöltés: 2024. 07. 15.

kapcsolhat az alapügyhöz, és eddig nem ismert adatok, információk birtokába juthatunk az elkövetőről. Az elkövetés módjához kapcsolódóan (dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás) nyomszakértőt vehetünk igénybe, ha sikerül a behatolás helyén eszköznyomot rögzíteni. Lábnyom, füllyom, homloknyom, lábbelinyom esetén szintén nyomszakértő segíthet. A szemléből, annak összképéből⁴⁰ következtetések vonhatók le a tettes felkészültségére, esetleges helyismeretére. Segíthet továbbá a sértetti vallomás, különös tekintettel az azonosítást lehetővé tévő vagy azt megkönnyítő elemekre; személyleírásra. Közterületi kamerák (pl. önkormányzat, vagy gazdasági társaság által üzemeltetett) felvételei, térfigyelő kamerák, benzinkutak, tömegközlekedési eszközök kamerafelvételei alapján megkísérelhető az arckép-azonosítás⁴¹ segítségünkre lehetnek továbbá hívásforgalmi adatok, e-mó-dus adatok, Robotzsaru rendszerben végzett szűrő-kutató munka, a Gangikonspi szoftver használata, nyílt forrású információszerzés (OSINT)...

Nem hagyható figyelmen kívül, ha a tényállásnak eleme az erőszak vagy kvalifikált fenyegetés alkalmazása. Annak mértékére, módjára, sértettre gyakorolt hatására, a használt eszközre is ki kell terjednie a bizonyításnak. A sértetten keletkező sérülésekről láttelepet, illetve igazságügyi orvosszakértői véleményt kell beszerezni. Kvalifikált fenyegetés esetén az elkövetési szituáció, a sértett és az elkövető életkora, általános fizikai állapota, az elkövető által használt eszköz vizsgálendő. Bizonyítás tárgyához tartozhat az alkoholos befolyásolt-ság, illetve a bódult állapot is: mértéke, valamint a befolyásolt állapotba kerülés körülmé-nyei is.

A vagyon elleni bűncselekmények nyomozásának másik sajátossága lehet az elvitt tárgyak utáni kutatás. Ez jelentheti egyedi azonosítók beszerzését (gyári szám, IMEI-szám, alváz-szám, motorszám), ebben a sértett vagy a vonatkozó nyilvántartás lesz segítségünkre. Ék-szerek, egyedi azonosítóval nem rendelkező tárgyak esetén segítség lehet a grafikai rajz készítése vagy a tárgyat ábrázoló fotó, műtárgyleírás beszerzése a sértettől. A felkutatás-ban a körözés elrendelése, figyelmeztető jelzés elhelyezése a Schengeni Információs Rend-szerben (SIS)⁴², valamint a legális és illegális értékesítési helyek ellenőrzése segíthet: piacok, vásárok, zálogházak, internetes értékesítési lehetőségek.

A felderítés speciális vonása lehet, ha a bűncselekményt az online térben követték el.⁴³⁻⁴⁴ Ez számtalan formában megjelenik: online piactereken megkárosított vevő vagy eladó, távoli hozzáférést engedélyező program letöltésével történő károkozás stb. Az online térben elkö-vetett bűncselekményekhez számtalan fogalom kapcsolódik (adathalászat „phishing”, ha-mis banki hívások – vishing)⁴⁵, ezek részletes tárgyalására a tananyag keretei között nincs mód. Az eddig tárgyalt elméleti ajánlások mentén a nyomozás nem, vagy csak részben folytatható le. Ennek oka pedig abban keresendő, hogy az online térben elkövetett vagyon

40 Helyszíni összkép: a helyszín magán viseli az elkövető személyiségjegyeit, szokásait, helyszíni tevékenység során a tárgyasult tükröződéseit.

41 Központi intézetek (gov.hu)

42 Figyelmeztető jelzések és adatok a SIS-ben - Európai Bizottság (europa.eu)

43 Cybercrime | Europol (europa.eu) letöltés: 2024. 07. 15.

44 Békés Ádám–Gépész Tamás: A bűncselekmény helyszíne: az internet. In Medias Res 2021/1. 6,112–137 (PDF) A bűncselekmény helyszíne: az internet: Bizonyítási és eljárási nehézségek az interneten elkövetett bűncselekmények kapcsán (researchgate.net) letöltés: 2024. 07. 15.

45 Ön felismerné az összes csalástípust? | KiberPajzs letöltés: 2024. 07. 15.

elleni bűncselekmények nyomozását számos sajátos vonás nehezíti: a bűncselekmények elkövetése nem igazodik az országhatárokhöz, az érintett államok között pedig lényeges eltérés lehet a jogi szabályozás, és a gyakorlati nyomozás tekintetében is. Olyan alapvető kérdések vizsgálatára lehet szükség, mint az elkövetés helye, az illetékesség és a joghatóság. Kérdés lehet, hogy a bizonyítékok milyen formában állnak rendelkezésre; hogyan és meddig biztosíthatók a büntetőeljárás számára. Mire lehet alkalmas a hamis banki hívás, a csomag érkezéséről tájékoztató SMS, vagy az online hirdetési felületen közzétett hirdetés felderítés-bizonyítás oldalon?

A telefonszámhoz/internetszolgáltatáshoz tartozó szolgáltató, előfizető és készülék (eszköz) beazonosítása, digitális adatok biztosítása azok sértetlenségének garantálásával (üzenetek, chat) pénzügyi szolgáltató megkeresése sértett által megtett vagyoni rendelkezés esetén lehetnek a nyomozás feladatai. Amennyiben a beszerzendő adatok más állam területén állnak csak rendelkezésre, felmerül a nemzetközi bűnügyi együttműködés szükségessége, ami a nyomozás elhúzódását eredményez(het)i.

A megelőzés lehetőségei

Abszolút vagyonbiztonság nem létezik, azonban a sértett tudatosságának növelése sokban segítheti a bűncselekmények megelőzését ezen a területen is⁴⁶.

10.4. A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények kriminálmódszertani vizsgálata

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó betekintést nyerjen a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények miatt folytatott nyomozások egyes sajátosságaiba.

A Btk. XIX. fejezete tartalmazza a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények tényállásait.⁴⁷ Jelen terjedelmi korlátok között valamennyi bűncselekmény nyomozási módszertanának részletes tárgyalása nem lehetséges, így a Btk. 197. §-ban szereplő „Szexuális erőszak” tényállását alapul véve tárgyaljuk a nyomozás egyes kérdéseit, maradva az elméleti tétel felépítéséből adódó keretben.

A nyomozást befolyásoló tényezőkről

A nyomozást befolyásoló – nehezítő – körülményeket az alábbiakban foglalhatjuk össze: a tudomásra jutás körülményei, időmúlás-elévülés, sértetti/elkövetői életkor, családon belüli/családon kívüli elkövető, sértetti/elkövetői elmeállapot, a konkrét cselekmény és jogi mi-

⁴⁶ Védelem a netes csalók ellen | KiberPajzs letöltés ideje: 2024. 07. 11.

⁴⁷ Az ide tartozó bűncselekmények: szexuális kényszerítés, szexuális erőszak, szexuális visszaélés, vérfertőzés, kerítés, prostitúció elősegítése, kitaratottság, gyermekprostitúció kihasználása, gyermekpornográfia, szemérem sértés.

nőstítés, koholt bűncselekmények kiszűrése, járulékos bűncselekmények, a szakigazgatási szervezetrendszer tagjaival történő együttműködés feladatai. A gyermekpornográfia kapcsán pedig itt is megjelennek a kibertérben elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos felderítési, bizonyítási nehézségek (földrajzi tartózkodási hely megállapítása, elérési címek, profilok, e-mail-címek, az AI által előállított tartalom).

A gyermekvédelmi jelzőrendszer

„A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény 17.§. szerint gyermekvédelmi jelzőrendszer az alábbiak szerint épül fel:

17. § (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

- a az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- b * a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók
- c * a köznevelési intézmények és a szakképző intézmények
- d a rendőrség,
- e az ügyészség,
- f a bíróság,
- g * a pártfogó felügyelői szolgálat,
- h * az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i * a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j * az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- k * a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság,
- l * a javítóintézet,
- m * a gyermekjogi képviselő,
- n * a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal,
- o * az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv,
- p * a települési önkormányzat jegyzője,
- q * a büntetés-végrehajtási intézet,
- r * a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők.

(2) * Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

- a *jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,
- b hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek

önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

Cselekmény/esemény fogalma

A cselekmény fogalma helyett itt az elkövetési magatartásra – mint a fejezetbeni tényállások többségének közös elemére – térek ki: szexuális cselekmény a közösülés és minden súlyosan szeméremszérvő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul.⁴⁸

Az eljárás célja és a bizonyítás tárgya

Annak megállapítása, hogy mely különös részi törvényi tényállás elemei valósultak meg, és ezért kit és milyen súlyú büntetőjogi felelősség terhel. Tárgya lehet a bizonyításnak az elkövetéskori sértetti életkor (pl.: okirattal igazolható), a sértett és az elkövető egymáshoz való viszonya (szülő, gondozó, gyám), a pontosan megtörtént eseménysor (csók, simogatás, közösülés) stb.

Hatáskör/illetékesség

25/2013. (VI. 24.) BM rendelet szerint

Elkövetés/megvalósulás jellemzői (eszközök, módszerek, okok, körülmények)

A sértett és az elkövető között állt-e fent érzelmi, anyagi vagy egyéb függőségi viszony? A sértett vagy az elkövető környezetében volt-e olyan személy, aki tudott/tudhatott a bűncselekményről (folytatólagos elkövetés esetén)? A sértett próbált-e valakitől (pl.: hozzátartozó, családsegítő, orvos) segítséget kérni? Tett-e panaszt, esetleg feljelentést korábban?

Elkövetők/érintettek köre és jellemzői

Részen az előző pontban kifejtettek szerint vizsgálendő. Az elkövető vagy a sértett áll-e, állt-e az elkövetéskor (rendszeres) orvosi/pszichiátriai kezelés alatt? Szedett-e, szed-e gyógyszereket rendszeresen? Előélete (gyermekkor), családi viszonyai, pszichés, mentális állapota milyen stb.?

A sértett életkorához, és aktuális értelmi és érzelmi állapotához kell igazodnia a nyomozóhatóság tagjainak, a kihallgatását, és az azonnali intézkedéseket, halaszthatatlan nyomozati cselekményeket végzőknek. Szükség lehet orvosi ellátásra, váltóruhára, a sértett körülményekhez képesti megnyugtatóra is.

⁴⁸ Btk. 459. § (1) 27.

A tudomásra jutás módjai

A tudomásra jutás speciális módja lehet a fentebb bemutatott gyermekvédelmi jelzőrendszer bármely tagjától érkező jelzés. A tudomásra jutással kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy az elkövetéstől számítva hosszabb idő (esetenként több év) is eltelhet, mire a hatóság tudomást szerez a bűncselekményről.

Az elsődleges intézkedések/halaszthatatlan nyomozási cselekmények

Az időmúlás és a büntetőeljárás információigénye konkurál egymással a tudomásra jutást követően. Amennyiben a sértett meg tudja jelölni a helyet, le kell folytatni a szemlét, valamint a sértettet orvosi vizsgálatra kell vinni a sérüléseinek dokumentálása, és a biológiai anyagmaradványok rögzítése céljából. Szükség lehet a sértett pszichológusi szakértői vizsgálatára is.

A nyomozás tervezése, szervezése

A nyomozás során a tervezésnél számtalan körülményt kell figyelembe venni: sértett életkora, elkövetés ideje, feltételezett elkövetőről rendelkezésre álló adatok, a szemlén tett megállapítások, orvos/nőgyógyász szakértői véleményben foglaltak, pszichológus szakértői vizsgálat eredménye, a sértett és az elkövető közötti kapcsolat, elkövetőről rendelkezésre álló adatok, a sértett az eddigi életkörülményei közé visszaengedhető-e stb.

A felderítés és a bizonyítás speciális vonásai, sajátosságai

A sértettek a Be. 81–89. §-ai szerinti speciális garanciarendszer érvényes. A tárgyalta bűncselekmények sértettjei ex lege különleges bánásmódot igénylő sértettnek minősülnek. Amennyiben nem töltötték be a 18. életévüket, úgy a nyomozóhatóság „az eljárási cselekményt a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző vagy jogszabályban meghatározott más szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre. A szaktanácsadó az eljárási cselekmény vezetőjének irányításával végzi tevékenységét, ennek során közvetíti a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyhez intézett kérdéseket és a hatóság egyéb közléseit.”⁴⁹ A garanciarendszert tovább szigorítja, ha a sértett a 14. életévét nem töltötte be. Ebben az esetben az eljárási cselekményről kép- és hangfelvétel készítése kötelező, és azt egy erre alkalmas helyiségben kell elvégezni.⁵⁰ Az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat által működtetett terápiás és meghallgató szolgálatoknál lehetőség van a sértett nőgyógyászati vizsgálatára, a gyermek egy külön szobában pihenhet, tisztálkodhat is. A kihallgatás helye egy olyan szoba, amely alkalmas a kép- és hangfelvétel készítésére, illetve az ott zajló eseményeket párhuzamosan egy monitoring szobából követheti a nyomozó vagy az ügyész. A szaktanácsadó közreműködése, a kihallgatás vezetése az NICH (National Ins-

⁴⁹ Be 87.(1) bb pontja

⁵⁰ [Meghallgató és Terápiás központok elérhetőségei \(ogysz.hu\)](http://Meghallgató_és_Terápiás_központok_elérhetőségei_(ogysz.hu))

tute of Child Health and Human Development)-protokoll⁵¹ szerint, meghívásos módszerrel zajlik. 14. életévet be nem töltött sértett kihallgatásánál a törvényes képviselő jelenléte kötelező, érdeellentét esetén az ügygondnokot kell kirendelni. Teljesíteni kell a különböző értesítési, jelzési feladatokat is.⁵²

A sértetti szavahihetőség ellenőrzése, a koholt bűncselekmények kiszűrése minden nyomozásnak eleme (verzióként szerepelnie kell). Ebben a tényállási körben ezt fokozott óvatossággal, érzékenységgel kell kezelni minden ügyben, minden sértett esetén. A beszerzett adatokat, információkat több oldalról ellenőrizzük. Ebben a kérdésben a pszichológus szakértő által tett megállapításokra támaszkodhatunk.

A szemle során minden lehetséges nyomot, anyagmaradványt, elváltozást rögzíteni kell. Ezek optimális esetben igazolhatják, hogy a sértett és az elkövető a helyszínen jártak/tartózkodtak, illetve alátámaszthatják a bűncselekmény megtörténtét is. A szemle semmilyen más bizonyítási cselekménnyel nem váltható ki. Vérgyanús szennyeződések, nyálmaradványok, ondó, hüvelyváladék a legjellemzőbb biológiai anyagmaradványok a helyszínen.

További specialitás lehet az elkövető személyazonosságának megállapítása, és ezt követően annak meghatározása, hogy az elkövetőt hogyan és milyen körülmények között vonjuk be az eljárásba, figyelemmel arra, hogy lehetősége van-e a sértettel bármilyen módon kapcsolatba lépni, a vallomását, viselkedését befolyásolni, mikor kerüljön sor vagyont vagy személyt érintő kényszerintézkedésre vele szemben. A kutatás során kiemelt figyelemmel kell lenni az elkövető és a sértett által a bűncselekmény idején viselt ruházatra, ágyneműre, az elkövetésben érintett eszközökre, tárgyakra. A sértett által okozott esetleges sérüléseket is dokumentálni kell, illetve orvosszakértői véleményt kell beszerezni ezzel kapcsolatban. Az elkövető pszichés-, illetve elmeállapotának vizsgálatára is sor kerülhet a nyomozásban. Ezek eredményei támpontul szolgálhatnak a megfelelő kihallgatási taktika megválasztásához (kóros elmeállapot esetén büntethetőségi akadály merül fel).

A megelőzés lehetőségei

A tárgyalt bűncselekmények megelőzése csak jól működő szociális ellátórendszer, hatékony gyermek- és ifjúságvédelem keretei között, folyamatos, és a korcsoportoknak megfelelő felvilágosító munka eredményeként képzelhető el.

51 David La Rooy, Sonja P. Brubacher, Anu Aromäki-Stratos, Mireille Cyr, Irit Hershkowitz, Julia Korkman, Trond Myklebust, Makiko Naka, Carlos E. Peixoto, Kim P. Roberts, Heather Stewart and Michael E. Lamb: The NICHD protocol: a review of an internationally-used evidence-based tool for training child forensic interviewers [LaRooyBrubacheretal2015ProtocolReview.pdf](#)

Nagygyőr Csilla: A gyermekek kihallgatása a nyomozások során. [Nagygyőr Csilla Szemle 2022. évi 8. szám 1653-1670.pdf \(mtak.hu\)](#)

52 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról 14. Ha a rendőri intézkedés, illetőleg a büntető-, a szabálysértési vagy a közigazgatási hatósági eljárás során kiskorú veszélyeztetettség állapítható meg, az eljáró rendőri szerv az adatlap megküldésével a veszélyeztetettség megállapítását követő 72 órán belül jelzést ad

a) a bántalmazás helye szerint illetékes szolgálatának a Gyvt. 17. § (2) bekezdés a) pontja alapján;

b) * a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatot ellátó szervezeti elemének.

2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)

RENDŐRSÉGI IGAZGATÁS

II. kötet:

Rendőrségi igazgatás

VIII. fejezet

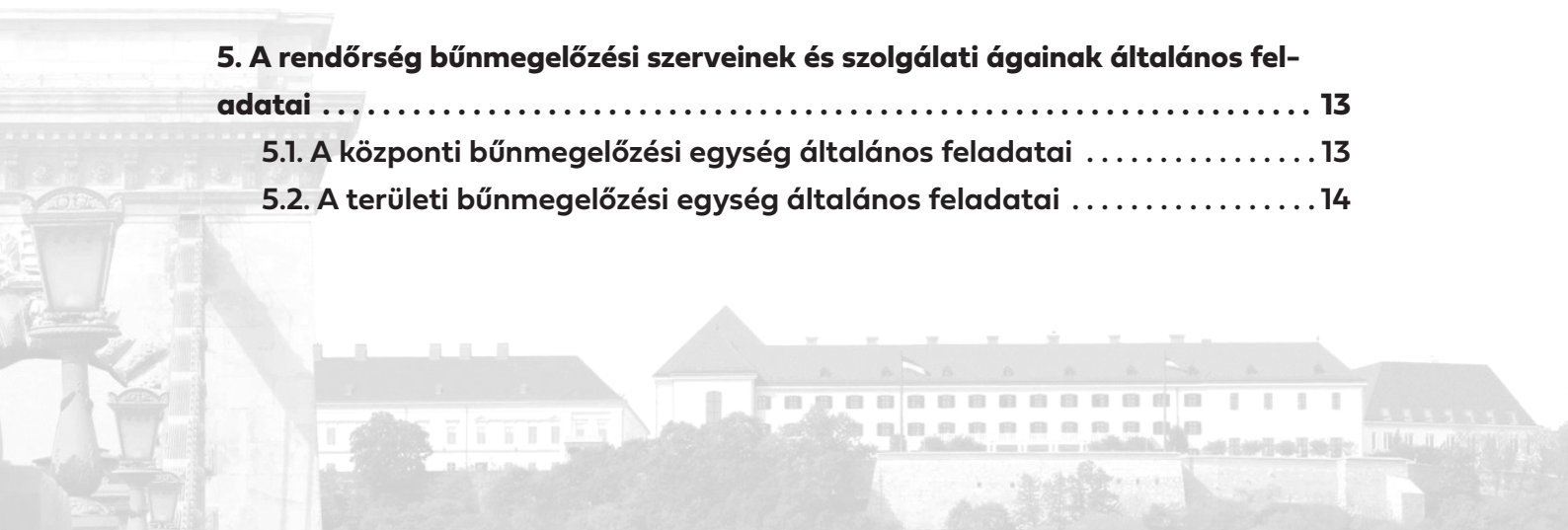
A rendőrség megelőzési feladatai

Írta: Dr. Zsigmond Csaba r. alezredes

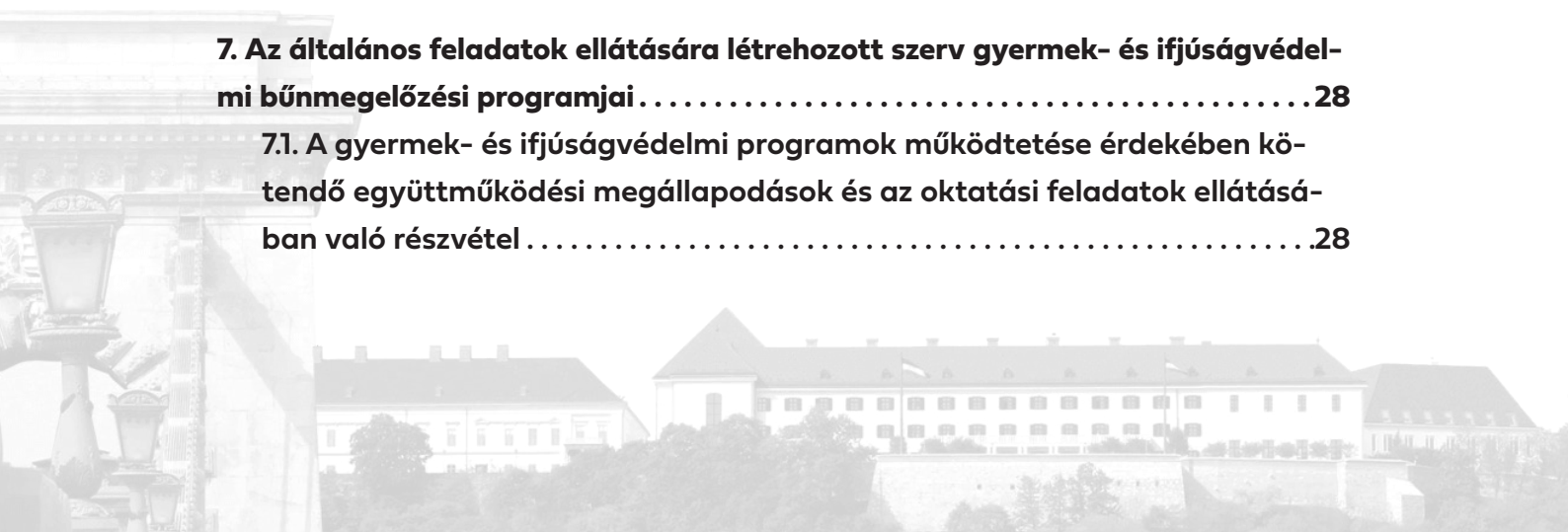
Budapest, 2024.

Tartalomjegyzék

1. A bűnmegelőzés fogalma és elméleti megközelítései	5
1.1. A bűnmegelőzés fogalma	5
1.2. A bűnmegelőzés elméleti megközelítései	5
 2. A bűnmegelőzés az állami és önkormányzati feladatellátás rendszerében – szervezete, feladatai, fogalmi alapjai.	6
2.1. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács	6
2.1.1. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács létrehozásának célja.	6
2.1.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (a továbbiakban: NBT) feladatai .	7
 3. A megelőzési feladatok jogszabályi alapjai	8
3.1. A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája és a Nemzeti Bűnmeg- előzési Stratégia megalkotásának célja	8
3.1.1. A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiájának célja	8
3.1.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célja	8
3.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia	9
3.2.1. Az Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia hosszú távú céljai	9
3.2.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia átfogó konkrét céljai	9
3.2.3. Kapcsolódások, lehatárolás	9
 4. A rendőrség bűnmegelőzési feladata	10
4.1. A rendőrség Magyarország Alaptörvényében és a Rendőrségi törvény- ben meghatározott bűnmegelőzésre vonatkozó feladatai	10
4.2. A rendőrségi bűnmegelőzés fogalma, a bűnmegelőzési szemlélet	11
4.3. A rendőrségi bűnmegelőzés szervezete	12
 5. A rendőrség bűnmegelőzési szerveinek és szolgálati ágainak általános fel- adatai	13
5.1. A központi bűnmegelőzési egység általános feladatai	13
5.2. A területi bűnmegelőzési egység általános feladatai	14

5.3. A rendőrkapitányságok mint bűnmegelőzési egységek általános feladatai.....	14
5.4. A központi és a területi bűnmegelőzési egységek, illetve a rendőrkapitányságok egyéb általános bűnmegelőzési feladatai.....	15
5.5. A rendőrségi szolgálati ágak általános bűnmegelőzési feladatai.....	16
5.5.1. A bűnügyi szolgálati ág általános bűnmegelőzési feladatai.....	16
5.5.2. A közrendvédelmi szolgálati ág általános bűnmegelőzési feladatai.....	16
5.5.3. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág általános bűnmegelőzési feladatai.....	16
6. A rendőrség speciális bűnmegelőzési feladatai.....	17
6.1. A rendőrség család-, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai.....	17
6.1.1. A központi bűnmegelőzési egység feladatai.....	17
6.1.2. A területi bűnmegelőzési egységek.....	17
6.1.3. A rendőrkapitányságok feladatai.....	17
6.1.4. A területi bűnmegelőzési egységek és a rendőrkapitányságok közös feladatai.....	18
6.2. A rendőrség kábítószer-megelőzéssel kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai.....	18
6.3. A rendőrség megelőző vagyon- és gazdaságvédelemmel kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai.....	19
6.4. A rendőrség kiemelt kockázatú csoportok áldozattá válásának megelőzésével kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai.....	21
6.5. A rendőrség közösségi életterek rendjének védelmével kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai.....	21
6.6. A rendőrség családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai.....	22
7. Az általános feladatok ellátására létrehozott szerv gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai.....	28
7.1. A gyermek- és ifjúságvédelmi programok működtetése érdekében köntendő együttműködési megállapodások és az oktatási feladatok ellátásában való részvétel.....	28

7.1.1. A rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai	28
7.2. A DADA program	29
7.3. Az ELLEN-SZER program	30
7.4. Az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat.....	31
7.5. „A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűn- özés megelőzésében” című program	32
7.6. Az OVI-ZSARU program	33
7.7. „Az iskola rendőre” program.....	34
 8. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv bűnmegelőzési programokat érintő feladatai.....	35
8.1. Az ORFK bűnmegelőzési programokat érintő feladatai	35
8.2. A területi szervek bűnmegelőzési programokat érintő feladatai.....	36
8.3. A helyi szervek bűnmegelőzési programokat érintő feladatai	38
8.4. A bűnmegelőzési programok oktatását végző rendőr feladatai	39
 9. A bűnmegelőzési programokhoz kapcsolódó elismerések.....	40
9.1. „Az év DADA rendőre”, „Az év ELLEN-SZER rendőre” és „Az év Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadó tisztje” díj.....	40

VIII. FEJEZET

A RENDŐRSÉG MEGELŐZÉSI FELADATAI

1. A bűnmegelőzés fogalma és elméleti megközelítései

1.1. A bűnmegelőzés fogalma

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a bűnmegelőzés európai uniós fogalmát és fogalmi elemeit. A bűnmegelőzés rövid meghatározása olyan kompakt fogalmi séma, amely képet ad a bűnmegelőzés lényegéről, legfőbb céljairól, valamint kiindulási és viszonyítási alapot teremt a proaktív szemlélet kialakításához és alkalmazásához a gyakorlatban.

Az **Európai Tanács határozatában foglalt definíció** szerint a bűnmegelőzés kiterjed mindazokra az intézkedésekre, amelyek célja a bűnözésnek és az állampolgárok biztonságérzete hiányának mind mennyiségi, mind minőségi értelemben való csökkentése vagy az ahhoz egyéb módon való hozzájárulás, akár a bűncselekmények elkövetésétől való közvetlen elrettentés, akár a bűnözés lehetőségének és okainak visszaszorítására irányuló szakpolitikák és fellépések révén.¹

Bűnmegelőzés alatt minden olyan intézkedést és beavatkozást értünk, amelynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése és az állampolgárok biztonságérzetének javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést gerjesztő okok hatásának mérséklésével vagy az áldozattá válás megelőzésével.² A bűnmegelőzés a kriminálpolitika része. A **bűnmegelőzés össz-társadalmi feladat** ezért az állam a bűnözésért viselt felelősségének egy részét a társadalom egyéb szegmenseire – a helyi önkormányzatokra, a közösségekre, az üzleti szférára, az egyházakra és végső soron az állampolgárra – telepíti.

1.2. A bűnmegelőzés elméleti megközelítései

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a bűnmegelőzés két fő irányáról, illetve Paul J. Brantingham és Frederic L. Faust (1976) a bűnmegelőzés beavatkozási szintjeit strukturáló folyamatmodelljéről kidolgozott népszerű és a gyakorlatban is könnyen alkalmazható bűnmegelőzési klasszifikációt. A máig alkalmazott és hiteles rendszerező modellek segítségével a bűnmegelőzés nagy része rendszerszinten is átláthatóvá válik, és a vizsgázó a kombinációkat a gyakorlatban ki-

¹ A Tanács 2009/902/IB Határozata (2009. november 30.) – az európai bűnmegelőzési hálózat (EUCPN) létrehozásáról

² 1291/2023. (VII. 19.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2024–2034) és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia 2024–2025. évekre vonatkozó intézkedési tervéről

dolgozandó bűnmegelőzési programok, koncepciók vagy bűnmegelőzési stratégiák tervezésénél is készségi szinten alkalmazhatja.

A bűnmegelőzés irányultsága szerint alapvetően két formája különböztethető meg, a szituatív és a szociális bűnmegelőzés:

- a a szituatív bűnmegelőzés a bűnalkalmak csökkentése érdekében kifejtett tevékenységek összessége, amelyre példa a járőrözés, a közvilágítás javítása, a különböző riasztórendszerek;
- b a szociatív bűnmegelőzés ezzel szemben a bűnmegelőzés általános céljaként is megfogalmazott tevékenységet jelöli, amely az elkövetővé, illetve az áldozattá válás megelőzését célozza.

Az orvosi szakirodalom által a prevencióra alkalmazott felosztást követve a prevenció alábbi típusai különböztethetők meg:³

- a Elsődleges (primer) megelőzés: a társadalom egészére kiterjedő, a bűnözésre hatást gyakorló szociális, jogi és gazdasági okok kezelése, befolyásolása.
- b Másodlagos (szekunder) megelőzés: a még nem kriminalizálódott, de már a veszélyeztetett kategóriába tartozó egyének, illetve csoportok megszólítása.
- c Harmadlagos (tercier) megelőzés: a bűnismétlés megelőzését célzó intézkedések összessége.

2. A bűnmegelőzés az állami és önkormányzati feladatellátás rendszerében – szervezete, feladatai, fogalmi alapjai

2.1. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (NBT) létrejöttének célját és feladatrendszerét. Ezen ismereteket a vizsgázó a gyakorlati bűnmegelőzés egészéről, a legfőbb bűnmegelőzési szervezetről való tudásának naprakész fenntartásában hasznosíthatja.

2.1.1. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács létrehozásának célja

A Kormány a magas szintű közbiztonság megteremtése és fenntartása, a bűnözés visszaszorítása, a bűnözést kiváltó jelenségek, a bűnalkalmak és a bűnelkövetők ellen történő következetes fellépés érdekében tett intézkedéseinek erősítésére, továbbá a bűnmegelőzés új modelljének hatékony működtetésére, valamint a bűnmegelőzés érdekében szükséges cselekvési tervek kidolgozásának és végrehajtásának koordinálására hozta létre a **Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsot**.⁴

³ Szabó Erika: Bűnmegelőzés és áldozatvédelem a rendőrségi pszichológus szemével. Pécs 2003. 111. p.
<http://www.pecshor.hu/periodika/2003/szabo.pdf>

⁴ 1087/2011. (IV.12.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsról

2.1.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (a továbbiakban: NBT) feladatai

- a) A legújabb tudományos eredményekre figyelemmel kidolgozza és a Kormány elé terjeszti a bűnmegelőzés új nemzeti stratégiájának a tervezetét;
- b) összehangolja a bűnmegelőzés új nemzeti stratégiájának a megvalósítását, ennek keretében közreműködik a bűnmegelőzést megvalósítani hivatott cselekvési tervek kidolgozásában, és figyelemmel kíséri azok gyakorlati megvalósulását;
- c) javaslatokat dolgoz ki a Kormány számára a bűnmegelőzési programok és feladatok megvalósítását szolgáló erőforrások elosztására és felhasználására;
- d) kezdeményezi és ösztönzi a bűnözést gerjesztő folyamatok és a bűncselekmények elkövetését elősegítő okok, körülmények ellen ható intézkedéseket;
- e) kezdeményezi a bűnmegelőzés különböző területeit érintő jogszabályok megalkotását, valamint véleményezi az e tárgykört érintő jogszabályok és más kormányzati intézkedések tervezeteit, azok hatálybalépését követően közreműködik a végrehajtás folyamatos ellenőrzésében;
- f) összehangolja a központi közigazgatási, valamint a rendvédelmi szervek bűnmegelőzéssel összefüggő tevékenységét, segíti a helyi bűnmegelőzési szervezetek szakmai tevékenységét;
- g) együttműködik a külföldi és a nemzetközi bűnmegelőzési szervezetekkel;
- h) közreműködik a magyarországi közigazgatási, valamint rendvédelmi szervek, illetve a helyi bűnmegelőzési szervezetek külföldi és nemzetközi bűnmegelőzési szervezetekkel történő együttműködésének a koordinációjában;
- i) közreműködik az egységes országos bűnmegelőzési felvilágosító és tájékoztatási rendszer, valamint a bűnmegelőzési képzés szakmai követelményei kialakításában;
- j) tevékenyen közreműködik a bűnmegelőzés magyarországi és külföldi legjobb gyakorlatainak elterjesztésében, segíti a bűnmegelőzés szakmai ismereteinek, valamint magyarországi és külföldi legjobb gyakorlatainak a rendészeti oktatásban és a képzésekben történő hasznosítását;
- k) részt vesz a Kormány bűnmegelőzési programjának, valamint a bűnmegelőzés és a bűnözés előző évi helyzetét értékelő jelentésének az elkészítésében;
- l) közreműködik az áldozatsegítés, valamint a rendészeti szervek, illetve a rendészeti oktatási és tudományos tevékenységet végző intézmények bűnmegelőzési munkájának a támogatásában;
- m) a büntetőpolitika és a bűnmegelőzés elvi megalapozását segítő hatékonysági vizsgálatokkal és módszertani tanulmányokkal támogatja a Kormány közbiztonsági célkitűzéseinek a megvalósítását;
- n) közreműködik a bűnmegelőzés szakmai törekvései érdekében szükséges és indokolt projekteknek az erre a célra rendelkezésre álló forrásokból történő támogatásában;
- o) közreműködik a vármegyei bűnmegelőzési tanácsok kialakításában, és koordinálja azok működését.⁵

5 1087/2011. (Iv.12.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsról

3. A megelőzési feladatok jogszabályi alapjai

3.1. A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia megalkotásának célja

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégia korábbi és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia jelenlegi küldetését, valamint hatályának időintervallumát, és tisztában legyen a korábbi és a jelenleg is hatályos stratégiák céljaival.

3.1.1. A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiájának célja

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló Országgyűlési határozat (a továbbiakban: TBNS) volt Magyarország első bűnmegelőzési stratégiája, amely a bűnmegelőzést a társadalompolitika részeként értelmezve egy olyan koncepciót próbált érvényre juttatni, amely a büntető igazságszolgáltatáshoz kapcsolódva ugyan, de annál jóval szélesebb hatósugárban célozza meg a bűncselekmények számának csökkenését, a közbiztonság és a lakosság biztonságérzetének javítását.

3.1.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célja

A Kormány a jelenleg hatályos Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiát (2024–2034) – továbbiakban: Stratégia – 2023-ban alkotta meg. A Stratégia megalkotásában szakmai együttműködő partner volt az NBT, a Belügyminisztérium és az ORFK. A Stratégia középtávú szakpolitikai stratégiának tekinthető; 10 évre, 2023-ig határoz meg célokat a bűnmegelőzés vonatkozásában. A stratégia részét képezi a 2024–2025 közötti időszakra vonatkozó intézkedési terv, amely az ezen időintervallumban elindítani tervezett bűnmegelőzési témájú projekteket (intézkedések) tartalmazza.

A **Stratégia célja** egy komplex dokumentum létrehozása volt, amely a jelenlegi magyar és nemzetközi helyzet, valamint a prognosztizálható jövőbeli trendek figyelembevételével meghatározza a következő 10 év jogalkotási, szervezetfejlesztési, képzési, szemlélet- és tudatformálási feladatait, valamint a szükséges összetársadalmi fellépés elősegítésének lehetőségeit a bűnmegelőzés területén.

3.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiában deklarált bűnmegelőzési alapelveket és a legfontosabb beavatkozási területeket. Az ismeretanyag a vizsgázó teljes bűnmegelőzési gyakorlatát meghatározza a stratégiai szintű tervezéstől az operatív szintű végrehajtásig.

3.2.1. Az Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia hosszú távú céljai

A Stratégia hosszú távú célja a bűnözés mennyiségi csökkentése, a bűncselekményt előidéző okok hatásának mérséklése, a bűnözést gerjesztő és újratermelő társadalmi folyamatok befolyásolása, a bűnismétlés megelőzése, az áldozattá válás veszélyének csökkentése, az egész közösség biztonságának erősítése, ezáltal javítva az életminőséget és egyben az emberi jogok érvényesülését.

Az ország közbiztonsága és nyugalma egyben nemzetgazdasági érdek. A közbiztonság befolyásolja az ország nemzetközi megítélését, és ösztönző tényezőként hat mind a turizmus, mind a külföldről érkező befektetések tekintetében. A magas szintű közbiztonság életminőségre gyakorolt hatása pedig jótékonyan hathat a demográfiai mutatók alakulására.

3.2.2. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia átfogó konkrét céljai

- a** A tárcákon átívelő szakmai feladatok közös megoldása
- b** A fogvatartotti edukációs életút megtervezése
- c** A vármegyei bűnmegelőzési tanácsok rendszerének fejlesztése
- d** Az önkormányzatok bűnmegelőzési szemléletének fejlesztése

Kiemelt cél: Az infokommunikációs változások által keltett társadalmi hatások nyomon követése és kezelése

3.2.3. Kapcsolódások, lehatárolás

A Stratégia nemzeti stratégia, ezért Magyarország területére koncentrál, így a hazai előzmények és a bűnözési helyzet értékelése alapján jelöli ki a szükséges cselekvési irányokat, ugyanakkor figyelemmel van a nemzetközi dokumentumokban megfogalmazott irányelvekre és javaslatokra, az Európai Unió egyes tagállamainak már bevált, jó bűnmegelőzési gyakorlataira.

A bűnmegelőzés a kriminálpolitika része. A kriminálpolitika nemcsak azt határozza meg, hogy mely

magatartásokat kell büntetendővé nyilvánítani, illetve milyen mértékben kell büntetni a büntetendő cselekmények elkövetőit, hanem kijelöli a bűnözéssel szembeni küzdelem büntető igazságszolgáltatási rendszerén túlnyúló feladatait is.

A társadalompolitikába beágyazott kriminálpolitika foglalkozik a bűnmegelőzés, az áldozatsegítés, a helyreállító igazságszolgáltatás és a bűnüldözés hatékony módszereivel, illetve a bűnözés okozta hátrányok mérséklésével kapcsolatos feladatokkal is. A Stratégia figyelemmel van továbbá a kriminálpolitika egyéb, bűnmegelőzésen kívüli célkitűzéseire is.

A bűnmegelőzéshez kapcsolódó legfontosabb szakpolitikák, stratégiák, szakterületek: az egészségpolitika, a családpolitika, az ifjúságpolitika, a gyermekvédelem, a sportpolitika, az oktatáspolitikai, a rendészeti politika, a kulturális politika, a kábítószeres és alkohol elleni fellépés, a szociálpolitika, a foglalkoztatáspolitikai, az önkormányzati politika, a természetvédelmi politika, az építésügyi politika, a társadalmi felzárkózást célzó program, a szegregációt kezelő program, a kiberbiztonság, valamint a korrupció és a kapcsolati erőszak elleni fellépés.

A fenti szakpolitikai törekvések ismerete, szintetizálása nélkülözhetetlen. A kapcsolódó szakpolitikákkal ugyanakkor a Stratégia csak a szükséges mértékben foglalkozik, ezért a más szakpolitikai stratégiákban megfogalmazott szakmai törekvések átvétele és ismertetése nem célja. A Stratégia alapvetően a hagyományos, illetve a gyakran előforduló bűncselekmények megelőzésére koncentrálna. Azokkal a kriminális jelenségekkel, amelyek megelőzése, kezelése az állami szervek speciális felkészültségét igénylik, és/vagy önálló stratégiával rendelkeznek, a Stratégia nem foglalkozik.⁶

4. A rendőrség bűnmegelőzési feladata

4.1. A rendőrség Magyarország Alaptörvényében és a Rendőrségi törvényben meghatározott bűnmegelőzésre vonatkozó feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség bűnmegelőzési feladataira utaló legfelsőbb jogi dokumentumok tartalmát. A téma kiterjed az Alaptörvény és a Rendőrségi törvény prevenciós feladatellátásra vonatkozó rendelkezéseire és az ott megalkotott fogalmakra, valamint fogalmi elemekre. Az Alaptörvény és a Rendőrségi törvény bűnmegelőzésre vonatkozó rendelkezéseinek ismerete a rendőrségi prevenció gyakorlásához alapvetően szükséges. A vizsgázónak ismernie kell az alábbi törvénytöveget.

A rendőrség Magyarország Alaptörvényében (2011. április 25.) és az Rtv.-ben meghatározott feladatai kiterjednek a bűnmegelőzési feladatok ellátására is.

⁶ 1291/2023. (VII. 19.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2024–2034) és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia 2024–2025. évekre vonatkozó intézkedési tervéről

„A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A rendőrség részt vesz a jogellenes bevándorlás megakadályozásában.”⁷

„A rendőrség feladata az Alaptörvényben meghatározott feladatok mellett a határforgalom ellenőrzése, a terrorizmus elleni küzdelem és a törvényben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése, valamint az idegenrendészeti és menekültügyi feladatok ellátása.”⁸

„A rendőrség az Alaptörvényben, törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: végzi a bűncselekmények megelőzését, amelynek során figyelemmel kíséri Magyarország bűnügyi helyzetét, feltárja a bűncselekmények elkövetésének kockázatait, a bűncselekmények elkövetésére irányuló törekvéseket, továbbá megszerzi, elemzi, értékeli, ellenőrzi és továbbítja a bűnözéshez kapcsolódó, a bűncselekmények megelőzése, illetve megakadályozása céljából szükséges információkat...”⁹

4.2. A rendőrségi bűnmegelőzés fogalma, a bűnmegelőzési szemlélet

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrségi bűnmegelőzésnek a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasításban kidolgozott és a rendőrségi együttműködési lehetőségekre, a rendőrségi funkciókra, illetve hatáskörre illesztett komplex fogalmát, valamint az ehhez kapcsolódó alapelveket. A vizsgázó olyan speciális meghatározást tanulhat meg, amelynek segítségével fogalmi szinten is megértheti a rendőrségi bűnmegelőzés lényegét. Az alapelvek és a definíció elsajátításával a vizsgázó a rendőrségi bűnmegelőzést a gyakorlatban is jól értelmezheti, és az alapvető ismereteket a rendőrség minden szolgálati ágában a bűnmegelőzési szemlélet kialakításának alapfogalmaként alkalmazhatja. A vizsgázónak ismernie kell a 20/2010. (OT 10.) ORFK utasításban közzétett fogalmak és alapelvek közül az alábbiakat.

A **rendőrségi bűnmegelőzés** a Rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei által koordinált, az állami és önkormányzati szervekkel, társadalmi szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, valamint az állampolgárokkal és azok közösségeivel együttműködve végzett olyan rendőri tevékenység, amely a bűncselekmények számának csökkentését, a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítását, továbbá az áldozattá és az ismételt áldozattá válás megelőzését szolgálja.

⁷ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok 46. cikk

⁸ Megállapította az Rtv. 1. § (1).

⁹ Megállapította az Rtv. 1. § (2). 1. pont

A **bűnmegelőzési szemléletnek** minden rendőri tevékenység során érvényesülnie kell, érvényre jutva egyidejűleg az egyes bűncselekményekre reagáló reaktív megközelítés mellett a bűncselekmények megelőzését célzó proaktív szemléletet. A bűnmegelőzés – mint összetársadalmi feladat – minél hatékonyabbá tétele érdekében a rendőri szervezeteknek kezdeményezniük kell az állami és önkormányzati szervek, társadalmi szervezetek, gazdasági társaságok és az állampolgárok, valamint azok közösségei bevonását a bűnmegelőzési tevékenységbe.

4.3. A rendőrségi bűnmegelőzés szervezete

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrségi bűnmegelőzésre felállított szervezeti struktúrát a rendőrség működési és hierarchikus rendszerén belül. Ennek segítségével a vizsgázó rendszerszinten átláthatja a rendőrségi bűnmegelőzésben érintett szervezeti egységek felépítését és kapcsolódását. Ezt a tudást a gyakorlatban a bűnmegelőzési feladatok stratégiai és operatív szintjeinek értelmezésére, elhatárolására és koordinálására is alkalmazni tudja majd. A Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás I. fejezetének 2. és 5. pontja, valamint II. fejezetének 8–12. pontja alapján a vizsgázónak ismernie kell a rendőrség bűnmegelőzési szervezetéhez tartozó egységek rövid meghatározását az alábbiak szerint.

Az ORFK bűnmegelőzési tevékenységét központi, területi szervei útján látja el:

- a központi bűnmegelőzési egység: az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztályának az ORFK Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló ORFK utasításban megjelölt, bűnmegelőzésért felelős szervezeti eleme;
- a területi **bűnmegelőzési egység**: a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztálya.

A Rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei a Rendőrségen a bűnügyi szolgálati ág keretében működnek. Ha a rendőrkapitányságon nincs függetlenített bűnmegelőzési előadó, a rendőrkapitányság vezetője koordinátort jelöl ki a rendőrkapitányságot érintő bűnmegelőzési feladatok végrehajtására és a bűnmegelőzési tevékenység rendőrkapitányságon belüli koordinálására. A bűnmegelőzéssel összefüggő feladatokat a kijelölt személy munkaköri leírásában szerepeltetni kell. A központi és területi bűnmegelőzési egységek koordinálják a Rendőrség központi és területi bűnmegelőzési tevékenységét. A rendőri szervek bűnmegelőzési kezdeményezéseiről a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bűnmegelőzési szervvel egyeztetni kell.

5. A rendőrség bűnmegelőzési szerveinek és szolgálati ágainak általános feladatai

5.1. A központi bűnmegelőzési egység általános feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a központi bűnmegelőzési egység általános bűnmegelőzési feladatait. A feladatrendszer megtanulásával a vizsgázó rálátást nyer a bűnmegelőzési feladatkörök központi kiterjedésére, tagozódására és kapcsolódási perifériáira. A vizsgázónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás II. fejezetének 8–12. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A központi bűnmegelőzési egység:

- a) ellátja a Rendőrség bűnügyi tevékenységének szakmai irányításáról szóló ORFK utasításban megjelölt feladatokat a bűnmegelőzési szervezeti elemek vonatkozásában;
- b) elkészíti a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló éves jelentést, amelyet február 28-ig felterjeszt az ORFK vezetőjének;
- c) ellenőrzési terv keretében évente értékeli a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok bűnmegelőzési tevékenységét, szükség esetén javaslatokat fogalmaz meg a munka színvonalának emelése érdekében szükséges intézkedésekről;
- d) figyelemmel kíséri a nemzetközi és országos szakmai pályázatokat, önállóan pályázik, továbbá azokról értesíti a területi bűnmegelőzési egységeket, és segítséget nyújt a pályázatok elkészítéséhez;
- e) kapcsolatot tart a bűnmegelőzésben érintett, nemzetközi és hazai állami, társadalmi, gazdasági szervezetekkel, szervezetekkel;
- f) a sajtóval történő kapcsolattartás rendjéről szóló ORFK utasítás figyelembevételével felvilágosító tevékenységet folytat, tájékoztatja a sajtót az aktuális bűnmegelőzési ajánlásokról, felhívja a figyelmet az egyes bűncselekmények megelőzési lehetőségeire;
- g) szakmai képzéseket szervez a területi bűnmegelőzési egységek munkatársai, továbbá a bűnmegelőzési koordinátorok, illetve előadók részére, közreműködik a minisztériumok, az állami, társadalmi és gazdasági szervek, valamint a területi szervek által országosan szervezett képzésekben;
- h) központi adatbázisba összegyűjti, rendszerezi, és egységes formába rendezi a helyi, a területi és országos szinten jól működő programokat, kezdeményezéseket, amelyet rendszeresen frissít, és hozzáférhetővé tesz a rendészetért felelős minisztérium, a Nemzeti Nyomozó Iroda, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok és a rendőrkapitányságok számára;
- i) tanulmányozza a külföldi bűnmegelőzési megoldásokat, és azok, valamint a hazai tapasztalatok felhasználásával új megelőzési és reagálási módokat dolgoz ki a szakirányítása alatt álló szervektől érkező problémákra.¹⁰

5.2. A területi bűnmegelőzési egység általános feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a területi bűnmegelőzési egység általános bűnmegelőzési feladatait. A feladatrendszer megtanulásával a vizsgázó rálátást nyer a bűnmegelőzési feladatkörök területi kiterjedésére, tagozódására és kapcsolódási periferiáira. A hallgatónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás II. fejezetének 8–12. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A területi bűnmegelőzési egységek:

- a elkészítik a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok bűnmegelőzési koncepcióit;
- b ellenőrzési terv keretében évente értékeli a szakirányításuk alá tartozó rendőrkapitányságok bűnmegelőzési tevékenységét, szükség esetén javaslatokat fogalmaznak meg intézkedések megtételére a munka színvonalának emelése és a felmerült szakmai problémák megoldása érdekében;
- c évente jelentést készítenek a rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési tevékenységéről, a jelentést a tárgyévet követő év január 31-ig felterjesztik a központi bűnmegelőzési egységnek;
- d minden év december 15-ig elkészítik a következő évi munkatervet, és azt a szakirányító szervnek felterjesztik;
- e igény szerint – a pénzügyi feltételek megléte esetén – szakmai képzéseket szerveznek a rendőrkapitányságok és az együttműködő állami, önkormányzati és társadalmi szervek, szervezetek, gazdasági társaságok munkatársai számára;
- f együttműködnek a bűnmegelőzésben szerepet vállaló vármegyei (fővárosi) és regionális állami és önkormányzati szervekkel, társadalmi szervezetekkel, gazdasági társaságokkal;
- g tájékoztatják a helyi és területi médiumokat az aktuális bűnmegelőzési ajánlásokról;
- h összegyűjtik a bűnmegelőzés szempontjából releváns bűnügyeket, a lakossággal ismertetik a levont következtetéseket, az azokhoz kapcsolódó megelőzési tanácsokat az áldozattá válás elkerülése érdekében, valamint az elkövetővé válás megelőzése céljából a jogerősen elítélt elkövetőre kiszabott büntetést, illetve egyéb körülményeket.

5.3. A rendőrkapitányságok mint bűnmegelőzési egységek általános feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrkapitányságok általános bűnmegelőzési feladatait. A feladatrendszer megtanulásával a vizsgázó rálátást nyer a bűnmegelőzési feladatkörök területi kiterjedésére, tagozódására és kapcsolódási periferiáira. A hallgatónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás II. fejezetének 8–12. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A rendőrkapitányságok

- a közreműködnek a városi, kistérségi bűnmegelőzési koncepció kidolgozásában;
- b évente jelentést készítenek a rendőrkapitányság bűnmegelőzési tevékenységéről, amelyet a tárgyévet követő év január 15-ig felterjesztenek a területi bűnmegelőzési egységnek;
- c minden év december 1-jéig elkészítik a következő évi munkatervet, és azt a területi bűnmegelőzési egységnek felterjesztik;
- d kapcsolatot tartanak az illetékességi területeiken működő
 - a államigazgatási szervekkel,
 - b önkormányzatok illetékes bizottságaival, hivatali szerveivel és intézményeivel,
 - c a bűnmegelőzésben érdekelt társadalmi szervezetekkel, lakossági önszerveződésekkel, csoportokkal;
- e évente elkészítik a bűnmegelőzési célú helyi bűnügyi helyzetfelmérést, amelynek alapján meghatározzák a problémákat és azok okait;
- f az illetékességi területén működő állami, önkormányzati és társadalmi szervezeteket bevonva – a bűnügyi és rendészeti szervezeti egységek együttműködésével – megoldásokat dolgoznak ki a feltárt problémákra;
- g az áldozattá válás elkerülése érdekében tájékoztatják a helyi médiumokat az aktuális ajánlásokról;
- h vezetői meghívják a területi bűnmegelőzési szerv vezetőjét a bűnmegelőzési témát érintő értekezletekre.

5.4. A központi és a területi bűnmegelőzési egységek, illetve a rendőrkapitányságok egyéb általános bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a központi és a területi bűnmegelőzési egységek, illetve a rendőrkapitányságok egyéb, általános bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatait (információmegosztás, jelzés, együttműködés). A vizsgázó ennek segítségével átlátja az egységek között zajló együttműködés folyamatát és az ezzel kapcsolatos kötelezettségeket. A vizsgázónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás II. fejezetének 8–12. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A **rendőrkapitányságok és területi bűnmegelőzési egységek** folyamatosan értékelik a lakosságot leginkább érintő bűncselekmények, szabálysértések alakulását, különös tekintettel valamely bűncselekmény elkövetési gyakoriságának ugrásszerű növekedésére vagy sorozatos elkövetésére. A rendőrkapitányságok és területi bűnmegelőzési egységek jelzik az új elkövetési formákat, illetve problémákat a szakirányító szervnek.

A **központi és területi bűnmegelőzési egységek feladata** a bűnügyi és rendészeti szervezeti egységek bevonása a bűnmegelőzési tevékenységbe. Ennek érdekében információcserét és egyeztetést kezdeményeznek a szolgálati ágak vezetőivel, javaslatokat fogalmaznak meg.

A **központi és területi bűnmegelőzési egységek működtetik** a közbiztonsági tanácsadással összefüggő, Elektronikus Lakossági Bűnmegelőzési Információs Rendszert.

A Rendőrség szervezeti egységei információátadással, illetve a közös munkában való részvétellel segítik a bűnmegelőzési egységek munkáját.

5.5. A rendőrségi szolgálati ágak általános bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrségi szolgálati ágak bűnmegelőzési feladatait, és azokat ismeretei birtokában a gyakorlat bármely területén prioritásként kezelheti és végrehajthatja. Ezen ismeretanyag a rendőrségi bűnmegelőzésről szerzett tudás egyik legfontosabb része. A vizsgázó nem csupán a szolgálati ágak egyes bűnmegelőzési feladatairól kap átfogó képet, hanem azok kapcsolódásáról is, amelyhez a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás II. fejezetének 15–22. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

5.5.1. A bűnügyi szolgálati ág általános bűnmegelőzési feladatai

A bűnügyi szolgálati ág feladata az ismételt áldozattá válás megelőzése érdekében a sértett tájékoztatása a bűncselekmény megelőzési lehetőségeiről, más intézkedésre jogosult szerv, szervezet értesítése (szignalizáció).

5.5.2. A közrendvédelmi szolgálati ág általános bűnmegelőzési feladatai

A közterületi munkavégzés során figyelemmel kell kísérni a prekriminális jelenségeket, amelyek megszüntetése érdekében – a jogi keretek között – meg kell tenni a saját hatáskörben fogantatható intézkedéseket; amennyiben ez nem lehetséges, úgy értesíteni kell az intézkedésre jogosult szervet és a bűnmegelőzési egységet vagy koordinátort. A járőrútvonalak kialakítása során – a bűnügyi tapasztalatok és a bűnmegelőzési érdekek alapján – figyelembe kell venni a bűnmegelőzési előadó vagy koordinátor által megfogalmazott szempontokat.

5.5.3. Az igazgatásrendészeti szolgálati ág általános bűnmegelőzési feladatai

Az igazgatásrendészeti szolgálat a fegyverengedélyügyi, a személy- és vagyonvédelmi, a közbiztonságra veszélyes anyagokkal és eszközökkel kapcsolatos engedélyezési és felügyeleti tevékeny-

sége során figyelemmel kíséri a prekriminális jelenségeket, azok megszüntetése érdekében értesíti az intézkedésre jogosult szervet és a bűnmegelőzési egységet vagy koordinátort. A szabálysértési eljárások során alkalmazott elbírálási gyakorlattal, a büntetések és intézkedések megfelelő alkalmazásával elősegíti a prekriminális jelenségektől való kellő visszatartó hatás és nevelői jelleg elérését.

6. A rendőrség speciális bűnmegelőzési feladatai

6.1. A rendőrség család-, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a család-, gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő speciális feladatokat, és megfelelő tudással rendelkezzen a rendőrség központi, területi bűnmegelőzési egységei és a rendőrkapitányságok ez irányú prevenciók szerepkörével, kötelezettségeivel, feladataival, prioritásaival. A vizsgázónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás III. fejezetének 23–42. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

6.1.1. A központi bűnmegelőzési egység feladatai

- a** Véleményezi a gyermekvédelem területén készülő törvényjavaslatokat, normatervezeteket, javaslatokat tesz a jogi szabályozásra;
- b** koordinálja a család-, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtását, kialakítja a feladatok végrehajtására vonatkozó egységes gyakorlatot, figyelemmel kíséri azok végrehajtását;
- c** kidolgozza, irányítja és működteti az országos rendőrségi gyermek- és ifjúságvédelmi programokat.

6.1.2. A területi bűnmegelőzési egységek

Javaslatot készítenek és koordinálják a központilag elrendelt ifjúságvédelmi programok vármegyei (fővárosi) szintű egységes végrehajtását; együttműködnek a gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátorokkal.

6.1.3. A rendőrkapitányságok feladatai

- a** Felméri a gyermekeket veszélyeztető tényezőket, a jogi keretek között rendelkezésükre álló eszközökkel intézkednek a csökkentésükre;
- b** a normaszegő prekriminális magatartások csökkentése érdekében rendszeresen ellenőrzik az önkormányzatok gyermekvédelmi szerveinek bevonásával a csoportképző helyeket;

- c az azonnali beavatkozást nem igénylő esetekben a veszélyeztetettség észlelését követően a megállapított tényekről a legrövidebb időn belül értesítik az illetékes gyermekjóléti szolgálatot;
- d figyelemmel kísérik a fiatalok deviáns csoportjait, az elkövetővé és áldozattá válás megelőzése, illetőleg a bűncselekmények megelőzése, megszakítása és felderítése érdekében;
- e a gyermek- és fiatalkori bűnözés, valamint az áldozattá válás megelőzése érdekében célirányosan hasznosítják az oktatási, közművelődési, sportintézmények, létesítmények, a társadalmi szervezetek, valamint a tömegkommunikációs (írott és elektronikus sajtó) rendszerek által nyújtott propagandalehetőségeket.

6.1.4. A területi bűnmegelőzési egységek és a rendőrkapitányságok közös feladatai

- i a gyermek- és fiatalkorúak által, illetve sérelmükre elkövetett jogellenes cselekmények, valamint az azok elkövetését lehetővé tévő objektív és szubjektív okok feltárásával folyamatos elemző és értékelő tevékenységet folytatnak, az így nyert megállapításokból, következtetésekből kriminalisztikai és bűnmegelőzési ajánlásokat fogalmaznak meg, amelyek a rendőrségi intézkedések, eljárások során hasznosíthatóak;
- j feltárják a jellemzően a gyermek- és fiatalkorhoz kapcsolódó, korspecifikus deviáns jelenségeket, a kriminalitás közeli divatirányzatokat, erre építve az érintett korosztályok vonatkozásában célzott felvilágosító tevékenységet folytatnak, amelyet kiterjesztenek az adott korcsoportot nevelő, oktató, segítő személyek irányába is;
- k részt vesznek a jelzőrendszer tagjai által kezdeményezett esetmegbeszéléseken;
- l felvilágosító, propagandatevékenységet folytatnak, részt vesznek gyermek- és ifjúságvédelmi programok végrehajtásában, illetve ezek szervezésében.

6.2. A rendőrség kábítószer-megelőzéssel kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a kábítószer-megelőzéssel összefüggő speciális feladatokat, és megfelelő tudással rendelkezzen a rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei, illetve a rendőrkapitányságok ez irányú prevenciós szerepkörével, kötelezettségeivel, feladataival, prioritásaival kapcsolatban. A hallgatónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás III. fejezetének 23–42. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A Rendőrség keresletcsökkentéssel kapcsolatos alapvető feladatait a Magyar Köztársaság Rendőrségének Drogstratégiája, a Nemzeti Drogstratégia és annak aktuális cselekvési programja határozza meg.

A központi bűnmegelőzési egység feladatai:

- a véleményezi a kábítószer-problémával kapcsolatos törvényjavaslatokat, normatervezeteket, javaslatokat tesz a jogi szabályozásra;

- b** koordinálja a drogmegelőzéssel kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtását, közreműködik a feladatok végrehajtására vonatkozó egységes gyakorlat kialakításában, figyelemmel kíséri azok végrehajtását;
- c** koordinálja és központi források tervezésével támogatja az országos drogprevenciós programokat;
- d** a legjobb hazai és külföldi gyakorlatok tapasztalatainak felhasználásával új drogmegelőzési programokat dolgoz ki, illetve vezet be, különösen a közösségi beavatkozások színterén.

A területi bűnmegelőzési egységek feladatai:

- a** koordinálják a központilag elrendelt drogprevenciós programok vármegyei/fővárosi szintű egységes végrehajtását, javaslatot tesznek annak hatékonyabb végrehajtása érdekében;
- b** együttműködnek a kábítószer-probléma területi szintű szereplőivel, elsősorban a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban, valamint a közösségi beavatkozások egyéb színterein;
- c** feladatterveket dolgoznak ki a területi szinten jelentkező speciális problémák feloldására.

A rendőrkapitányságok feladatai:

- a** felméri a kábítószer-használatból eredő veszélyeztető tényezőket, a közösségi megelőzés szereplőinek bevonásával intézkednek, illetve intézkedéseket kezdeményeznek azok csökkentésére;
- b** működtetik az országos, a területi, illetve a helyi rendőrségi drogprevenciós programokat;
- c** napi szinten együttműködnek a szakterület helyi szintű szereplőivel, elsősorban a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumokban, valamint a közösségi beavatkozások egyéb színterein;
- d** a helyi tapasztalatok alapján javaslatot tesznek az országos, illetve a területi prevenciós programok eredményesebb végrehajtására.

6.3. A rendőrség megelőző vagyon- és gazdaságvédelemmel kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a megelőző vagyon- és gazdaságvédelemmel összefüggő speciális feladatokat, és megfelelő tudással rendelkezzen a rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei, illetve a rendőrkapitányságok ez irányú prevenciós szerepkörével, kötelezettségeivel, feladataival, prioritásaival kapcsolatban. A vizsgázónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás III. fejezetének 23–42. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A **központi bűnmegelőzési egység** figyelemmel kíséri a hatékony, minősített vagyonvédelmi eszközöket, megoldásokat, és intézkedéseket tesz ezek elterjesztésére.

A **területi bűnmegelőzési egységek** megvizsgálják a vagyon elleni bűncselekmények és szabálysértések jellemzőit, szükség esetén a helyi sajátosságoknak megfelelően módszereket dolgoznak ki a megelőzésre, és a médián keresztül felhívják a lakosság figyelmét az új típusú vagy sorozatjellegű bűncselekmények megelőzési lehetőségeire.

A **központi és a területi bűnmegelőzési egységek** kapcsolatot tartanak a biztosító társaságokkal és vagyonvédelmi cégekkel a rendszeres információcsere kialakítása és közös vagyonvédelmi programok végrehajtása érdekében.

A rendőrkapitányságok feladatai:

- a elemzik a helyi vagyon elleni bűncselekményeket, szükség esetén a helyi sajátosságoknak megfelelően módszereket dolgoznak ki a megelőzésre;
- b tájékoztatják a lakosságot a vagyon elleni bűncselekmények alakulásáról, és felhívják a figyelmet az új típusú bűnelkövetési módszerekre, az azokkal szembeni védekezés lehetőségeire;
- c biztosítják a vagyonvédelmi tájékoztatók elérhetőségét a rendőrkapitányságon;
- d igény szerint részt vesznek lakossági fórumokon;
- e felmérik az illetékességi területükön a vagyon elleni bűncselekmények (betöréses lopás, rablás) szempontjából fokozottan veszélyeztetett objektumokat, azok üzemeltetőivel közösen megvizsgálják a kockázat csökkentésének lehetőségét.

A gazdaságvédelmi szakterület feladatai:

- a a gazdálkodás rendjének fokozottabb védelme érdekében elemzik és értékelik a gazdasági tevékenységgel összefüggő bűncselekményeket, különös tekintettel az elkövetés módszerére és a bűncselekmény elkövetését lehetővé tévő vagy azt elősegítő okokra, körülményekre;
- b a nyomozások során nyert információk alapján javaslatot tesznek a gazdálkodással összefüggő bűncselekmények elkövetését elősegítő vagy azt lehetővé tévő okok megszüntetésére;
- c új típusú elkövetési módszer megjelenése esetén értesítik a veszélyeztetett gazdálkodó szervezeteket, azok érdekképviselői szervezeteit, az intézkedésre jogosult állami szervet; amennyiben a gazdaságvédelmi szerv nyomozása során olyan információ birtokába jut, amely alapján a már elkövetett vagy később elkövetendő bűncselekmény által okozott kárt mérsékelni lehet, akkor erről értesíti az intézkedésre jogosult állami, önkormányzati szervet, ezen értesítést az érintett gazdasági társaságok irányába is ki kell terjeszteni.

6.4. A rendőrség kiemelt kockázatú csoportok áldozattá válásának megelőzésével kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a kiemelt kockázatú csoportok áldozattá válásának megelőzésével összefüggő speciális feladatokat, és megfelelő tudással rendelkezzen a rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei, illetve a rendőrkapitányságok ez irányú prevenciók szerepkörével, kötelezettségeivel, feladataival, prioritásaival kapcsolatban. A vizsgázónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás III. fejezetének 23–42. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A **központi bűnmegelőzési egység** vezetője módszertani útmutatóban meghatározza az áldozattá válás szempontjából kiemelt kockázatú csoportokat (gyermek- és fiatalok, idősek, nők, fogyatékkal élők, egyedülállók, bizonyos foglalkozást végzők, külföldiek, külterületen élők, hajléktalanok) és az áldozattá válásuk megelőzése érdekében végrehajtandó feladatokat.

A **területi bűnmegelőzési egységek** felmérik, hogy az illetékeségi területükön az áldozattá válás szempontjából milyen fokozottan veszélyeztetett csoportok találhatók, illetve sérelmükre milyen bűncselekményeket követnek el. Intézkedéseket dolgoznak ki a csoportok biztonságának növelésére, célirányosan felhívják az egyes csoportok tagjainak figyelmét az őket tipikusan veszélyeztető bűncselekményekre és azok elkerülésének lehetőségeire. A végrehajtásba be kell vonni az önkormányzati, társadalmi és gazdálkodó szervezeteket, valamint az állampolgárok közösségeit is.

A **rendőrkapitányságok** részt vesznek a területi bűnmegelőzési egységek által kidolgozott, áldozattá válást megelőző programokban.

6.5. A rendőrség közösségi életterek rendjének védelmével kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a közösségi életterek rendjének védelmével összefüggő speciális bűnmegelőzési feladatokat, és megfelelő tudással rendelkezzen a rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei, illetve a rendőrkapitányságok ez irányú prevenciók szerepkörével, kötelezettségeivel, feladataival, prioritásaival kapcsolatban. A vizsgázónak a Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás III. fejezetének 23–42. pontja alapján ismernie kell az alábbiakat.

A **központi bűnmegelőzési egység** az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztállyal közösen javaslatot készít a bűnözési térképek – közterületi jogsértések visszaszorítása érdekében történő – alkalmazására.

A **területi bűnmegelőzési egységek** kidolgozzák a települési „közterületi észlelő- és jelzőrendszer” vármegyei (fővárosi) modelljeit, amelyek működtetése lehetővé teszi a közterületeken, nyilvános helyen elkövetett jogsértések észlelését, az azokra történő gyors reagálást, az általános veszélyeztető okok feltárását, valamint a veszélyeztetettség időben történő felismerését.

A rendőrkapitányságok feladatai:

- a) értékeli a közterületen, közösségi használatban álló helyen elkövetett erőszakos és garázda jellegű cselekményeket az elkövetés helye, ideje, az elkövető és a sértett kapcsolata alapján, továbbá a prostitúcióval és az engedély nélküli kereskedelmi tevékenységgel összefüggő jogsértéseket, a falfirkákat és egyéb rongálásokat;
- b) megvizsgálják, hogy milyen tényezők játszottak szerepet a bűncselekmény elkövetésében, köthető-e valamely szórakozóhelyhez;
- c) intézkedéseket tesznek és javaslatokat fogalmaznak meg az illetékes szerv felé az okok megszüntetésére;
- d) az önkormányzattal közösen megvizsgálják a térfigyelő rendszer alkalmazásának szükségességét és működtetésének lehetőségét;
- e) közös eligazításokat és végrehajtást értékelő értekezletet szerveznek a bűnügyi és közrendvédelmi szolgálati ág részére a bűnmegelőzési szervezeti egységek, koordinátorok bevonásával.

A közterületen elkövetett bűncselekményekkel és szabálysértésekkel kapcsolatos elemzett információkat át kell adni:

- a) az illetékes parancsnoknak az őr- és járőrszolgálat és a körzeti megbízotti szolgálat tervezésének céljából, illetve
- b) a közterületeken szolgálatot ellátó önkormányzati szervezetek (közterület-felügyelet, mezőőri szolgálat), illetve állami szervek (természetvédelmi őrszolgálat) és civil vagyonvédelmi szolgálatok (halőr, erdőőr stb.) és a polgárőrség részére.

6.6. A rendőrség családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos speciális bűnmegelőzési feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével összefüggő speciális bűnmegelőzési feladatokat, és megfelelő tudással rendelkezzen a rendőrség központi és területi bűnmegelőzési egységei, illetve a rendőrkapitányságok ez irányú prevenciós szerepkörével, kötelezettségeivel, feladataival, prioritásaival kapcsolatban. A vizsgázónak ismerni kell a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló a 2/2018. (I. 25.) ORFK utasítás alábbi rendelkezéseit.

A rendőr az eljárása során a helyszínen észlelt, hozzátartozók közötti erőszakra utaló jelek esetén köteles vizsgálni az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat meghozatalának szükségességét.

Amennyiben a határrendészeti kirendeltség, a KR vagy az RRI állományába tartozó rendőr a szolgálata során észlel ilyen cselekményt, az elsődleges intézkedés megtételével egyidejűleg ezt jelenti a tevékenységének irányítását ellátó ügyeletnek, amely erről haladéktalanul értesíti a tevékenység-irányítási központot (a továbbiakban: TIK).

Ha a beérkezett segélyhívásból vagy bejelentésből kitűnően hozzátartozók közötti erőszak miatti rendőri intézkedésre van szükség, a TIK – amennyiben szükséges, haladéktalanul – intézkedő rendőrt irányít a helyszínre. Amennyiben az utasítás hatálya alá tartozó cselekményre vonatkozó bejelentést közvetlenül a határrendészeti kirendeltségen teszik meg, azt a határrendészeti kirendeltség ügyelete az intézkedő rendőr helyszínre irányítását követően haladéktalanul jelenti a TIK-nek, amely intézkedik az illetékes rendőrkapitányság kiadmányozásra jogosult rendőrének a helyszínre küldésére. Amennyiben az utasítás hatálya alá tartozó cselekményre vonatkozó bejelentést közvetlenül a KR vagy az RRI felé teszik meg, azt a KR vagy az RRI ügyelete haladéktalanul jelenti a TIK-nek.

A helyszínen az intézkedő rendőr

- a) intézkedik a jogellenes állapot megszakítása, a további jogsértések megelőzése és a törvényes rend helyreállítása érdekében;
- b) az ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatalának részletes szabályairól szóló 471/2017. (XII. 28.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) foglaltak szerint megállapítja, hogy
 - 1) a rendelkezésre álló adatok alapján megalapozottan lehet-e következtetni a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére,
 - 2) indokolt-e az ideiglenes megelőző távoltartás elrendelése,
 - 3) indokolt-e szabálysértési vagy büntetőeljárás megindítása;
- c) meggyőződik arról, hogy a bántalmazott biztonságban van-e, amennyiben nem, a bántalmazottat – kérésére – biztonsági intézkedés keretében elkíséri az illetékességi területén lévő legközelebbi szállást nyújtó krízismenhelyre;
- d) tájékoztatja az érintetteket a Hketv. 5. § (6) bekezdésében és a 11. §-ában foglaltakról, illetve a rendelkezésükre álló jogérvényesítési lehetőségekről, a segítő és információs szolgáltatásokról, illetve szervezetekről, menedékházak, anyaoththonok igénybevételének lehetőségeiről;
- e) ha kiadmányozásra jogosult, és annak feltételei fennállnak, meghozza az ideiglenes megelőző távoltartás elrendeléséről szóló határozatot, és annak a Hketv.-ben meghatározott feltételei fennállása esetén kiállítja a védelmi tanúsítványt.

Amennyiben a megállapított tényállásból hozzátartozók közötti erőszak megvalósulására megalapozottan lehet következtetni, az intézkedő rendőr köteles mérlegelni, hogy a Rendőrségről szóló

1994. évi XXXIV. törvény 33. § (2) bekezdés g) pontja alapján helye van-e a bántalmazó előállításának. Amennyiben a bántalmazó előállítására nem kerül sor, úgy az intézkedő rendőr köteles a TIK-et és a szolgálatparancsnokot erről értesíteni.

Amennyiben a megállapított tényállásból hozzátartozók közötti erőszak megvalósulására megalapozottan lehet következtetni, azonban a bántalmazó előállítása nem indokolt, és az intézkedő rendőr az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat kiadmányozására nem jogosult, a TIK a szolgálatparancsnok egyidejű tájékoztatása mellett köteles a további intézkedések megtétele érdekében a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat kiadmányozására jogosult személy helyszínre irányításáról gondoskodni. Az intézkedő rendőr a kiadmányozásra jogosult személy utasítása alapján köteles az ideiglenes megelőző távoltartásról szóló határozat meghozataláig a helyszínen tartózkodni.

Az ideiglenes megelőző távoltartás elrendeléséről szóló döntés előkészítése során az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény rendelkezései alapján a kiadmányozásra jogosult rendőr a tényállás tisztázása érdekében bizonyítási eljárást folytat le, ennek keretében

- a) a bántalmazottat és a bántalmazót vagy ezek törvényes képviselőjét, valamint a helyszínen tartózkodó más személyeket a Korm. rendeletben meghatározottak szerint meghallgatja;
- b) az előállított bántalmazót az előállítás ideje alatt meghallgatja;
- c) beszerzi az adatot arra vonatkozóan, hogy a bántalmazó a bántalmazott sérelmére korábban követett-e el erőszakos cselekményt, ha igen mikor, hány esetben;
- d) tájékoztatja a bántalmazottat a feljelentés joghatásairól, továbbá az ideiglenes megelőző és megelőző távoltartásról;
- e) a helyszínen – a Korm. rendeletben foglaltakra figyelemmel – adatgyűjtést, tanúkutatást végez;
- f) a helyszínről, ha a lehetőségek adottak, videofelvételt vagy fénykép-dokumentációt készít.

Amennyiben olyan bűncselekmény gyanúja merül fel, amely magánindítványra büntetendő, az intézkedő rendőr tájékoztatja a bántalmazottat a magánindítvány előterjesztésének lehetőségéről, a magánindítvány joghatásairól, valamint a büntetőeljárás menetéről. Az intézkedések végrehajtása során tartózkodni kell a személyes véleménynyilvánítástól.

A bántalmazó személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés megszüntetéséről a bántalmazottat – amennyiben arról a hatóságnak tudomása van – a személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés megszüntetését megelőző lehető legkorábbi időpontban, rövid úton értesíteni kell. Tájékoztatni kell továbbá arról is, hogy milyen lehetőségei vannak, amennyiben biztonságát veszélyben érzi.

Az értesítésről feljegyzést kell készíteni, amely tartalmazza az értesítés

- 1 időpontját (óra, perc);
- 2 formáját (személyesen, telefonon);
- 3 tartalmát.

Amennyiben az előállítás ideje alatt ideiglenes megelőző távoltartás elrendeléséről határoztak, a bántalmazottat erről az előállítás megszüntetésével egy időben a határozatot kiadmányozó rövid úton értesíti azzal a kitéttel, hogy a távoltartott személyes dolgainak elvitelét biztosítani kell. A bántalmazottat tájékoztatni kell arról, hogy ezen időtartamra rendőri jelenlét biztosítását kérheti.

Ha a családban kiskorú személy is érintett, ennek tényéről a határozatot kiadmányozó az intézkedéstől számított 72 órán belül a bántalmazás helye szerint illetékes szolgáltatót, valamint a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatot ellátó szervezeti elemét írásban értesíti a kiskorú veszélyeztetettségének tényéről szóló adatlap (a továbbiakban: adatlap) megküldésével.

Abban az esetben, ha a rendőri intézkedés, illetőleg a büntető-, a szabálysértési vagy a közigazgatási hatósági eljárás során kiskorú veszélyeztetettsége állapítható meg, az eljáró rendőri szerv az adatlap megküldésével a **veszélyeztetettség megállapítását követő 72 órán belül jelzést ad**

- a** a bántalmazás helye szerint illetékes szolgáltatónak a Gyvt. 17. § (2) bekezdés a) pontja alapján;
- b** a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatot ellátó szervezeti elemének.

Ha a hozzátartozók között erőszakkal kapcsolatos eljárás során megállapítható, hogy a kiskorú az eljárásban valótlan tényről állított, a Gyvt. 17. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerinti jelzés keretében a nyomozó hatóság vezetője az adatlap megküldésével haladéktalanul hatósági eljárást kezdeményez a gyámhatóságnál, és erről a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési feladatát ellátó szervezeti elemét tájékoztatja.

A kiskorú súlyos veszélyeztetettsége esetén haladéktalanul, határozattal intézkedni kell a kiskorú ideiglenes hatályú elhelyezéséről.

A helyszínen intézkedő rendőr az intézkedésről részletes jelentést készít, amelyet a szolgálat befejezését követően átad a beszámoltató parancsnokának. A jelentésben ki kell térni a megtett rendőri, gyermek- és áldozatvédelmi intézkedésekre. Amennyiben nem kerül sor ideiglenes megelőző távoltartó határozat meghozatalára, akkor a 18. pontban foglaltakra figyelemmel kell a jelentést elkészíteni, különös tekintettel a határozat meghozatalának mellőzését alátámasztó indokokra.

A helyszínen intézkedő rendőr jelentését felhasználva a kiadmányozásra jogosult rendőr összefoglaló jelentést készít, amelyben szerepeltetni kell különösen az alábbiakat:

- a** az intézkedés alapjául szolgáló, hozzátartozók közötti erőszakkal kapcsolatos esemény részletes leírását;
- b** a foganatosított rendőri intézkedések leírását, különös tekintettel az alkalmazott kényszerintézkedésekre;
- c** a helyszín részletes leírását;
- d** a helyszínen tartózkodók fizikai és érzelmi állapotának részletes leírását;

- e a bántalmazó, a bántalmazott és a tanúk által elmondottakat;
- f a végrehajtott gyermekvédelmi intézkedéseket;
- g az alkalmazott áldozatvédelmi intézkedéseket (pl. figyelemfelhívás, tájékoztatás, menedékhelyre kísérés);
- h ha a helyszínen videó- vagy fényképfelvétel készült, azok mellékletként csatolására való utalást.

Be kell szerezni azokat a bizonyítékokat, amelyek elkerülhetővé teszik a 14. életévét be nem töltött személy (a továbbiakban: gyermekkorú) kihallgatását. A hozzátartozók közötti erőszak gyermekkorú bántalmazottait a különleges meghallgató szoba alkalmazásával összefüggő oktatásban részesült rendőr (a továbbiakban: oktatásban részesült rendőr) hallgatja ki.

Gyermekkorú tanúkénti kihallgatása során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- a ha elengedhetetlen a gyermekkorú kihallgatása, azt a nyomozó hatóság olyan tagja végzi, aki lehetőleg azonos nemű a kihallgatandó személlyel;
- a kihallgatást hivatali időben, a gyermekkorú életkori sajátosságainak figyelembevételével kell elvégezni;
- b a kihallgatást kép- és hangfelvevővel vagy egyéb technikai eszközzel rögzíteni kell.

Ha az eljáró szerv illetékességi területén van alkalmasságot megállapító tanúsítvánnyal rendelkező különleges meghallgató szoba, az **oktatásban részesült rendőr**

- a a gyermekkorú személy, valamint – ha az különleges bánásmódot igénylő sértettnek minősül – a bántalmazott tanúvallomását itt veszi fel;
- b a bántalmazott tanúvallomását, ha ehhez hozzájárul, kép- és hangfelvételen rögzíti.

Ha az eset összes körülménye indokolja, a hozzátartozók közötti erőszak miatt eljáró szerv vezetője a gyermekvédelmi együttműködés során esetmegbeszélést kezdeményez, melynek keretében felveszi a kapcsolatot a Gyvt. 17. § (1) bekezdésében meghatározott, jelzésre, illetve hatósági eljárás kezdeményezésére köteles érintett intézménnyel vagy személlyel.

A hozzátartozók közötti erőszakkal kapcsolatos ügyekben folytatott rendőri eljárást, intézkedést, az intézkedés elmaradását, szakszerűtlenségét vagy törvénytelenységét kifogásoló, a bántalmazott, a bántalmazó, civil szervezet vagy bármely más személy, illetve szerv részéről érkező panaszról vagy bejelentésről, valamint a kivizsgálást követően annak eredményéről a kivizsgálásra jogosult vezető a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési szervezeti elemének vezetőjét tájékoztatja.

A rendőri szervek vezetői

- a meghatározzák a Hktv.-ből az általuk vezetett szervre háruló feladatok ellátásának folyamatosságát biztosító mentorok számát, a helyettesítés rendjét, valamint gondoskodnak a mentorpótlásról;

- b** a mentorok útján gondoskodnak az érintett szolgálati ágak és szolgálatok hivatásos személyi állományának alapszintű oktatásáról;
- c** egyes eseteket követően javasolják az eljáró rendőr számára mentális segítségnyújtás igénybevételét;
- d** a Hktv. 5. § (6) bekezdésében, valamint a 11. §-ában foglalt szervezetek, intézmények elérhetőségét tartalmazó tájékoztatót közzéteszik és aktualizálják, valamint megküldik az ORFK Kommunikációs Szolgálat részére a Rendőrség internetes honlapján és intranethálóján történő hozzáférés biztosítása érdekében;
- e** gondoskodnak a mentorok bevonásával az érintett szolgálati ágak és szolgálatok hivatásos személyi állománya évi egyszeri vagy szükség szerinti oktatásról, ennek dokumentációjáról.

A rendőrkapitányságok vezetői a helyi sajátosságoknak megfelelő számban kijelölik a kiadmányozásra jogosult rendőröket, és gondoskodnak arról, hogy kiadmányozásra jogosult rendőr mindig legyen szolgálatban.

A ROKK igazgatója – a rendészeti és a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettessel együttműködve – minden évben két alkalommal (február 10-ig, illetve november 10-ig) intézkedik a mentorok továbbképzésének megszervezésére, valamint évente legalább 1 alkalommal a hozzátartozók közötti erőszak miatti intézkedéseket végrehajtó állomány részére speciális konfliktuskezelői tréninget szervez.

A Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasításban meghatározottakon túl a **bűnmegelőzési előadó és a mentor**

- a** képzésekkel, oktatásokkal felkészíti az állományt és szinten tartja ismereteit a hozzátartozók közötti erőszak jogi, hatalmi, viktimológiai jellemzőiről;
- b** felkérésre részt vesz a társszervek munkatársainak képzésében.

A Rendőrség bűnmegelőzési szervezeti elemeinek munkatársai figyelemmel kísérik illetékességi területükön a hozzátartozók közötti erőszakhoz kapcsolódó bűnelkövetési formákat, tanulmányozzák a bűncselekmények morfológiai sajátosságait, amelynek eredményeit az ifjúságvédelmi és áldozatvédelmi munkájukban hasznosítják.

7. Az általános feladatok ellátására létrehozott szerv gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai

7.1. A gyermek- és ifjúságvédelmi programok működtetése érdekében kötendő együttműködési megállapodások és az oktatási feladatok ellátásában való részvétel

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó ismereteket szerezzen a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjainak működtetéséhez szükséges együttműködési megállapodások megkötéséhez. A vizsgázó a gyakorlatban a bűnmegelőzésben érintett más intézményekkel történő együttműködésről szóló megállapodásokat tervezhet, előkészíthet és megköthet. Az ismeretanyagból merített tájékozottsága kiterjedhet arra is, hogy kik azok a szereplők, akikkel a megállapodások megkötése elsődleges. A vizsgázónak ennek tükrében ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás I–II. fejezetének 1–12. pontjában szereplő programokat.

7.1.1. A rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai

- DADA
- ELLEN-SZER
- „Iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat” (a továbbiakban: IBT)
- „A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében”
- OVI-ZSARU
- „Az iskola rendőre” program

A DADA, az ELLEN-SZER, az IBT, az OVI-ZSARU és „Az iskola rendőre” program működtetése érdekében – a köznevelési intézmények ilyen irányú kezdeményezése alapján, az oktatás lefolytatásához szükséges feltételek megléte esetén – a köznevelési intézmények székhelye szerint illetékes területi szerv együttműködési megállapodást köt.

Az együttműködési megállapodásban – a rendelkezésre álló személyi és tárgyi feltételek függvényében, a köznevelési intézmények sajátos igényeire is figyelemmel – rögzíteni kell a felsorolt programok **végrehajtásának részletszabályait** azzal, hogy:

a DADA és az ELLEN-SZER programokat korosztályonként legalább két tanítási éven keresztül folyamatosan kell végrehajtani olyan módon, hogy a tematika által meghatározott óraszám a második tanítási év végére teljesüljön;

a DADA és az ELLEN-SZER programokat tanévenként a tematika által meghatározott óraszám legalább 40%-ában oktatni kell;

a DADA programot – különös tekintettel annak pedagógiai céljára, módszertanára, illetve pedagógiai eszköztárára és tematikájára – a DADA oktatók kézikönyve alapján kell végrehajtani;

- a a DADA program alsós tananyagát a 2-4. osztályban, a felsős tananyagát a 6-8. osztályban, arányosan felosztva, a pedagógiai célt szem előtt tartó ütemezésben kell tanítani;
- b az ELLEN-SZER programot a 9-11. évfolyamos korosztálynak úgy kell oktatni, hogy az ajánlott oktatási anyagot az ELLEN-SZER oktatók kézikönyve tartalmazza;
- c az IBT programot a 14 év feletti diákokat tanító köznevelési intézményekben kell – a köznevelési intézményekkel egyeztetett munkaterv szerint – végrehajtani a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása, valamint az állampolgári ismeretek körébe tartozó témafeldolgozás rendőrségi prevenciós eszközökkel történő támogatása céljából;
- d „Az iskola rendőre” programot folyamatosan, az adott tanévhez kapcsolódó országos feladattervnek megfelelően kell végrehajtani, az abban meghatározott aktualitások figyelembevételével, érvényre juttatásával, lehetőség szerint valamennyi, a közoktatásban tanuló korosztályt érintően.

7.2. A DADA program

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai közül a DADA programot, a végrehajtásával és megvalósulásával kapcsolatos feltételeket, a programban szereplő résztvevőket, valamint a program területi-időbeli megvalósulását. Ekképp a vizsgázó bármely szolgálati ág beosztottjaként vagy vezetőjeként hatáskörénél fogva könnyen bekapcsolódhat az adott bűnmegelőzési programba. A vizsgázónak ennek tükrében ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás I–II. fejezetének 7. pontjában szereplő programról az alábbiakat.

A DADA mozaikszó, amelyben a betűk jelentése: Dohányzás – Alkohol – Drog – AIDS. A program mintája az USA-ban, 1982-ben kidolgozott D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) program.

A **teljes oktatási program** nyolc tanéven át, 6–14 éves korig kíséri végig az általános iskolás tanulókat. A Program lényege, hogy a vármegyei rendőr-főkapitányságok, illetve a helyi rendőrkapitányságok állományából a feladatot önként vállaló, kiképzett, hivatásos rendőr meghatározott tematika és tananyag szerint havonta egy alkalommal – általában osztályfőnöki óra keretében – foglalkozást tart a tanulóknak.

Célja, hogy a gyermekek mindenkor felismerjék a veszélyhelyzeteket, meg tudják különböztetni a pozitív és negatív befolyásolásokat. Ki tudják számítani döntéseik, cselekedeteik következményét, eredményét. Képesek legyenek ellenállni még a kortársaiktól érkező csábításnak, kínálásnak

is, konfliktushelyzeteiket úgy oldják meg, hogy abból kikerülve ne érezzék vesztesnek magukat. A Program fő mondanivalója: tanuld meg a veszélyhelyzetet mindenkor FELISMERNI; a következményeket jól átgondolva, helyesen DÖNTENI; ha kell, ELUTASÍTANI a neked ártó dolgokat; mindenképpen MONDD EL, hogy mi történt; és ha lehet, próbáld meg ELKERÜLNI az ilyen helyzeteket.

A DADA program oktatását olyan rendőr végezheti,

- a aki motivált, és elkötelezett az ifjúságvédelmi munka iránt;
- b aki előzetesen az oktatási feladatot legkevesebb 2 tanítási évre önként vállalja;
- c akinek az oktatási feladatok ellátását az állományilletékes parancsnoka biztosítja;
- d aki rendelkezik érvényes pszichológiai alkalmassági minősítéssel;
- e aki a beiskolázás előtt részt vett az alapellátó pszichológusnál orientációs beszélgetésen, amely után a pszichológus pozitív javaslattal élt; valamint
- f aki a 30 órás alapképzésen részt vett, és sikeres elméleti vagy gyakorlati vizsgát tett, vagy aki rendelkezik tanító, tanár, valamint pedagógus munkakör betöltéséhez jogosító végzettséggel, és vállalja, hogy az oktatói tevékenység megkezdését követően részt vesz a soron következő 30 órás alapképzésen, és sikeres elméleti és gyakorlati vizsgát tesz.

A DADA program oktatását végző, egyen- vagy vegyes ruhás alapellátási normában részesülő rendőr az oktatással összefüggő feladatait szolgálati öltözetben, a polgári ruhás alapellátási normában részesülő rendőr bevetési öltözetben látja el.

7.3. Az ELLEN-SZER program

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai közül az ELLEN-SZER programot, a végrehajtásával és megvalósulásával kapcsolatos feltételeket, a programban szereplő résztvevőket, valamint a program területi-időbeli megvalósulását. Ekképp a vizsgázó bármely szolgálati ág beosztottjaként vagy vezetőjeként hatáskörénél fogva könnyen bekapcsolódhat az adott bűnmegelőzési programba. A vizsgázónak ennek tükrében ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 9. pontjában szereplő programról az alábbiakat.

Az **ELLEN-SZER a DADA program középiskolásoknak szóló változata**, amelyet célirányosan a 16-17 éves korosztály számára hoztak létre. A két fő kihívást az erőszak és a kábítószeres jelenti, ezek ellen kell hatásos védekező mechanizmusokat elsajátítani. Az is fontos szempont, hogy a fiatalokban pozitív kép alakuljon ki a rendőrséggel kapcsolatban, ezért az oktató munkát csak felkészült, hiteles és megbízható személyek végzik. A tematika 7, egyenként 2 x 45 perces foglalkozásból áll, ezt az egyedi igények szerint bővíteni is lehet.

Az ELLEN-SZER program oktatását olyan rendőr végezheti, aki:

- a) aki motivált, és elkötelezett az ifjúságvédelmi munka iránt;
- b) aki előzetesen az oktatási feladatot legkevesebb 2 tanítási évre önként vállalja;
- c) akinek az oktatási feladatok ellátását az állományilletékes parancsnoka biztosítja;
- d) aki rendelkezik érvényes pszichológiai alkalmassági minősítéssel;
- e) aki a beiskolázás előtt részt vett az alapellátó pszichológusnál orientációs beszélgetésen, amely után a pszichológus pozitív javaslattal élt; valamint
- f) aki a 30 órás alapképzésen részt vett, és sikeres elméleti vagy gyakorlati vizsgát tett, vagy aki rendelkezik tanító, tanár, valamint pedagógus munkakör betöltéséhez jogosító végzettséggel, és vállalja, hogy az oktatói tevékenység megkezdését követően részt vesz a soron következő 30 órás alapképzésen, és sikeres elméleti és gyakorlati vizsgát tesz;
- g) felsőfokú végzettséggel rendelkező tiszt;
- h) az ifjúságvédelmi munkában legalább 2 éves gyakorlati tapasztalatot szerzett.

7.4. Az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózat

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai közül az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói hálózatot, az annak működésével kapcsolatos feltételeket, a programban szereplő résztvevőket, valamint a program területi-időbeli megvalósulását. Ekképp a vizsgázó bármely szolgálati ág beosztottjaként vagy vezetőjeként hatáskörénél fogva könnyen bekapcsolódhat az adott bűnmegelőzési programba. A vizsgázónak ennek tükrében ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 10. pontjában szereplő programról az alábbiakat.

Iskolai bűnmegelőzési tanácsadó (a továbbiakban: tanácsadó) olyan rendőr lehet, aki:

- a) aki motivált, és elkötelezett az ifjúságvédelmi munka iránt;
- b) aki előzetesen az oktatási feladatot legkevesebb 2 tanítási évre önként vállalja;
- c) akinek az oktatási feladatok ellátását az állományilletékes parancsnoka biztosítja;
- d) aki rendelkezik érvényes pszichológiai alkalmassági minősítéssel;
- e) aki a beiskolázás előtt részt vett az alapellátó pszichológusnál orientációs beszélgetésen, amely után a pszichológus pozitív javaslattal élt; valamint
- f) aki a 30 órás alapképzésen részt vett, és sikeres elméleti vagy gyakorlati vizsgát tett, vagy aki rendelkezik tanító, tanár, valamint pedagógus munkakör betöltéséhez jogosító végzettséggel, és vállalja, hogy az oktatói tevékenység megkezdését követően részt vesz a soron következő 30 órás alapképzésen, és sikeres elméleti és gyakorlati vizsgát tesz;
- g) felsőfokú végzettséggel rendelkező tiszt;
- h) legalább 3 éves rendészeti vagy bűnügyi szakterületen szerzett tapasztalattal rendelkezik.

A tanácsadó elsődlegesen a tanácsadói feladatait köteles ellátni, egyéb más feladatok ellátására csak rendkívüli körülmények esetén vehető igénybe. Amennyiben a tanácsadó az iskolai munkája mellett el tud látni más feladatot is, úgy az csak a bűnmegelőzési szakterülethez köthető lehet.¹¹ A tanácsadó kizárólag az őt foglalkoztató rendőri szerv illetékességi területén lévő iskolákban láthatja el tanácsadói tevékenységét.

7.5. „A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című program

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai közül „A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című programot, a végrehajtásával és megvalósulásával kapcsolatos feltételeket, a programban szereplő résztvevőket, valamint a program területi-időbeli megvalósulását. Ekképp a vizsgázó bármely szolgálati ág beosztottjaként vagy vezetőjeként hatáskörénél fogva könnyen bekapcsolódhat az adott bűnmegelőzési programba. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 13–18. pontjában szereplő programról az alábbiakat.

„A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című program célja, hogy minden 12–18 éves gyermeket nevelő szülő lehetőséget kapjon arra, hogy évente legalább egy alkalommal közvetlen, személyes és interaktív tájékoztatásban részesüljön a kábítószer- fogyasztás büntető igazságszolgáltatást érintő kockázatairól.

„A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című programban részt vevő rendőr feladatai:

- a** tájékoztató előadásokon, interaktív fórumokon, telefonos beszélgetésben és elektronikus levélben tájékoztatja a 12–18 éves gyermeket nevelő szülőket, családokat a kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos kockázatokról;
- b** ismeri a büntető igazságszolgáltatást szabályozó normákat, a visszaélés kábítószerrel típusú bűncselekmények elkövetési magatartásainak sajátosságait, a rendőrkapitányság illetékességi területén elkövetett ilyen bűncselekmények előfordulását, dinamikáját és volumenét;
- c** naprakész a rendőrkapitányság illetékességi területén ismertté vált visszaélés kábítószerrel típusú bűncselekményekkel kapcsolatban;
- d** ismeri az illetékes egészségügyi, segítő és civil szervezetek tevékenységi körét és elérhetőségét;
- e** az iskola, a tankerület vezetője vagy képviselője kérésére az illetékességi területén találha-

¹¹ A Rendőrség bűnmegelőzési tevékenységéről szóló 20/2010. (OT 10.) ORFK utasítás II. fejezet 8–14. pontja, illetve III. fejezete alapján.

tó köznevelési intézményben tanévenként legalább egy alkalommal összevont tájékoztató előadást (szülői értekezletet) tart a szülőknek a kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos kockázatokról;

- f** kéthetente egy alkalommal – mindig azonos időpontban – egyórás időtartamban telefonos ügyeletet tart azoknak a szülőknek, akik személyes problémájukat telefonon szeretnék megbeszélni;
- g** részt vesz a programmal kapcsolatos képzéseken és megjelenéseken;
- h** a programmal kapcsolatosan nyilatkozik a sajtó részére, amennyiben erre engedélyt kap.

A programban részt vevő rendőr a téma büntető igazságszolgáltatási vonatkozását ismerteti, ugyanakkor nem feladata a kábítószer-fogyasztás egészségügyi és szociális kockázatairól tájékoztatni. Az illetékességi területéhez tartozó civil szervezet, egyház, gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, közmunkaprogramra felkészítő önkormányzat kérésére is tarthat előadást azoknak a szülőknek az elérése érdekében, akik az iskolai rendszeren belül nehezen motiválhatók. A programban részt vevő rendőr előzetes telefonos vagy – a területi szerv által továbbított – e-mail útján érkezett megkeresést követően fogadóórát tart. A fogadóóra megtartható rendőri szerv épületén belül, iskolában, hivatalban, egyéb más közösségi szinten. Havi összesítést készít a végrehajtott havi feladatairól.

7.6. Az OVI-ZSARU program

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai közül az OVI-ZSARU programot, a végrehajtásával és megvalósulásával kapcsolatos feltételeket, a programban szereplő résztvevőket, valamint a program területi-időbeli megvalósulását. Ekképp a vizsgázó bármely szolgálati ág beosztottjaként vagy vezetőjeként hatáskörénél fogva könnyen bekapcsolódhat az adott bűnmegelőzési programba. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 6. pontjában szereplő programról az alábbiakat.

Az elsősorban az iskolai előkészítésben részt vevő nagycsoportos korosztálynak szóló OVI-ZSARU program

- a** beindítását, gondozását – a köznevelési intézmények ilyen irányú kezdeményezése alapján – a helyi szerv bevonásával a területi szerv bűnmegelőzési szervezeti eleme koordinálja;
- b** megkezdése előtt a részt vevő rendőrök a területi szerv által az erre jelentkező óvodapedagógusok bevonásával szervezett – tapasztalatcserén és szakmai konzultáción alapuló – közös felkészítésen vesznek részt;
- c** első foglalkozását – az illetékes területi szerv kijelölt szervezeti elemével előre egyeztetett időpontban – a feladatra önként jelentkezett, egyenruhával ellátott rendőr tartja meg az óvónő jelenlétében;

- d eredményes végrehajtása érdekében a területi szerv költségtérítés ellenében az óvoda rendelkezésére bocsátja az óvoda saját foglalkozási rendjének megfelelő ütemezéssel megtartott foglalkozások alapját képező OVI-ZSARU programcsomagot, amelyet az együttműködési megállapodásban rögzíteni kell.

7.7. „Az iskola rendőre” program

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a rendőrség gyermek- és ifjúságvédelmi bűnmegelőzési programjai közül „Az iskola rendőre” programot, a végrehajtásával és megvalósulásával kapcsolatos feltételeket, a programban szereplő résztvevőket, valamint a program területi-időbeli megvalósulását. Ekképp a vizsgázó bármely szolgálati ág beosztottjaként vagy vezetőjeként hatáskörénél fogva könnyen bekapcsolódhat az adott bűnmegelőzési programba. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás I–II. fejezetének 5. pontjában szereplő programról az alábbiakat.

„Az iskola rendőre” program alapvetően az általános iskolai tanévre épülve az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közlekedésrendészeti Főosztály (a továbbiakban: ORFK KLFO) koordinálásával valósul meg. **Az iskolarendőr feladata**, hogy a városi balesetmegelőzési bizottságok koordinálásával kiépítsen egy jól működő kapcsolatot az iskola és az illetékes rendőrkapitányság között.

„Az iskola rendőre” feladatra való kiválasztás elsősorban önkéntes alapon történik, azonban annak eredményes működéséhez elengedhetetlen a körzeti megbízotti szolgálat és a vármegyei (fővárosi), valamint a városi baleset-megelőzési bizottságok segítségével, támogatása is.

Az iskolarendőr

- a részt vesz a baleset-megelőzési bizottságok által szervezett, az általános iskolákat érintő kampányokban;
- b megkeresés esetén segítséget nyújt a prevenció célú kiadványok, közlemények terjesztésében, valamint a KRESZ-oktatás koordinálásában;
- c felkérés esetén, lehetőség szerint részt vesz az iskola tanórán kívüli szabadidős és egyéb programjaiban is;
- d biztosítja az iskola igazgatója, a tantestület és a szülői munkaközösség számára az elérhetőségeinek (telefonszám, szolgálatteljesítési hely) megismerhetőségét;
- e a feladat eredményes végrehajtása érdekében felveszi a kapcsolatot a helyi polgárőr egyesülettel, szükség esetén pedig a segítségüket kéri.

Amennyiben az adott iskolában folyik DADA oktatás, az iskolarendőr köteles támogatni a „DADA rendőr” munkáját, felkérés esetén pedig szakmai segítséget nyújtani az IBT programban részt vevő rendőrök részére.

Az ORFK KLFO a következő tanévre vonatkozóan augusztus 25-ig országos feladattervet ad ki, mely tartalmazza:

- a) a program végrehajtásáért felelős személyeket;
- b) a központi, területi és helyi szintű aktuális feladatokat;
- c) a programhoz kapcsolódó egyéb feladatokat;
- d) a kommunikációs feladatokat;
- e) az elismerések rendjét;
- f) a jelentések, ellenőrzések rendjét.

8. Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv bűnmegelőzési programokat érintő feladatai

8.1. Az ORFK bűnmegelőzési programokat érintő feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje az ORFK bűnmegelőzési programokkal kapcsolatos feladatait. Ezáltal célzott módon és megfelelő eszközökkel képes lesz az ORFK bűnmegelőzési programokat érintő feladatainak végrehajtására és a programok professzionális fejlesztésére. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 19–35. pontjában szereplő feladatok tartalma szerint a következőket.

Az **ORFK Bűnügyi Főigazgatóság** a tárgyévét megelőző év szeptember 30-ig elkészíti, és jóváhagyás céljából megküldi az ORFK Gazdasági Főigazgatóság részére a következő költségvetési évre eső tanévre vonatkozóan:

- a) a bűnmegelőzési programok végrehajtásának ütemtervét, valamint
- b) a bűnmegelőzési programok végrehajtásához szükséges pénzügyi fedezetet részletező költségvetési tervet.

A bűnmegelőzési programok központi szakirányítási feladatait az ORFK BF Bűnügyi Főosztály Bűnmegelőzési Osztály (a továbbiakban: ORFK BMO) látja el, ennek keretében:

- a) gondoskodik a bűnmegelőzési programok működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meghatározásáról, valamint a tananyag rendszeres, de legalább 5 évenkénti aktualizálásáról;
- b) megszervezi évente a bűnmegelőzési programok végrehajtásába bevont rendőrök alapképzését, valamint két évente a továbbképzést, amelybe más szervezetet, személyt bevonhat;

- c meghatározza az alapképzések sikeres elvégzéséhez szükséges vizsgakövetelményeket, kialakítja a vizsgáztatások rendjét;
- d kiállítja az alapképzések sikeres elvégzését igazoló bizonyítványokat, amelyek másolatát a szolgálati hely szerint illetékes humánigazgatási szakszolgálatnak is megküldi;
- e kialakítja a bűnmegelőzési programok végrehajtásának egységes gyakorlatát;
- f gondoskodik a bűnmegelőzési programok korszerűsítéséről, továbbfejlesztéséről, folyamatos gondozásáról, ennek érdekében munkacsoportot hozhat létre, amelybe más szervezetet bevonhat;
- g az ORFK BF Bűnügyi Főosztály vezetője részére javaslatot tesz az utasítás 19. pontjában meghatározott költségkeretre;
- h figyelemmel kíséri a bűnmegelőzési programok végrehajtásához rendelkezésre bocsátott pénzeszközök felhasználását;
- i a Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Bűnmegelőzési Osztályának vezetője útján gondoskodik az OVI-ZSARU programhoz kapcsolódó eszközök területi szervekhez történő eljuttatásáról, valamint – amennyiben arra igény van – felkéri az FM-RFK BMO-t szakmai segítség nyújtására a területi szervek által szervezett programindító foglalkozásokhoz;
- j ellenőrzi a területi szervek alapképzéssel kapcsolatos munkáját, a bűnmegelőzési programok országos szintű megvalósítását;
- k évente beszámolót készít az alapképzés és a bűnmegelőzési programok országos végrehajtásának tapasztalatairól;
- l szakmai irányítási és ellenőrzési jogosultságot lát el a bűnmegelőzési program oktatása és a vizsgáztatás tekintetében.

Az ORFK a rendvédelmi technikumok kezdeményezésére – a hallgatók DADA képzése érdekében – együttműködési megállapodást köt, amely magában foglalja:

- a az alapképzés menetét, amelyet az ORFK BMO által kiadott módszertani kézikönyv alapján legalább 28 elméleti és 4 gyakorlati órában kell oktatni;
- b a vizsgakövetelményeket, amelyeket a rendvédelmi technikumok javaslata alapján az ORFK BMO vezetője állapít meg.

8.2. A területi szervek bűnmegelőzési programokat érintő feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a területi szervek bűnmegelőzési programokkal kapcsolatos feladatait. Ezáltal célzott módon és megfelelő eszközökkel képes lesz a területi szervek bűnmegelőzési programokat érintő feladatainak végrehajtására és a programok professzionális fejlesztésére. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 19–35. pontjában szereplő feladatok tartalma szerint a következőket.

A területi szerv bűnmegelőzési szervezeti eleme:

- a) szakirányítást gyakorol az illetékességi területén működő helyi szervek tevékenysége felett a bűnmegelőzési programok végrehajtásával összefüggően;
- b) kapcsolatot tart az ORFK BMO-val;
- c) részt vesz az oktató rendőrök kiválasztásában, felkészítésében, különös figyelemmel a jelentkező motivációjára, és felkérésre az elméleti és gyakorlati vizsgáztatásban;
- d) az ORFK BMO-t az éves jelentésben tájékoztatja az új kiképzett oktatók létszámáról (DADA, ELLEN-SZER, IBT), a személyi változásokról;
- e) közreműködik a bűnmegelőzési programok végrehajtásába bevont rendőrök továbbképzésének megszervezésében és végrehajtásában;
- f) segíti a rendőrkapitányságok tárgykörrel kapcsolatos felvilágosító és népszerűsítő tevékenységét;
- g) felméri az OVI-ZSARU programhoz csatlakozni kívánó óvodák igényeit, és az óvodák jelentkezési lapjait továbbítja az FMRFK BMO részére;
- h) gondoskodik – az FMRFK BMO által megküldött – az OVI-ZSARU programhoz tartozó eszközök eljuttatásáról a programba belépő óvodák részére;
- i) megszervezi a jelentkezett óvodák óvodapedagógusainak, valamint az OVIZSARU programban részt vevő rendőröknek a programhoz kapcsolódó felkészítő foglalkozását;
- j) az ORFK BMO vezetőjének felkérésére részt vesz, illetve szakembert delegál az utasítás 21. pont f) alpontja szerinti munkacsoportba;
- k) gondoskodik az ORFK GF által az oktató rendőröknek biztosított oktatási eszközök költség-hatékony felhasználásáról;
- l) amennyiben oktatót is biztosít valamely bűnmegelőzési program végrehajtása érdekében, úgy feladatai kibővülnek a 24. pont f), g), i) alpontban meghatározottakkal;
- m) a tanév befejezését követően értékeli a bűnmegelőzési programok végrehajtásának helyzetét, továbbá javaslatot tehet a tapasztalatok főkapitányi értekezleten történő megtárgyalására;
- n) az „A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című program keretében a területi szervenként külön erre a célra létrehozott elektronikus postafiókba érkezett levelekre lehetőleg azonnal, de legfeljebb 8 napon belül válaszol, amennyiben személyes találkozó, tájékoztató előadás, interaktív fórum lebonyolítására érkezik felkérés, úgy azt az illetékes rendőrkapitányság programban részt vevő rendőrének továbbítja.

8.3. A helyi szervek bűnmegelőzési programokat érintő feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a helyi szervek bűnmegelőzési programokkal kapcsolatos feladatait. Ezáltal célzott módon és megfelelő eszközökkel képes lesz a helyi szervek bűnmegelőzési programokat érintő feladatainak végrehajtására és a programok professzionális fejlesztésére. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 19–35. pontjában szereplő feladatok tartalma szerint a következőket.

A helyi szerv a bűnmegelőzési programok működtetése érdekében:

- a) biztosítja a bűnmegelőzési programok végrehajtásának személyi és tárgyi feltételeit;
- b) intézkedik a bűnmegelőzési programok népszerűsítésére, az azzal kapcsolatos sajtó- és propagandatevékenységre;
- c) lehetőség szerint függetleníti a bűnmegelőzési előadókat, a bűnmegelőzési tevékenység hatékonyságának növelése, valamint a komplex feladatok maradéktalan ellátása érdekében;
- d) a köznevelési intézmények igényei alapján saját hatáskörben dönt a bűnmegelőzési programok indításáról és az oktatás megszervezéséről;
- e) kapcsolatot tart a területi szerv bűnmegelőzési szervezeti elemének vezetőjével és a bűnmegelőzési programok koordinátorával, különösen az oktatásba újonnan belépő rendőrök kiválasztása és a kiemelkedő teljesítményt nyújtó oktatók központi elismerésben részesítése kapcsán;
- f) biztosítja a rendőrök alap- és továbbképzéseken történő részvételét;
- g) az oktatást végző rendőr részére tanóránként egy-egy óra felkészülési időt, továbbá az iskolai óra megtartásához és a helyszínre történő oda- és visszautazáshoz szükséges időt a szolgálati idő terhére biztosítja;
- h) szükség szerint lehetővé teszi, hogy az oktatást végző rendőr a bűnmegelőzési programok központi, területi konzultációin és rendezvényein részt vehessen;
- i) az oktatást végző rendőr munkaköri leírásában szerepelteti a bűnmegelőzési programok oktatásában történő részvételét.

8.4. A bűnmegelőzési programok oktatását végző rendőr feladatai

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a bűnmegelőzési programok oktatását végző rendőr feladatait. Ezáltal célzott módon és megfelelő eszközökkel képes lesz a bűnmegelőzési programokat érintő feladatok végrehajtására és a programok professzionális fejlesztésére. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 19–35. pontjában szereplő feladatok tartalma szerint a következőket.

A bűnmegelőzési programok oktatását végző rendőr „A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” című programban részt vevő rendőr kivételével –

- a részt vesz az alap- és továbbképzéseken, konzultációkon és a bűnmegelőzési programokhoz kapcsolódó rendezvényeken – amennyiben előírás – vizsgát tesz, ismereteit önképzéssel is gyarapítja;
- b folyamatos kapcsolatot tart a köznevelési intézmények nevelőtestületének és szülői munkaközösségének képviselőivel;
- c a köznevelési intézményekkel előre egyeztetett időpontban megtartja a foglalkozásokat, illetve amennyiben a köznevelési intézményekben szolgálati vagy egyéb ok miatt nem tud megjeleni, azt haladéktalanul közli a köznevelési intézmények képviselőjével, és gondoskodik az elmaradt óra pótlásáról;
- d a DADA és ELLEN-SZER tanítási órákról, illetve az iskolai szabadidős foglalkozásokról oktatási naplót vezet;
- e gondoskodik a tevékenységét érintő belső normákban foglaltak betartásáról, teljesítéséről;
- f amennyiben az oktatást nem folytatja, az általa felvett oktatási eszközöket a területi szerv bűnmegelőzési szervezeti eleménél köteles leadni;
- g észrevételeivel és javaslataival elősegíti a bűnmegelőzési programok továbbfejlesztését, korszerűsítését.

9. A bűnmegelőzési programokhoz kapcsolódó elismerések

9.1. „Az év DADA rendőre”, „Az év ELLEN-SZER rendőre” és „Az év Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadó tisztje” díj

A téma tanulási célja, hogy a vizsgázó megismerje a különböző programokhoz tartozó feladatköröket ellátó rendőrök díjazásának részleteit, átlássa a díjazásra jogosultak körét és lehetőségeit. A vizsgázónak ismernie kell a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egységes végrehajtásáról szóló 16/2016. (VII. 21.) ORFK utasítás II. fejezetének 26–29. pontjában szereplő feladatok tartalma szerint a következőket.

Az oktatást végző rendőr – erre jogosult – parancsnoka

- a az irányítása alá tartozó szervezeti elem munkájáról szóló beszámolójában értékeli a bűnmegelőzési programok végrehajtását, az oktatók teljesítményét;
- b gondoskodik arról, hogy az oktatásban részt vevő rendőrök tevékenysége a rendőri munka anyagi és erkölcsi elismerésének, valamint személyi teljesítményértékelési szempontjai között szerepeljen.

„Az év DADA rendőre”, „Az év ELLEN-SZER rendőre”, „Az év Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadó tisztje” díj annak a rendőrnek adományozható, aki

- a munkaköréből adódó alapfeladatait kiválóan teljesíti;
- b legalább három éve részt vesz az általános iskolai program oktatásában, ez idő alatt kiemelkedő munkát végez, amelyet alátámaszt a köznevelési intézmények véleménye is;
- c kezdeményezi és szervezi az oktatást kísérő, kiegészítő egyes rendezvényeket, valamint közreműködik azok végrehajtásában.

A díjazottak kiválasztására – az érintett állományilletékes parancsnoka, a területi szerv bűnmegelőzési szervezeti eleme vezetője és az ORFK Bűnmegelőzési Osztály vezetője együttes javaslata alapján – az országos rendőrfőkapitány jogosult. Évente három „Az év DADA rendőre”, „Az év ELLEN-SZER rendőre”, „Az év Iskolai Bűnmegelőzési Tanácsadó tisztje” díj adományozható, amelyek adományozására minden évben április 24-én, a Rendőrség Napja alkalmából kerül sor. A tárgyjutalmat az országos rendőrfőkapitány adja át ünnepélyes keretek között. A tárgyjutalom mellett az elismerésben érintettet a bűnügyi országos rendőrfőkapitány-helyettes jutalomban is részesítheti.

